

BANU ÇARMIKLI MİKRO

mart

aralık

**pandemi
sonrası
sanat**

E-KİTAP

“

PANDEMİ SONRASI SANAT

**Gerçeklikten
ölmek için
sanatımız var**

NIETZSCHE

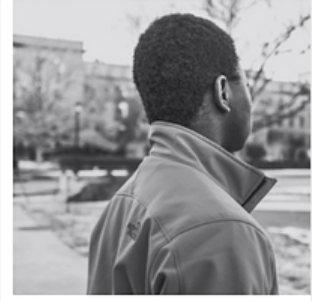
”

pandemi sonrası sanat

Mart - Aralık 2020 Notları

içerik

- s. 04 Önsöz
- s. 05-30 Müzeler - Kurumlar
- s. 31-76 Kûratörler
- s. 77-106 Koleksiyonerler
- s. 107 -188 Galeriler
- s. 189 - 299 Sanatçılar
- s. 300 - 320 Karantina Günlükleri

@banucarmikli

önsöz

“Ne Ekersen Onu Biçersin” diye bir atasözü vardır. Bugünlerde daha anlamlı bir deyiş oldu. İnsanoğlu doğaya verdiği zararın geri dönüşümünü bir tokat gibi yüzünde hissederken, sorumlusu olduğu olayların sebep sonuçlarını derinlemesine analiz etmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Doğadan alınacak çok ders var. Sosyal izolasyon boyunca duygu olarak bir ilki yaşıyoruz. Bu süreçteki içsel yolculuğumuzda aklımızdaki soruların yanıtlarını bulabilir, alışkanlıklarımızı, düşüncelerimizi ve önceliklerimizi tekrar gözden geçirebiliriz. Tarihin en hızlı ve derin ekonomik şokunu yaşatan koronavirüs salgını, tüm sektörleri etkilediği gibi kültür ve sanatı da etkiledi. Tüm çarkların durduğu ve belirsizliğin hakim olduğu bir ortamda kendimizi bulduk. Hiç şüphesiz herkesin önceliği mevcut durumunu gözden geçirmek olacaktır. Yeni normalden bahsediliyor; fakat kanımca, eski normal masaya yatırmadan yeni normal konuşmak anlamsız. Pandemi öncesi sanat ortamımız ne durumdaydı (ilişkiler, sorunlar vs.)? Önce bunlar tartışılmalı ki yeni dünya düzeninde sanatımızı konuşabilelim.

Her sanatçı kendini ifade edebilmek için üretmeye devam edecektir; sanatçının var oluş biçimi tam da budur. Kriz dönemlerinde sanatçılar toplumun aynası olmuşlar ve topluma yeni bakış açıları sunarak kendilerini dışa vurmuşlardır. Üretken olan, içeriklerinde güncel meseleleri ele alan, tartışan, sorgulayan, teknolojik gelişmeleri takip eden ve kendini geliştiren her sanatçı bu zor dönemden kazançlı çıkacaktır diye düşünüyorum. Bu sıkıntılı dönemde bir sanatsever olarak yaratıcı beyinlerin meydana getireceği özgün, söylemi olan kreatif işleri heyecanla bekliyorum.

Benim de kendi adıma taşın altında elimi koyma çabamın bir meyvesi olarak bu yayında derlemiş olduğum Pandemi röportajları serisini, sizlerle buluşturmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Haftalar boyunca sosyal medya hesabımdan sürdürdüğüm bu söyleşi dizisinde; 11 koleksiyoner, 11 sanat kurumu/müze yöneticisi, 16 küratör, 49 sanatçı ve 36 galericinin yorumlarını sanatseverlerle paylaştım. Dönemin ruhuna uygun bir spontanlıkla kendiliğinden gelişen bu projeyi daha kalıcı hâle getirmek adına bir kitap formatına uyarlama fikrim, sonunda hayata geçmiş oldu. Bu yolda tüm içtenlikleriyle projeye katılım sağlayan, açık yürekli ve ilham verici yanıtlarıyla sanat ortamındaki öngörülemezliğe ışık tutmaya çabalayan herkese en kalpten teşekkürlerimi sunarım.

Sanat ekosistemini oluşturan tüm aktörlerin kolektif sorumluluk bilinci ile hareket edeceği, motivasyonu yüksek, dayanışma ve işbirliklerin olduğu bir sanat ortamını umut ediyorum. Ancak bu yolla tünelin sonundaki ışığa varabiliriz. Yeter ki tartışalım, konuşalım...

Nietzsche’nin sevdiğim bir deyişini hatırlatmak isterim; “Gerçeklikten ölmemek için sanatımız var.”

müzeler

- 01 Bige Örer - İKSV
- 02 Can Elgiz - Elgiz Müzesi
- 03 Defne Casaretto - OMM
- 04 Hüsamettin Koçan - BAKSI Müzesi
- 05 Levent Çalikoğlu - İstanbul Modern
- 06 Loading Diyarbakır
- 07 Melih Fereli - ARTER
- 08 Meriç Öner - SALT
- 09 Nazan Ölçer - SSM
- 10 Özalp Birol - PERA Müzesi
- 11 Sarp Evliyagil - Müze Evliyagil

SORU?

Pandemi nedeniyle küresel düzeyde hemen her sektörde yaşanacak değişimler arasında elbette sanat da yer alıyor. Dijital sanat ortamı şimdiden yükselişe geçmiş durumda; online sergiler, canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları gibi girişimler izleyicinin deneyimini her geçen gün çeşitlendiriyor. Sizce pandemi sonrası sanatçı-sanat eseri-izleyici ilişkisinde nasıl dinamiklerle karşılaşacağız? Uzaktan etkileşimin hakimiyetindeki bu yeni dönemde, kültür-sanat kurumlarının geleceği ve izleyeceği yol haritası hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

01

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI

BİGE ÖRER

Güncel Sanat Projeleri Direktörü

BİGE ÖRER - İKSV

Pandemi tüm insanlığı olduğu gibi sanat dünyasını da derinden etkiliyor. Küresel olarak yaşadığımız bu kriz sırasında kültür-sanat, birleştirici ve iyileştirici olmaya devam ediyor. Bu zorlu süreçte pandemi öncesini yeniden değerlendirerek önceliklerimizin ne olacağına karar vermemiz, farklı üretim, sunum ve paylaşım mekanizmaları üzerine düşünmemiz ve dayanışma kanallarını güçlendirerek geleceği planlamamız önemli. Sanat dünyasının yoğun bir hareketlilik içinde oluşu Covid 19 krizinden evvel küresel ısıtma üzerinden tartışılmaya başlanmıştı.

Kaynaklarımızı daha doğru kullanmak ve daha dengeli bir hayat beraberinde daha adil bir dağılım ve yeni kuşaklara bırakılacak daha yaşanılır bir dünya bırakabilir. Sanat alanından kişiler olarak bu konuda hassas davranmak ve daha geniş gruplara ilham vermek elimizde. Elbette her dönüşüm beraberinde sancıları da getiriyor, ama kabul etmeliyiz ki bunlar yeni bir dünya düzeni için gerekiyor. Kültür-sanat alanının ne kadar kırılgan bir yapıya sahip olduğunu düşünürsek, bu dönemde acilen sivil toplum ile işbirliğine dayalı bir yöntem geliştirilerek desteklenmesinin gerektiğine inanıyorum. Ayrıca fiziksel olarak imkansız hale geldiği durumda dijital sanat ortamında bu dönemde farklı içeriklerin oluşturulmasını izliyorum. Burada çok temek bir hususun altını çizmek gerekli; en baştan itibaren dijitalde deneyimlenmek üzere kurgulanmış bir içerikle, fiziksel deneyim düşünülerek tasarlanan bir serginin farklı ihtiyaçlarla dijitale taşınması aynı şey değil, ve izleyici üzerinde aynı tesiri bırakmayabilir. Bu anlamda inanıyorum ki güncel sanat dünyasının aktörleri bu dönüm noktasından sonra bir içerik üretirken ya da ellerindeki mevcut içeriği değerlendirirken bambaşka değişkenleri göz önünde bulunduracaklar.

Belki bunun beraberinde birtakım teknolojiler hayatımızda daha yaygın kullanılmaya başlanacak. Varolan içerikleri, sergileri dijital ortama taşımaktan öte bu kanalı nasıl daha etkin olarak kullanabiliriz? Hiçbir şekilde dijital alanın sanat izleyicisinin sanat eseriyle bir araya aynı mekanda gelebildiği bir deneyimin yerini alamayacağına inanıyorum, bununla birlikte bu alan için üretilmiş yeni içeriklerle derinlikli bir etkileşim yaratmamız mümkün olabilir mi? Örneğin biz de bu dönemde İstanbul Bienalleri'ne daha önce katılan sanatçılarla işbirliği halinde her Cuma iki sanatçı filmini yedi günlüğüne dijital erişime açıyoruz. Hayal dünyamızın fiziksel sınırlarla belirlenemeyecek ölçüde zengin olduğunu hatırlayarak bu dönemde hem birlikte çalıştığımız sanatçılarla yeniden bir araya gelmeyi hem de onların üretimlerinin daha yaygın bir erişim imkanı bulmasını umuyoruz.

ELGİZ MÜZESİ

CAN ELGİZ

Müze Kurucusu- Koleksiyoner

CAN ELGİZ - ELGİZ MÜZESİ

2001 yılında Proje 4 L olarak açılma tarihimiz öncesi Vasıf Kortun daveti ile Hans Ulrich Obrist konferansında dönemin küratörlerine bağlanarak tele konferans yapmış idik. Sonra 16.10.2011 de Sandretto Rebaudengo, Ella Cisneros ve Basma Al Sulaiman katılımı ile Kadın Müze kurucuları paneli yaptığımız dönemde Sulaiman'ın müzesi Basmoca Virtual Museum oluşumunda avatar olarak gezilmekte idi. Elgiz Museum olarak 3D program ile sanal olarak dış mekandan yürüyerek müzeye girip istediğiniz yöne ilerleyip istediğiniz eser önünde ona dokunarak her türlü bilgisine ulaştığınız bir program kullanmış idik.

Geleceğe bakarsak; Biz iki üç ve dört boyutlu (zaman dördüncü boyuttur) sanat eserlerinin ancak önünde etrafında ve içinde bulunarak izlenebileceğine ve kavranabileceğine inanıyoruz. Virtuel izlemenin ancak otomobil kullanma simülasyonlarından ileri olamayacağı ki bunun en gelişmiş pilot eğitim simulatörleridir ki o seviyeye gidemeyiz. Aksi takdirde lunapark seviyesinde kalırız. Sanatçı, küratör, koleksiyoner v.b. Toplantılar çok sayıda katılımcı, izleyici ile birçok sanal platformda yapılabilir, ancak iki, üç, dört boyutlu işlerin yüz yüze izlenebileceği günlerin yakında gerçekleşeceğine inanıyoruz.

03

ODUNPAZARI MODERN MUSEUM

DEFNE CASARETTO

Müze Direktörü

DEFNE CASARETTO - OMM

Kültür Sanat kurumlarının arşivlerinin dijital olarak erişime açılmasıyla izleyici uzak mesafelerdeki alanları deneyimleme imkanını uzun bir süredir bulabiliyor. Pandemi ise hepimize dijital sosyal platformlar aracılığıyla kitlelerle buluşmanın önemini gösterdi. Ben sergi bağlamında fiziki ziyaretlerin her zaman için daha öncelikli tercihimiz olacağına inanıyorum. Farklı platformlar iletişim kanalı olarak oldukça önemli tabii ki. Uzaktan erişim anlamında en çok kullandığımız mecra olarak sanırım şu an sosyal medya öne çıkıyor.

Bunun yanında tabii ki günümüzde artık deneyim ve etkileşim ön planda. Müzeler izleyici etkileşimli çalışmalara yer vermeye çalışıyorlar. Bir bakıma bu çalışmalarla çevremizle, doğayla olan ilişkilerimizi gözden geçirme şansı bulduğumuz gibi daha iyi anlamaya teşvik edici roller de üstleniyoruz. İlk süreli sergimizde, Marshmallow Laser Feast in "In the Eyes of the Animal "ve "treehugger" projeleri doğaya dikkat çeken iki proje olarak bu anlamda iyi bir deneyim alanıydı. Eğitim projelerimizdeki dijitalleşmenin yanı sıra, VR (Sanal gerçeklik) aracılığıyla OMM'un farklı şehir ve mekanlarda deneyimlenebilmesi üzerine gelişen projelerimizle erişim kanallarımıza alanlar açmaya devam edeceğiz. Genç takipçilerimizin yoğunluğu etkili iletişim kanallarına yönelmemiz, gelişmeleri rahat ve hızla karşılayıp uyum sağlayabilmek konusunda avantaj sağlıyor. Eylül ayından bu yana web sayfamızın "Journal" bölümünde farklı projeler ve sanatçılarla söyleşilere yer veriyoruz. Sanatçı buluşmaları, eğitim atölyelerimizin online platforma taşınması, atölye ziyaretleri ve sanatçılarımızın üretim süreçlerine dair paylaşımlar bu süreçte devam eden ve ilerleyen günlerde OMM 'un platformlarında göreceğimiz çalışmalar. Bundan sonraki süreçte uzaktan erişim, müzelerin üzerine daha çok eğilecekleri, fiziki mekanlarının bir uzantısı olarak yeni yollar ve içeriklerle geliştirmeye çalışacakları bir alan olacak.

BAKSI

HÜSAMETTİN KOÇAN

Müze Kurucusu - Sanatçı

HÜSAMETTİN KOÇAN - BAKSI

Müzecilik, pandemi öncesinde, olduğu gibi iletişimde, yapılaşma ve kurumsallaşma sürecinde de önemli atılımlar içindeydi. Bu süreçte öncelikli rolün dijital teknolojilere yüklendiğini söylemek olanaklı. Pandemi sorununu artık üç boyutta ele almak gerekiyor. Bunlardan ilki pandemi sırasında yani şimdi, pandemi sonrası, bir diğeri ise pandemi sonrasında. Şu sıralarda insanların temas alışkanlıkları bir değişime zorlanıyor, dolayısıyla da bireyin çevresiyle, gruplarla ilişkileri ve mesafeleri giderek değişiyor. Mevcut merkezler, cazibe yitimi yaşıyorlar. İnsanlar merkezin dışına doğru gitme arzusundalar. Daha çok doğayla ilişkilerini geliştirmeyi tercih ediyorlar.

Önceleri gruplar ve kitleler halinde, katılıma yönelik her tür etkinlik artık belli bir mesafeyle karşılanıyor. Yani bireyin grup bağları zayıflıyor, ve kendine özel ifade alanları üstünden yeni bir hayat inşa ediyor, yeni ayrıcalıklar yeni paylaşım alanları oluşturmaya başladık bile... Nitekim, şu günlerde sosyal medya bu eğilimi açıkça yansıtıyor. Artık yeni bir gerçeğimiz var, müzeler bu gerçekliği göz ardı etmeden izleyicilerle ilişkilerini yeniden inşa etmeli, sanal turları daha cazip hale getirmeli, koleksiyon odaklı iletişimden, sanatçı öncelikli iletişime doğru yeni adımlar atılmalı. Yani hedefine koyduğu bireylerden oluşan çok merkezli kitleyi, mutlu etmeyi hedefleyecek. Dijital teknolojilerin çok yetenekli ve etkileyici olduğundan kuşku yok. Tanıtım, güvenlik ve bellek oluşturma alanlarında büyük katkılarının yanı sıra sanatçının kullanmakta olduğu çok etkileyici bir teknoloji alanı oluşturuyor. Ancak bu dilin tanıtım boyutuna çok da güvenerek sanat yapıtının orijinaline ulaşmanın tek seçeneği haline gelmesi, sanatla birey arasındaki ilişkinin de tek seçeneği olması bazı sorunlar yaşatacaktır. Bu nedenle müzeler koleksiyonlarını belli programlar dahilinde izleyicinin ulaşabileceği biçimde yeniden ele almak durumunda kalacaklar.

Sonuç olarak pandemi sırasında ve sonrasında özne önem kazanacak, merkezde toplanma arzusu, merkezden uzaklaşma talepleriyle sorgulamaya açılacak. Bu aşamada ortaya çıkan boşluk dijital teknolojilerle kapatılmaya yönelik çabalar daha da artacak. Pandemi sonrasında ise müzeler, orijinal yapıtlarla farklı bölgelerde kendilerine alan açacaktır. Biz şu günlerde kendi programlarımızı bu anlayış doğrultusunda düzenliyoruz. Ve elbette dijital eksikliklerimizi ve onun olanaklarını henüz yeterli kadar kullanmamış bir kurum olduğumuzdan, birinci evrede ortaya çıkan eksikliklerimizi bu sessizlik ortamı içerisinde, gidererek belirlediğimiz yönde yeni planlamalar yapıyoruz.

05

İSTANBUL MODERN

LEVENT ÇALIKOĞLU

Müze Genel Direktörü

LEVENT ÇALIKOĞLU - İSTANBUL MODERN

Dijital dönüşüm uzun bir süredir sanat kurumlarının da gündemindeydi. Fiziksel olarak sosyal izolasyona maruz kaldığımız bir dönemde kültürel, düşünsel ve sanatsal anlamda içeriklerin küresel olarak izleyiciye sunuluyor olması, bu imkâna kolayca ulaşmak çok önemli bir değer oldu. İstanbul Modern olarak biz de sanal sergi başta olmak üzere farklı disiplinlerdeki içeriklerimizi yıllardır üretiyor ve paylaşıyorduk. Ancak pandemi süreci ister istemez bu alandaki üretimin yoğunluğunu artırdı.

Müze deneyimi bu yeni süreçle yeni bir bakış açısı kazandı diyebiliriz. Dijital imkânların sunduğu avantajlarla müzeler etkinliklerini farklı bir formatta sürdürebiliyor, izleyiciye sanat etkinliklerine farklı bir gözle deneyimleme imkanı sunuyor. Bunun yeni bir etki alanı olduğunu düşünüyorum. Müzelerin dijitalleşmesi özellikle genç izleyicinin bu ortamlara daha kolay erişmesini sağlıyor. Kapılarını açtıklarında da dijital etkileşimin artık her müzenin gündeminde yer alacağına inanıyorum.

Ancak her zaman müzede fiziki olarak bulunmanın, sanat yapıtlarıyla etkileşimin, onlarla karşı karşıya kalmanın yeri ayrı olacaktır. Sanat yapıtının aurası dediğimiz çarpıcı anın içinde olmak karşılaştırılmaz bir deneyimdir. Ayrıca sanatın ve müzelerin varlığı, travma sonrası normal hayata geçişte daha da önem kazanacaktır.

Bu süreçte dijital sektörün de hızlı bir gelişim içine girdiğini düşünmek yanlış olmaz. Bu sürecin bize öğrettiklerinden biri de dijitalle yatırım yapmanın ne kadar önemli olduğudur.

LEVENT ÇALIKOĞLU - İSTANBUL MODERN

BÇ: İstanbul Modern pandemi sürecinde izleyicisiyle nasıl buluştu?

Müze olarak tüm dijital platformlarda izleyiciyi sanatla buluşturmayı sürdürüyoruz. Karaköy'deki son koleksiyon sergimiz "Sanatçı ve Zamanı"nın sanal turuna birkaç yıldır yer veriyorduk. Koleksiyonumuzda yer alan yapıtlarımızdan ve fotoğraflardan oluşan zengin bir seçkiyi de ziyaretçilerimize güncelleyerek sunuyoruz. Türkiye sinemasının 100. yılını kutlamak için gerçekleştirdiğimiz "Yüzyıllık Aşk" sergisinin dijital arşivini, yine web sitemiz üzerinden izleyicilerimizin erişimine sunuyoruz. "Misafirler: Sanatçılar ve Zanaatkarlar" sergisini de sergi alanı videoları, küratör bilgilendirmeleri ve üretim süreçlerini ele alan belgesel ile izleyicilerimizle internet sitesi üzerinden buluşturuyoruz.

Evlerimizde vakit geçirdiğimiz bu günlerde YouTube kanalımız üzerinden sıklıkla her yaştan sanatsevere yönelik özel içerikler yayınlıyoruz. Eğitim uzmanlarımız çocuklar için evlerinde gerçekleştirebilecekleri pek çok sanatsal etkinlik önerisinin yanı sıra, modern ve çağdaş sanat yapıtlarını sade, davetkâr ama asla basit olmayan bir dille sanal ortamda anlatıyor. "Şimdinin Peşinde" adlı koleksiyon sergimizde yapıtları yer alan 15 sanatçıdan bu dönemi nasıl geçirdiklerini belgeleyecek videolar istedik. Mehmet Güleriyüz ile başladığımız seriyi Murat Akagündüz, Rasim Aksan, Deniz Aktaş, Mehtap Baydu, Taner Ceylan, İnci Eviner, Hüsamettin Koçan, İrfan Önürmen, Necla Rüzgar, Sarkis, Güneş Terkol, Canan Tolon, Tunca ve Nil Yalter ile sürdüreceğiz.

Yetişkin izleyicilerimiz için de koleksiyonumuzda yer alan sanat yapıtlarının keyifli ve berrak bir dille çözümlemelerini, güncel sergi turlarımızı erişime sunuyoruz. "Haftanın Yapıtı" başlığı altında İstanbul Modern küratörleri tarafından yapıt ve sanatçı bilgilerinin aktarıldığı içerikleri izleyicilerle buluşturuyoruz.

LEVENT ÇALIĞOĞLU - İSTANBUL MODERN

"Lütfi Özkök: Portreler" sergisi sırasında izleyiciyle buluşan sanatçının belgeselini de yine internet üzerinden izleyicilere sunuyoruz. Sinema bölümü ise Yönetmenlerle Buluşma serisini ve yönetmenlerden evde izleyebilecekleri film önerilerini takipçilerine sunuyor. Ayrıca, paylaşabileceğimiz kısa film ve belgeselleri de web sitemiz üzerinden yayınlıyorlar.

Geçtiğimiz haftalarda sosyal medya kanallarımız üzerinden "Gökkuşağıyla Sanata Sarıl!" etkinliğini başlattık. Karaköy'deki eski binamızın bir cephesinde yer alan Sarkis'in "Gökkuşak" yapıtından ilham alarak çocuklardan kendi gökkuşaklarını boyamalarını, evlerinin pencerelerine yapıştırmalarını ve sosyal medyada paylaşımlarını istedik. Gelen paylaşımları müzenin sosyal medya hesapları üzerinden paylaştık ve fotoğrafları web sitemiz üzerinden sergiledik. Etkinlik iki günde 200 bine yakın kişiye ulaştı ve binlerce çocuk gökkuşağı boyayarak pencerelerine astı, umutlarını bizimle ve dünyayla paylaştı. 23 Nisan için de "Geri Dönüşüm Dostları" etkinliğimizi başlattık. 6 sanatçının geri dönüşüm malzemeleriyle ürettiği sanat çalışmalarından ilham alarak çocukların özellikle salgın günlerinde artan plastik tüketimine farkındalık oluşturmalarını amaçladık. Çocukların aileleriyle birlikte katılacakları etkinlik önerilerimizi sürdüreceğiz.

Ayrıca, yetişkinlere yönelik Atölye Modern seminerlerimizi de çevrimiçiye taşıyoruz. Dijitale özel olarak hazırlanan içerikleri İstanbul'da müzeye gelemeyen sanatseverlere de sunuyoruz. İstanbul Modern'i destekleyen üyelerimize sunduğumuz özel etkinlikleri de sanal ortama taşıdık. Altın, Gümüş ve Genç Modern üyelerimize özel sanal ortamda koleksiyoner ziyaretleri dahi gerçekleştirdik.

06

LOADING DİYARBAKIR

LOADING DİYARBAKIR

Loading olarak pandemi sonrası sanat üretimi ve paylaşımının normale döneceği kanısındayız. Öncelikle bu “normale dönme” söyleminin hiçbir şekilde pandemi öncesi ve süresince olduğu gibi bir normalleşme olmayacağını baştan kabul etmek gerekiyor. Su çatlağını bulur, her süreç zaman içerisinde kendi normalini oluşturur. Tarih boyunca bu böyleydi ve biz tarihin ortasında ya da sonunda değiliz, içindeyiz. Sonuç olarak hiçbir şey eskisi gibi olmayacak ve doğal olan da bu zaten. Sanatın, türlü hallerin ve zamanların içerisinde kendini arama ve bulma çabaları her zaman başarıya uğramış gibi uzun bir tarihsel süreci okuduk. Bu okuma ve sonrasında gelen dönüşüm içinde kendimize yer aramaya devam ediyoruz. Sanat dediğimiz de tam da başımıza gelen türlü felaketlerden bir şekilde kendini kurtarma ve sıyrılma çabası değil mi? Bu durumun üstesinden gelememenin sanatın kendi anlamına ters düşeceği kanısındayız.

Pandemi ile birlikte artan çevrimiçi ortam görüşmeleri ve sosyal medya hareketliğinin şu anda nasıl bir etkisinin olacağını kestirmek zor. Her şey gibi bunu da zaman gösterecek. Panik bir halde sürekli terleyen sıralı sıralı canlı yayınlara denk geliyoruz. Tabi farklı karşılaşma imkanları yaratması açısından değerli olan bu hareketliliğin mevcut sanatın anlamı ve dönüşümü için şu an fazla bir anlam veya çıkış yaratığını düşünmüyoruz. Sanat kurumlarının farklı disiplinler ile etkileşimini artırarak mevcut sanat politikalarına uygun ve yapmak istediklerini sorgulayan bir yola kanalize olmaları gerekir. Sanat yapmanın yalnızca ortaya bir iş koymak olmadığını düşündüğümüz gibi iş yapma üzerine kafa yormanın da çok değerli olduğunu düşünüyoruz. Daha çok antropoloji, daha çok ekoloji, daha çok içe dönme, kabuğuna çekilme, daha çok ekonomi daha çok politika daha çok dijital olanı düşüneceğiz. Hal böyle olunca tüm bunları bir araya getirmenin imkanlarını tartışmak gerekiyor. Loading ekibi olarak içinde bulunduğumuz süreçte 2017’den bu yana geliştirdiğimiz arşiv çalışmasını ve mekanımızda gerçekleştirdiğimiz etkinlik kayıtlarını dijital ortama aktarıp daha fazla araştırmacı, sanatçı ve meraklısı ile buluşturmaya çalışıyoruz. Diyarbakır ve çevresindeki sanat ortamını, küresel sanat ile buluşturma görevinin bilincinde olarak şu an için sakın kalıp gözlem yapmayı ve kendi ilgi alanlarında farklı fikirleri dinlemeyi tartışmayı değerli buluyoruz.

07

ARTER

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

MELİH FERELİ

Kurucu Direktör

MELİH FERELİ - ARTER

Coğrafyadan bağımsız, demokratik ve yaygın erişim fırsatları sunduğu için pek çok kültür-sanat kurumu uzun süredir dijital alandaki varoluşu üzerine kafa yormakta ve projeler geliştirmektedir. İçinde bulunduğumuz olağanüstü dönemde kurumlar mevcut içeriklerine dair hatırlatmalarını yoğunlaştırdılar ve ziyaretçileriyle çevrimiçi irtibatı sürdürmek için yeni içerikler de geliştirmeye başladılar. Ancak elbette bu kriz durumu, kurumları dijital alana ve uzaktan erişime daha yoğun biçimde eğilmeye yöneltti; bunun neticesinde gerek tanıtım gerekse yaygın erişim amacıyla bugüne kadar hazırlananların ötesine geçen, sıra dışı içeriklerin çoğalacağını ve kültürle sanal bağlar kurmanın yeni yollarını keşfedeceğimizi düşünüyorum. Yine de sanal ortamın sunduğu olanakların zenginliğine rağmen, kanımca insanlar fiziksel mekânda bir arada bulunmanın, birlikte deneyimlemenin ve sosyalleşmenin coşkusundan hiçbir zaman vazgeçmeyecekler.

08

SALT

MERİÇ ÖNER

Araştırma ve Programlar Direktörü

MERİÇ ÖNER - SALT

Sanatın üretim ve dolaşımına dair bildik uygulama ve alışkanlıklar virüsün gelişyle ilk defa bütünüyle dondu. Bu sistemin çeşitli ölçek ve düzeydeki parçaları için iki basit ihtimal birbirinin içinden dolanıyor. Biri dönüşüm, diğeri tasfiye. Yeri geldiğinde her ikisinin de aynı samimiyetle savunulması taraftarıyım. Örneğin, fiziksel mekândan ve aslında dünden kalanların dijitale taşınmış gibi yapılmasının gerçek bir dönüşüm olmadığı aşikar. Farklı kapasiteleri bir düzleme sıkıştırarak niteliği düşük taklitlere zorluyorsunuz. Oysa bugüne özgü olan, bazı temsiliyet biçimleri ve bir araya gelme hâllerinin hayatımızdan eksildiği.

Üstelik bunların yinelenmesi sürecine kesinlikle hakim değiliz. Hızla girilen bir karşı mücadeleden evvel en yakından en uzağa, bir dizi kişi ve ortam için bunun ne demek olduğunu incelemek; eski yapılar ve yapılanlar arasından makul ile fuzuli olanları ayırtmak; geçmiş bugünden süzen bir vakti kendine ayırmak gerekli ve yeterli değil mi? Doğrusu benim bünyem, koşarak hemen yeni bir model icat etmektense şu elimizdeki eskiye gözlerimi dikip bakmaya daha yatkın. Kültür kurumlarına gelince, mevcut durumdan bağımsız, onların temelde çok sayıda insan için bir araç veya aracı olarak konumlasından yanayım. Yani mesele kurumların kendilerine parlak imajlar yaratması, gösterişli mekânlar sipariş etmesi, ekonomilerini büyütmede birbirleriyle yarışması olmasa gerek. Hiç değilse benim için asıl mesele, kurumların hakikaten kullanılabilir olmaları, faydalı kalmaları ve bu minvalde yaygınlaşacak, katkılarla derinleşecek bir tutum benimsemeleri. SALT dahilinde bunu, görsel ve maddi kültürü merak eden, araştıran, soran, üreten geniş bir kitleye sürekli ve doğrudan hizmet vermek olarak tariflemiştik.

Özellikle arşiv merkezli birikimimiz çevrimiçine yerleştiği ve herkese açık olduğu için bugün de araştırmacıların ihtiyaçlarını kolaylıkla karşıladı. Şimdi bu tarifi birlikte çalıştığımız kişileri, inisiyatifleri; başkaca ortaklıklarımızı kapsayarak ne şekilde incelenmesi veya sivrilmesi gerektiğini tespit etmeye odaklıyız. Bunları kurcalarken dijitalden, birbirimizin odalarına misafir olmamızı sağlayan bir sohbet aygıtı olarak muazzam şekilde yararlanıyoruz. Neticeyi bilmiyorum. Ancak tasfiyeden yeğ bir dönüşümün sanatçı, eser ve izleyici arasında varsayılan ilişkiye yön vermeye çalışan kurumsal bir refleksten fersah fersah uzak olduğuna eminim. Dinledikçe, denedikçe, yaptığımızı tarttıkça başlattığınız bu konuşmaya da devam etmek mümkün.

09

SAKIP SABANCI MÜZESİ

NAZAN ÖLÇER

Müze Müdürü

NAZAN ÖLÇER - SSM

Müzemizin, pandemi nedeniyle gelişen, dünyadaki müze ve sanat kurumlarının kapılarını kapattığı bu döneme büyük ölçüde hazırlıklı girdiğini söyleyebilirim. Unutmayalım ki kültürel miras dediğimiz olay anıların tortusu olarak kalır ve tarih boyunca bu miras müzeler yoluyla aktarılır. Biz de SSM olarak bu bilinçle gerçekleştirdiğimiz tüm sergileri, etkinlikleri; gerek inşaat gerekse konservasyon çalışmalarını kayıt altına alma pratiğine sahip olarak yola çıktı. 10. Yılımızı kutladığımız 2012 yılında ise tüm belge ve dökümanlarımızı dijitalSSM platformuna taşıdık.

Günümüzde hala öncü bir proje olma niteliğini koruyan digitalSSM projesiyle, koleksiyonlarımızı, tüm arşivimizi, yüksek çözünürlüklü görseller ve akademik içeriklerle birlikte çevrimiçi erişime açtık. Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonumuzu, artırılmış gerçeklik (augmented reality) teknolojisiyle çağdaş bir tasarım ve sergileme anlayışıyla yeniden düzenlendik. Google Arts & Culture ile işbirliğimiz devam ediyor ve uluslararası sanat izleyicisiyle buluştuğumuz çevrimiçi sergilerimiz bu platformdan takip edilebiliyor. 2019'da müzemizde fiziki bir alana da taşınan digitalSSM halen Sabancı Üniversitesi işbirliğiyle, dijital arşivlerin sürdürülebilirliği, dijital sanatın korunması ve sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, karma gerçeklik, yapay zekâ gibi yeni nesil teknolojilerin müzeleri nasıl etkileyeceğine yönelik uluslararası ölekte projelerin yürütücülüğünü üstleniyor. Geleceğe bakmak için öncelikle yeni dönemi iyi izlemek ve doğru değerlendirmek gerekir. Gelecekte müzeler hayatta kalmak istiyorlarsa, sadece sürekli değişen ve gelişen teknolojik yatırımla sınırlı kalamazlar. Bilimden öğrenmek ve onunla işbirliği yapmak zorundayız. Düşünce yapımız 360 derecede bu yeni bakış açısına evrilmelidir... Dijitalde kıymetli bir içeriği oluşturamadıktan sonra teknolojik alt yapınızın da bir önemi kalmayacaktır. Ve de ne olursa olsun teknoloji bizlere başvuru, araştırma ve arşiv çalışmaları açısından görülmedik bir imkan tanısa da asla gerçek bir eserin, bir tablonun yerine geçemeyecek; iyi kurgulanmış bir serginin içinde var olma hazzından ne şimdi ne de gelecekte vazgeçilemeyecektir...

PERA MÜZESİ

ÖZALP BİROL

Suna ve İnan Kiraç Vakfı, Kültür Sanat İşletmesi Genel Müdürü

ÖZALP BİROL - PERA MÜZESİ

Pandemi, kültüre ve sanata erişimin kurumların duvarlarıyla sınırlı olmaması gerektiğini gösterdi bizlere. Bu süreçte, dijital teknolojilerin müzelere ve ziyaretçilerine sunabileceği fırsatları, dijital mecraların dinamiklerini anlayan, buna uygun çözümler üreten; dijital altyapıya, elektronik arşive, bilgi-belge yönetimine önem veren ve bunları akıllıca kullanan kurumların fark yarattığını göreceğiz. Biz, gerek Pera Müzesi gerekse İstanbul Araştırmaları Enstitüsü olarak oldukça hazırlıklıydık.

Kuruluşumuzdan bu yana çok önem verdiğimiz dijital arşivimiz, web tabanlı çalışmalarımız, 2008 yılında sosyal medya ve kamusal erişim programları için birimler oluşturmamız, 2012’de Google Arts & Culture’ın davetiyle başlayan iş birliğimiz, 2019 yılında hayata geçirdiğimiz “Osman Hamdi Bey’in Dünyasına Yolculuk” sanal gerçeklik deneyimi ve son 10 yıldır çeşitli sergilerimizde kullandığımız hologram, mapping, game ve sanal gerçeklik uygulamaları, bizi, içinde bulunduğumuz pandemi döneminde de, güçlü ve avantajlı kıldı. Ancak bu çok dinamik ve zor bir süreç; işin püf noktası, bu süreçte ziyaretçilerimizle kurduğumuz ilişkiyi sağlam ve kalıcı kılmak. Pandeminin yarattığı kaos, ezberleri bozuyor ve yeni bir dönemi başlatıyor. Bu dönemde, kültür ve sanat alanındaki tüm aktörler etkinlik alanlarında nitelikli, esnek, hızlı ve etkili çözümler geliştirmek, daha katılımcı ve paylaşımcı olmak durumundalar. Bu çerçevede, müzelerin, müzecilik ve kurumsal yönetim paradigmalarını da hızla elden geçirip yenilemeleri gerekiyor.

MÜZE EVLİYAGİL

SARP EVLİYAGİL

Müze Kurucusu - Koleksiyoner

SARP EVLİYAGİL - MÜZE EVLİYAGİL

Pandemi, kültüre ve sanata erişimin kurumların duvarlarıyla sınırlı olmaması gerektiğini gösterdi bizlere. Bu süreçte, dijital teknolojilerin müzelere ve ziyaretçilerine sunabileceği fırsatları, dijital mecraların dinamiklerini anlayan, buna uygun çözümler üreten; dijital altyapıya, elektronik arşive, bilgi-belge yönetimine önem veren ve bunları akıllıca kullanan kurumların fark yarattığını göreceğiz. Biz, gerek Pera Müzesi gerekse İstanbul Araştırmaları Enstitüsü olarak oldukça hazırlıklıydık.

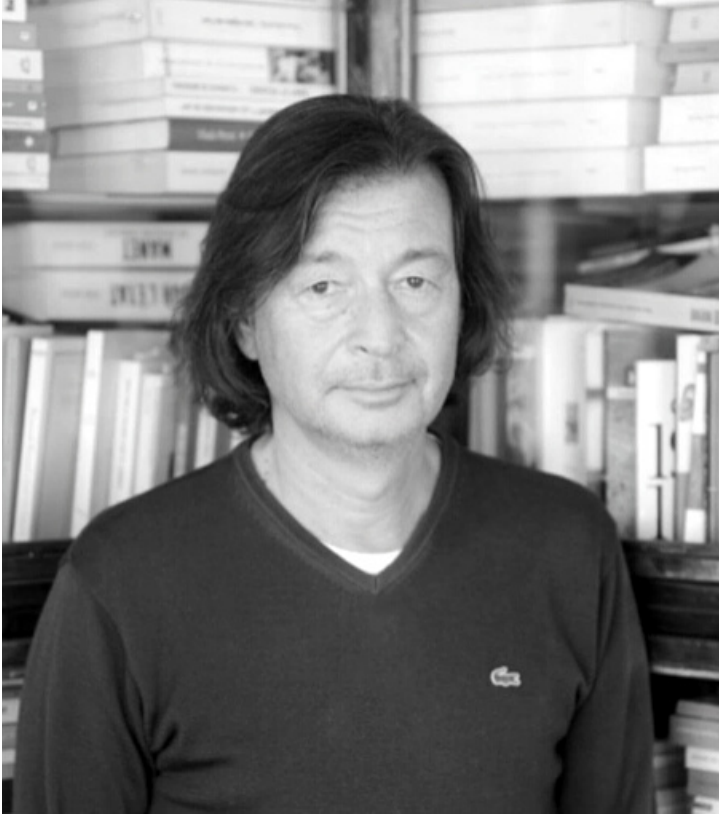
Kuruluşumuzdan bu yana çok önem verdiğimiz dijital arşivimiz, web tabanlı çalışmalarımız, 2008 yılında sosyal medya ve kamusal erişim programları için birimler oluşturmamız, 2012’de Google Arts & Culture’ın davetiyle başlayan iş birliğimiz, 2019 yılında hayata geçirdiğimiz “Osman Hamdi Bey’in Dünyasına Yolculuk” sanal gerçeklik deneyimi ve son 10 yıldır çeşitli sergilerimizde kullandığımız hologram, mapping, game ve sanal gerçeklik uygulamaları, bizi, içinde bulunduğumuz pandemi döneminde de, güçlü ve avantajlı kıldı. Ancak bu çok dinamik ve zor bir süreç; işin püf noktası, bu süreçte ziyaretçilerimizle kurduğumuz ilişkiyi sağlam ve kalıcı kılmak. Pandeminin yarattığı kaos, ezberleri bozuyor ve yeni bir dönemi başlatıyor. Bu dönemde, kültür ve sanat alanındaki tüm aktörler etkinlik alanlarında nitelikli, esnek, hızlı ve etkili çözümler geliştirmek, daha katılımcı ve paylaşımcı olmak durumundalar. Bu çerçevede, müzelerin, müzecilik ve kurumsal yönetim paradigmalarını da hızla elden geçirip yenilemeleri gerekiyor.

küratörler

- 01 Ali Akay
- 02 Beral Madra
- 03 Burcu Fikretoğlu
- 04 Çelenk Bafra
- 05 Derya Yücel
- 06 Esra Aliçavuşoğlu
- 07 Hasan Bülent Kahraman
- 08 İpek Yeğinsu
- 09 Kıymet Giray
- 10 Mahmut Wenda Koyuncu
- 11 Marcus Graf
- 12 Melike Bayık
- 13 Nazlı Pektaş
- 14 Necmi Sönmez
- 15 Simge Burhanoğlu
- 16 Vasıf Kortun

SORU?

Pandemi nedeniyle küresel düzeyde hemen her sektörde yaşanacak değişimler arasında elbette sanat da yer alıyor. Müzeler, sanat kurumları ve müzayedeler şimdiden online sergileri izleyicinin deneyimine sunmaya başladılar. Bunların arasında tematik, küratoryal seçkiler de oluyor. Sizce uzaktan etkileşimin hakimiyetini kuracağı yakın gelecekte küratörlüğün bu yeni deneyim alanı ile ilişkisi nasıl ilerleyecek?

ALİ AKAY

Küratör

ALİ AKAY

Ben tarihi bir şekilde baktığım zaman, her büyük epidemi sonrasında (veba, grip salgını, tifo, tüberküloz vb.) yeniden büyüyen ekonomilerin ("kapitalizmin dinamiği" Fernand Braudel'e göre) yeniden ayağa kalktığını göreceğimiz bir tarihten geçmekte olduğumuzu sanıyorum. Ne kadar süreceği belli olmayan, ama aşısının bulunması açısından hızla ivme kazanmakta olan birden çok, birçok ülkedeki laboratuvarlarda yapılan araştırmaların içinde olduğumuz bilim dünyası içinde, umutlu bir şekilde, bulunabileceğini düşünüyorum (Bir buçuk iki sene olarak bir zaman birimi düşünüyorlar sanırım aşının bulunup yaygınlaştırılması için).

O bakımdan, tele-sergi veya tele-konferans döneminin ilelebet süreceğini sanmıyorum. Şu anda aceleyle müzelerin ve galerilerin sanal sergiler ve sanal anlatımlar yapmakta olduklarını izliyoruz; evet ve aynı zamanda sanat çalışanlarının (büro işleri yapanlar, gözetmenler vb.) işten çıkarmaları da takip etmekteyiz. Ekonomik krizin vurduğu alanlardan birisinin de, böylece, sanat ve kültür sektörü olduğu gözükmemekte. Küratörlüğün bu anlamda yeni deneyim alanı olarak nasıl bir yere doğru evirileceğini söylemek bana bir kehanet sorusu gibi görünmekte. Sergi yapmanın tele-konferans yapmak kadar kolay olamayacağını düşünmekteyim; çünkü tele-fonla veya tele-graf ile ses veya yazı yollamak eski bir teknolojiydi. Guillaume Amantos'un optik işaretler ile daha 17.yüzyılın sonunda, 1690'da Luxembourg Parkı'ndan Paris ve Meudon arasında uzaktan işaretlerle haber yollaması eski bir bakışı bize göstermekte. Bu örnekler çoğalabilir, en eskisinden başladım. Bugün geçici olarak, espas içinde kalan sanal espas içinde piksellerin kırılarak fragmanter, çok parçalı bir biçimde sanal uzamda seyahat ettiği bir yüzey üzerinde görülen, zamanda yüzen imgelere bakmaktayız (aklıma burada, Seza Parker'in Galerist'de son sergisindeki (Geçerken, 2019) bir çalışması geliyor: Birer geometrik form olarak espasta her yana, rastlantısal olarak, dağılmaktayız).

ALİ AKAY

Bu durum için, espastan çıktık, dağıldık ve zaman içinde algılamaya başladık diyebiliriz. Bu anlamda, 1960'lardan beri kavramsal sanat, Espaslardaki devasa performanslar, Land art, büyük devasa enstalasyonlar gibi espas merkezli bir sanat algısının mümkün olmadığı bir durum içinde sıkışmış duruyoruz, şu içinde yaşadığımız zaman birimi içinde. Bunun nasıl bir geleceğe açılacağını görmek için sanatçıların gerçekleştirecekleri eserleri beklemek lazım, diye düşünüyorum. Hangi formlara doğru açılacaklar(ama, bu, eski internet ortamı olmaktan çok uzak ve farklı olmalı, yoksa bildiğimiz ve daha önce salgın öncesi kullanılan yöntemleri kullanarak sanatı geliştirmek imkansız olacak ve kendi kendimizi kandırmaya başlayacağız). "Doğru küratörler" her zaman sanatın ve sanatçının peşinden gittiler. Bu anlamda, sanatçıların gittikleri yerlere bakmak lazım. Şu anda bazı galerilerin sanal ortamda sergilerini gösterme, sanal ortamda müzayede düzenleme sanatın tam da ticari olan kısmına dokunmakta ve bu anlamda mekan var veya yok fark etmeksizin işlerine devam eder görünümünü vermektedirler. Burada daha yaratıcı olan bir müzayede veya galeri ben görmedim.

Bu girişimlerde bildiğimiz teknolojinin verileri ve alışık olduğumuz formlar içinde kalarak eserleri izleyicilere sunmaktalar. Bu, tabii bu ortamda yapabilecekleri tek şey olduğundan dolayı, bu söylediklerimi eleştirel bir bakışla söylemiyorum. "Düşünceyi ve formları nasıl ileri götürebiliriz ?" sorunu sormak için dile getiriyorum. Herkesin bir şekilde yaşaması, elbette. Ancak, bize sorulan soru daha ontolojik bir soru olmaya yüz tuttuğundan dolayı başka formları düşünmenin ben, asıl sanatçıların işi olduğunu düşünüyorum, küratörler, sanat tarihçileri, galerici veya koleksiyonculardan çok. Sanat dünyası içinde önce sanatçı var. Gerisi onu takip eder bir şekilde onun peşinden gitmekte. Öyle değil mi ?

BERAL MADRA

Küratör

BERAL MADRA

Küratörlük 1980'lerin ortasından sonra küresel sanat ortamına yerleşen bir meslek; sanatçı, toplum, sanat kurumları ve dahası - doğasına ters düşse de - sanat piyasası arasındaki ilişkileri düzenleyen, örgütleyen ve sanat yapıtlarının şifreli yapısının geniş kitlenin algı, düşünce ve yorumuna sunan kişi. Ülkemizde de küratörlük ancak 90'lı yıllarda anlaşıldı ve kabul gördü; dahası uzun süre de kuşku ile karşılandı. İki ortaya çıkış nedeni vardı: 1980'lerden sonra daha liberal ve insan-dışı odaklı Kapitalist sürecin gerektirdiği sistemlerdeki uzmanlaşma işlevleri ve sanat üretimi çeşitlendikçe ve karmaşıktıkça, yapıtlarla birlikte düşünsel ve felsefi bir yapının da gelişmesi ve yapıtların geniş kitleye ulaşmasında aracı uzmanların gerekliliği...

Virüs karantinası dolayısıyla yaşamsal üretimler dışındaki üretimler duraklatıldı ve üretime geçiş kuşkusuz gerçekleşecek, ancak bazı değişiklikler de olacak; insanın tehlikeler karşısında önlem almasıyla düz orantılı olarak değişiklikler...Ancak yine eski alışkanlığımızla sabırsız davranıyoruz; olmazsa olmaz ileriye görmek zorundayız. Sanırım öncelikle kapitalizmin dayattığı bu sabırsızlığımızdan vaz geçeceğiz; karantinada "zaman" ile ilişkimizi başka boyutlarda deneyimledik.Doğa ve insan doğası bizi bu konuda çok ciddi biçimde uyardı şimdi!

Kültür ve sanat alanındaki üretim, etkinlik ve tüketim de yeniden ivme kazanacak, ancak bazı değişiklikler beklenebilir. Bütün diğer meslek türleri gibi küratörlük de değişimden etkilenebilir. Örneğin şimdiden Çevrimiçi Sanat, Medya Sanatı gibi terimler dolaşıyor. Burada durup şu sorulabilir: 1950'lerin sonunda kimse Kavramsal sanat diye bir sanat türünün ortaya çıkacağını biliyor muydu? Çok yabancı bir sanattı o dönem için. Şimdi de aynı şey olabilir ve hiç beklemediğimiz bir sanat türü çıkar ortaya; belki bu sanat türü bir küratör varlığı gerektirmeyecek. Bir tahmin de şöyle: Küratörlük yakın gelecekte yalnız müzeler, sanat merkezleri ve koleksiyonlar için gerekli bir meslek olacak; yani bakım onarım mesleği... Sanatçılar da rahat eder herhalde!

BERAL MADRA

Şimdi daha sıradan bir konuya dönelim: Küratörlük Türkiye koşullarında kamusal ve özel alanda bütün özellikleriyle kabul edilen ve karşılığını bulan bir meslek miydi ki, bundan sonraki işsizlik sürecinde etkilensin? Bilindiği gibi sanatçı ve küratör Türkiye yasalarında işçi/emekçi sınıfında; dolayısıyla aslında önümüzdeki işsizlik döneminde işsizlik aylığı alması gerekir. 2000'li yıllarda sanatçı ve küratörler yalnız özel sektör tarafından kabul edildi ve desteklendi; dolayısıyla bundan böyle de özel sektör sanat ve kültür üretimine gereksinim duyacaksa, yine onlar destekleyecek...

Burada, sanat ortamında çalışan herkezin bu olaydan sonra çok daha iyi ve sıkı örgütleneceğini düşünüyorum; mevcut örgütlerini daha sağlamlaştıracağını umut ediyorum. Meslekler açısından bundan sonraki en önemli gerçek örgütlenme olacak. Virüs Zombi-Kapitalizm'in maskesini düşürdü; bunun bilincinde olan sektörler de örgütlenmenin yaşamsal olduğunu anladılar herhalde...

BURCU FİKRETOĞLU

Küratör

BURCU FİKRETOĞLU

Dokunmak, fiziksel olarak yan yana olabilmek önemi reddedilemez değerler olsa da, sanat üretiminin, içinde her zaman teknolojiyi barındırdığını, bunun bugün ilk kez hayatımıza girmiş olmadığını hatırlamak gerek. Sanat zaten her zaman bir çeşit arttırılmış gerçeklik. Kendi fiziksel özelliklerinin ötesinde dertlere işaret eden, her dönemde farklı gerçeklerin nazarında yeniden okunan sanat yağlı boya ve tuvalden ibaret değil şüphesiz. Her eserin etrafında onu o yapan, elle tutulamayan bir dünya olduğunu da unutmamak, sanatı objeye indirgememek önemli. SIGNS bugüne kadar iki karma sergi yaptı ve ikisinde de VR ve AR teknolojilerinde üretilmiş eserlere yer verdik.

Eğer William Kentridge'in sizin gözlerinize bakarak gerçekleştirdiği performansın tam merkezinde olma deneyimini yaşayabiliyorsanız, Anish Kapoor vermek istediği Vertigo hissini bu teknolojiyi kullanarak izleyiciye veriyorsa, sanatın nesnesinden ibaret olduğunu düşünmek haksızlık olur. Şu an içinde bulunduğumuz durumda herşeyin tekrar normal olmasını dilemekten çok, nasıl daha sürdürülebilir bir sanat ortamının parçası olabileceğimizi yeniden planlamak gerekiyor. Çoğumuzun umduğu gibi her şey eskiye dönse ne olacak? Ekolojik felaketler kapımızda beklerken, gelecek belirsizliğini -özellikle bu ülkede- hiç olmadığı kadar korurken, acil olan sanatı fiziksel mekanlarda sergilemekle yetinmenin ötesine taşımamızın yollarını tartışmak, yeni diyaloglar oluşturmanın yollarını bulmak olmalı. Bu süreçte, uluslararası alanda sanatçıyı merkezine alarak ilham veren birçok proje ortaya çıktığını görmek beni heyecanlandırıyor. Toplumlari neyin beklediğinin işaretini ilk veren onların duyarlılıkları. Kim bilir, birbimizden uzaklaşmaktan korkarken, gerçekten bu tuhaf zamanları okuyabilenler sayesinde belki de hiç olmadığımız kadar yakın olduğumuz başka bir dönem başlayacaktır.

ÇELENK BAFRA
Küratör

ÇELENK BAFRA

Sosyoekonomik ve politik paradigma değişirken genel itibarıyla evren, uzam ve mekân kavramlarıyla ilgili farkındalığımızın ve zaman algımızın dönüştüğü günlerden geçiyoruz ve sanat ve küratöryel pratikler için de bunlar çok belirleyici. Sanat alanında alıştığımız pek çok şeyi yeniden düşünüp tanımlamamız gerekecek. Bize 'normal' olarak kabul ettirilen pandemik kriz öncesi düzene geri dönmeyi beklemiyorum, açıkçası bunu istediğimden emin değilim. Ele almamız gereken yeni sorunsallar, ortaya koymamız gereken yeni soruları doğurmaya başladı bile. Sanatçılar ve düşünürlerin bu dönemi çok verimli geçirdiğine ve hepimizden önce bunları duyumsayıp yorumlayacağına eminim. Sanat alanının kendisine dönersek, çoktandır tartışmalı olan müzecilik anlayışı, gösteri(ş) odaklı küresel fuar ve bienal ölçeği, etkinlik ve nümayiş hızı ve beyaz küpte sanat yapısı sergileme kültürünün değişmesine zaten ihtiyacımız vardı. Belki de sanatı üretme, sunma ve deneyimleme biçimlerimizi çeşitlendirip demokratikleştirecek bir değişimin tam zamanı. Bu bağlamda, dijital ve çevrimiçi mecraların taze ve kolaylaştırıcı cazibesini yadsımasam da asıl belirleyici olanın mecra değil, bağlam ve içerik olduğunu unutmuyorum. Aksi kolaya kaçmak gibi geliyor ve hız/tüketim odaklı düzenimizi tekrarlayanın ötesinde bir şey ifade etmiyor bana. Geçmişte uzun uzun gezemeyeceğimiz, üzerine doğrudürüst düşünüp yazamayacağımız kadar çok sergi ve sık etkinlik üretilmesinin ne faydası oldu bize ve sanatçılara? Yeni bir şey söyleyip önermiyorsak bugün muadillerinin ve hatta illüstrasyon niteliğindeki içeriklerin sosyal medyada ya da çevrimiçi sunulmasının anlamı ne? Özetle, bence belirleyici olan bugüne ve geleceğe cevap verecek içerik ya da seçkiler yaratabilmek, daha da önemlisi bunu yaparken bağlam, mecra ve içeriğin birbiriyle örtüşmesi. Örneğin, içinden geçmekte olduğumuz süreç özelinde en az çevrimiçi ve dijital kadar kamusal alanı da önemseyip üzerine düşünüyorum. Ama hangi kamusal alan ve kimin kamusal alanı? Pandemi sırasında (ve sonrasında) kamusal alan nedir, ortak alan nedir, özel alan nedir, ev kimindir, işyeri neresidir, sanat veya sosyalleşme mekanı nasıl olmalıdır? Bunun gibi muğlaklaşmış onlarca tanım üzerine küratöryel pratiklerin söyleyeceği olmalı. Keza, doğa nedir? Onu bu kadar manipüle etmiş, şimdi de (sınıfsal imkanlarımız ölçüsünde) kendimizi izole ederken insan olarak bu gezegenin ve ekosistemin neresindeyiz? Sanat hissettirebildiği, düşündürebildiği ve tavır alabildiği sürece değerli benim için. Küratöryel pratiklerin sadece mekânsal ve fiziken değil, varoluşsal bir mesele olarak da gezegenle ve birbirimizle güncel ve adil etkileşim biçimlerine odaklanmasının tam zamanı diye düşünüyorum.

ÇELENK BAFRA

Dolayısıyla önceliklerimizden biri paydaş ve destekçilerimizle bağlarımızı daha da sıkılaştırmak ve hep beraber sanatın dönüştürücü gücüne ve sanata desteğin gerekliliğine dair inancımızı tazelemek. Günümüze ve belirsiz görünen geleceğe dair tasarruf ve kriz yönetimi planları yaparken sanat ekosistemini güncel bir perspektifle yeniden değerlendirip ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap verebilmek adına Türkiye ve yurtdışındaki tartışmaları gözlemleyip alanın aktörleriyle fikir alışverişinde bulunuyoruz. Kötümser değil ama gerçekçi olmak gerekirse mevcudu sürdürmenin zorluğu ortada, bu nedenle halihazırdaki destek modellerimizi önceliklerimize göre revize ederken farklı kaynak yaratma stratejileri de araştırıyoruz. Telaşa düşmeden ihtiyaç ve aciliyetleri etraflica değerlendirerek kararlar alacağız. Şimdilik destek vermeye söz verdiğimiz halde ertelenen ya da iptal olan yurtdışı projelerdeki sanatçı ve kurumları mağdur etmemek adına desteğimize devam edebileceğimizi düşünüyorum. Diğer yandan, çevrimiçi ve dijital mecralardan da yararlanarak kurumsal iletişim ve yönetim anlayışımızı daha erişilebilir ve rahat hale getirmenin arayışı içindeyiz. En önemlisi ise oldukça kırılgan ve yoksun dönemlerden geçeceği aşkar bağımsız sanat üreticilerin yanında olduğumuza dair güven vermek ve bize ulaşabileceklerini hissettirmek. Bağımsız küratörlükle veya vakıf/derneklerde çalışarak kirasını ödemek durumunda biri olarak 'prekarite' kavramı üzerine yeni düşündüğüm bir şey değil ama önümüzdeki dönemde bu meseleye nasıl yaklaştığımız hepimiz için belirleyici olacak.

DERYA YÜCEL

Küratör

DERYA YÜCEL

Salgın ve karantina günlerinde toplumsal ve ekonomik rejimlerin kırılğanlığı dışında fiziksel ya da çevrimiçi olsun iletişimin, haberleşme ve dolaşımın ne kadar değerli olduğunu gördük. Dolayısıyla, etkilerinin kısa vadede ve uzun süre hissedileceği bir geçiş dönemi yaşadığımızı düşünüyorum.

Sanat söz konusu olduğunda fiziksel kısıtlanma üretime engel değil. Aksine bu tür kriz dönemlerinde hep olduğu gibi üretimin zenginleştiğini, yeni anlatımlar ve yeni araçların ortaya çıktığını görebiliriz. Sanatçılar, pratiklerini çevrimiçi mecralarda nasıl şekillendirecekleri, online/dijital bir formda üretme pratiğinin nasıl olabileceği üzerine düşünmeye yeniden başladılar. Artık, sanatçıların kendi pratiklerini bugünün öncesi ve sonrası ayrımı üzerinden yeniden gözden geçirecekleri bir sürecin de başlayacağını düşünüyorum. Bu günlerde, “Temas” ve “mesafe” yalnızca sanatçılar için değil küratörler ve sanat profesyonelleri için de kavramsal ve metaforik olarak güçlü çağrışımlar yaratıyor. Çok uzun zamandır nesne merkezli sistematige sahip bir sanat ekonomisi mevcut. Dolayısıyla, kurumsal sisteminin çevrim içi sanatsal üretim, uygulama, dağıtım, arşiv ve sunum konularında hem estetik hem kavramsal/teorik olarak kendini dönüştürmesi şart görünüyor. Küratöryal pratiklerin de bu işlemlere ait terminolojinin de dönüşmesi gerekli.

Zaman ve mekan kavramları altüst oldukça, “kapsayıcı”, “ulaşılabilir” ve “her yerde olabilir” sergiler yaşayan ve canlı bilgi kaynakları olarak işlev görebilir. Geleneksel sergileme modelleri, değişebilir, kolektif, işbirliğine dayalı, saydam ve esnek sunumlara evrilebilir. İzleyici ile hızlı, zaman kısıtlaması olmadan, direkt ve dolaysız bir ilişki içerebilir olması nedeniyle sanat daha geniş kitlelere ulaşabilir.

DERYA YÜCEL

Küratörlüğün en önemli işlevlerinden birinin tarihsel anlamda sanata dair “bilgi”nin üretilmesi ve paylaşılması olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla, dijital kürasyon, öncelikle sanatçı ve sanat yapıtına dair bilginin incelenmesi, araştırılması ve toplumla paylaşılması, geleceğe yönelik kullanım alanları için dijital olarak düzenlenmesi, korunması, depolanması ve sürdürülebilir kaynakların yaratılmasını kapsamalı. Kürasyon, güçlü kültürel/sanatsal veri kaynakları oluşturabilmeli. Dijital kürasyon etkinlikleri yalnızca çağdaş sanat alanında değil, arşivler, data merkezleri, müzeler ve iletişime yönelik organizasyonların tümünde yürütülebilir.

ESRA ALİÇAVUŞOĞLU

Küratör

ESRA ALİÇAVUŞOĞLU

Hemen her alanda tanımların, alışkanlıkların, deneyim biçim ve süreçlerinin değiştiği/değişeceği iddia edilen bir dönemden geçiyoruz. Daha önce çok sayıda salgın yaşamış insanlığın dijital zamanlardaki karantina ya da izolasyon deneyimi fazla olmadığı için yakın geleceği kestirmek çok zor, o nedenle “değişim” kelimesini belli bir rezerv dahilinde kullanmak gerek diye düşünüyorum. Zira bu değişim olumlu olabileceği gibi uzun vadede belirsizlik de içeriyor hiç kuşkusuz. Sanat tarihine nasıl dönemin toplumsal ve kültürel yapısından azade bakamıyorsak, bu günleri de yine geniş bir çerçeveden algılamak zorundayız. Bu bağlamda kültür, sanatın aktörleri ve kurumları da ‘kendini’ devam ettirebilmek ve yaşamak için çeşitli manevralar, davranış biçimleri geliştiriyor. Dolayısıyla bu biçimlerin henüz yapım aşamasında olduğunu düşünüyorum; bilinçli ve sistemli bir hale gelebilmesi için zamana ihtiyaç var.

Covid-19 salgınının ardından online sergiler gerçekleştiren galeri ve müzelerin bu yönelimleri şu an için, tamamen gereksinimden; yani varolan sergilerin online olarak sunumundan ibaret. Bunu özellikle vurgulamak gerek, çünkü, online bir sergi kurmak, temalaştırıp kavramsallaştırmak farklı bir üretim pratiği gerektiriyor. Bir süredir bu yeni pratik üzerine çalışan, içerik oluşturan küratör ve kurum var. Bu yeni deneyim alanı, bu süreçle hızlanıp, çeşitlenecek diye umuyorum. Dolayısıyla önümüzdeki günlerde müzeler, kurumlar ve küratörler yeni sergi içerikleriyle karşımıza çıkacaklar ya da duvarlarının videolarını izletmekten öteye geçemeyecekler. Eski modeller üzerinden, risk almadan, “ne yaparsak izleniyor zaten, tekeliz biz” anlayışıyla ilerleyen kurumlar için bu süreç kolay olmayacak. Çünkü sanat her zaman olduğu gibi bugün de dönüşüyor, güncelleniyor ya da geleceğe tercüme ediliyor; hem biçimsel, hem de içeriksel olarak yeni ve farklı dillerle kendini ifade etme yolları arıyor. Bunu görerek, bu ifade araçlarına ön veren her kurumun zamanın şartlarına ayak uyduracağını düşünüyorum.

ESRA ALİÇAVUŞOĞLU

Bu süreçte durumdan en karlı çıkacak olan ise izleyici olacak. İzleyicinin görebilme, izleyebilme şansını yakalaması açısından daha demokratik bir sürecin gerçekleşeceği açık. Ayrıca özellikle müzeler koleksiyonlarındaki yapıtları tematik sergilere nasıl ödünç verecek, depolarını ve koleksiyonlarını nasıl şeffaflaştıracak, bunları önümüzdeki günlerde izleyip, göreceğiz. Özetle hemen her alanda olduğu gibi “her şeyin yerli yerinde kalması” ihtimali ile “hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı”ndan oluşan geniş bir projeksiyon yelpazesinde, ben oyumu geleneksel kalıpların değişeceği olasılığından ve küratörlük kurumunun da bu durumdan elbette nasibini alacağından yana kullanıyorum.

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Küratör

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Bugünkü koşulların ürettiği en önemli olgu sanallık kavramının şimdiye kadar olduğundan çok da sert ve köklü bir şekilde hayatımıza girmesidir. Sanallığı sanat yapıtlarını internet ortamına yerleştirmek diye anlamak yanlış ve eski bir tutum içinde olmaktır. Hayır, sanallık yeni bir bilinç ve felsefe, yeni bir bakış açısı ve doğallıkla yeni bir 'insan' üretecektir. Bu insan 'Z Kuşağı' denen genç kitle tarafından biçimlendirilecektir. Değişimin hızı nedeniyle ve büyük anlatıların ve 'grand teori'lerin sonuna geldiğimiz bir dünyada da (son otuz yıllık dünyadır bu) en fazlasından önümüzdeki beş bilemediniz on yılı tahayyül edebiliriz. Bu süre için ilk iş söz konusu genç nüfusun realitesini ve beklentilerini kavramaktır.

Güncel sanat zamanla ilgili bir pozisyonun adı değil. Bir bilinç durumu. Sokakta yaşanana cevap vermek bir yapıtı güncel yapmaz. O gündelikliktir, fecidir. Bugün gerçekliğin farklılaştırılmasıdır güncel sanatın gerçekliği, ona yanıt üretmek ve onu itmek. Yani yeni bir gerçeklik düzlemi kurmanın stratejisi. Güncel sanat bir stratejidir. O zaman şu: küratörlük, madem ki, son yirmi yılda sanat yapıtıyla bütünleşti, onun bir katmanı haline geldi veya yapıtı kendi muhakemesinin bir katmanı yaptı, o takdirde şu tanımladığım çerçeveyi kavramakla mükellef olacak. Sanatçıları veya yapıtları bir araya getirmenin çok ötesinde bir algıdır bu: dünyayı değiştirmenin bir evresi ve ona müdahalenin bir yordam ve yöntemi. Mikro siyasetlerin hakimiyet kurması için bir olanak olacak küratörlük. Tıpkı sanatın kendisi gibi. Unutmayalım ki, önce sanat tanımlar sonra teknoloji tarafından somutlaştırılır gerçeklik.

Güncel sanat zamanla ilgili bir pozisyonun adı değil. Bir bilinç durumu. Sokakta yaşanana cevap vermek bir yapıtı güncel yapmaz. O gündelikliktir, fecidir. Bugün gerçekliğin farklılaştırılmasıdır güncel sanatın gerçekliği, ona yanıt üretmek ve onu itmek. Yani yeni bir gerçeklik düzlemi kurmanın stratejisi. Güncel sanat bir stratejidir. O zaman şu: küratörlük, madem ki, son yirmi yılda sanat yapıtıyla bütünleşti, onun bir katmanı haline geldi veya yapıtı kendi muhakemesinin bir katmanı yaptı, o takdirde şu tanımladığım çerçeveyi kavramakla mükellef olacak. Sanatçıları veya yapıtları bir araya getirmenin çok ötesinde bir algıdır bu: dünyayı değiştirmenin bir evresi ve ona müdahalenin bir yordam ve yöntemi. Mikro siyasetlerin hakimiyet kurması için bir olanak olacak küratörlük. Tıpkı sanatın kendisi gibi. Unutmayalım ki, önce sanat tanımlar sonra teknoloji tarafından somutlaştırılır gerçeklik.

İPEK YEĞİNSU

Küratör

İPEK YEĞİNSU

En azından yakın gelecekte, dijital mekanların gerek izleyici, gerek küratör açısından fiziksel mekanların yerini alması bence mümkün değil. Öncelikle izleyici için bir sergiyi görmek, o deneyimin aslında yalnızca küçük bir bölümünü oluşturuyor. Oraya gitmeye karar veriyorsunuz; zihninizde birtakım beklentilerle hazırlanıp sokağa çıkmak, oraya ulaşmak için yürümek ya da araca binmek, sokaktaki olaylara tanık olmakla başlıyor süreç. Oraya vardığınızda, içeride genellikle sergiyi gezen başka insanlar da oluyor; tanıdıklarınızla karşılaşp sohbet ediyorsunuz, ya da küçük bir çocuğun bir eserle ilgili yorumu karşısında gülümsüyorsunuz. Mekanın kendine özgü bir kokusu, sıcaklığı ve akustik dokusu oluyor.

Belki sergiden çıkar çıkmaz dışarıda, içeridekinden ne denli farklı bir dünya olduğunu duyumsuyorsunuz. Ve zihninizde sayısız görüntü, ses ve düşünceyle oradan ayrılıyorsunuz. Ve tüm bunları yaparken bedeniniz hareket halinde. Aynı şekilde, küratör için de mekanla ve yakın çevresiyle etkileşmek, onunla işbirliği ve mücadele arasında gidip gelen dinamik bir ilişki kurmak her zaman çok büyük bir motivasyon, hatta gereklilik. Ancak tüm bunlar, özellikle böyle kriz dönemlerinde dijital olanaklardan yararlanmayacağımız anlamına gelmemeli. Dijital ortamda yaşanan sanat deneyiminin, fiziksel deneyimlerin yerini tutmadığının farkındalığını taşıdığımız sürece, onu düşünsel evrenimizi zenginleştiren bir alternatif olarak görebiliriz. Tabii ki Net Art gibi doğrudan dijital ortama yönelik olarak üretilen sanat formlarını bu söylemin dışında tutmak gerektiğini de ekleyelim.

KIYMET GİRAY

Küratör

KIYMET GİRAY

21. yüzyılın ilk çeyreği sakin ve huzurlu muydu? Kanımca buradan başlamalıyız. Küçük ama önemli sorular sormanın ve sonrasında da konuyu bilimsel tartışmalara açmanın zamanının geldiğini düşünüyorum. Salgının yaşamı bir bıçak gibi kesip durdurduğu, hayatın akışını ve alışkanlıklarını değiştirdiği ve kısa sayılamayacak bir süreç içinde de değiştirmeye devam edeceği zaman aralığı, bu süreci değerlendirmekle anlam kazanacaktır. Bu bağlamda, önümüzdeki aylar, programlanan araştırma ve incelemelerin; etkinlikler, sanatçıları ve eserleri bağlamında ele alınarak gerçeklerle yüzleşen sonuçlara ulaşılabileceği bir dönem olmalıdır.

Bir başka söylemle, geçirilen sürecin küratoryal projelerinin, sanatın tarihinin kuramlarına uyarlı olarak, gelişiminin değerlendirilmesi, geleceği tanımlayacak projelerin planlamasını da önemli kazanımlar sağlayacaktır. Çoğaltılması gereken soruları yanıtlayacak yöntemler, geleceği aydınlatacak ipuçlarını hazırlayacaktır. Ekonomik krizlerden sıkça söz edilen bu dönemde, sanatçılarımız, eserleri ve bunların yer aldığı küratoryal etkinlikler, plastik sanatlarımızın, sanat tarihi alanında gelişimini belirleyebildi mi? Küratoryal seçkilerle yapılmış olan etkinliklerin, sanatçılarımız, eserleri ve özgün değerleri sanat tarihimizin çağdaş sanatlar alanında gelişimini 21.yüzyılın ilk çeyreğinde hedeflenmesi düşünülen ivmeye yaklaşılabildi mi? Küratoryal seçkilerle yapılmış olan etkinlikler, kendi sanatımızın tarihini belirleyen zaman süreçlerini kapsamına alıp, dönemlerini, sanatçılarını, eserlerini tanıtabilme işlevini yerine getirebildi mi? Küratoryal seçkilerle yapılmış olan etkinlikler, benzer konseptler, aynı güncel sanatçıların ve eserlerinin çevresinde dolaşan etkinlikler olarak kısıtlı alanlarda mı kaldı? Yüzyılımızın başlangıcında, sayılarının artması umut veren küratoryal çalışmaların ilkeleri; varsayılan hedeflerinin açıklayıcı ve belirleyici kuramlarını ve bu kuramların idealleri olan projelerini gerçekleştirebildi mi?

KIYMET GİRAY

Müzeler, sanat kurumları ve müzayedeler, online sergileri "şimdiden" değil, yıllar öncesinden başlayarak internet ortamında izleyenlere sundular. Dünyanın sanatını tanımlayan, sanatçıları belirleyen, bu sanatçıların eserlerini ve bu eserler arasında onların sanat tarihinde yer almalarını sağlayan başyapıtlarını koleksiyonlarında bulunduran büyük müzeleri, yıllardır internet üzerinden tanıtımlarını yapmaktadırlar. Bu tanıtımların, yayınlarıyla ulusal ve uluslararası önem kazanmış olan alanının uzmanlarına yaptırılması konusunda son derece titiz davranmaktadırlar. Müze tanıtımları; bulunduğu coğrafya ile başlayan, özellikle mimarisinin mimarlık tarihi içinde inceleyen, çok önemli bir kıtas olarak müze koleksiyonunun kronolojik çizgisini belirlemektedir. Bu çizginin doğrultusunda, sanat tarihinin yüzyılları, dönemleri, sanat hareketleri ve bu hareketlerin temsilcileri olan sanatçıları ve eserlerini kapsamına alan tanıtımı, her dönemin alanında iyi öğrenim görmüş elemanların elindedir. Müzede çalışmaya başladığı andan itibaren, araştırma alanı olarak belirlenen, sanat dönemi, sanatçıları ve tek tek bu sanatçıların dönemleri ve eserleri üzerinde yıllarca çalışan uzmanlaşan görevliler tarafından programlanmaktadır.

Aralarından deneyimli ve yayınlarıyla bilim dünyasının dikkatini çekenler küratoryal projeler hazırlayabilmekte, yardımcıları da saptanan konu üzerinde uzman kabul edilenler arasından seçilmektedir. Müzelerin yeni araştırmacılar yetiştirme programları; kurumları ve akademisyenler için hazırladıkları özgür çalışma programları ve olanakları bulunmaktadır. Kısacası; uzmanlık için çalışmak çok ciddi bir öğrenim ve öğrenim sonrası yetiştirme programıdır. Uzun uzun yazdığım bu çok da iyi bilinen uzman ve kratörlerin yetiştirilmesini hazırlayan sisteme, bilgisayar sistemlerini teknik donanımları ve mühendislik bilgileriyle çözümleyen, grafik tasarımlarıyla zenginleştiren projeler de eklenince, Müze kimliği, koleksiyonu, niteliği gibi asal donanımlara uyarlı sergileme projeleri, aynı sistemlerle uzmanlaşmış kadrolar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu küratoryal sistem, müzelerin ve sergilerinin internet üzerinden projelendirilmesini yıllar süren çalışmalarla gerçekleştirmektedir.

KIYMET GİRAY

Bu küratoryal sistem, müzelerin ve sergilerinin internet üzerinden projelendirilmesini yıllar süren çalışmalarla gerçekleştirmektedir. Bütün bu satırları ve daha fazlasını kültür merkezleri, sanat kurumları, galeriler ve müzayedelerin küratoryal etkinlik takvimlerini hazırlayan küratörler ve yardımcıları için de tek tek, ilaveler de yaparak yazmak gerekir. Kolay değildir, güncel olan ve günü kurtarmaya yarayan etkinliklerin üstünde duran ve sanatın tarihinde yer alacak olan küratoryal projeler geliştirmek ve uygulamak hiç kolay değildir.

Sanat farklıdır. Sanat; özgür ruhlu sanatçıların, yetenekleri ve felsefeleriyle dönemlerinin estetik kuramlarını belirleyecek olan özgün sanat eserleri yaratabilme potansiyellerine bağlı olan gelişmelerle açıklanır. İyi yetişmiş, yetenekli, kültürlü ve döneminin estetik duyarlılığını taşıyan donanımlı sanatçıların, atılımlarıyla doludur sanatın tarihi. 20. Yüzyılın ilk yarısına bakarak örneklersek, dünyanın en kaotik yıllarının yaşandığı, savaşlar ve salgın hastalıklarla Avrupa kıtasının sarsıldığı dönemlerde ortaya çıkar, modern sanatın tarihini yazan sanat hareketlerinin sanatçıları. Kısaca değinmeliyim; 28 Temmuz 1914 tarihinde başlayan ve 11 Kasım 1918'de sona eren Avrupa merkezli küresel savaş özellikle de Avrupa kıtasını yüzyılın ilk çeyreğine kadar kan ve ateşle bular. Sonucunda, o yılların İmparatorlukları olan ve büyük emperyalist güçleri olarak tanımlanan dört ülke; Alman, Rusya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorlukları tarihe karışır. 1933 ile 1945 yılları arasına Nazi Almanyası damgasını vurur. Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) iktidara gelir ve tek parti rejimine dayalı yönetim sistemiyle "Führer" unvanlı parti ve devlet başkanı Adolf Hitler'in liderliğinde; "Reich"ların üçüncüsü olarak Avrupa'yı işgaller altına alır. 1 Eylül 1939 tarihinde II. Dünya savaşı da resmen başlamış olur.

Almanya, 1941 yılının başına kadar, bir dizi saldırı ve antlaşma ile Avrupa topraklarının çoğunu ele geçirir ve alamadığı ülkelere de baskılar uygular. Alman-Sovyet Antlaşması bağlamında, sözde tarafsız olan Sovyetler Birliği, altı komşusunun topraklarını tamamen ya da kısmen işgal eder.

KIYMET GİRAY

Britanya İmparatorluğu ve İngiliz Milletler Topluluğu'na dâhil olan birçok ülke Almanya'ya savaş ilan eder. Asya'da egemenlik kurmak amacıyla 1937 yılından beri Çin'le savaşan Japonya, 1941 yılının Aralık ayında, Pasifik Okyanusu'ndaki Avrupalı devletlerin topraklarına ve Amerika Birleşik Devletleri'ne saldırır. Sovyetler Birliği ve Polonya kuvvetlerinin hedefinde Berlin vardır. Amerika Atom bombası kullanır. Bunun üzerine, 15 Ağustos 1945 tarihinde Japonya'nın teslim olmayı kabul etmesiyle Asya'da da savaş sona erer. 31 yıl süren büyük savaş yıllarında, Osmanlı Rus Savaşı yıllarında, I. ve II. Dünya savaşının sürdüğü yıllarda, yaşanan Tifüs salgını çok can alır. Namık İsmail'in Tifüs resmi bu salgın günlerinin acısını anlatır. 1918-1920 arasında kimi tarihçilere göre dört yıl süren savaşın sona ermesinde önemli bir etken olan İspanyol gribi sarar dünya ülkelerini. 1957 yılında Çin'den başlayarak, Uzakdoğu'ya daha sonra da Avustralya, Amerika ve Avrupa'ya yayılmış olan Asya Gribi de kâbus dolu günler geçirir insanlara.

Şimdi, biz önemli kratoryel projeler olan ve uzman küratörler tarafından hazırlanarak sunulan; müzelerin, müzayede şirketlerinin, kültür merkezlerinin ve galerilerin internet sitelerinden, sanat tarihinin dönemlerini belirleyen koleksiyonlarının tanıtımını izleyelim. Bu koleksiyonları önemli yapan 20. Yüzyılın sanat hareketlerinin, başyapıtlarını gerçekleştiren sanatçıları ve sanat eserlerini inceleyelim. Bu kâbus dolu 31 yıl içinde dünya sanatının modern ve modern sonrası tarihini yazan sanatçılar ve eserlerini tanımış ve saptamış oluruz. Bu bağlamda, Corona salgınının durdurduğu yaşam ve artıracığı ekonomik krizlerin, sanatın pazarını da derinden etkileyeceği kesindir. Bu sorunlara ekonomistler çözüm bulacaklardır. Ancak sanat tutkusu taşıyan sanatçı potansiyeli, kaotik ortamların sıkıntılarından beslenecek ve önemli yaratma süreçleri içinde kendisini yeniden var edecektir.

KIYMET GİRAY

Belki de çevrelerinde devridaim yapan ekonomik istemlerin sınırladığı dar alanlar oluşturan bir çarkın içinde sıkışıp kalmaktan, komutlar, istekler ve öneriler içinde koşturmaktan, kendi sanat anlayışlarına ve eserlerine derinden bakmaya olanak bile bulamayan sanatçılar, yeni bir döneme girecek, kendileri ve idealleri için atılımlarını hazırlayarak ve özgürleşeceklerdir.

Küratoryal projeler ise, donanımlı uzmanlık bilgileri ve deneyimlerinin saygınlığı içinde, güncel olmaktan, günü kurtarmaktan sıyrılarak, ciddiye alınacak, çok daha fazla önem kazanacaktır. İnternet ortamında da açılacak olan binbir çeşit site ile sanatın tanıtım ve pazarlama platformu olarak önem kazanacaktır. Ancak koleksiyoner kimliği taşıyan ve sanatın anlamının bilincinde olan zümre, eserle karşı karşıya gelmek isteminden asla vazgeçmeyecektir. İnsanlar için, sanat eseri ile yüz yüze gelmek, bir müzede, uzun bir zamanlar geçirmek, defalarca gidip tek tek sanat eserlerini incelemek, sanatı birebir özümsemek, her zaman kalıcı bir gereksinim olacaktır. Müzeler, galeriler, kültür merkezleri gibi, bienaller, fuarlar da sanatseverlerin sanat eserleri içinde yaşadıklarını belirleyen vazgeçemez hazları olmaya devam edecektir.

MAHMUT WENDA KOYUNCU

Küratör

MAHMUT WENDA KOYUNCU

Pandemi çok boyutlu etkileri olan ve sonuçları kısa yoldan kestirilemez bir olay gibi görünüyor. Ancak sanat alanı açısından görünür olan iki etkisinden bahsetmek mümkün. Bunlardan ilki piyasa boyutu. Ancak bu boyut pandemi ile ortaya çıkmış değil. Çok daha öncesinden eşitsiz bir mekanizma ile işleyen, sanatçıyı veya sanat ve kültür emekçilerini sömüren bir piyasa döngüsü hakimdi zaten. Pandemi bu sömürü mekanizmasını daha da derinleştirecek gibi. Sanatçılar ve kurumlar nasıl ayakta kalacak ve üretimlerini nasıl sürdürecektir mevzu, önceki piyasa döngüsü iyice düşünülmeden ve bir takım "dersler" çıkarılmadan anlaşılamaz diye düşünüyorum. Yani 'eski normal'i masaya yatırmadan 'yeni normal'in ne getireceğini çözümleyemeyiz.

Bu durumun uzantısı olabilecek bir diğer mesele ise sanatın sunum biçimleri üzerine yapılan yorumlar veya tartışmalar. Digital mecraların sanatçı görünürlüğü ve aynı zamanda kurumsal showroamlara nasıl işleyeceği sorunu. Birbiriyle bağlantılı bu iki mevzu da sanatın ontolojisine dair mevzular değil. Bunlar sanatın sosyo-ekonomik boyutundaki tartışmalar. Yani önem arz eden meselelerse de sanırım tam olarak sanat üzerine bir tartışmalar değil bunlar. Distopik bir evreni çağıran bu salgın zamanında sanata edilgen roller biçme ve düşünsel/politik imkanlarını unutturan yaklaşımlar olarak değerlendiriyorum bunları. Sanatın düşünce kanallarını açma halleri yerine sinik bir bakışla daha çok sanatın sunum imkanları üzerine var olan bu görüşleri pandemi sonrası için önemli bulmuyorum. Pandemi sonrası sanat meselesi tartışmak çok daha kestirilemez boyutta tartışma alanını genişletmek manasını taşıyor. Öncelikle sanat alanının ana öznesi konumundaki sanatçı fenomeninin nasıl pozisyon alacağı kritik önemdedir. Bu manada bir tahmin yürütmek de biraz kahince bir tutum olabilir çünkü sanat nihayetinde bir düşünce alanı ve düşüncenin tikelde(sanatçılar) nasıl ilerleyeceğini görmek için bir zamana ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Düşünce, yönü önceden kestirilemez bir edimdir nihayetinde.

MAHMUT WENDA KOYUNCU

Bu manada distopik evren tasavvurları veya telakkisi beklemek yüzeysel bir yorum olabilir ki zaten bu konuda devralınan büyük bir külliyat var. Burada pandemi mevzusunun geçici bir felaket mi yoksa bundan böyle bütün yaşamı esir alan yeni bir rejimin tetikleyicisi mi olduğunu anlamak gerekecek. Eğer bu, belli tıbbi çareler bulunup çözüme kavuşturulacak bir hadise gibi seyrederse muhtemel bir sürede 'eski normal' görünür olacaktır. Ancak tabloyu daha karanlık bir yerden kurmanın ve ona göre pozisyon almanın daha reel bir tutum olacağını düşünüyorum. Çünkü pandemi meselesinin iktidarlar açısından müthiş bir enstürman olduğu besbelli. Misal kendi yerelimizde yasaların nasıl eşitsiz işletildiğini hak ve adalet kavramlarının bir çırpıda ayaklar altına alınabildiğini infaz yasasında gördük. Kitleler içeri tıkılırken mafyatik öznel serbestliğe kavuşabiliyor. Buradan bizi nasıl bir ortamın beklediğini tahmin etmek zor olmasa gerek. Otokratik hatta totaliter çağrışımları yüksek olan uygulamalar görebiliyoruz. Burada merceği biraz daha geniş tutarak küresel boyutta yaşanan bir bilinç yanılmasına dikkat çekmeyi gerekli görüyorum. Pandemiye Sapiens'in kötü bir marifeti olarak ortaya koyma biçimini kastediyorum burada. Sapiens doğaya kötülük etti ve doğada buna sert bir cevapla karşılık verdi.

Elbette bu söylemin bir hakikati var. Ancak bu tespit eksikler içeriyor ve failliği muğlaklaştırıcı bir söylem olarak işliyor. Ben bu söylemi pandemi vakası üzerinden yeni keşfedilmiş bir düşünceymiş gibi ele almayı aklımız ve muhalif birikimimizle alay etmek olarak algılıyorum. Burada anonimleştirilmiş suçluluk duygusunu yaratmanın iktidar mekanizmalarının elini rahatlattığını ve suçlarını örtme veya ortaklaştırma stratejisi olarak görüyorum. Doğaya karşı yabancılaşıma mevzusu bin yılların problemi ya da en azından düalist kartezyen düşünceden bu yada kritiği sıkça yapılmış ve yapılagelmiş devasa bir eko-sosyal bir külliyat var. Romantiklerden, Anarşistlerden, Marksistlerden, Frankfurt ekolünden Guattari'ye kadar süregelen büyük bir muhalif gelenekten bahsediyoruz.

MAHMUT WENDA KOYUNCU

Anonimleştirici suçluluk duygusunu salgın haline getirmenin çok politik bir tutum olduğunun altını çizmek gerek. Bu noktada kısaca şu sorularla bitirelim: Sanat ortamı eski normale yüzleşecek mi, dayanışmayı, kolektifliği, örgütlenmeyi, ortak tavır geliştirmeyi becerecek mi yoksa olduğu gibi sisteme teslim olma hallerini devam mı ettirecek? Star aktörlerin etrafında biriken spekülasyon köpüğü yoğunlaştıracak mı yoksa bu pandemi ile yeni bakış açıları üretip formlar üzerinden düşünceye derinlikler katacak mı? Göreceğiz.

Evet zaman kötü zaman. Ancak zamana müdahale etme veya Boris Groys'un deyimiyle 'çağdaş olan' zamana yoldaşlık etme biçimiye eğer, yani zamanı anlama, iyileştirme yanında durma halleri ise burada sanatı veya sanat üreticisini pasif bir özne olarak konumlandırmaktan kaçınmamız gerekiyor.

MARCUS GRAF

Küratör

MARCUS GRAF

Mekânın kendisinde gerçekleşen sergi ziyaretinin asla yok olmayacağına ve internet üzerinden sanal turların bunun yerine geçemeyeceğine inanıyorum. Somut bir alanda gerçek sanat eserlerinin algılanması, bir serginin sanal ziyaretiyle karşılaştırılamayan eşsiz bir deneyim yaratır. Bununla birlikte, şu anda dünyayı sanal olarak algılıyor ve seyahat ediyoruz, Zoom aracılığıyla aileleri ve arkadaşları ziyaret ediyoruz, Google Meet üzerinden çevrimiçi eğitim alıyoruz ve Instagram Life-Stream üzerinden Sanatçı Sohbetleri yapıyoruz. Ayrıca, birçok galeri ve müze, sergilerini sanal ortamda çevrimiçi olarak paylaşarak mevcut karantina durumunu benimsemiştir (ör. PG Galerisi, Pilot).

Corona'dan sonra sanatçılar ve uzmanlarla çevrimiçi toplantılar ve İstanbul dışındaki sanatseverler için sanal turlar ve çevrimiçi seminerler gibi sanal araçların sayısı ve kullanımı, küratörlük çalışmalarının gerçek pratiğine artı değer katacak. Ayrıca, dijital arşivleme ve sergilerin paylaşılması artacak ve daha profesyonel hale gelecektir. Sonunda, bağımsız küratörlerin dinamik ve geleneksel olmayan çalışma yöntemlerini destekleyecek olan ev ofisi kavramı daha geniş kabul görecektir.

MELİKE BAYIK

Küratör

MELİKE BAYIK

Pandemi hiç beklemediğimiz bir anda tüm dünyayı kuşatarak, hepimizi durdurdu. Yoğun biçimde akışına kapıldığımız hayatlarımız, sanat dünyası ya da eğitimler hepsi bir anda süresiz biçimde askıya alındı, dolayısıyla da oldukça yeni formlar içinde yaşamaya ve üretmeye, yeni modeller geliştirmeye başladık. Günün getirisi ile aslında yepyeni bir şey olmayan uzun zamandır, çeşitli sanat kurumları tarafından kullanılan ve geliştirilen çevrimiçi sanat etkinlikleri daha da ivmesini arttırdı ve çoğaldı. Üretim modelleri, bilgiyi paylaşım metotları var olan yapı üzerinden daha da aktifleşerek kitlelere ulaşmaya devam etti. Sanat üretimi bağlamında bakıldığında ise sanatçılar üretimlerini hali hazırda mekanlarında, atölyelerinde sürdürürken paylaşımları dijital medyalar üzerinden gösterilerek, bağımsız çalışma yaklaşımları karşısında, süregelen mekan problemlerini aşarak sanal bağımsız sergiler sunmaya başladılar. Küratörlük ise geçmişten bu güne dünyanın geçirdiği, toplumsal, ekonomik, siyasal vb. birçok olaydan direkt etkilenecek daima yeni formlar içine girmeye hazır, kalıpları yeni durumlara alışkın olabilecek bir meslek bana kalırsa. Bugünün getirisi ile çağımızda teknolojinin “uç” örnekleri ile sunulan eserler, küratöryel deneyimler zaten vardı, sadece pandemi sonrasında bu dinamiğin daha da güçlenerek ne denli arttığından söz edebiliriz. Evlere kapanıp, üretmeye, paylaşımaya devam ettiğimiz süreç içinde sosyal medyalarda, sanal ortamlarda sergiler, konuşmalar, söyleşi ve paylaşımlar devam etti. Küratörlüğün klasik bildiğimiz doğası olan mekânsal, kavramsal yaklaşımını sanal ortamlarda daha da yoğun biçimde izlemeye başladık. Bir sergiyi mekanda izlemek ile sanal düzlemde izlemek arasında fark olduğunu düşünüyorum. Elbette sanal izlenim ve paylaşımlar izleyici için ulaşılabilirliği ve bilgi paylaşımını arttıran platformlar, ancak şunu da düşünmek lazım ki kurumlarda izlediğimiz, mekana özgü ya da deneysel saydığımız yapıtların izleyici ile direkt iletişime geçmesi diye bir konu var. Sanal düzlem bu gibi meselelere ancak bir boyuta, sadece bir ekrana kadar izin verebilen bir alan. Verimlilik açısından sınırsız kaynak paylaşımı sunabiliyor olsa dahi, mekandaki küratöryel kurgu ve bağımsız sergiler içinde izlenen yapıt-izleyici dinamiği her zaman

MELİKE BAYIK

haptik algı seviyesini deneyimleten bir alan. Küratörlük ise sanatçı, izleyici, kurum gibi kişilerle kurulan ilişkinin tam ortasında kavramsal ve kuramsal bir sentez yaratan güçlü bir yapı. Sanal ve mekânsal düzlemlerin deneySELLİK açısından birbirinden oldukça bağımsız algılar sunduğu bariz. Küratörlüğün ise bu bağlam içinde güncel durumdan etkilenerEK, her zaman olduğu gibi alternatif metotlar içinde ilerleyerek, ileriki yıllarda gerçekleşecek sergilerde de hem sanal, hem de somut mekan varlığı içinde çift yönlü, çoğulcu üretim modelleriyle karşımıza çıkmaya devam edeceğini düşünüyorum. Sanat dünyamıza yeni, katmanlı ve çarpıcı kurgusalıklar sunarak, güncel üretim modellerine sanatçılar ve kurumlar ile etkileşimiyle beraber yeni yaklaşımlar çerçevesinde devamlılık getirmeyi sürdürmeye devam edecek.

NAZLI PEKTAŞ

Küratör

NAZLI PEKTAŞ

Nikolaus Pevsner, İkinci Dünya Savaşı sırasında yayımlanmış *Academies of Art, Past and Present* (1940) adlı kitabında; "Bir sanat tarihini üslupta değişimlerle değil sanatçı ve çevresi arasında ilişkilerdeki değişimlerle düşünülmesi gerektiğini şimdi anlıyorum" yazar. Pevsner'in bu cümlesi, içinden geçtiğimiz günlerde Covid-19 salgını sonrasında oluşan fiziksel mesafenin yarattığı ve değiştirdiği, ilişki biçimleri içinde yol almaya çalışan sanatçı ve sanat dünyası için de geçerli hiç kuşkusuz. Bilim dünyası yaptığı açıklamalarla bu tip salgınların gelecekte de kılık değiştirerek tekrar edeceğini söylemekte. Durum ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan iç açıcı değil elbette.

Öte yandan dünya zaten "iklim acil" diyerek; küresel ısınmanın/ısıtmanın varlığını, bu durumun dünyamızdaki etkilerini sınırlandırmak için alınan önlemlerin yeterli olmadığını ve istenen etkiyi oluşturmadığını beyan etmişti. Ardından (birbiriyle bağlantılı olduğunu düşündüğüm) iklim krizi ve virüs salgınıyla birlikte kilitlenmiş bir döneme girdi dünya. 58. Venedik Bienali'nin "Tuhaf Zamanlarda Yaşayalım!" cümlesiyle adeta kehanette bulunduğu başlığı ve 16. İstanbul Bienali'nin merkeze aldığı yeryüzü eşliğinde yakın geçmişi de düşünürsek; sanatçının üretimi başka bir dilin peşinden gitmeye başlamıştı çoktandır. Dolayısıyla bu yeni dil değişen düzenle daha da belirginleşecek. Çevrim içi uzaktan etkileşimin yarattığı güçlü ve kalabalık temas alanı ve Pevsner'in de dediği gibi ilişkiler ağı ve çevre sanatçının üretimini değiştirecek gibi gözüküyor. Kanımca sanatçılar arasındaki iş birlikleri de çoğalacak. Hep birlikte izleyip göreceğiz... Sanatçıların bu yüzeylerle yaptığı temas küratöryel çalışmaları da etkileyecek ve değişen temas küratörün kurduğu bağları da çeşitlendirecektir şüphesiz. Yeryüzü acil olanın peşinde. Bizim alanımızda da düşünülmesi gereken öncelikli konulardan biri de pek çok iş kolunda olduğu gibi sanat alanında da salgının yarattığı ekonomik sarsıntının sonucunda işlerini kaybeden ya da kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya olan çalışanlar.

Geçici olduğunu ve sonuca yaklaştığımızı umut etmekten vazgeçmeyerek iş birliği içinde olmak zorunda olduğumuzu hatırlamalıyız; arşivlerimizi ve var olan sergilerimizi izleyici ile paylaşmanın yarattığı heyecanın eşliğinde alanımızda çalışanlarımızı da sürdürülebilirlik motivasyonu eşliğinde düşünerek...

NECMİ SÖNMEZ

Küratör

NECMİ SÖNMEZ

Karantina sürecinin sanat ortamına başını önüne koyup düşünme olanağı sağladığı süreçte, sosyal medyada, türlü online kanallarda gelişen “çevirimiçi olma” çabalarını ezici çoğunluğunun yeni içerikler geliştirmek yerine, basit bir reklam, PR kampanyası, çizgisini aşamadıklarını görüyorum. Bu da bir tür görsel kirlilik değil mi? Çevirimiçi pratikleri üzerinde projeler geliştirerek çalışmalarını bu alanda paylaşım açan sanatçılar, teorisyenler 1980’lerden itibaren farklı bir Yeni Medya estetiği üzerine çalışıyorlardı. Ama onların çabalarının sanatın demokratikleşmesi, çağdaş sanat üzerindeki sanat piyasası baskısının, Avrupa ve Kuzey Amerika Merkezilikliğinin sorgulanması gibi son derece haklı, önemli hedefleri vardı. Bu alandaki düzeyle, şimdiki “online olma” eğilimleri arasında dağlar kadar farklılık var.

Maruz kaldığımız sanal etkinlik patlamalarında, bir tür “adımız dönsün”, normal zamana geçinceye kadar birşeyler yapalım mantığı var. Oysa unutmamak gerekiyor ki, tüm bu yaşadıklarımızdan sonra “eski normale” dönemeyeceğiz. Küratörlüğün de bundan etkileneceği kesin. Burada “yaratıcı küratör” ile yazılım, web tasarımıyla anlayıp her yerde, her koşulda ismini öne taşıyan “iş geliştirmeci küratör” arasında bir ayrım yapmak gerekiyor. Yaratıcı küratör sanat eserinin tartışmaya açılmasında, farklı bağlamlar kurularak yeni görsel tecrübeleri tetiklemeye yönelik çaba içindeyse bunun için sanatçılarla birlikte çalışarak farklı deneyimlerin kapılarını aralamaya yönecektir. Bu süreçte elbette “online medyalar” önümüzdeki dönemde önemli bir rol üstlenecek. Bu sayede bilgi akış sistemlerinin, küratöryel çalışma modellerinin değişeceği kesin. Ancak bunun Yeni Medya Sanatı’yla uzaktan yakından bir ilişkisi olmadığını, tamamen sanatsal tecrübenin dijital süreçlere aktarılmasıyla ilgili olduğunu bilmek zorundayız. Singapur, Taiwan örneklerinde gözlemlendiği gibi, epidemilerin bir tür jo-jo efektiyle sürekli gidip geldikleri göz önünde tutulursa, şimdi yaşadıklarımızı yeni bir başlangıç olarak kavramamız gerekiyor. Bugün çevrimiçi, online, dijital mecrada sahne alanların yarınları, diğer pandemi dalgalarından sonra ne yapacaklarını da düşünmeleri bir zorunluluktur. Sanatsal üretim, paylaşım süreçlerinden çalışan herkesin daha eleştirel, sorgulayıcı, paylaşımcı eğilimlerle “yeni bir edep” geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum.

SİMGE BURHANOĞLU

Küratör

SİMGE BURHANOĞLU

Bu dönemde, var olan içerikleri çevrimiçine taşıma ya da çevrimiçine özel iş üretmekten öte bir durum yaşıyoruz. Şimdi ihtiyacımız nedir? Performans sanatı üzerinden ele alırsak; performans insanla var oluyor, insan / beden bu sürecin neresinde konumlanıyor? İnsan tüm bunların neresinde, canlı bedeni, nefesi, tenimizi bu sanallıkta nereye yerleştireceğiz? Bir bedenin diğer bedenler ile ilişkisi nasıl evrilecek? Bedenler ekranlar üzerinden mi birleşecek? Ekranlar mı yeni bedenlerimiz, ekranlar kadar mı varız? Bu ekranlar ne kadar gerçek ya da ne kadar gerçekliği yansıtabiliyor? Sanat bu kadar "insansız" olabilir mi? Hislerimiz, duyularımız, dürtülerimiz nerede? Biz iyi miyiz? Tam da bu noktada Performistanbul olarak temsil ettiğimiz performans sanatı alanının iyileştirici bütünleştirici gücünün bu dönemde daha da önemli bir rol oynadığını düşünüyorum.

Her zamankinden daha çok insana dokunmalıyız. Bir çok sanat kurumu kapalıyız demek zorunda kalırken biz devam ediyoruz. Devam edebiliyoruz çünkü - Bu dönemdeki en önemli belirleyici olan "alan" kavramı karşısında, doğasında "alansız" olan canlı sanat, farklı platformlar aracılığı ile sunulurken şekil değiştirse de yolunu bularak devam ediyor. Sanal gerçeklikten ziyade "samimi gerçeklik" peşinde, sanattan öte yaşamı en gerçek hali ile paylaşarak günlük yaşantıdaki canlı sürecin kendisine odaklanıyoruz. Tüm bu sorulara cevap aramak şu anın gerçekliğini araştırmak adına da çalışıyoruz; her şeyin doğuş noktası "EV", yani kendimiz, sonra da EV-de "canlı" kalmaktan yola çıkarak Stay LIVE at HOME ev performansları projesini hayata geçirdik. Performansları, canlı yayın üzerinden gerçek zamanlı sunmaya devam ediyoruz. Tüm dünyayı birleştirmek ve kendilerini ifade etmek üzere mecra arayışındaki performans sanatçılarına destek olmayı ve platformumuzun çatısının altında buluşturmaya hedefledik. Bu sayede hem bizi izleyen seyircilerimize hem de katılım gösteren sanatçılarımıza bir iyileşme ve yenilenme süreci sunmanın yanı sıra performans sanatının bedensel ve zihinsel gelişiminin her türlü zamanda ve mecrada sürdürülebilir oluşunu ve hayatla iç içeliğini göstermeyi umuyoruz. Bir arada kalarak beraberce dönüşmek, dönüşümleri desteklemek üzere...

VASIF KORTUN

Küratör

VASİF KORTUN

Senaryoyu farklı kuralım, eğer pandemi olmasaydı kurumlar bu işlere eğilecekler miydi? Sanat kurumlarının ne kadarında, küratör veya iş geliştirmeci gibi yazılım tasarımcısı da var? Hangilerinin içinde yazılımdan anlayan web tasarımcıları, yeni-medya uzmanları var? Bunlara servis olarak değerlendirip dışarıdan mı alıyorlar? yoksa kurumlarına yaygın bir anlayış inşa etmek üzere bilgiyi içselleştiriyorlar mı?

Şu andaki "içeriklerimizi çevrimiçine taşıyoruz" durumunu acıklı buluyorum. Fırsatçılık olduğu belli ve sakil duruyor. Çok uzun zamandan beri bu konulara odaklanmış, çok değerli çalışmalar yapan, zamanı iyi tarif eden yeni medya ve çevrimiçi pratikleri olan küratör sanatçı ve teorisyenler var. Müzeler ne zamandan beri bu tarz içerikleri koleksiyonlarına katıyor. Konu yeni değil.

Çevrimiçi fiziki evrende yapılanların tekrarlandığı, yeniden ve olduğu gibi sunulduğu bir mecra değildir. Çevrimiçi, müzenin fiziki galerisi seviyesinde, en az onun kadar bir mecradır. Kurumun misyonuna uyuyorsa kullanır. Pandemi, kültür kurumlarının arşivleri, program içerikleri ve sunduklarını gözden geçirmelerine, kamuya daha çeşitli yollarla hizmet sunmalarına ve mecraya özel düşüncelerine yararlı oluyor. Ama, tematik sunumlar, playlistler filan faal görünme zaruretinden, öyle bir haleti ruhiye. Oysa, durun bre kuzum, bir basın frene. Zaman pratikleri yeniden gözden geçirme, safra boşaltma, öncelikleri sıralama zamanı.

koleksiyonerler

- 01 Agah Uğur
- 02 Ayşe Umur
- 03 Füsün Eczacıbaşı
- 04 Hakan Çarmıklı
- 05 Nesrin Esirtgen
- 06 Nezih Barut
- 07 Ömer Özyürek
- 08 Öner Kocabeyoğlu
- 09 Saruhan Doğan
- 10 Selman Bilal
- 11 Tansa Mermerci

SORU?

Pandemi sonrası galeri, sanatçı, izleyici ve koleksiyoner çemberinde nasıl bir yol haritası ile karşılaşacağız? Eserin satış kanalı, koleksiyonere ulaşma ve koleksiyona dahil olma stratejisi nasıl gelişecek?

AGAH UĞUR

Koleksiyoner

AGA H UÇUR

Bu soruyu cevaplayabilmek için sınırlamaların kalkması beklenen bu Mayıs sonu ile Covid 19'un dünya gündeminden çıkmasının muhtemel olduğu 2021 sonbaharı arasındaki dönem ile sonrasını ayrı ayrı değerlendirmek gerekiyor. Dünyada büyük bir çoğunluk 1,5 yıllık bu ilk dönemde maalesef yarım hayat yaşayacak. Korkunun, isteksizliğin ve genel olarak fakirleşmenin etkilerini sanat dünyasında da göreceğiz. Bu dönemde hepimizin görevi umutsuzluğa kapılmadan, değerlerimizden taviz vermeden, yaptığımız işi en iyi yapmaya devam etmek ve en az hasarla sonrasına hazırlanmak olmalı diye düşünüyorum. Tabii, zaten maddi olarak sıkıntıda olan Türk sanat sistemini bu dönem maalesef daha da zorlayacaktır. Bu sebeple kurumların ve sanatsever bireylerin sanatçılara ve sanatın diğer aktörlerine bu dönemde yakın durmaya devam etmesini ve onları desteklemesini çok önemsiyorum.

Gerçek sanatsever ve koleksiyonerlerin ruh halindeki olumsuzluğu anlasam da bu dönemde sanattan uzaklaşmalarını anlayabileceğimi söyleyemem. Bu dönem sanata olan samimi sevgi ve ihtiyaçlarından dolayı bu yolculuğu yapanlar ile başka sebeplerle sanat ile ilgileneneler arasındaki farkı çıkaracaktır. Böyle bir ortamda genç sanatçıların inandıkları yolda özgün eserler üretmeye devam etmelerini, öte yandan içe kapanmayıp biraz daha aktif olmalarını ve kendilerini daha büyük bir destek ve görünürlük ekosisteminin parçası olarak konumlandırmaya çalışmalarını naçizane öneririm. Genç koleksiyonerlere ise her şeyin göreceli yavaşladığı bu dönemde sanata kendilerini geliştirmeleri ve hayattan daha keyif almaları için sarılmalarını ve eser alımlarını tamamiyle durduramalarını hararetle öneririm, çünkü koleksiyonerlik çok uzun bir yolculuk ve her dönemin kendine has öğretileri, zorlukları ve güzellikleri var. Pandeminin, fiili olarak hayatımızdan çıkacağını öngördüğüm 2021 sonbaharından sonra ise yaşamlarımıza yepyeni davranış şekilleri getireceğini öngöremiyorum. İnsanların mecbur kalmadıkça değişmeyeceğini düşünenlerdenim.

AGA H UÇUR

Bu pandeminin yarattığı travma, davranışlarımızda kalıcı boyutta yeni davranış şekillerine sebep verecek uzunluk ve derinlikte olmayacak gibi gözüküyor. Ancak zaten yıllardır gelişmekte olan ana akımların, örneğin uzaktan çalışma, dijitalleşme ve e-ticaret, korumacılık ve kutuplaşma gibi önemli olguların, giderek hızlanacağını göreceğimize eminim. Bu doğrultuda sanat da yukarıda bahsettiğim ana akımların ikisinden payını alacaktır. Yerelleşme ve zaten sanatın geç kaldığı dijital iletişim. Ben abartılmadıkça her ikisini de sanat için olumlu gelişmeler olarak değerlendiriyorum. Dolayısı ile çağdaş sanat pandemi sonrasında neredeyse sonsuz sayıda şekli ve aracı, kışkırtıcı karakteri, tahrik etme gücü ve toplumun her zaman bir adım önünde giden sanatçılarıyla hayatımıza güçlenerek renk ve anlam katmaya devam edecektir. Bunun aksini düşünmek bile beni rahatsız ediyor.

AYŞE UMUR

Koleksiyoner

AYŞE UMUR

İçinde olduğumuz durumu: pandemi öncesi başlamış olan dijital ve kültürel dönüşüm sürecinin zaten getirmekte olduğu değişimlerin hızla ve kontrolümüz dışında gerçekleşmesi olarak değerlendiriyorum. Pandemi öncesi her sektörde iş yapış biçimlerinin sorgulandığı, değişim sancılarının ve ekonomik daralmaların yaşandığı bir dönemden geçmekteydik. En korumasız ve kırılgan sektörlerden biri olarak kültür ve sanat alanında da durum pek parlak değildi. Sanat alanında global olarak tüm paydaşların başta ekonomik olmak üzere kendine özgü sorunları varken, ülkemizde sorunların çok daha derin ekonomik ve sosyo-politik boyutları olduğunu yaşıyorduk. Dolayısı ile güven eksikliği ve çekincelerin oluşturduğu ciddi bir durgunluk dönemine girdik. Bu olumsuzluklara rağmen sanat dünyasında tamamen özveri ile yürütülen çalışmalar sayesinde sanat etkinlikleri tüm gücü ile devam etti. Hatta ardı ardına açılan sergilere, düzenlenen etkinliklere, sanatçı-izleyici buluşmalarına, kitap tanıtımlarına yetişememenin mutsuzluğunu bile yaşamaktaydık.

Pandemi süreci başlar başlamaz önce sarsıldık ancak hızla yepyeni bir yaşam biçimi oluşturmayı başardık. Öyle ki almaya cesaret edemeyeceğimiz kararları bile hızla alıp, uygulamaya koyabildik. Bu süreçten faydalar üreterek çıkmanın zor olmadığını deneyimledik. Kaygının esiri olmadan sosyal izolasyon dönemini üretkenlik fırsatı olarak gören bireyler, özellikle de sanatçılar zaman baskısı olmadan araştırmaya, okumaya, düşünmeye ve daha özgürce işler üretmeye başladılar. Hep birlikte sanatın hayatımızı ne denli doldurduğunu, birçok şeyden vazgeçilebileceğini ama kültür ve sanat olmadan birkaç saati bile geçirmenin zor olduğunu kuvvetle bir kez daha deneyimledik. Galeriler ise yakın gelecekte zorunlu olacakları altyapı değişikliklerini yapmak ve bu süreçte de izleyici ile yakın iletişimde kalmak için çalışıyorlar. Kısmen başlamış olan dijital dönüşüm hızla kalıcı yapılar oluşturuyor ancak telaşla ve yeterince planlanmadan, hazırlanmadan' bir an önce yollayalım, ilk biz yapalım, en çok biz yapalım, en yaygın biz olalım' kaygıları ile üretilen içerikler izleyiciler için fayda üretmekten çok motivasyon azaltıcı rol oynamaya başladı.

AYŞE UMUR

Oysa ki bu dönem bize yavaşlayarak, sakin kalarak mevcut durumu gözden geçirmek ve doğru analizlerle gelecek dönemi doğru hedefe odaklı planlamak için bir fırsat sunmuyor mu?

Pandemi sonrası uzunca bir süre ekonominin küçüleceğini, küreselleşmenin azalacağını, bölgesel dinamiklerin daha öncelikli olacağını öngörebiliriz. Bu aslında yerel galeriler için bir avantaja dönüşebilir. Bölgesel çok yönlü iş birlikleri, dayanışmalar ve örgütlenmenin de ekonomik zorlukları aşmak için zorunlu olduğunu düşünüyorum. Yakın gelecekte dijital devrimin kaçınılmaz olduğu gerçeğimiz olsa da duygusal deneyim ve iletişim olmadan sanatın var olamayacağına inanıyorum. Hiçbir teknolojik yapının bu duyguyu eksiksiz deneyimlemeye olanak veremeyeceğini iddia edebilirim. Bir müzeyi, galeriyi gezmek, sanat eserinin karşısında durup detayları ile görebilmek, mekanla ilişkisini hissedebilmek, sanatçısı ile konuşabilmek, bir sanatçı atölyesinin kokusunu, dokusunu hissedebilmek, okuduğu kitaplara göz atmak, bunları yaparken sosyalleşerek yeni vizyonlar kazanmak, paylaşarak öğrenmek sanatseverler için eşsiz deneyimler. Elbette sanal ortamda da keyifle izlediğimiz etkinlikler olacak, olmalı da...Özellikle büyük kentlerde yaşayanların sıkışmışlıklarını azaltacak, zamanı çok daha etkin kullanmalarını sağlayacak sanal etkinlikler, uzakta olup fiziksel erişimi mümkün olmayan katılımcılar açısından da çok değerli. Birçok değerli etkinlik çeşitli kısıtlar nedeni ile yeterli katılımı sağlayamıyor ve büyük emeklerle ve özveri ile hazırlanan programlar kısıtlı bir izleyiciye ulaşabiliyor. Sonradan dijital içeriğe eklenenler de teknik altyapı yetersizlikleri nedeni ile izlenebilir olmuyor.

Teknolojik değişimi kişisel deneyimleri göz ardı etmeden hayata geçiren, kişiye özel çözümler üretebilen, hem sanatçısını hem de izleyicisini çok iyi izleyip analiz eden, ihtiyaca, beklentilere uygun içerikler sunan, işbirliklerine ve ortak proje çalışmalarına açık olabilen, bir araya gelerek devlet desteğini almaya ve sanat politikalarını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapan galerilerin tüm zorlukları aşıp daha güçlü var olacağına inanıyorum.

FÜSUN ECZACIBAŞI

Koleksiyoner

FÜSUN ECZACIBAŞI

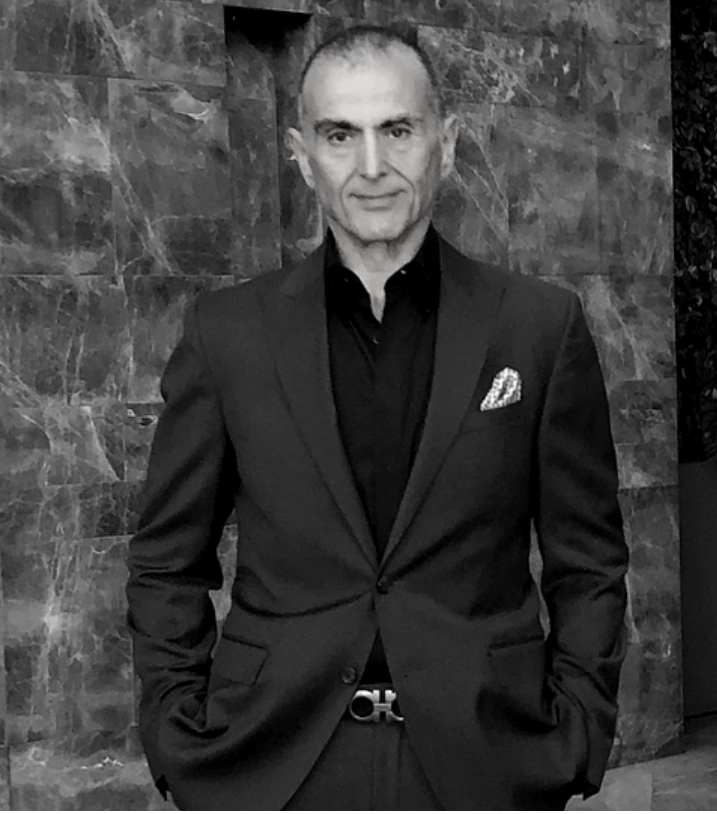
Çocukluğumda duyduğum ama sonradan gerçek olmadığını öğrendiğim Walt Disney'in dondurulduğu ve yıllar sonra canlandırılacağı şehir efsanesi beni çok etkilemişti. Çocuk aklımla çok istediğim bir şeye izin verilmediğinde, dondurulup kendi kararlarımı verebileceğim yıllarda uyanmayı hayal ederken bulurdum kendimi. Bugünlerde ruh halim biraz da böyle. Zaman durdu, dondu... Bu süreci klişe sözlere, sosyal medya filozofluğuna çok fazla paye vermeden düşünerek, okuyarak, anlayarak geçirmek istiyorum. Uyandığımda bundan büyüyerek çıkmayı hayal ediyorum. Hoyratça sömürdüğümüz, düşüncesizce tükettiğimiz, acımasızca pislettiğimiz Dünya nihayet nefes alıyor. Micro ölçeğe indigimizde, evet hayatın her alanı gibi sanat Dünyası da çok etkilendi elbette. Bu ekosistemin bazı aktörleri panik içinde mevcudu korumaya, geçmiş "güzel" günlere dönmeyi hayal ediyor.

Öte yandan "güzel" miydi o günler hakikaten diye sormamak mümkün mü? Sanat Dünyası diye kabul ettiğimiz ama gittikçe pırıltılı, şıkırtılı, sığ göstericilerin işgal ettiği ortamda tabii ki piyasa dayatmalarından etkilenmeden düşünen, günümüzle ilgili geçerli soruları soran ve uyaran, duyarlılık taşıyan anlamlı işlerini bizlerle paylaşan sanat insanları var çok şükür... Varlıkları karanlığın içinde yıldız gibi parıltıyor bugünlerde... Sanat izleyicisi olarak bir panik bombardımanı altında hissediyorum kendimi açıkçası. Dünya'nın dört bir köşesindeki irili ufaklı her kurumdan, bilgi yağıyor. Birçoğu bayat soğumuş bir yemeğin ısıtılıp, bir de üstelik plastik örtü üzerinde yine plastik tabak ile sunulmuş hali gibi. Arada nadiren günümüzün düşünce yapısına ve iletişim tekniğine uygun ve sanatçının kendi anlatımı ile sunulan anlamlı içerikler çıksa da, eski sergilerin, köhne yöntemlerle sadece digital ortama taşınması kime ne kadar çekici geliyor bilemiyorum. Gerek galerilerin gerekse sanat kurumlarının tüketicilerine ve izleyicilerine yoğunlaşıp, telaşla artık anlamını yitirmiş içerikler paylaşmak yerine sanatçılara odaklanmalarını tercih ederdim doğrusu.

FÜSUN ECZACIBAŞI

Bu dönemde varlıklarını maddi - manevi sürdürmeleri tehdit altında olanlar sanat üreticileri. Onları sadece sunan sanal duvarlar olmak yerine seslerini duyuran megafonlar olsalar keşke bugünlerde. Kendi adıma en keyifli bulduğum içerikler sanatçı konuşmaları oluyor. Dünya'nın gidişatını, eski düzeni ve de kendini sorgulayan, paradigma değiştiren içten, fikir açıcı konuşmalar taze bir nefes gibi. Pandemi sonrası için kehanet ve tavsiye verecek yeterlilikte olduğumu sanmıyorum. Ancak dondurulmuş halimden defrost edildiğimde ne hayal ettiğimi paylaşabilirim. Sanat üreticileri için hayal ettiklerimden başlamak istiyorum. Aslında en azından benim tanıdığım çoğu, zaten bu konuda toplumdaki ilerdeydiler ama piyasa baskısı ve ekonomik zorunluluklar kimini daha sık, daha dekoratif, daha tasasız işler yapmaya yöneltmişti. Kendi adıma bu davranıştan uzak duran, ekolojiyi, küresel ısınmayı, insan haklarını, hakkaniyeti dile getiren; bir davası, bir derdi olan sanatçıların çoğalmasını hayal ediyorum. Çuvaldızı sanat izleyicilerine batırdığımda ise sanat ile ilişkilerini sadece güzel objelere sahip olmak, onları gururla sergilemek olarak tanımlamak yerine, sanatçı ve sanat eseri ile daha içten bir diyalog ve dayanışma içinde olan, daha derinlikli parametrelerle değerlendiren sanatseverlerin çoğaldığı Dünya'ya uyanmak istiyorum.

Samimiyetle daha iyi bir Dünya için ne katkıda bulunabileceğimizi düşünüp, fikir üretip, sadece sanatın değil hayatın başka alanlarında da sivil toplum yapısını destekleyen, sahiplenilen bir dayanışmanın içinde yaşamayı hayal ediyorum. Akıntıya kapılmış gösterişli bir teknede olmak yerine hedefini bilen bir yelkenlinin dümeninde olmayı hayal ediyorum.

HAKAN ÇARMIKLI

Koleksiyoner

HAKAN ÇARMIKLI

ÜMİDİM: Dünya S.O.S. veriyor ama duymuyoruz. Hırslarımızın peşinden koşarken kendimize, etrafımıza, dünyaya verdiğimiz zararların farkında olacak vaktimiz yoktu ama bu izolasyon sürecinde hepimizin bol bol vakti oldu. Dünyayı, sanatı iyileştirmek için ilk önce kendimizi iyileştirmek durumundayız. Önem listemizi yeniden oluşturmali ve hatalarımızdan ders alabilmeli, tüketici yerine üretici bireylere dönüşebilmeliyiz. Aksi takdirde tekrar tekrar böyle günleri yaşamaya devam edeceğiz.

BEKLENTİM: Üç vakte kadar pandemi de etkileri de unutulacak ve eski hızlı, tüketime odaklı hayatlarımıza geri döneceğiz. Hep öyle olmadı mı? Deprem oldu, aylarca boynumuzda düdük ile gezdik, deprem çantaları yaptık, sağlam evler aradık; sonra ne oldu? Unuttuk gittik. Sergiler, fuarlar, açılışlar hızla geri gelecek hiç şüphem yok ama tabii ki finansal sıkıntılar eşliğinde.

NESRİN ESİRTGEN

Koleksiyoner

NESRİN ESİRTGEN

Bambaşka bir zamanda yaşıyoruz. Bugünlerde korona virüsü, öncesinde göçmen krizi ile uğraşırken, belki yarın bambaşka bir problem veya sevinçle uyanacağız. Öyle görünüyor ki daha uzun bir süre yaşam standartlarımız virüse göre şekillenecek. Bizleri bekleyen ağır şartlar altında bir çok sektör ve çalışanları çok zorlanacak. Sanatseverlerin de müze, sanatçılar ve galeriler için nasıl bir duyarlılık göstermek gerektiğini ayrıntılı düşünmesi gerekiyor. Bu dönemde müze ve galerilerin varlıklarını sürdürebilmeleri için dijital alt yapılarının güçlü olması gerekiyor ki biz sanat severler de onları takip edebilelim. Dünyada ve ülkemizde altyapıları bu anlamda hazırlıklı kurumlar ortama süratle ayak uydurarak görünürlüklerini dijital ortama taşıdılar.

Ben şahsen dijital takibin çok meraklısı değilim. Hele tüm hayatımızda ilk kez bu kadar uzun süre mecburen evde kalmak zorunluluğu bir çok dostum gibi ben de, yeni düzene alışma, herhangi bir şeye uzun süre konsantre olamama gibi oldukça yaygın bir ruh hali ile mücadele etmek durumunda kalıyorum. Kaldı ki ben bizzat müze, galeri ve sanatçı atölyelerini gezmeyi, eserlerin hikayelerini, tekniğini sanatçıdan veya galericilerden dinlemeyi seviyorum. Bu nedenle bir an önce herşey normale dönecek ümidindeyim. Doğal olarak müze, galeri ve sanatçıların varlıklarını sürdürebilmeleri için sanatsever ve koleksiyonerlere de bazı görevler düştüğüne inanıyorum. Hele ki sanatımızın ve sanatçımızın dünyada yer almasını istiyorsak. Önümüzdeki dönemde bence tamamen yerel sanata konsantre olmalıyız. Küresel ihtirasların dünyanın iklim, ahlak ve sosyolojik dengesini nasıl bozduğunu dikkatimizden kaçırmadan yerel olana özen gösterme ve değer verme zamanı diye düşünüyorum. Bu zor dönemde sanatçılar ve galeriler de belki bütün diğer sanayi ve ticari alanlarda olduğu gibi giderlerini, fiyat politikalarını ve gelecek planlarını yeniden gözden geçirmek zorunda olabilirler. Bütün bu sıkıntılı dönemin hayatımızda uzun süre yer almamasını dilerim.

NEZİ̇H BARUT

Koleksiyoner

NEZİH BARUT

Türkiye de dünya da çok kriz gördü, ama sanırım bizim tanık olduğumuz en büyük krizi yaşıyoruz. Krizden en çok etkilenen alanlardan biri de şüphesiz sanat piyasası. Her yıl binlerce sanatseveri, koleksiyoneri ağırlayan fuarlar ertelendi, galeriler kapılarını kapattı, müzelerin kapısı kilitli. Yaratım tarafına etkisini şu andan bilemesek de sanatçılar açısından da eserlerini paylaşma anlamında sıkıntılı bir dönem olduğunu söylemek zor değil. Öte yandan krizin merkezinde insan yaşamı ve sağlığı var. Dünyanın her yerinde milyonlarca insan evlerine çekildi, kendi iç dünyalarıyla baş başa kaldılar. Bu ise bireylerin sanatsal üretim ve içerikleri tüketmeye daha fazla eğilim gösterdiği, sanata yakınlaştıkları bir süreci beraberinde getirdi. Yukarıda özetlemeye çalıştığım tabloda ben kriz kadar fırsat da görüyorum. Her krizin kendi fırsatlarını doğurabildiğine inanırım ve bu inancımı doğrulayan çok sayıda deneyimim olduğunu da söyleyebilirim.

Bu süreçten de tüm zorluklara rağmen sanat piyasasının öğrenme, geleceğe daha iyi hazırlanma fırsatı bularak çıkacağına inanıyorum. Evet COVID-19'un ortaya çıkması sanat piyasasındaki tüm paydaşlar için bir şoktu ama bu sürecin yeni dinamikleri, alışkanlıkları ve aksiyonları hayatımıza kazandırdığını da görüyoruz. Bunun en tipik örneği, dijital imkanlar ve teknoloji kullanımının ağırlık kazanması oldu. Korona ile birlikte galeriler, sanat organizatörleri ve diğer aktörler hızlı bir şekilde dijital yeteneklerini test etme imkanı buldular. Bu zamana kadar bu kanala mesafeli duranlar, dijital dünyaya çok hızlı bir şekilde dahil oldular. Böylelikle belki de çok daha geniş bir kitleye erişmelerinin mümkün olduğunu gördüler. Dijital içeriğin bunca revaçta olduğu bir dönemde bilhassa kariyerinin başında olan genç sanatçılar için asıl sanat eseri alıcısına erişimin daha mümkün ve daha kolay hale geldiğini söylemek mümkün. Ben de son dönemde merakla, bu dijital paylaşımları takip ediyorum. Ama şunu da söylemeliyim... Yaklaşık 40 yıldır koleksiyonerim. Bir eseri koleksiyonuma katmadan evvel eğer beğendiysem o eseri daha iyi anlamak için vakit ayırıyorum.

NEZİH BARUT

Sanatçının diğer eserleriyle karşılaştırırım, incelerim, yaratım süreciyle ilgili detayları öğrenmeye çalışırım, fikrine güvendiğim arkadaşlarıma danışırım, eğer mümkünse eseri sanatçısından dinlemeye çaba gösteririm... Ama en önemlisi muhakkak eseri kendi gözlerimle, nerede sergileniyorsa orada görürüm. Sonrasında karar veririm... 40 yıldır bu şekilde devam eden alışkanlığımı değiştireceğimi, bu etkileşim fırsatlarından vazgeçeceğimi hiç sanmıyorum. Şu anda belirsiz bir süreç içindeyiz, belirsizliğin daha ne kadar devam edeceğini kimse bilmiyor. Normalleşme zaman alabilir. Yeni normal eskisinden farklı da olabilir. Çünkü değişen, dönüşen bir yapı içinde sanat piyasası. E-ticaretin, sanal müzayedelerin artması, galerilerin zorunlu konsolidasyonu bugünden öngörülebilecek sonuçlar. Bunun yanı sıra Korona'nın yıkıcı etkiler bıraktığı ABD ve AB ülkelerine seyahat kısıtlamalarının olması, dünya genelindeki sanat alıcısının lokal sanatçılara yönelmesi sonucunu doğurabilir. Ekonomik olarak sert sonuçlar yaratan bu kriz, duran varlıkların önemini artırdı. Nakde olan ihtiyaç nedeniyle bazı eserlerin hatta koleksiyonların el değiştirdiğini görebiliriz.

Koronadan önce sahip olduğu, vazgeçmeyeceği, terk etmeyeceği usul ve alışkanlıklar kadar Korona süresince öğrendiği, kazandığı yenilikleri de bir arada göreceğimiz bir sanat piyasası bekliyorum. Değişmeyecek tek şey, sanatın değerinden kaybetmeyeceğidir. Ben hep sanat eşittir hayat derim. Yaşamanın, hayatta kalmanın, sağlığın değerini bunca hatırlatan bir dönem sonrası hayata anlam katan sanatın ve sanatçının da tüm toplumlarda daha fazla kıymet bulacağına inanıyorum.

ÖMER ÖZYÜREK

Koleksiyoner

ÖMER ÖZYÜREK

Tüm dünya ve Türkiye’yi etkisi altına alan pandemi süreci, zaten 2014 başlarından beri zorlu günler yaşayan Türk sanat piyasasını, ekonomik dengeleri açısından maalesef daha da sıkıntılı bir sürece doğru sürüklüyor. Aslında, dünya genelinde sanat piyasasının negatif etkileneceği bir dönemden geçiyoruz. Coronavirüs salgınının yaratmış olduğu tedirginlik ortamı, sürecin ne zaman biteceğinin belirsizliği, ikinci ve üçüncü dalgaların olup olmayacağına dair kuşklar, uzunca bir müddet tüm piyasalar üzerindeki negatif etkisini hissettirmeye devam edecek. Sanat piyasası da bu belirsizlikten en fazla nasibi alacak piyasaların başında geliyor. Sanat severlerin, bu dönemde, ekonomik imkanlarını işlerini korumak ve belirsizlik sürecini dikkatli yönetmek üzerine kullanacakları aşık ve dolayısıyla sanata yönelecek fonlar son yılların en minimum düzeyine inmesi kaçınılmaz gibi duruyor.

Bu durumda, ticari galeriler ve sanatçılar uzunca bir müddet bu belirsizlik ile mücadele etmek zorunda kalacaklar. Galerilerin mali yapılarını gözden geçirmesi gerekecek, bazı galerilerin kapanması veya birleşmesi gibi gelişmeler yaşayabiliriz. Pandemi döneminde galeriler, müzeler ve diğer sanat kurumları etkinliklerini dijital ortama taşıdılar. Ana amaç, sanat sever kitle ile iletişimde kalmak ve sanata olan ilgiyi sıcak tutmak oldu. Bir çok sanal sergi turları ve sanatçı söyleşileri gerçekleştirdiler; sanatçı atölyelerini evlerimize taşıdılar. Öyle anlaşıyor ki, hayat normale döndüğünde, hem klasik yöntemler hem de dijital yöntemler, birlikte, sıkça ve daha iç içe kullanılmaya devam edecek. Biz de “adas” olarak bu süreçte, her zaman yaptığımız etkinlikleri dijital ortama taşıyarak, bizi takip edenler ile iletişimde kalmaya çalışıyoruz. Tedbirler öncesinde açılmış olan sergimizden eserler gösteriyoruz, kitap kulübü ve diğer kültürel söyleşilerimizi diital platformda gerçekleştiriyoruz. Sınırlamaların kalktığı dönemde, biz de her iki yöntemi birlikte kullanmaya devam edeceğiz ve programımızı bu doğrultuda düzenleyeceğiz.

ÖMER ÖZYÜREK

Görünen o ki, normalleşme ve alınan tedbirlerin hafifletilmesi süreci, yaz aylarına denk gelecek. Zaten klasik olarak yaz aylarında yavaşlayan sanat etkinlikleri, eylül 2020 tarihine yepyeni ümitler ve yeni heyecanlar ile bizleri bekliyor olacak. Müzeler, galeriler ve diğer sanat kurumları kapılarını açacak ve sanat severlere yeni sergiler sunacaklar. Biz de "adas" olarak önümüzdeki sanat sezonu için hazırlanıyoruz ve sanatseverlerin canlı gezebilecekleri sergilere ev sahipliği yapabilmek için sabırsızlanıyoruz. Yeni sanat sezonunun başında yaşanması beklenen heyecanın kalıcı olup olmaması ise virüs salgınının seyri ile yakından alakalı olacak, zira ikinci veya üçüncü dalgaların şimdi olduğu gibi hayatlarımızı yeniden sınırlandırması riski var. Sanat ekonomisinin arzu edilen canlılığına ulaşması ise 2021 yılının sonlarına doğru kendini göstermeye başlayabilir. Ancak, bu tip kriz dönemlerinin yarattığı cazip imkanları göz ardı etmemek son derece önemli olacaktır. Son yıllarda sanat eserlerinin değerleri artmadığı gibi, reel bazda gerilemiş olması, sanat ile sürekli ilgilenen ve yeni yeni ilgilenmeye başlayan kişiler için çok cazip fırsatlar sunuyor.

ÖNER KOCABEYOĞLU

Koleksiyoner

ÖNER KOCABEYOĞLU

Sanat, ilk çağlardan beri insanların doğa ile olan mücadelesi ile ilişkiye girme çabası sayesinde ortaya çıkmıştır. O yüzden bu günlerde yaşanan pandeminin sanatı etkilememesi imkansızdır. Eserin insanlar üzerindeki etkisi en basit haliyle şaşırtma ile başlar ki, bunu çağdaş sanatın rahatlıkla hissettirdiğini söyleyebiliriz. O nedenle bu süreç sonunda daha çok düşündüren, çok daha fazla heyecanlandıran ve şaşırtan eserler önem kazanacak diye düşünüyorum. Eserlerde emekten çok fikrin öne çıktığını göreceğimizi umarak, bundan sonra yaşadığımız süreç ile beslenmiş fikirlerle üretilmiş eserlerin önem kazanacağını düşünüyorum. Günümüzde bu olayın içindeyken, ülkelerin uyguladığı politikalar, ekonomideki beklentiler konuşulurken büyük resmi kaçırmamak gerekir. Dünya sadece sosyolojik değil, psikolojik olarak da çok enteresan bir süreçten geçiyor. Sanatçıların bu gözle bakıp üretecekleri eserleri heyecanla bekliyorum.

Freud'e göre yazar ve ressamlar bilinçli düşünmekten ziyade en derindeki his ve duygularını fırçaları, kalemliyle ifade ederler. Bu pandeminin sadece farkında olduğumuz izole hayat, doğa ile ilişkimiz gibi duyguların dışında, içimizde farkında olmadığımız pek çok karanlık tarafı da uyarıp, uyandırdığına da inanıyorum ki, bunlar da muhakkak sanat üretimine yansımacaktır. Sanatın topluma ulaşması oldukça önemlidir ve paylaştıkça çoğalacağına inanan biri olarak, sosyalleşmeden ve gerçek ortamlarda görünür olmadan büyüyemez, gelişemez, toplumun her katmanına ulaşamaz. Aksi taktirde sadece ticari kalır, zamanla asıl önemli misyonunu kaybetmekle karşı karşıya kalır. Pandemi sonrası mutlaka sergiler daha az gezilecektir. Belki de hiçbir katkısı olmayan şu fuar da iptal olur. Daha fazla ticari ve kimliksiz boş eser üretimini körüklemeyiz.

GALERİ, SANATÇI, İZLEYİCİ VE KOLEKSİYONER ÜÇGENİNDE YEPYENİ VE DAHA BASİTE İNDİRGENMİŞ, GÜVEN DOLU YENİ BİR SÜREÇ BEKLEMEKTEDİR.

SARUHAN DOĞAN

Koleksiyoner

SARUHAN DOĞAN

Pandeminin ve beraberinde gelen gelecekteki yeni pandemiler korkusunun sanat piyasasının işleyişini kısa vadede etkileyeceğini, ama uzun vadede bu etkinin oldukça sınırlı olacağını düşünüyorum. Ben sanat eserinin ve sanat eserinin yaşanması, yani izlenmesi/deneyimlenmesi ve okunması sürecinin değişebileceğine inanmıyorum. Bir Pipilotti Rist yerleştirmesini üç boyutlu teknolojiyle bile iki karışık bir ekran üzerinden evinize taşıyamazsınız. Güncel sanat mekânla kurduğu ilişki, kullanılan objelerin plastik işlevi ve her şeyden de çok sanatçının fiziksel öğelerle kurduğu duygusal atmosfer üzerinden izleyiciye ulaşır. Sanal müze, sergi turları bir yere kadar bize işleri bire bir görmekle kıyaslanacak bir deneyim sunuyorlar. Ben ilk fırsatta eserlerle eski usul fiziksel ilişkimize geri dönmek isteyeceğiz diye düşünüyorum.

Bu dönem sanatta ekonomik bir sorun oldu. Dijital iletişim burada yararlı olabilir. Olabilir diyorum çünkü henüz internet üzerinden ciddi bir alışveriş yok. Galerilerin web siteleri uzun zamandır çok iyi, sanatçıları, işleri görebiliyoruz, ama bugüne dek bu siteler galerilerin gelir kaynağı değillerdi. Olacaklarını konuşuyorduk ki pandemi ile bu evrim aniden bir zorunluluk olarak önümüze geldi. Fuarların sanal ortama taşınmasını konuşuyoruz. İyi ama bizler sosyal hayvanlarız. Biri birimizi görmek, konuşmak, o kalabalıktan gelen heyecan ve canlılığı paylaşmak istiyoruz. Ben pandemi etkisini atlattıktan sonra eski hayatımıza belki biraz daha dikkat ederek, döneriz fikrindeyim. Bu süreçte galerilerin önemi bir kez daha ortaya çıktı. Bir sanatçı için zor zamanlarda arkasında güçlü bir kurumun olmasının kıymetini daha iyi anladık. Sanal veya fiziksel, galeri-alıcı ilişkisi sürdüğü sürece eserin alıcıyla buluşması sağlanacaktır. Biz koleksiyonerlerin de bu zor zamanda biraz çaba gösterip bu çok kırılgan eko-sistemin hayatıyetine destek olmamız şart, en çok da bu meseleyi önemsiyorum. Sanat dünyamız pek çok krizi atlattı, bunu da aşacağız.

Çok iyi sanatçılarımız var, dünyada eşine az rastlanacak kalitede işler üretiyorlar. Burayı biraz açmak istiyorum, içerik olarak çok güçlü, derinlikli ve bu yapının içine yerleşmiş çok yoğun bir duygusallık barındıran işler yapıyor. Bu işleri bize taşıyan çok iyi galerilerimiz var, ben onları bu çağın kahramanları olarak görüyorum, ama biz izleyiciler, alıcılar, bu içeriğin kıymetini ne kadar biliyoruz hiç emin değilim.

SELMAN BİLAL

Koleksiyoner

SELMAN BİLAL

Ben bu dönemin, olumsuzluklarını bir tarafa bıraktığımızda, verimli şekilde değerlendirebilenler için çok da önemli ve fırsat dolu olduğunu düşünüyorum. Biraz daha fazla okumak ve izlemek - nitekim tüm müzeler açık -, koleksiyonerlik üzerine düşünmek, sanatçıları ve işlerini daha sakince izlemek ve değerlendirmek için harika bir zaman. Paralelde, galeri ve sanatçıların çeşitli kanallardan koleksiyonerlere dokunabilmesi önemli. Sanatçılarla çevrimiçi bir araya gelmek, işlerini dinlemek yeni dönemi daha anlamlı hale getirebilir. Ben kişisel olarak, online platformda sanatçıları, kendi atölyelerinde buluşmayı çok isterim mesela; onları ve yaptıklarını daha yakından anlamak ve takip edebilmek için. Bilsart bu dönemde, odak noktasının video art olması sebebiyle çevrimiçi paylaşım içeriklerini geliştirebilmesi açısından daha şanslı. Sanat izleyicileri ile iletişimi devam ettirmenin ve izleme imkânı sağlamanın önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bilsart olarak sergi takvimimizi çevrimiçi düzene taşıdık. Duyurduğumuz sergi süresi boyunca gösterilen video işi, Bilsart youtube kanalında ve Bilsart websitemizde erişime açık olacak. Konuşma programlarını da çevrimiçi şekilde düzenlemeye devam ediyoruz. Bu süreç sebebiyle, gerçekleştirilen online programlar önümüzdeki dönemler için herkese iyi bir pratik oluyor. Online içerikler sayesinde, çok daha kolay bir şekilde çok daha fazla kişiye erişebilen sanat izlenmeleri ve sanat sohbetlerinden bahsediyoruz. Sanat mekânları, galeri ve müzelerin programlarını devam ettirme ihtiyacı olduğu kadar, sanat izleyicisinin de sanat içeriklerine erişebilme isteği mevcut. Bu sürecin ilerisinde iyi olarak değerlendiriyoruz. Yoğun devam eden online içerikler, ileri dönemler için sanat izleyicisinin daha da artmasına yol açacaktır. Sanatçıların üretimlerini online'a taşımaları ve yeni pratikleri üzerine çalışmaları gibi biz de online mecrada içeriklerimizi nasıl şekillendirebileceğimiz üzerine çalışmaya ve düşünmeye devam ediyoruz.

TANSA MERMERÇİ

Koleksiyoner

TANSA MERMERÇİ

Post-pandemi sanat ekosisteminin nasıl şekilleneceğine, oyuncuların nasıl bir yol haritası çizeneğine dair hiçbir fikrim yok. İlk defa böylesine global bir krizden geçiyoruz. Pandemi dil, din, ırk, sınır tanımaksızın tüm insanlığı bir imtihandan geçiriyor. Kolektif yaşanan bu durum, her birimizi farklı biçimde test ediyor. Bize hissetmeyi, güçlenmeyi, hassasiyeti; sevgi ve şefkat göstermeyi, eski hayatımızda rezistans gösterdiğimiz olgulara alan yaratabilmeyi, onlarla yüzleşebilmeyi ve kabullenmeyi öngörüyor. Sadece kendimizden değil; tüm insanlıktan, dünyadan ve evrenden sorumlu olduğumuzu öğreniyoruz. Sorumluluğumuzun sınırsız olduğunu fark ederek belli aksiyonlar almaya ve dersler çıkarmaya yöneliyoruz. Tüm bu farkındalık, bu krizi kaçırmamamız ve bu süreci imkana çevirmemiz gerekliliğini de beraberinde getiriyor.

Geride bıraktığımız ve “normal hayatımız” dediğimiz olgunun koşuşturmacası içinde vakit bulamadığımız, teğet geçtiğimiz veya görmezden geldiğimiz birçok konu ile baş başa kaldık. Bu süreç, zamanı iyi değerlendirmek ve bu konulara odaklanmak için iyi bir fırsat. Sanat ise, iyileştirici ve birleştirici özelliği ile bu evrensel geçiş döneminde tutunmamız gereken bir dal. Bu bağlamda SPOT Projects olarak üyelerimizle online paylaşımlarda bulunmaya devam ediyoruz. Sanal buluşmalar yaratmak üzere harekete geçtik. Teknolojinin nimetlerinden yararlanarak üyelerimize etkili şekilde ulaşmak, onlara online platformda etkinlik sunmak ve genel izleyiciyi sanatla buluşturmak adına beyin fırtınası yaptığımız bir süreçteyiz. SPOT Projects bu süreçte farklılaşan izleyici talep, tavır ve beklentilerini iyi değerlendirmeyi ve bu ihtiyaçlara cevap vermeyi amaçlıyor. Bu sebeple hem üyelerimiz hem de genel izleyiciyle sanal ortamda yan yana gelebilmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Ayrıca pandemi ve post-pandemi sürecinde, sanatçı üretimlerinin yoğunlaşacağına inanıyorum. Dolayısıyla bu dönemde sanatçıları yakından takip etmenin, onlardan ilham almanın bize iyi geleceğini ve sanatçının üretimine teşvik sağlamak adına da önemli bir artı olacağı kanaatindeyim.

TANSA MERMERCİ

Post-pandemi, hayatımızın her alanına sınırlamalar getirecek gibi duruyor. Müzeler, galeriler ve sanat kurumları, ziyaretçilerinin sağlığını ve güvenliğini göz önünde bulundurarak önlemler alacaktır. Şimdiden ziyaretçi 'screening modelleri' üstüne nelerin hayatımıza gireceğini kestiremesem de pandeminin farklı dalgalarının geleceğine dair söylemler, ileride alışık olduğumuz gibi bir sanat dolaşımının olmayacağını ön görmemi sağlıyor. Yarına dair belirsizlik, strateji belirlemeyi de zorlaştırıyor. İş modellerinde olacağı gibi koleksiyonerlik, hamilik ve sanatla temas modellerinde de temel değişimler olacaktır. Pandemi esnasında müzayedelerin online satışlarında ciddi bir artış gözlemleniyor. Bunun galerilere ve kurumlara ne şekilde yansıtacağını ise bize zaman gösterecek. Sanıyorum sanat dünyası da post-pandemi döneminde yoğun olarak kurumlar arası işbirliklerine şahit olacağız. Biz de SPOT Projects olarak bu ve gelecek dönemlerde yer alacak programlarda yurtiçi ve yurtdışı sanat kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde olmayı planlıyoruz. Yakın dönemde SPOT Projects'in online olarak evinizde deneyimleyeceğiniz etkinliklerinde görüşmek dileğiyle.

galeriler

- 01 Adnan Yerebakan - **Sanatorium**
- 02 Ali Güreli - **Contemporary İstanbul**
- 03 Aslı Sümer - **Artsümer**
- 04 Azra Tüzünoğlu - **Pilot Galeri**
- 05 Bahar Kızgut - **Martch Art**
- 06 Bengü Gün - **Mixer Arts**
- 07 Dağhan Özil - **Galeri Artist**
- 08 Deniz Artun - **Galeri Nev Ankara**
- 09 Doğa Öktem - **Öktem&Aykut**
- 10 Doris Benhalegua Karako - **Galerist**
- 11 Ece Balcıoğlu - **Evin Sanat Galerisi**
- 12 Esra Sarigedik - **Büro Sarigedik**
- 13 Ferda Dedeoğlu - **Ferda Art Platform**
- 14 Ferhat Yeter - **Anna Laudel**
- 15 Gökşen Buğra - **Arton İstanbul**
- 16 Güliz Özbek Collini - **Art50**
- 17 Haldun Dostoğlu - **Galeri Nev İstanbul**
- 18 Hande Özdim - **Labirent Sanat**
- 19 Hazer Özil - **Dirimart**
- 20 İnci Aksoy - **Ekavart Gallery**
- 21 Kerimcan Güleriyüz - **Empire Project**
- 22 Leyla Ünsal - **Versus Art Project**
- 23 Merve Çağlar - **Galeri Nev İstanbul**
- 24 Moiz Zilberman - **Galeri Zilberman**

İsme tıklayınız

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

galeri
pandemi
sonrası
sanat

Mart - Aralık 2020 Notları

- 25 Murat Pilevneli - **PİLEVNELİ**
- 26 Nuran Terzioğlu - **Galeri Apel**
- 27 Oğuz Erten - **Bozlu Art Project**
- 28 Olgaç Artam - **Antik A.Ş.**
- 29 Pırl Güleşçi Arıkonmaz - **PG Art Gallery**
- 30 Sabiha Kurtulmuş - **Galeri Merkur**
- 31 Selin Söl - **Daire Sanat**
- 32 Sevil Binat - **C.A.M. Galerİ**
- 33 Sibel Erdamar - **KRANK Art Gallery**
- 34 Yahşi Baraz - **Galeri Baraz**
- 35 Yeşim Turanlı - **Pi Artworks**
- 36 Zeynep Pakel - **Galeri x-ist**

SORU?

Pandemi nedeniyle küresel düzeyde hemen her sektörde yaşanacak değişimler arasında elbette sanat da yer alıyor. Dijital sanat ortamı şimdiden yükselişe geçmiş durumda; online sergiler, canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları vb girişimler izleyicinin deneyimini her geçen gün çeşitlendiriyor. Sizce pandemi sonrası galeri-sanatçı-izleyici/koleksiyoner üçgeninde nasıl bir yol haritasıyla karşılaşacağız? Eserin satış kanalı, koleksiyonere ulaşma ve koleksiyona dahil olma stratejisi nasıl şekillenecek?

01

SANATORIUM

ADNAN YEREBAKAN

ADNAN YEREBAKAN - SANATORIUM

Bulunduğumuz durum içinde sizinde söylediğiniz gibi daha öncesinde bu kadar yaygın olmayan şekilde bir çevrim içi (Online) içerik üretimi ve bu içeriğin izleyiciler ile paylaşımı söz konusu. Bu noktada bu dönemi bir deneyimleme süreci olarak kabul edebiliriz. Pandemi etkisinin net olarak ortadan kalkacağı güne kadar bir çok alternatif iletişim yöntemleri sanat kurumları ve galeriler tarafından kullanılacaktır ve bu yöntemlerin bir kısmının pandemi etkisi geçtikten sonraki dönemde de kullanılacağını sanıyorum.

Biz SANATORIUM olarak izleyicilerimiz için güncel sergimizi çevrim içi olarak gezebilmeleri sağlayan bir proje yaptık ve bunun oldukça etkili çalıştığını gördük. Bu içeriğimiz pandemi etkileri kalkana kadar izleyicilerimize açık kalacak ancak pandemi sonrası dönemde çevrim içi sergi içeriklerimizi aynı şekilde sürekli olarak izleyicilerimizle paylaşıp, paylaşmayacağımıza karar vermedik. Bunun yanı sıra galeri mekanımızda planladığımız bir okuma gecesi vardı, bu etkinliğide çevrim içi olarak gerçekleştirdik yaklaşık 50 kişi anlık olarak etkimliğimize katıldı ve etkinlik sonrası Youtube üzerinden 250 kişi izledi, bu deneyim çevrim içi etkinliklerin etkili olduğunu gösteriyor. Pandemi dönemi öncesinde galeri mekanımızda okuma gecesi gibi bir çok farklı etkinlik ve söyleşi düzenliyorduk bundan sonraki dönemde bu etkinlik ve söyleşileri galerimizde gerçekleştirirken aynı zamanda katılımı artırmak için çevrim içi olarakta izleyicilerimize ulaştırmayı düşünüyoruz.

Tahmin ettiğiniz gibi bu tip uygulamalar beraberinde pozitif etkileri olduğu gibi negatif etkilerinde getirirler, bu nedenle dikkatli alınması gereken kararlar olduğunu düşünüyorum. Sanat eseri alımı niş ve özel bir aktivite, bir çok koleksiyoner işleri almadan önce fiziken işleri görmek, onlarla aynı mekanda karşı karşıya gelmek ister bu durumun bir değişim yaşayacağını düşünmüyorum. Biz galerimizde yaptığımız çevrim dışı bir çok projenin, etkinliğin ve sergilerin çevrim içi yollar ile koleksiyonerlerimize de ulaşmasını sağlayacağız, içerikleri şekillendirirken pandemi döneminde elde edinmiş olacağımız deneyimlerimize paralel olarak çalışacağız.

02

CONTEMPORARY İSTANBUL

ALİ GÜRELİ

ALİ GÜRELİ - CONTEMPORARY İSTANBUL

Contemporary Istanbul bu yıl 15. yaşını kutlayacak. Tabii ki, insanların emin olarak şehirde dolaşabildikleri sağlıklı bir ortamın var olması şartı ile bu fiziksel olarak yapılacak. Uluslararası seyahatlerin yapılabilmesi olması yabancı galeri katılımını sağlar ancak ülke içi önlemler ve güvenli ortamın izin vermesi ile yerli galerilerimiz ile de ilerleme düşüncesindeyiz. Contemporary Istanbul yönetimi olarak daha önceki yıllarda ülkenin içine girdiği zorlukları aşarak ilerleme, kesintiye uğratmama ve sanatın bir araya getirme özelliğini devam ettirmeyi, devamlılığı benimsedik. Bu yıl Covid 19 dünyayı sarstı, silkeledi, tüm ülkeler bu engeli aşma çabası içine girdi. Biz de aynı anlayış ile her şeye rağmen nasıl aşarız, yolumuza devam ederiz düşüncesinden yola çıktık ve çağdaş sanatın platformu olma görevi taşımaya devam ediyoruz.

Diğer taraftan 15. Contemporary Istanbul aynı zamanda çevrimiçi gerçekleşecek. Bununla ilgili çalışmalara Nisan ayı başında başladık. Halen dünyada yapılmaya çalışılan çeşitli fuar, galeri, müze vs çevrimiçi izleme örneklerini inceledik, inceliyoruz. Amacımız farklı, diğerlerine benzemeyen, koleksiyoncu, sanat sever ya da ziyaretçi konforunu en üst seviyede kollayan, sanat galerilerinin satışlarını kolaylaştıran ve bir fuarı gezmenin sergilenen sanatı izlemenin yanında diğer duygularını, keyfini, sosyal yönlerini de kollayan bir ürün ortaya çıkarmak. Bir sanat eserini gözle izlemek hatta dokunabilecek kadar yakınına gelmenin duygusu farklıdır, bu duyguya yaklaşılmaya çalışacağız. Hedefimiz online fuarın Eylül başı öncelikle koleksiyonculara açılması ve daha sonrada bu fuarı her yıl gezen 70-80 bin gibi insan sayısının 700-800 binlere çıkmasıdır. İçine giderek yerleştiklerimiz, kendimizi adapte ettiğimiz bu "Yeni Dijital Çağ", "yeni normal"imiz oluyor. Bizim kuşaklar adapte olurlarken çocuklar ve dünyaya yeni gelecekler için ise 'normal' bu dijital dünya olmuştur. Yeni normal üzerinde düşünen, araştırma yapan, kitap yazan ve tartışan bir çok farklı disiplinlerden insanların olduğunu görüyoruz, görmeye izlemeye devam edeceğiz.

Contemporary Istanbul Ocak 2020'de Danışma Üst Kurulu'nu başından itibaren yanımızda olan Akbank YK Başkanı Suzan Sabancı Dinçer hanımla birlikte kendisinin Başkanlığında oluşturdu. DÜK'ü, her biri ülkenin iş dünyasından, sanatın içinde ve kültürel gelişmenin içinde aktif rol almış 26 değerli üyeden oluştu. İçine girdiğimiz süreçten önce ilk kez bir araya gelen DÜK'ün önemi ve sorumlulukları arttı diye düşünüyorum.

ALİ GÜRELİ - CONTEMPORARY İSTANBUL

Mayıs ayı hemen başında DÜK online toplantımızı yaparak yeni kararlar üreteceğiz. Biliyorsunuz Art Basel Basel, Eylül 17-20 arasına ertelendi. Bu değişikliğin CI açısından önemi tabii var, izliyoruz gelişmeleri. Özellikle yabancı sanat galerilerinin düşünce ve yaklaşımlarını tartarak, konuşarak, haberleşerek izliyoruz. Serbest ve güvenli seyahat nasıl gerçekleşecek ? Şayet Basel sıkıntısız yer alacaksa İstanbul'da da sorun olmayacaktır. İçinde bulunduğumuz "evde kal" döneminde hayatımızda var olan ancak gözümüzün önünden kayan, önemini çok da düşünmeden yaşadığımız hususları fark etmeye başladık. Bu farkındalıkların ilerleyen zaman içinde yararlarını göreceğiz. Bu dönemin içinde fırsat nedir diye sorduğumuzda ben birbirimizi daha iyi anlama, birçok var olan sanatçıyı fark etme yanında özellikle "paylaşma ve dayanışma" dönemi olarak görüyorum.

Bilginin, zorlukların, gelişmelerin paylaşılması yanında önceki dönem uygulamalarını tamamen geride bırakan uzaklaşan yeni, yaratıcı yaklaşımların ortaya çıkışı ve paylaşımı dönemi olarak görüyorum. Bu dönem kesintisiz önümüzdeki yıllarda da devam edecektir. Yeni düşünceleri, yenilikleri bulan yakalayanlar avantaj elde edecek ve daha hızlı ilerleyecektir. İlaveten de dayanışmayı, dayanışmanın önemin daha iyi anlayacağız, anlamalıyız. Bunun güncel örnekleri oluşmaya başladı ancak daha fazla iletişim, daha fazla akıllı kararlarda birleşmenin olması gerekir ve olacaktır inancındayım. Mayıs ayı başında yapmayı planladığımız Danışma Üst Kurulu toplantımızda tüm iş dünyası kişi ve kurumlarını, koleksiyoncularımızı, her yaştan sanat severleri "Türk Çağdaş Sanat Eseri alalım" kampanyasına davet etmeyi gündemimize aldık. Galerilerimiz ile konuyu paylaşacağız. Amacımız tam olarak bu dönemde sanat almaya başlayalım, sanata destek olalım değil bu şekilde sanat size destek olsun, sizin sanata ihtiyacınız var, kendiniz için sanat alın duygusunu geliştirmek. Bugünlerde dünyada ve ülkemizde gündeme girmiş olan "normalleşme" süreci ve tarifi üzerinde çok daha hassas olunması gerektiğini düşünüyorum.

Nedir normalleşme? Önce bu konuda birleşmek gerek. Almanya 17 Nisan'da çeşitli işletmelerini açma planı yaptığını ve ilk olarak da Sanat Galerilerini açacağını duyurdu. Ne kadar hassas, duyarlı ve sanatı birinci sıraya koyan bir anlayış ve de ne kadar güzel bir moral açıklaması diye düşündüm. Her ülkenin kendi şartları ile paralel ancak bilimsel gerçeklerle uyum içinde olan normalleşmesi gerçekleşecek.

03

ARTSÜMER

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

ASLI SÜMER

ASLI SÜMER - ARTSÜMER

Pandemi ile değişen bakış açılarımız birçok konuda etkisini gösterecek muhakkak. Her ne kadar önümüzü görmediğimiz bir sürece sürüklensek de sanat açısından geleneksel yöntemlerden uzaklaşacağımızı öngörmüyorum. Online aktivitelerle sanat izleme pratiğimizin gelişeceğini, genişleyeceğini düşünüyorum. Evde elimizde bu kadar boş zamanla kaldığımız şu dönemde pek çok sanat etkinliğine online ulaşabilmek büyük bir lüks ve sanat için zaman ayıramadığını söyleyen herkes için bu büyük bir fırsat. Bu sayede ileriki süreçlerde birebir sergi gezen kişi sayısında olumlu dönüşler olabileceğini düşünüyorum.

Online platformların galeriler açısından fuarlara katılma çabalarını rahatlatabileceğini düşünüyorum. Uluslararası ulaşım - artık bu süreçte pratiğimiz de ilerlediği için - online sergi turları ile çok daha kolay olacak. Gerçek sanatsever gözünde bir fuar gezmenin duygu durumu ile online sergi gezmenin duygu durumunun aynı içerik kesintilerine sahip olduğunu düşünüyorum. Sanat çok sosyal bir alan olarak biliniyor, bu tabii ki doğru, sergi açılışları, müze ziyaretleri, fuar gezintileri birlikte yapmaktan mutlu olduğumuz etkinlikler. Ancak koleksiyon yapmak, eser satın almak yani bir eserle bağ kurmak söz konusu olduğunda, bunun özel ve kişisel bir tecrübe olduğunu savunanlardanım. Bu kişisel tecrübeyi zenginleştiren unsurlarda biriye sanatçı ve galerici ile gelişen diyalog, bakış açılarının, aklın ve duyguların ön plana çıktığı bir paylaşım. Bunun ekran ötesinde aynı şekilde hissedilmesi imkansız. VR konusunda da tavrım bu şekilde, net.

Online müzayedelerin başarısına seviniyorum, her zaman dirsek temasımız var. Ancak bunun bahsettiğim bireysel tecrübenin yerini alması söz konusu değil. İki alanın da kendi kulvarında gelişmesi piyasanın güçlenmesi açısından olumlu olur. Ama online bir platformdan eser satın almak bana sanal market alışverişini hatırlatıyor biraz. Benim teknik olarak sanat alışverişinin dışında değinmek istediğim bir konu var. Bu da, sanat alanında çalışanların (sanatçılar, profesyoneller, yazarlar, yayıncıların) bu süreçten nasıl çıkacakları konusu. Kişisel olarak, yaratılan eser içeriği olarak pandemi sonrasında daha farklı bir sanat dünyasına bakacağımıza inanıyorum.

04

PİLOT GALERİ

AZRA TÜZÜNOĞLU

AZRA TÜZÜNOĞLU - PİLOT GALERİ

Pandemi enteresan bir ortaklığı açığa çıkardı: Bir tür olarak “insan” olmayı deneyimlemekteyiz. Bu hem çok kırılgan hem de oldukça güçlü bir varoluş. İnsanın kendini her şeyin üzerinde gören varlığı, canlı bile olmayan “virüsler” karşısında sarsılmış görünüyor. Bu durum bizi hem kendi türümüze hem de tarihe yakınlaştırıyor. Yok oluşa en çok yaklaştığımız anda hiç olmadığı kadar tarihin içinde var olduğumuzu hissediyoruz. 21. Yy’da vebaya benzer bir salgın olacağını ancak bu alanla ilgili bilim insanları ve distopya yazarları bilebildi, oysa şimdi hepimiz bu yeni normale alışmaktayız.

Homo sapiens’i diğer türlerden ayıran en önemli özellik, alet yapması/kullanması veya dil/iletişim kurmak değil. Zira maymunlar ve daha birçok türün alet kullanabildiği ve kendilerine özgü dilleri olduğu biliniyor. İnsanı insan yapan en temel özelliklerden biri, daha tarih yokken ve doğa yasaları geçerliyken, uyluk kemiği kırılan birinin hayatta kalması. Bu ne demektir? İnsan, zayıf düşen, yürüyemeyen ve muhtemelen uzun bir süre gözetlenmesi, yedirilip, içirilmesi gereken kendi türünden bir canlıyı hayatta tutma isteği ve becerisi olan bir türdür. Onu kaderine bırakmamış, kırık kemiğini iyileştirmiş, onu yırtıcı hayvanlardan ve zorlu doğa koşullarından korumuştur. Ve yanı sıra insan, karmaşık sistemler kurabilir, kentler inşa edebilir, olimpiyatlar düzenler ve takımlar halinde çalışarak aşlar bulabilir. Bugün içinde bulunduğumuz bu durumu anlamaya çalışırken, kendi türümüzün nasıl bugüne geldiğine bakmalıyız. Biz, adına medeniyet veya kültür dediğimiz bu “şeyi” yaratırken hep “birlikte” hareket ettik. Zayıf olanı koruduk, köyler, kentler kurduk, roketler inşa ettik. Aya, Marsa araçlar gönderdik. Şarkılar yazdık, tek bir ağızdan söyledik, mabetler inşa ettik, mağara duvarındaki el izimizden bugün 3d yazıcılarla ürettiğimiz heykellere, bütün bir tarihimizi resmettik.

Bugün, sanat bir dönüm noktasında ve sanat alanında çalışan herkes için bu kırılma anı radikal değişikliklere gebe. Uzunca bir süredir, küresel kapitalizmin dışlıları arasında büyümekle yok olmak arasında keskin bir çizgide yürüyen galeriler, kurumlar, sanatçılar, şimdi daha büyük bir sınavdan geçiyorlar. Ancak “pandemi”, zayıf olanın yalnız olmadığını hatırlatıyor hepimize. Amerika’daki müzelerde solo sergi açan sanatçıların %90’dan fazlası sadece 5 galeri tarafından temsil edilmekte. Ve bu 5 galeri, hali hazırda “viewing room” ları ile yeni düzene hızla ayak uydurmaktalar. Peki ya diğerleri? Bizim bugün yapmamız gereken, en zayıf olanları korumaktır.

AZRA TÜZÜNOĞLU - PİLOT GALERİ

Nasıl “zayıf bünyeli” tanımadığımız türdeşlerimizi evde kalarak koruyorsak, bir yerlerde üretmekte olan sanatçıların, onlara mekanlar açmaya çalışan oluşumların korunması için örgütlenmeliyiz. Küresel kapitalizm hepimizi “çok talep gören” ve giderek “sanayileşen”-futbol gibi- bir sanat ortamına mahkum etmeden evvel, aykırı sesleri, yeni denemeleri, nereye varacağı belli olmayan üretimleri koruyup kollamalıyız. Ancak bu şekilde yüzyıllardır ürettiğimiz kültürün devamlılığını ve çeşitliliğini sağlayabiliriz.

Sosyal devletler, devlet reflexlerini sanat ortamlarını korumak için temin ettikleri bütçelerle kanıtlıyorlar. Almanya, yanı sıra İngiltere, kırılgan olan sanat ortamını koruyup kolluyor, devamlılığını sağlamaya çalışıyor. Biz, kendi ülkemizde bu dayanışma ve destek mekanizmalarını yaratmazsak, herşey olup bittikten ve pandemi geçtikten sonra çölleşmiş veya başka bir değişle sadece en güçlü olanların ayakta kaldığı bir ortama uyanacağız. O gün geldiğinde elbette eserler üretilecek, dolaşacak, koleksiyonlara girecekler ancak pek çok rengi, sesi, dokuyu kaybetmiş olacağız.

05

MARTCH ART

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

BAHAR KIZGUT

BAHAR KIZGUT - MARTCH ART

Sanatın dijitalleşme süreci zaten uzun zaman önce başlamıştı. Fakat şu an için ne kadar etkili olduğuna dair net ve pozitif bir düşüncem yok. Dünya daha önce görülmemiş bir krizle karşı karşıya... Bütün kurumlar ,olağan bir panikle, 'biz de buradayız' diyebilmek adına online görünürlüğün sınırlarını zorluyorlar. Ama bu etkinliklerin izleyici ve koleksiyonerlere ne derece ulaştığını ya da ne kadar etkili olduğunu bilemiyorum. Herkes bir sonraki gün neler olacağını kaygıyla beklerken biraz daha sakinleşmeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Bu süreçte galerilerin, daha çok, temsil ettiği sanatçıların üretimlerinin devamlılığı üzerine yoğunlaşmaları gerektiğini düşünüyorum. Bence şu anda en önemli nokta bu. Biz Haziran'ın ikinci haftası galeriyi randevulu olarak açmayı planlıyoruz. Zaten geçtiğimiz sene sanat piyasası için ekonomik olarak zorlu bir süreçti. Pandemi sonrasında bu durumun düzelmesinin zaman alacağını düşünüyorum. Umarım bu durumu sanatçılar ve sanat emekçileri ve sanat profesyonelleri en az hasarla atlatırlar.

06

MİXER ARTS

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

BENGÜ GÜN

BENGÜ GÜN - MİXER ARTS

Pandemi ve bu kadar uzun süren bir izolasyon sonrası pek çok şey değişecek elbette. İşlerimizi izleyici ile buluşturma şekillerimiz, etkinliklerimiz ve izleyici alışkanlıkları farklı bir forma bürünecek. Bu dönemden önce de çağın gereksinimiyle birçok galeri uzun süredir eserlerini çevrimiçi olarak paylaşmaya başlamıştı ve mekansız galerilerin sayısında bir artış olmuştu. Çevrimiçi satış da sanat dünyası için yeni bir kavram değil. Artsy, Saatchi, Artspace gibi birçok platformda eserleri web sitesinden görerek satın almak uzun süredir mümkün.

Biz de Mixer'i ilk açtığımız 2012 yılından itibaren www.mixerarts.com'da eserlerimizi sergiliyor ve satışını yapıyoruz. Bu süreçte çevrimiçine ağırlık vermeyen galeriler ve müzeler de bunun önemini kavradı ve hızla adapte oldular. Pandemi sonrasında her şey normale dönüp, galeriler yeniden ziyarete açıldığında fiziksel mekandaki sergilere ek olarak her serginin bir de çevrimiçi ulaşılabilir olması için galeriler ve müzeler daha çok çaba harcayacaklar. Her serginin bir de dijital izdüşümü olacak. Fakat yine de koleksiyonerler dijital olarak işleri görseler dahi eseri fiziksel olarak görerek alım yapmayı tercih edeceklerdir, çünkü bu apayrı bir tecrübe. Ayrıca bu konunun sosyal bir tarafı olduğunu da yadsıyamayız. Esas öngörülemeyen ise bu sistemlerin ekonomik döngüsü. Bu dönemin sonunda gelecek ekonomik sıkıntılar genel olarak sanat alımını da etkileyecek diye düşünüyorum. Birçok sanatçının üretimi ve sanat kurumlarının devamlılığı için kritik olan konu ise bu sürecin ne kadar uzun süreceği.

GALERİ ARTİST

DAĞHAN ÖZİL

DAĞHAN ÖZİL - GALERİ ARTİST

Öncelikle Çetin Altan'ın dediği gibi "Enseyi Karartmayalım". Her krizde olduğu gibi pandemi sonrasında da sanat büyük bir ilgi görecektir. Yaklaşık dört yıldır varlığı hissedilen durgunluğun dip noktası bekleniyordu. Pandemi vesile oldu. Salgınla birlikte Eylül'e kadar galeriler açısından kayıp bir dönem oldu. Sanatçılar, bu dönemde yeni düşünceler üreterek, kendilerini dinleyerek, yeni arayışlara girerek ürettikleri yeni işleriyle büyük bir enerjiyle önümüzdeki dönemde galerilerdeki sergileriyle izleyici önüne çıkacaklar.

Koleksiyonerler de bu günlerde gerektiğinde ulaşamadıkları (ulaştıklarında ne yapacaklarını bilemedikleri) nakitlerini nasıl daha verimli şekilde kullanacaklarını, koleksiyonlarının koşullarını, içeriklerini yeniden değerlendirme imkanı buldular. Yeni dönemde farklılaşan koleksiyoncu eğilimleriyle karşılaşacağız. Ama şu da var: birçok koleksiyonerle konuşuyorum, evde geçirdikleri bu sürede sahip oldukları sanat eserinin tadını çıkarıp, mutluluğunu yaşıyorlar. 'Pahalı veya ucuz fakat iyi ki almışız' diyorlar. Bu yaklaşım yeni bir koleksiyon ve sanata yeni bir yönelimin ip ucuudur. Enseyi karartmayalım.

08

GALERİ NEV ANKARA

DENİZ ARTUN

DENİZ ARTUN - GALERİ NEV ANKARA

Takip edebildiğim kadarıyla, sergilerin, eserlerin, sanatçı konuşmalarının ve sanat yayınlarının ekranlar aracılığı ile izlenmesi, pandemi öncesi tecrübe etmeye başladığımız, âdeta çağın bir gerekliliği idi. Pandemi bunu kaçınılmaz kıldı; bir farklı tecrübe olmaktan çıkarıp, bir zorunluluk haline getirdi. Şu anda sanat ile başka türlü ilişki kurmamız imkânsız. Öte yandan, ben, pandemi sonrası ilk yapmamız gerekenin, bu alışkanlıktan derhal kurtulmak olduğunu düşünüyorum.

Sanat eserleri ile ilişkimizin, arkasından ışık veren, çoğu avcumuz büyüklüğünde ekranlar vesilesi ile süremeyecek kadar mahrem olduğuna inanıyorum. "Normal"imizi yeniden bulmaya ve iyileşmeye çalışırken, bu mahremiyeti gözetmemiz hayati önem taşıyacak. Bir resim ile gerçek ölçüsünün bütün haşmeti, malzemesinin derinliği, zamanının üzerindeki her etkisi mevcut iken karşı karşıya olma özgürlüğümüze ve bu karşılaşmanın -her an değişebilecek- etkilerine, özellikle pandemi sonrası, her zamankinden daha da fazla ihtiyacımız olacak. Bir Alev Ebüzziya'yı dokunmadan satın almak, sarılmadan dost olmaya çalışmak gibi. Görememenin, görüşmemenin, dokunamamanın, bu zamanın sıradışı koşulları dolayısıyla bize dayatılan kurallar olduğunu unutarak bunlara alışmak, iyileştiremeyeceğimiz başkaca vahim hastalıklara neden olabilir diye korkuyorum.

09

ÖKTEM&AYKUT

DOĞA ÖKTEM

DOĞA ÖKTEM - ÖKTEM&AYKUT

Sanat kurumlarının -özellikle küçük ölçeklilerinin- önlerine çıkan engellerle yaşamaya hemen adapte olmalarını beklemeyi, teknolojik imkanları sonuna kadar kullanmaya zorunlu olduklarına inanmayı, sürekli bir ayakta kalma mücadelesi içinde olmalarını doğal karşılamayı sorunlu buluyorum. Bu sürecin devletin sanat için ayırdığı (ayırmadığı) fonların yeterliliğinin sorgulanması; özel girişimlerin, sağladıkları maddi desteğin dağılımını belki de tekrar gözden geçirmesi için en büyük vesile olduğunu düşünüyorum.

Artık sanatçıdan özgün iş üretmesi, piyasadan etkilenmemesi, her koşulda yalnız sanat yapmaya devam etmesinin yanında, bir de çevrimiçi olmasını istiyoruz. Aksi halde çağın gerisinde mi kalmış olacak, veya evde oturduğumuz iki ay bize bir şey sunmayan sanatçı bizim için güncelliğini yitirecek mi? Bu dönemde önceki tüketim alışkanlıklarımızı sorgularken, yeni model bir kötü alışkanlık edinmek üzereyiz. Tek tıkla sanatçının atölyesine girip, bir parmak kaydırmayla çıkabilmenin o kadar da iyi bir şey olmadığını farketmemiz gerek. Başımıza gelen bu günler sanat ortamındaki kırılğanlıkları bize bir kez daha işaret ediyor. Fakat kriz esnasında kolayca vazgeçilebilecek bir iş yapmadığımızı unutmamalı, izleyicinin veya koleksiyoncunun önceliği olmama halini benimsememeliyiz. Salgın sona erdiğinde insanlar yine maçlarda toplanır, konserlere giderken müzeleri neden evden gezmek istesinler? Koleksiyon yapan bir kimsenin tekrar bulunacağı birçok sosyal ortamdan galerileri ayrı tutup, günümüz sanatçılarının ürettikleri eserleri görmekten imtina edebileceğini hesaba katmak durumunda mıyız?

Ertlediğimiz sergileri, tekrar mümkün hale geldiğinde, o dönem için planladığımız diğer sergileri ötelemeden, galeri harici mekanları da kullanarak gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz. Galerî programımızda önemli bir yeri olan yurt dışındaki sanat fuarlarına katılmaya yine devam edeceğiz. Umuyorum ki bugünlerde yoğun sunulan dijital içerik, izleyiciyi heyecanlandırıp; sergi gezmenin ne kadar keyifli, kıymetli, kolay, çok az zaman ve bütçe gerektiren bir deneyim olduğunu hatırlatacak. Çevrimiçi sanat etkinliklerine zaman ayıran takipçiler, ilk fırsatta Cevdet Ereğ'in sergisini ziyaret edebilmek, Koray Aış'ın heykelleri etrafında dolaşabilmek için heveslenecekler.

GALERİST

DORİS BENHALEGUA KARAKO

DORİS BENHALEGUA KARAKO - GALERİST

Pandemi öncesi ve sonrası olarak kesin biçimde ayrılacak yeni bir döneme girdik. Hepimiz bireysel olarak bu süreci anlamlandırmaya çalışıyoruz. Bu da hayatımıza, iş yapış biçimlerimize ve sanatla olan ilişkimize yansıtacak haliyle. Salgının düşüşe geçmesiyle ekonomik sonuçlarıyla daha çıplak bir biçimde yüzleşeceğiz. Yani bu ara dönemden sonra farklı dalgalar geldiğinde sanırım galerici olarak öncelikli hedefimiz kurumun devamlılığı olacak, doğru içeriklerle sağlıklı ve dengeli iletişim kurmayı önemsiyoruz, bunu çevrimiçi veya çevrimdışı olarak ayırmıyoruz, bunların içiçe geçeceği bir dengeyi bulacağız.

Bu döneme girerken Galerist olarak ilk tepkimiz devam eden Rasim Aksan sergisinin dijital sergi turunu yayınlamak oldu. Yine önümüzdeki günlerde, Eylül ayına ertelenmesi planlanan Nuri Kuzucan sergisinin ön gösterimini yayınlamayı planlıyoruz. Bunun yanı sıra Mayıs ayında Galeri Nev Ankara işbirliğiyle tekrar katılmayı planladığımız Frieze New York fuarının davetiyle seçkimizi Frieze Viewing Room üzerinden izleyicilere ulaştırmayı planlıyoruz. Sonuçları hep beraber göreceğiz. Herkesin sağlıklı ve umutlu kalması dileğiyle!

EVİN SANAT GALERİSİ

ECE BALCIOĞLU

ECE BALCIOĞLU - EVİN SANAT GALERİSİ

Sanat dünyasının dijitalleşmeye başlaması pandemi öncesinde maruz kaldığımız bir durumdu. Bugün içinde bulunduğumuz şartlarda ise mecburi hâle geldiğini söyleyebiliriz. Birçok sanat kurumu faaliyetlerini çevrimiçi olarak sürdürüyor. Sanatseverleri bu şekilde sanatla buluşturmaya devam etmek elbette umut verici. Yalnız çok fazla çevrimiçi öğeye maruz kaldığımız bu etkinliklerin kalıcılığı konusunda şüphelerimiz var elbette. Bu kadar yoğun içerik paylaşımı, sanatla buluşmanın gerçekliğinden uzaklaştırabilir mi gibi sorular sormuyor değiliz. Tüm bu yoğun içeriklerin izleyiciyi sıkması ve akılda kalıcılığı tartışmalı bir durum.

Geçmişte, tüm sosyal ve ekonomik krizlerde yaşandığı gibi bu dönemde de krizden etkilenen sektörlerin başında kültür ve sanat geliyor. Önceliklerin değişmesi ve hayat güvencesi için sanat alımları arka plana geçiyor elbette. Sabırlı bekleyişimiz ardından eserlere fiziksel yaklaşımların başlamasıyla, gelecekte belki de sanata pandemi öncesinden daha fazla ilgi olacağını göreceğiz. Bu zor dönemde elbette üzerimize düşen sanatçıların yanında olmak ve dayanışmalar sayesinde bunu artırmak olmalı. Biz Evin Sanat Galerisi olarak yeni içerikten ziyade geçmişe dönük programlar hazırlayarak sergi arşivlerimizi ve yayınlarımızı sanatseverlere açtık. Her hafta bir sanatçımız üzerine dosya hazırlayıp e-mail yoluyla paylaşımlar yapmaya da devam ediyoruz. İlerleyen günlerde sanatçılarla, sanat yazarları ve sanat tarihçilerle işbirliği içinde programlar yapmayı planlıyoruz.

BÜRO SARIGEDİK

ESRA SARIGEDİK

ESRA SARIGEDİK - BÜRO SARIGEDİK

Pandemiden bile etkilenmeyen, ıslıl ıslıl bir imaj cilası yerine ben ve ekibim daha kötü günler için arşivimizi gözden geçirmeye ve içerik üretmek için ilişki kurmaya, temsil ettiğimiz sanatçılarımızla, halihazırda iletişimde olduğumuz koleksiyoncular ve kurumlarla konuşmaya, paylaşmaya devam ediyoruz. Başımıza ne geldiyse "hızlı"dan, daha fazlasını istemekten gelmedi mi? telaşla - buradayız, herşey yolunda, aynen devam ediyoruz demek demek gerçekten samimi mi? Geçen hafta beni arayan önemli bir müzenin küratörü neler yapıyorsun dediğinde öğle yemeği için kızıma çorba yaptığımı söyledim- bunu inkar mı edelim?

Kaynaklarımızı doğru ve yerinde kullanmayı tercih edip, sürdürülebilir yeni bir düzen kurma planı ile yola çıkmalı iki buçuk sene oluyor. Başından beri galeri değiliz, sergi mekanımız yok, büyüyüp sergi mekanı sahibi olma hayalı kurmuyoruz, temsil ettiğimiz sanatçılar için nitelikli kurumlarla, sanat profesyonelleri ile işbirliği yapmak ve eserlerinin yine nitelikli koleksiyonlara dahil olabilmesi için çalışmak, içerik üretmek, sanatçının üretimine destek olmak asıl çabamız demiştik, halen aynı prensipler içinde çalışmaya çaba sarf ediyoruz. Fakat şu içinden geçtiğimiz günler içinde bu çalışmaların kesintiye uğraması çok da normal ve insani diye düşünüyorum.

13

FERDA ART PLATFORM

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

FERDA DEDEOĞLU

FERDA DEDEOĞLU - FERDA ART PLATFORM

Evde kalmaya başlamamızın ilk günlerinden itibaren herkesin ilk ilgi gösterdiği alanlar çevrimiçi sanat aktiviteleri oldu. Müzik, sahne gösterileri, müze gezileri, halka açılan arşivler, çevrimiçi seminer ve söyleşiler, online galeri sergileri ve canlı yayınlar oldukça ilgi gördü ve biraz daha seçici bir şekilde takip edilmeye devam ediyor. Bu süreç öncesinde, yoğun takvimlerimiz ve hayatın akışında, dijital platformlara çok gerek duymadan ya da eksikliğini hissetmeden devam ediyorduk. Bu dönemde dijitaldeki eksiklerimizi tamamlayarak, online platformda yapılan işlerin ilişkiyi sıcak tutmaya ve sanatçıları tanıtmaya olumlu katkısı olacağını düşündük. Bu noktada bizim için en önemli olan kalıcı bir şeyler yapmaktı.

Başlattığımız FAP Talks ve FAP Newsletter serisi ile hem kalıcı bir arşiv oluşturuyoruz hem de sanatçıların pandemi sonrası açılacak sergilerine ve çalışmalarına yönelik ön tanıtım yaparak izleyici/sanatçı/galeri üçgeninde teması aktif tutuyoruz. Bu süreçte internet sitemizi bu içerikleri daha kullanışlı bir şekilde sunmaya ve sanatçıların görünürlüğünü artırmaya yönelik yeniden düzenledik. Bu noktada izleyici ve koleksiyonerin geri dönüşleri ve talepleri, aktif olmak adına attığımız adımın etkili olduğunu gösterdi. Galerimizde Main Hall ve Project Space olarak adlandırdığımız iki sergi alanına sahibiz ve Project Space için yeni sanatçı arayışlarımıza yoğunluk verdik. Önümüzdeki dönemler için her iki alanda da sanatçılarla yeni sergi planları için görüşmeler yapıyoruz. Önümüzdeki günleri hep birlikte yaşayıp göreceğiz. İçinden geçtiğimiz gibi kriz anlarının, üretim yapan sanatçılar üzerinde ki besleyici etkisi tartışılmaz. Biz de Sanat Platformu olarak bu dönemin ertesinde bunu elimizden geldiğince desteklemeye devam edeceğiz. Buradan yola çıkarak gelecek günleri heyecanla bekliyoruz.

Süreci elimizden geldiğince sakın fakat verimli kullanarak normal hayata geçişe yönelik projelerimiz üzerinde çalışıyoruz. Sergi takvimlerimizi ve ertelemek zorunda kaldığımız sergileri çeşitli alternatiflerle nasıl yeniden canlandırırız onların planını yapıyoruz. Online platformların, daha geniş bir kitleye, yapılan işleri ve sanatçıları tanıtmak için ne kadar etkili olduğunu görüyoruz ve dijital ortamda sanat adına yapılabilecek gelişmelere uyum sağlamak konusunda düşünsel ve proje bazlı hazırlıklar yapıyoruz. Fakat hiçbir gelişme fiziksel bir sergi gezisinin yerini ve ruhunu veremez, bunun da bilincindeyiz. Pandemi sonrasındaki süreçte açıkçası sanatın deneyimlenmesi ve gördüğü ilgi olumlu yönde değişecek diye tahmin ediyoruz. Sanatın iyileştirici gücü bizim için her zaman motive edici.

14

ANNA LAUDEL

FERHAT YETER

FERHAT YETER - ANNA LAUDEL

COVID-19 tüm dünyada sanat sektörüne büyük bir darbe vurdu öte yandan tüm bu olumsuz tabloya rağmen aslında tüm dünyada insanların, evlerindeki tüketim alışkanlarından, yine en çok kültür ve sanata ihtiyaçları olduğu ortaya çıktı ve sanat sektörü hemen dijital platformlar üzerinden alternatif içerikler üretmeye başladı ve hatta çok kısa bir zaman içinde bu konuda izleyicilerin ve koleksiyonerlerin ilgisini çekebilmek için bir rekabet ortamı oluştuğuna şahit olduk. Birçok galeri ve fuar organizasyonu sergilerini ve arşivlerini çevrimiçi platformlara taşıdı ve yine çevrimiçi etkinlik programı oluşturdu. Bu süreçte aslında sanat kurumları belki de her zamankinden çok daha fazla ve etkili bir etkileşim sürecine girdiler takipçileriyle.

Güncel sanat ortamındaki bu dijital içerik üretiminin ve etkileşim sürecinin sadece salgın sırasında değil, sonrasında da galeri, sanatçı ve izleyici üçgenine hem içerik hem de çalışma biçimi olarak çok farklı bir boyut kazandıracağını düşünüyorum. Sanat kurumları ve uluslararası sanat etkinliklerinin yapısı değişecek, artık dijitalleşme sürecini tamamlamamış ve kaliteli dijital içerik üretmeyen bir sanat kurumunun ayakta kalması pek mümkün olmayacak. İşin bir de ekonomik boyutu var, Avrupa ülkelerinin çoğu virüs dönemindeki destek paketlerine kültür-sanat sektörünü dahil etti. Ülkemize böyle bir durum söz konusu olmadığından küçük ve orta ölçekli yatırımlarla ayakta duran kurumların önümüzdeki günlerde sanat sektöründen silineceklerine şahit olmaya başlayacağız maalesef. Ayrıca özel sektörün aldığı ekonomik darbeyi düşünecek olursak, uzun bir süre galeriler ve sanatçıların sponsorluk anlaşmaları yapmaları mümkün olmayacak. Tüm bunlar zincirleme olarak önümüzdeki günlerde sektörün küçülmesine sebep olacak.

Dünya çapında yaşanan bir travma ve karantina süreci sonrasında, sanatçıların üretimleri de kaçınılmaz olarak değişecek; sanatçı hem konu hem de kullanılan malzemeler açısından farklı arayışlara yöneltecektir. Koleksiyoner tarafına gelecek olursak, hızla ilerleyen bu dijitalleşme sürecine tabi ki onlar da dahil oldular ancak bunun sektörün ayakta durmasına yetecek bir sisteme oturması zaman alacaktır. Çevrimiçi sergileme alternatifi şu anda izleyiciye ulaşmak için elimizdeki en etkili yol ancak bu bir koleksiyoner ve sanatseverin eseri gözle görüp kişisel olarak deneyimlemesinin önemini değiştirmez. Dolayısıyla bu süreçte kalabalık açılışlar, fuarlardan ziyade kişisel görüşmeler ve özel davetler ön plana çıkacaktır. Biz de galeri olarak bu şekilde hizmet vermeye özen gösteriyoruz, ekibimizle birlikte dijital içerik oluşturmak üzere çalışmalara başladık ancak bu konuda acele etmek yerine kaliteli içerik ve malzeme sunmanın ve koleksiyonerleri dijital platformlar üzerinden ilgi duydukları eserlerle fiziksel olarak bir araya getirmenin peşindeyiz.

15

ARTON İSTANBUL

GÖKŞEN BUĞRA

GÖKŞEN BUĞRA - ARTON İSTANBUL

Sanat eserini yaşayan bir varlık olarak görüyorum. Tıpkı insanın insana, doğaya, ağaca, bitkiye, kuşa, köpeğe temas etmesi gerektiği gibi sanat eserine de temas etmesi gerekiyor. Çünkü bir ruh alışverişi yapılıyor. Sanat kurumlarının şu an online mecralarda aktif olması, ilişki halinde olmayı sürdürmek için kaçınılmaz bir yol ama bir çözüm değil bence. Online mecra, ancak bilinçli bir alıcıyı bildiği bir isim üzerinden tatmin edebilir. Alternatif stratejiler geliştirilebilir ve bir yan yol olarak kullanılabilir ama esasen sanat eserini görme, hissetme, onunla karşılaşma deneyiminin vazgeçilmez olduğunu/olacağını düşünüyorum. Eğer insanlar bu dönemde gerçekten tüketim alışkanlıklarını gözden geçirir ve neyin hayata değer kattığını daha çok fark edebilirse, sanat eserine talebin artabileceğini düşünüyorum.

16

ART50

GÜLİZ ÖZBEK COLLİNİ

GÜLİZ ÖZBEK COLLİNİ - ART50

Pandemi nedeniyle yaşananlara pozitif bir bakış açısı getirmek gerekirse, herkesin evde kendini dinleyeceği, hobilerine ve ilgi alanlarına ayıracağı kaliteli vakitler çoğaldı. Bu dönemde de online kanalların daha fazla farkına varıldı, önemleri ve sorumlulukları arttı. Online varlıkları olan kurumlar bunları geliştirmeye devam ederken olmayanlar da geçici çözümlerle sanatçılar ve koleksiyonerlerle iletişimi devam ettirmeye çalıştı ve çalışıyor. Aslında çok yaratıcı bazı fikirler ve uygulamalar da görüyorum. Pandemi sonrasında bu çabaları kalıcı stratejilerinin bir parçası haline getirip getirmemek her galerinin, bu dönemde yaşayacaklarıyla bağlantılı olarak kendi kararı olacak.

Online içerik üretirken aceleyle digitalleşmek değil, kaliteli digital içerik üretmek, mümkünse yeni teknolojiler kullanmak ve bunu sürdürülebilir olması önemli çünkü sanılan aksine online projeler düşük maliyetlerle gerçekleşmiyor. Koleksiyonerlerin sanat eserleri ile fiziksel ortamda biraraya gelme, fuarları ve sanatçı atölyelerini ziyaret etme deneyiminin yerini hiçbir şeyin alamayacağı kesin ve tabii ki hayat normale döndüğünde devam edecek ancak bunu yapabilme lüksü her zaman çok kısıtlı bir coğrafyada çok az kişiye ait. Çeşitli coğrafi, fiziksel, zamansal ya da bütçesel nedenlerle bunu yapamayan sanatseverlerin sayısı çok fazla ve öyle olmaya devam edecek. Pandemi kısıtlamaları adeta bunun bir demosu ve bizim de iş modelimizin doğrulanması oldu. Türkiye’de 6 yıldır online platformumuz üzerinden sanatçı ve koleksiyonere ulaşan bir kurum olarak tüm dünyada ve Türkiye’de bu alandaki bütün girişimleri, iş modellerini, teknolojileri ve trendleri takip halindeyiz. Amacımız, benzeri uygulamaların yarattığı faydaları gözlemleyip Türkiye’deki sanat piyasasına, sanatçılara ve sanatseverlere sunmak, pazarın ve koleksiyonerlik tabanının gelişmesine katkıda bulunmak.

Art50.net olarak online platformumuzun avantajı ile Türkiye ve tüm dünyada zamandan ve mekandan bağımsız olarak çok daha fazla sayıda sanatsevere ulaşıyor, daha fazla sanatçıya dünya çapında tanıtım imkanı sunuyoruz. Koleksiyonerliği beslemek amacı ile hazırladığımız artlog bölümümüzün içeriği pandemi döneminde çok daha genişledi ve sanatseverler için ciddi bir bilgilendirici kaynak haline geldi.

GÜLİZ ÖZBEK COLLİNİ - ART50

Sosyal medya kanallarımızda sanatçılarımızla ilgili farklı tanıtımlara, online sergilere devam ediyoruz.

Online ortamda fiyatların şeffaf ve pazarlıktan bağımsız olması sanatseverler için demokratik bir ortam yaratırken sektörün hacmini hesaplamak adına ekonomik veri sağlamış oluyor. Bu da bir devlet desteği talebi söz konusu olduğunda gerekli bir bilgi. Pandemiden sonra yeni bir dünya düzeni geliyor, sanat sektörünün de bundan soyutlanması mümkün değil. Şu anda tüm dünyada galeri, fuar, müze ve benzeri kurumların sağladıkları digital içerikler ile koleksiyonerlik motivasyonunu sıcak tutmak, bilgilendirmek ve sanat pazarını büyütmek için verdikleri çabaların hepsi çok değerli. Özellikle Türkiye’de, kısıtlı kaynakları en verimli şekilde kullanmak için galeriler-kurumlar-sanat yazarları-kuratörleri arasında güçlerin birleştirip işbirliği ve dayanışmalara gidilmesi ve yeni modeller yaratılması da mümkün. Biz online platformumuzla her türlü işbirliğine açığız.

17

GALERİ NEV İSTANBUL

HALDUN DOSTOğLU

HALDUN DOSTOĞLU - GALERİ NEV İSTANBUL

Önce şöyle soralım: pandemi öncesi galeri - izleyici - koleksiyoner ilişkisi dünyada bir avuç "mega star" ve "mega kurumların" sahneye koyduğu bir gösteriye dönüşmemiş miydi? Söz ettiğiniz ilişki derinlikten yoksun, sığ içerikli bir süreç içinde değil miydi? Sorunuzda yer alan pandemi sonrası'na dönecek olursam, gerçekten olacak mı ben bugün emin değilim. Belki de hiç olmayacak ve bizler hayatımızın geri kalanını bu ve sürekli mutasyonlara uğrayan virüsler, yeni dalgalar ve karantinalarla geçireceğiz. En azından bugün bu görüşün aksini iddia etmek imkansız. Henüz hiçbir şey bilmiyoruz.

Toplam 8 kişinin dünyadaki varlığın %50 sine sahip olduğu, bir buçuk milyar kişinin ayda 30 doların altında geçinmek zorunda olduğu, bugün hemen önüne geçilmezse küresel ısınma nedeniyle alıştığımız yaşam standartlarının yakın bir gelecekte yok olacağı ve kendi ihtiraslarımızla yarattığımız dünyada geldiğimiz nokta bu. Eğer pandemiye sona erdirip, iklimsel yok oluşu durdurup, hakkaniyet ölçüsünde gelir dağılımını ve adaleti sağlayabilirsek "galeri - izleyici - koleksiyoner" ilişkilerinin, teknoloji nedeniyle sekteye uğrayan sosyal ve duygusal yakınlaşmalarımızı hayata geçebileceği, ortalamadan, sığıktan uzak, küresel yerine yerel ve derinlikli içeriklerle şekilleneceği bir ilişki şekline dönüşmesini çok arzu ederim. Bu arzumun fazla iyimser olduğunun farkındayım. "Yeni Normal"in izin verdiği ölçüde daha küçük, daha dar ama çok daha derinlikli içeriklerle, nelerin hayatımızda asıl kıymetli şeyler olduğunu fark ettiğimiz bu günlerde, söz ettiğimiz ilişkinin farklı bir sahnede çok zenginleşeceğini düşünüyorum. Kesin emin olduğum şey ise, tarih boyunca tüm zor ve ağır zamanlarda, her türlü baskı altında olduğu gibi yaşanan bugünlerde sanat üretiminin derinliği ve kalitesi artacak, sanatçılar geleceğe umutla bakabilmemizi sağlayacaklardır.

LABİRENT SANAT

HANKE ÖZDİLİM

HANDE ÖZDİLİM - LABİRENT SANAT

Yaşamakta olduğumuz ya da içinden geçtiğimiz sürece ancak belli bir mesafeden bakabildiğimiz zaman daha sağlıklı çıkarımlarda bulunabileceğimize inanıyorum. Covid-19'un hepimizin sağlığını tehdit ettiği ve 'şanslı' olanların evlerine kapandığı bu günleri, dayanışma ile ve birbirimize karşı sorumluluk duyarak aşacağımızın bilincine vardık. Sanat kurumları, sanatçılar ve koleksiyonerler de pandemi döneminde ve sonrasında ancak benzer bir dayanışma bilinciyle hareket ettikleri takdirde daha az hasarla bu süreci atlatabilir. Ama yıllardır birleşmeyen bu sentezi böylesi zorlu koşullar ne kadar bir araya getirir, bilemiyorum.

Kaldı ki, sanat sektörünün bırakın normal koşulları, olağanüstü her durumu, devlet desteği olmaksızın kendi içinde çözmeye çalışmasını beklemenin de ne kadar doğru bir bakış olduğu, tartışılır. Bu ve benzeri sanat alanında pandemi öncesinde mevcut sorunlar üzerine düşünmek, özeleştiriye, eleştiride bulunmak, koşulların elverdiği ölçüde, oluşturulabilecek çevrimiçi platformda tartışmak ve konsensüse varmak için önümüzde temiz bir zaman dilimi var. Hızın başarı olarak öne çıkarıldığı, niceliğin önemli sayıldığı bir dönemi geride bıraktığımızı umut ederek; hayatın yavaşladığı, fiziksel anlamda kabuğumuza çekildiğimiz bu dönemde sanat dünyasının aktörleri olan sanatçı, galerist, izleyici, koleksiyoner, sanat yazarı, küratör için zamanı lehe çevirmek tek çıkar yol gibi gözüküyor. Pandemi sonrası sanat eserlerinin sergilenmesi, sunumu ve koleksiyonlara girmesi ile ilgili geleneksel yöntemlerden ve alışkanlıklardan kısa vadede vazgeçileceğini düşünmüyorum. Özellikle sanat eserinin sergilenmesi sanatçının yaratım süreciyle, disiplinle, malzemeye, vb. doğrudan ilişkili bir durum. Sanat eserinin izleyici ve koleksiyonerle paylaşıldığı ya da satış kanalı olarak - bizimde kullandığımız bilinen dijital sunum yöntemleri, genellikle ve doğal olarak eseri yakından görme isteğiyle neticeleniyor.

Pandemi sürecinde biz, geçmiş sergilerin kataloglarını erişime açtık. Birlikte çalıştığımız sanatçıların eskiz defterlerini |çizim günlüklerini "Bir Sanatçı, Bir Defter, Bir Hafta" başlığıyla Labirent Sanat hesaplarından paylaşıyoruz. Her ne kadar mekan içinde deneyimlemenin yerini tutmasa da izleme fırsatı bulamayanlar, geçmiş sergileri web sayfamızdan 'sanat' olarak görebiliyorlar. Tabi büyük bir heyecanla hazırlandığımız sergiler için bu sürecin geçmesini bekliyoruz. Koşullar normale döndüğü zaman sanat takipçilerine, kapanma sürecine denk düşen Reach Geblo'nun ilk kişisel sergisini görmelerini öneririz.

19

DİRİMART

HAZER ÖZİL

HAZER ÖZİL - DİRİMART

Covid-19 salgının yayılmasıyla birlikte fiziksel deneyimin ön planda olduğu sergileri ulaşılabilir hâle getirmek adına birçok kurum dijital kanalları daha yoğun bir şekilde kullanmaya başladı. Kurum ve galerilerin odağı çevrimiçi platformlar ve sosyal medya üzerinden izleyicilere ulaşmak hâline geldi. İptal edilen ya da ertelenen sergilerin, fuarların ve tüm etkinliklerin günlük sosyal ve ekonomik etkileri tartışılmaz, uzun vadedeki etkileri için de hemen herkesin çeşitli senaryolar karşısında nasıl davranılacağına dair fikirler ürettiğini düşünüyorum. Pek çok sanatçı atölyesine gidip çalışmıyor. Fiziken yavaşlanan, yeni projeler ve farklı metotlar üzerine düşünülen günlerden geçiyoruz.

Biz de bu süreçte devam etmekte olan Fahrelnissa Zeid'in "Üç Kişilik Oyun" adlı sergisini 31 Mayıs'a kadar uzattık. Sergiyi çevrimiçi olarak ziyarete açtık. Çevrimiçi sergiye, yapıtlara ve sanatçıya dair bilgiler içeren sesli anlatımlı bir sergi turu eşlik ediyor. Sergi hakkında kapsamlı bilginin ve fotoğrafların derlendiği e-katalogu Dirimart websitesi üzerinden ücretsiz erişime açtık. RES Art World / World Art'ın tüm sayılarına web sitemiz üzerinden erişilebiliyor. Diğer çevrimiçi projeler üzerinde çalışmaya devam ediyoruz. Son birkaç yıldır dijitalleşmenin sanat dünyası üzerindeki etkisi gittikçe artıyor. Salgınla birlikte dijital kanalları kullanmak gereklilik haline geldi. Bu süreçte pek çok müze ve sanat kurumu arşivlerini çevrimiçi erişime açtı. İlerleyen süreçte galeri ve müzelerin dijitalleşmenin olanaklarını daha fazla kullanarak projeler üreteceğine inanmaktayız. Bir çok deneyim gibi sanat izleme deneyimi de teknolojik araçların kullanımını daha çok bünyesinde barındıracak. Açıkçası içinde bulunduğumuz zamanın olanakları göz önünde bulundurulduğunda deneyimlerdeki bu dijitalleşme kaçınılmazdı, salgın bu gerekliliği daha çok arttırdı. Her ne kadar sanat bağlamında izleyici deneyimi bu yöne doğru ilerlese de fiziksel olarak sergi gezmenin de hiçbir zaman eskimeyeceği kanısındayız. Gözlemlediğimiz kadarıyla henüz koleksiyonerler bildiği sanatçıları online daha çok takip eder, işlerini alır oldu. İlgilerini yeni çeken ama sadece dijital platformlarda gördükleri resim, heykel, yerleştirme yapıtların ilk fırsatta kendilerini görmek isteyeceklerini düşünüyorum.

20

EKAART GALLERY

İNCİ AKSOY

İNCİ AKSOY - EKAVART GALLERY

Öncelikle pozitif bir bakış açısıyla Covid-19 sürecine bakmak gerekirse, herkesin sanata yöneldiği bir dönem olduğunu düşünüyorum. Çünkü ruhumuza iyi gelen şeylerin başında SANAT geliyor. EKAV Vakfı'nı kurarken ideolojim ve sloganımız "Sanat Geliştirir, Sanat İyileştirir, Sanat Birleştirir" idi. Aslında son zamanlarda bu ideolojinin gerçekliğini ve yansımaları görüyoruz. Sanatın iyileştirici gücü ile ayakta kalıyoruz. Bu süreçte özellikle dijital içerikler ön plana çıkıyor. Neredeyse tüm müzeler, galeriler online olarak hizmet vermeye başladı. Teknoloji takip edemediğimiz bir hızla ilerliyor ve kaliteli içerik üretmek için yaratıcı olunması gerekiyor.

12 yıl önce kurduğum Türkiye'nin ilk ve tek online sanat televizyonu ARTTv bu dönemde de ilgi görmeye devam ediyor. 12 yıllık bir arşivi bulunan ARTTv'den tüm müzeler, fuarlar ve sergiler izlenebiliyor. Herkesin evlerinde telefon ve bilgisayar ile fazlaca bir arada olduğu korona günlerinde ARTTv sanata ulaşmak için en önemli mecralardan biri oluyor. Maalesef öngörülere göre Eylül ayına kadar galeriler, fuarlar ve müzeler için durgun bir dönem bizleri bekliyor. Bu arada geçen ay Sotheby's Müzayede Evi'nin online satışında George Condo'nun 'Antipodal Reunion' adlı eserinin 1.3 milyon dolara alıcı bulması aslında sanat piyasasının bir durgunluk yaşasa bile hala canlı kaldığını gösteriyor. Bizlerin de Türkiye'nin içinde bulunduğu kısıtlı kaynakları en uygun şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Tüm dünyanın büyük bir mücadele içinde olduğu bu süreçten sonra eminim ki insanların sanata yönelmesi artacaktır. Çünkü sanata her şeyden çok ihtiyacımız var. Tarih boyunca önemli sanat akımları hep savaş gibi zor dönemlerden sonra ortaya çıkmıştır. Sanatçılarımızın da bu dönemde kendilerini dinleyerek, yeni düşünceler geliştirerek oldukça verimli eserler üreteceğini ve bizi şaşırtacaklarını düşünüyorum. Ben de bir sanatsever olarak şunu söyleyebilirim: Koleksiyonerler şu an evlerinde oldukları dönemde duvarlarında olan eserlerin tadını çıkarıyorlar. Sanat ile iç içe kalan ve gözlemleyen koleksiyonerlerin bambaşka bir eğilimle geri döneceklerini ve sanata daha fazla katkı sağlayacaklarını düşünüyorum. Virüsü atlattığımız yeni dönemde Ekavart Gallery ve ARTTv olarak yeni projeler ile sanatseverlerle buluşacağız.

21

EMPIRE PROJECT

KERİMCAN GÜLERYÜZ

KERİMCAN GÜLERYÜZ - EMPIRE PROJECT

Bir iş kolu yada sektör olarak bakarsak "Sanat" Türkiye'de son 7 senedir git gide daha da zorlanan bir süreç içinde. Uluslararası bir değerlendirmede de ise bu sorun son 4-5 senedir ciddi bir şekilde yükselişte. Bence Pandemi Önce'si (P.Ö.) Pandemi Sonrası (P.S.) halimiz, zaten yüzleşmek zorunda olduğumuz sorunlara çok yeni bir şey getirmedir, sadece daha hızlandırdır diyebilirim. Sosyal mesafe ve mekansal alışkanlıklar tabii bir süre değişikliklere ve zorluklara neden olacak özellikle, müze ve fuar türü yapıları çok etkileyecek, kalabalık ortamlara ve bilet satışına bağlı ekonomik denge oldukça zor durumda.

Bu süreçte galerilerin nispeten daha iyi durumda olduğunu düşünüyorum, ama bir nevi "normalleşme" sürecine döndüğünde business as usual ile değil. Son zamanlarda fazlasıyla saldırısına maruz kaldığımız, varlık göstermek veya "biz hala buradayız, bizi unutmayın bize bakın" paniği ile yapılan 'çözüm Cyber alemde' yaklaşımını doğru bulmuyorum. Online satış odaklı olmak bence başlı başına ayrı bir model. Bu hem içerik hemde satılan yapıtların belli bir fiyat aralığında olmasını gerektiren bir yaklaşım. Ayrıca dijital platforma dayalı bir satış ve pazarlama yaklaşımının bir kakofoni ve uğultuda kaybolmak yada değersizleşmekten öteye gidemediği endişelerini taşıyorum. Tabii ki bilgilendirme ve motive edici paylaşımları çok değerli buluyorum ama dijital/cyber sanat ortamının, mekan odaklı sergilere, enstelasyonlara veya etkinliklere alternatif olabileceğine inanmıyorum. Sonuçta şu anki ev hapsi ve sosyal mesafe süreci de değişecek, yaşanan hal şu an bir nevi pause düğmesi basılmış halimiz, o yüzden şu ana değil daha gelecek bir hali öngörerek ilerlemeliyiz. Özellikle bu birlikte geçirdiğimiz son 7 sene bize hiçbir şeyin garantisi olmadığını net bir şekilde gösterdi, bunun da uzunca bir süre böyle devam edeceği kanısındayım o yüzden para/statü/PR hırsıyla, iş olsun diye değil, gerçekten inandığımız ve değer verdiğimiz şeylere sıkı sıkı sarılmamız ve onları desteklemeliyiz, safça ve sevgiyle.

22

VERSUS ART PROJECT

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

LEYLA ÜNSAL

LEYLA ÜNSAL - VERSUS ART PROJECT

Covid-19 salgını sebebiyle ortaya çıkan küresel kriz sırasında devletin; sanat kurumlarını, sanatçıları ve sanat emekçilerini kolayca görmezden geldiğine şahit olduk. Pandemi, kültür ve sanat alanının ne kadar kırılgan olduğunu gözler önüne serdi. İçinde bulunduğumuz süreç bizi, bir bütün olarak sosyo-ekonomik sistemi derinlemesine sorgulamaya yönlendiriyor; yönlendirmeli. Sürecin başından beri Versus ekibi olarak sanat alanının aktörleriyle fikir paylaşımı içindeyiz. Bize göre galerilerin öncelikli sorumluluğu sanatçıları korumak, yaşam koşullarını iyileştirmek ve üretimlerini sürdürmelerini sağlamaktır.

Bunu ancak onların izleyici ve koleksiyonerlere buluşmasını sağlayarak yapabiliriz. Dolayısıyla sanat kurumlarının da birbirlerini desteklemesi ve bu sorumluluğu ortaklaştırması gerekiyor. Sanatçıların ve sanat kurumlarının yalnızca ekonomik değil, psikolojik bir savaş vermekte olduğunu da unutmamak gerekiyor. Mücadelenin ekonomik olmanın yanı sıra, kamusal yaşamda var olma ve tanınma mücadelesi de olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle sanatın görünür ve duyulur olacağı mecraları açmak, paylaşmak, çeşitlendirmek, samimi bir iletişim içinde olmak durumundayız. Bu bağlamda birçok sanat kurumu gibi biz de sanatçı ve izleyici/ koleksiyoner ilişkilerinin sürdürülmesi konusunda yeni fikirler üretmeye çalışıyoruz. Sanatçının yaratıcı araştırması yeni dünyada da sürecek. Fakat alan içindeki ilişkilerin de yaratıcı biçimde düzenlenmesi gerek. İzleyicinin yapıtla kurduğu duysal ilişki biçimi dönüştüğünde, sosyal ve ekonomik ilişkilenme biçimleri de değişecek. Dijital platformu, zaman ve mekanın yeni bir tür kurgusu olarak görmek gerek. Belki de özel ve kamusal alan, özel ve çalışma var önümüzde. Bedensel olmasa da daha sık buluşacağımız, sanata daha çok zaman ayıracağımız bir sürece gireceğiz. Sanat zaten daha başından beri geniş ve derin zamanlar talep eden bir uğraş değil mi?

LEYLA ÜNSAL - VERSUS ART PROJECT

Bu düşüncelerle Versus ilk etapta, iptal edilen sergi programları ve ertelenen fuarlarını göz önünde bulundurarak 'Mekansız Sanat Buluşmaları' başlıklı bir program hazırladı. 'Mekansız Sanat Buluşmaları' sanatçılarımız, birlikte çalıştığımız küratör, yazar, eleştirmen ve akademisyenlerin yer alacağı; tartışma, eleştiri, soru-cevap formatında ilerleyecek bir seri online buluşma. Burada temel meselemiz ihtiyaçlarımızı ve kaynaklarımızı gözden geçirmek olacak. İzolasyondan çıkacak bir tür dayanışma ilişkisinin peşindeyiz. Bunun yanı sıra koleksiyonerlerimizin ve sanatçılarımızın birbirlerini daha iyi tanımaları için süreci verimli geçirebileceğimize inanıyoruz. Yeni koleksiyonerleri de sanatsal üretim pratiğini hakkında bilgilendireceğimiz bir program hazırladık. Versus; kent, mimari ve mekan üzerine çalışan sanatçıları bir araya getiren bir galeri. Dolayısıyla biz de sanatçılarımızın günümüz koşullarında, kamusalık, mekan, beden ve mesafe kavramları üzerine düşünce ve üretimlerini paylaşmak için çalışmaya başladık. Sürecin tasarımı, mecraların ve yöntemlerin tasarlanması da içeriğin bir parçası olarak sanatçılarla birlikte kararlaştırılacak.

Diğer yandan kişisel fikrim şu; sanatı bedensel olarak deneyimlemeye olan ihtiyacın bütünüyle değişeceğine inanmıyorum. Örneğin resmin boyutunun karşısında duyumsanan etkinin, tuvalin tekstürünün, boyanın kokusunun, fotoğrafın matlığının ve bedeni içine alan karanlık bir odanın insan üzerinde yaratacağı etkinin online platformlarda elde edilebilmesi mümkün değil. Eseri deneyimleme geleneğinin pandemi sonrası kaldığı yerden hem sanat izleyicisi hem de koleksiyonerler için devam edeceğine de inanıyorum.

23

GALERİ NEV İSTANBUL

MERVE ÇAĞLAR

MERVE ÇAĞLAR - GALERİ NEV İSTANBUL

Benim gözlemlediğim, pandemi nedeniyle dünya çapında kapanan müzeler ve galeriler dijital olarak varolmaya gayret ediyor ve seyircinin ilgisi için yoğun bir rekabet var. Fakat çok beklenmedik ve endişe verici bir süreçten geçtiğimizden bu üretilen dijital içeriğe seyirci ve koleksiyonerlerin yoğun ilgisi olduğuna çok emin değilim. Pandemi sebebiyle sanat dünyası da pek çok alanda öngörüldüğü gibi derin yaralar alacak ve yeniden aynı düzene dönemeyecek. Zar zor tutunan galeriler ve varlığını bağışlarla sürdüren orta-küçük ölçekli sanat kurumları ve müzeler kapanmak durumunda kalabilir.

Tüm sene boyunca, dünyanın dört bir yanında düzenlenen küçüklü büyüklü sanat fuarlarının çoğu yok olabilir ve yalnızca büyük fuarlar faaliyetlerini daraltarak devam edebilirler. Galerilerin sayısı azalacak ve birkaç büyük yapı dışı galeri dünyası muhtemelen yerelleşecek ve yerelde kuvvetli olanlar hayatta kalabilecek. Buna mukabil sanat dünyasında, bu karanlık günlerde dayanışma ve yardımlaşma artabilir. Dünyanın en güçlü galerilerinden David Zwirner'in öncelikle New York'taki komşularına destek olmak amacıyla websitesinde Platform isimli bir alan açması ve bu galerilerin eser satışına imkan sağlaması güzel bir örnek. Mutlaka bu tür girişimlerin devamı gelecektir ve umarım bu birliktelikler sürdürülebilir olur. Son bir ayda üretilen dijital içerik benim çok ilgimi çekmiyor. Bu hızlı ve editlenmemiş içerik şeklinin kalıcı olacağına inanmıyorum. Fakat, artırılmış gerçekliğin (augmented reality) sanata uygulanmasını ve bu doğrultuda gelişimin hızlanmış olmasını ilginç ve heyecan verici buluyorum.

Lisson Gallery Augment ile bu konuda bir işbirliği yaptı, Vortic isimli yeni bir app galeriler için bu tür imkanlar sağlayacak. Covid-19 insanoğluna, aslında hiçbir şeyin kontrolümüzde olmadığını gösterdiyse, insanların pandemi sonrası iklim krizini ciddiye alarak karbon ayak izine dikkat edebileceğini düşünüyorum. Augmented reality sayesinde, eserler sene boyunca fuardan fuara dünyanın bir ucundan diğer ucuna uçmak zorunda kalmayabilir ve sanat piyasasının karbon ayak izi azalabilir. En azından bu konuda umudum var. Mecburi olarak yavaşlayan dünyamızda, eminim bundan sonra sergileri de daha yavaş ve derinden tecrübe etmeye gayret edeceğiz. Eserlere yaklaşabilmenin ne kadar eşsiz bir olanak olduğunun bilincinde, acele etmeden, tüketmeden, görebilmeyi yeniden hatırlayacağız. Bizlere düşen en önemli görev ise önümüzdeki zor dönemde sanatçılara sahip çıkmak ve dayanışmayı artırarak destek yaratabilmek olacak.

24

GALERİ ZİLBERMAN

MOİZ ZİLBERMAN

MOİZ ZİLBERMAN - GALERİ ZİLBERMAN

Dijital ortamın ve çevrimiçi platformların pandemi döneminde büyük bir öncelik kazandığı çok doğru. Galerilerin fiziksel mekanları bu dönemde zorunlu olarak kapalı olduğu için izleyicimize ve koleksiyonerlerimize ulaşabilmekteki başlıca kanalımız bir anda dijital ortam oldu. Pandemi sonrasındaki yol haritamızda, tabi ki önceliğimiz normal çalışma düzenimize geri dönmek ve sanatçılarımızı izleyiciyle ve koleksiyonerlerle somut bir şekilde bir araya getirmek olacaktır. Ancak bu olağanüstü dönemde kitlelere dijital yollarla ulaşmak konusunda yeni bilgiler öğrendiğimiz, yeni alışkanlıklar edindiğimiz de kesinlikle doğru. Bir eserin gerçek hayatta görmeden, aurası deneyimlenmeden satışının gerçekleşmesi, özellikle bizim temsil ettiğimiz sanatçıları düşününce çok zor. Bir satış kanalının ötesinde, bu çevrimiçi platformları yeni koleksiyonerlerle bir araya gelme, onlara ulaşabilme fırsatı olarak görmeliyiz.

25

PİLEVNELİ

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

MURAT PİLEVNELİ

MURAT PİLEVNELİ - PİLEVNELİ

Pandemi sonrası öncesinden daha da kötü olacak. İstanbulArtNews'un geçen haftaki online araştırmasında da belirttiğim gibi Türkiye sanat piyasasının gidişatı son 6-7 yıldır iyi değildi. Pandemi sonrasında ise motivasyonunu iyice kaybetmiş koleksiyonerden yoksun galericiler, kara kara düşünüp bir çıkış yolu bulmaya çalışacak. Bireysel hareketlerle bazıları günü belki kurtaracaktır ancak nereye kadar? Gelin birkaç soru soralım kendimize: Döviz bazında yüzde 80-90 zarar eden koleksiyoner tekrar piyasaya nasıl dönecek? Koleksiyoner hangi kavram etrafında motive edilecek ve güven ortamı nasıl sağlanacak? Sanatçı-galerici arasındaki güvensizlik nasıl giderilecek? İkinci el piyasasında sayısal olarak şişmiş eserler tekrar nasıl geri emilecek?

Sektör, hakkı olan devlet desteğini nasıl alacak? Sanat piyasasında etik ve ahlaki değerler nasıl oturtulacak? Eleştiri mekanizmasının sindirildiği bir ortamda değer yargısı nasıl oluşacak? Bu soruları çoğaltmak son derece kolay. Ancak şu bir gerçek ki hiçbir piyasa oyuncusu bu soruları ve sorunları tek başına bertaraf edemez. Galerici bu kendi içlerinde çözemediği sürece sağlıklı 'üçgen' diye bir şey de olmayacaktır. Dikkat ederseniz pandeminin sanat ortamında yaratacağı artçılara girmedim, izleyicilere daha gelemedik.

Eserin satış kanalı, koleksiyonere ulaşma ve koleksiyona dahil olma stratejisi nasıl gelişecek?

Buna dair şimdilik somut konuşmanın erken olduğunu varsayarsak gelin bir senaryo hayal edelim...Korona süreci uzadı, her şey dijital hale geldi; alım satımlar online, sergiler sanal ortamlarda geziliyor... Böyle bir senaryoda kendini en kolay adapte edecek kurumlar müzayede evleri. Nitekim şu anda bir online müzayede furysı var, biri başlıyor ve bir hafta sonra biter bitmez yenisi açılıyor. Online müzayede maliyetleri minimal seviyede, doldur boşalt mantığıyla hareket ediliyor. Ne tutarsa satışa çıkarılıyor.

MURAT PİLEVNELİ - PİLEVNELİ

Artsy, Artnet gibi farklı online kurumların benzeri bir platform oluşumu söz konusu Türkiye'de. Şu anda galeriler ve temsil ettikleri sanatçılar bu platformda hep aracı konumunda. Her şeyin dijitalleştiğini farz edin, o zaman galerilere ne gerek var, sanatçılar kendileri bu platformlarda satış yapabilir! Zaten her bir sanatçı Instagram'da yaptıklarını yayınlayarak aslında bilinç dışı bir şekilde pazarlama ve galericilik yapmıyor mu? Tabii bazıları "Ama olmaz ki, sanat yaşanmalı, bizzat görülmeli bu kadar soğuk bir şey olamaz, imkansız" diyecektir. Ancak herşeyin dijital olduğu bir ortamda koleksiyonerin sanat anlayışı ve ona yaklaşımı tamamen farklılaşacaktır. Çok ütöpik bir fikir gibi duruyor ama inanın hiç de değil. Düşüş piyasasındayız ve önlemler alınmadıkça bu devam edecektir. Ve böyle bir piyasada galericilik sektörü iflas eder. Demek ki bu senaryoya göre aşırı dijitalleşme aslında galericilerin işine pek de gelmiyor. Bunun yerine geleneksel galericilik anlayışı oturtulmalı, galerici-koleksiyoner diyalogu dijital dünyanın yapamadığı insan faktörünü devreye sokarak geliştirilmeli ve farkındalık yaratılmalıdır.

26

GALERİ APEL

NURAN TERZİOĞLU

NURAN TERZİOĞLU - GALERİ APEL

Virüse karşı kapımızı kapatıyoruz, ama umuda karşı asla! Umudu yeşertecek olan da bilim ve sanatın gücü, ama yaratıcı dünyanın emekçisi sanatçılar hizmet sektöründe emek veren bizlerden daha karamsar, çünkü her tür kapının kapanması ve kapalı kalması onların ruhuna ters düşüyor. Geçenlerde telefonda konuştuğum Murat Morova'nın yaşadığımız dönem hakkında "hatıra biriktiremiyoruz" demesi bu konuda beni bir hayli düşündürdü. Bu yüzden, pandemi sırasında ve sonrasındaki toplumsal ve kültürel belirsizliklere çare aramak da pandemiyle mücadeledeki tıbbi çalışmalar kadar önem taşıyor. Sanat da tıpkı bitkilerde suyun yürümesi gibi kendine mutlaka bir yol bulur. Giderek uzaklaştığımız doğadan alınacak çok ders var.

27

BOZLU ART PROJECT

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

OĞUZ ERTAN

OĞUZ ERTEN - BOZLU ART PROJECT

Pandeminin şu an gündemde olması bize birçok konuda ders verdi, durup düşünme fırsatı sağladı, belki bizim neslimiz bunu hiç yapmamıştı, böyle bir olasılığı düşünmemiştik, sadece Hollywood filmlerinde olur sanıyorduk. Ancak pandemi bir gün bitecek ve bunun etkisi her geçen gün yavaşlayarak zaman içinde yok olacak. İlk müzelerin 17. Yüzyılda oluşturulduğu, ilk müzayede evlerinin 18. Yüzyılda kurulduğu, ilk galerilerin 19. Yüzyılın başlarında açıldığı göz önüne alınırsa ve bu arada geçen salgınların bu organizasyonları ortadan kaldıramamış olması her şeyin eskisi gibi devam edebileceğini bize söylüyor.

Hatta geçen bu 400 yılda birçok salgın ve toplam bir milyanın üzerinde insanın öldüğü, salgından daha fazlasının da savaşlardan hayatını kaybettiği düşünülürse bu gerçekten "acı bir gerçek". Bu gerçeğin farkında olarak galeri ve sanatçıların -bu dönemde- daha çok birbirlerine bağlanacağını, koleksiyoncu ve izleyicilerin daha büyük tutkularla galeri ve sanatçılara döneceklerini düşünüyorum. Online, bir yol ama hala gerçeğin bir alternatifi değil. Uzay çağını yaşadığını iddia eden, yapay zekanın yapabileceklerini şaşkınlık içinde izleyen bir dünyanın biyolojik bir salgınla karizmasının adeta çizildiğini gördüğümüz bu günlerde çok da ileri olmadığımızı hissetmedik mi? Salgın bir şekilde, bir gün hayatımızdan çıkacak ve sonrasındaki hayatla insanoğlu klasik evrimine devam edecek.

28

ANTİK A.Ş.

OLGAÇ ARTAM

OLGAÇ ARTAM - ANTİK A.Ş.

Covid19 tedbirleri kapsamında salon müzayedeleri de dahil olmak üzere tüm satışları internet üzerinden gerçekleştiriyoruz. Bu salgın dönemi her konuda olduğu gibi sanat alanında da dijitalleşmeyi çok hızlandırdı. Dünya müzayede pazarını yöneten Sotheby's ve Christie's salon müzayedelerini online yaptılar ve büyük başarı elde ettiler. Fahrel Nissa Zeid'in bir tablosu 250.000 pound'a satılarak Türk sanatçısı internet müzayede rekorunu kırdı.. Covid-19 tedbirleri kapsamında salon müzayedelerimizi tamamen internet üzerinden gerçekleştiriyoruz. 339. müzayedemizde Erol Akyavaş'ın tuval üzerine figüratif çalışması 467.000 TL fiyata satılırken, Hikmet Onat'ın "İstanbul" eseri 300.000 TL. Burhan Doğançay 252.000 TL fiyata satıldı. Yakında salon müzayedeleri tamamen kalkmasa bile, internet ile entegre olmaları gerekecek. Antik A.Ş. olarak eser sahipliğini blockchain üzerine taşımak için çalışmalar yapıyoruz.

29

PG ART GALLERY

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

PIRIL GÜLEŞÇİ ARIKONMAZ

PIRIL GÜLEŞÇİ ARIKONMAZ - PG ART GALLERY

Bu pandemi süreci, hayatın devam edebilmesi adına yapılması gerekenler üzerine etraflıca düşünmeye, hepimizi işlerimizle ilgili daha yaratıcı ve alternatif fikirler üretmeye yöneltti. Dünya genelinde pek çok müze ve galeri online sergiler, canlı yayın bağlantıları ile atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları ve benzeri etkinlikler düzenleyerek izleyici ile diyalogta kalmaya devam ediyor. Pg Art Gallery olarak bizim attığımız ilk adım ise, sergilerin açılışlarını online olarak gerçekleştirmek oldu. Ayla Turan ve Ömer Faruk Yaman atölyelerinden Instagram canlı yayın bağlantısı ile sergilerini anlatırken izleyiciler de evlerinden çıktıkları videoları paylaşarak açılışımıza katılım gösterdiler ve destek oldular.

Fiziksel olarak bir araya gelemesek de fikren ve kalben sosyal mecralar üzerinden sanat sayesinde buluşmayı başarabildik. Bu durum bize sanata ne kadar ihtiyaç duyduğumuzu ve sanatın ruhumuzu besleyen en temel gereksinimlerden biri olduğunu hatırlattı. Hem sosyal düzeni hem de ekonomiyi alt üst eden bu sürecin ne kadar devam edeceği belirsizliğini korumakla birlikte, duruma adapte olamayan pek çok galeri ve sanatçı varlığını sürdürmekte güçlük çekecek. En kısa vadede hayat normale dönse ve evlerimizden çıkabilsek dahi sosyal mesafeyi koruma hali, hayatımızın bir parçası olmaya devam edecek. Dolayısıyla dijital platformlarda düzenlenen sergilerin sayısında artış olacak. Bir anda köklü bir değişimle geleneksel sergileme biçimleri yerini dijitale bırakmayacak elbette. Ancak hem daha çok insana ulaşması hem de daha düşük bütçe ile hazırlanıyor olması herhangi bir galeri ile çalışmayan bağımsız sanatçılara da özgür bir alan sağlamış olacak.

Sanat piyasasının mihenk taşlarından sanatçı-galeri-koleksiyoner/izleyici üçlüsünden herhangi birini devre dışı bırakırsak tüm denge alt üst olur. (Burada sanat yazarlarını, eleştirmenleri ve emekçileri de anmadan geçemeyeceğim. Herkesin rolü ve emeği değerli...) O nedenle herkes bu süreçte üzerine düşen görevi yerine getirmeli.

PIRIL GÜLEŞÇİ ARIKONMAZ - PG ART GALLERY

Galeri olarak bizim vazifemiz; motivasyonumuzu kaybetmeden yeni projelere odaklanmak, izleyicilere yeni sergi deneyimleri yaşatmanın yollarını aramak, uluslararası (sanatçı-koleksiyoner-galerileri buluşturan) dijital platformlarda sanatçıların görünürlüğünü arttırmak ve maddi, manevi destek olmak. Sanatçı üretmeye, paylaşmaya; koleksiyoner de takip etmeye ve alım yapmaya devam etmeli mutlaka. Biz zaten galeri olarak sosyal medya hesaplarımızı oldukça aktif bir şekilde kullanıyorduk, bu süreçte yoğunluğu arttırıp içeriği çeşitlendirmeye başladık. Bundan sonra da aynı tempoda çalışmalarımıza devam edeceğiz. İzleyici/koleksiyoner uzun bir süredir alımlarını gönderdiğimiz pdf dosyalar üzerinden yapıyor.

Aslında her birimiz bu düzene alışık halde hareket ediyoruz epeydir. Güvene dayanan sanatçı-galeri-koleksiyoner ilişkisinin en güzel örneği bu durum. Koleksiyoner, yıllardır tanıdığı/çalıştığı galeri ile yakından takip ettiği sanatçıya olan güvenine dayanarak işi fiziksel olarak görmeden alabiliyor. Bu güven ve bilinçli olma hali, şimdiye dek hiçbir zaman hayal kırıklığı ile sonlanmadı. Dolayısıyla Pg Art Gallery'nin, sanatçılar ve koleksiyonerlerle olan ilişkilerinde satış anlamında pek de yeni bir yapılanmaya ihtiyaç duymadığını söylemeliyim. Gelecek dönemde, galerinin aktif mekanları ile değişiklikler yapacağız ve ayakta kalabilmek için çağ neyi gerektiriyorsa adım adım takip edeceğiz.

30

GALERİ MERKUR

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

SABİHA KURTULMUŞ

SABİHA KURTULMUŞ - GALERİ MERKUR

Sanat sektörü Corona ile birlikte ilk kapananlardan ve evde kalma süremiz bir ayı geçti. Dünya ile birlikte Türkiye'deki sanat kurumları da çalışmalarını digital platformlarda izleyiciye ulaştırmaya başladılar. Şu ana kadar gelecek sergiler değil, kapanma esnasındaki sergi ve aktiviteler daha görünür oldu. Sanatçılar atolyelerinden canlı yayınlarla sanat izleyicisine ulaşmaya çalışıyor. Son 5 yıldır digitalleşme bizlerin çalışma prensiplerine girmişti ve oransal olarak dünya genelinin %30u gibi bir orana denk geliyor. Koleksiyoner çevresiyle konuştuğumda ise izleme/- bilgilenme açısından onlinedan oldukça memnun olsalar da işin alım aşamasında eserle karşı karşıya gelme istekleri yüksek.

Digital görselin birçok açıdan yanıltma özelliği yüksek. Dünya da online platformları daha uzun zamandır kullanıyor çünkü dünyaca ünlü bir sanatçıyı oldukça bilindik platformlardan almak riski azaltıyor. Ancak ben genç sanatçı keşifleri ve orta yaş aralığındaki sanatçıların online üzerinden yükselişe geçebileceği ihtimalinin zor olduğunu düşünüyorum. Pandemi sonrası insanlar kendilerini güvende hissedene kadar galeriler işlevlerini açılışlarla değil, daha çok birebir ilişkilerle sürdürecektir. Sergi sunumları, portfolyolar ve yapıtların koleksiyonerle/galericinin birebir ilişkilerinin üzerinden ilerleyeceğine inanıyorum. Çok karamsar olmak istemiyorum çünkü iyi sanat mutlaka yerini bulur ancak sanat dünyasını Corona sonrası ciddi bir değişim bekliyor. Ekonomik krizde öngörülen en büyük maddi kayıpların turizm ve kültür sanat üzerinde olacağı konuşuluyor. Dünyada en iyi sanat üretimleri kriz zamanında olmuştur. Kapalı kaldığımız bu süreçte sanatçılarımız da bu bilinçle en iyi üretimlerine yoğunlaşabilirlerse elele verip yeni iletişim yöntemleriyle bu durumu en kısa zamanda atlattırız diye düşünüyorum.

31

DAİRE SANAT

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

SELİN SÖL

SELİN SÖL - DAİRE SANAT

İçinde bulunduğumuz bu dönemde çevrimiçi platformlar, galeri ve müzelere fiziken gidip sanatsal etkinliklere katılmanın yerini mecburiyetten aldı. Ancak bu durum bence, gerçekten bir sergiyi gezme deneyiminin yerini tutamayacak, sadece geçici bir alternatif oluşturuyor. İnsanlar sosyal varlıklar ve şu an dışarı çıkamadıkları için bu alternative mecburlar. Pandeminin dışarı çıkmamıza engel oluşturması sona erdiği anda sanatseverlerin tercihi tekrar sanat eserlerini birebir üç boyutlu ve beş duyumuzun her birine hitap edecek biçimde kişisel olarak deneyimleme yönünde olacaktır.

Elbette burada asıl önemli etken, bu olağanüstü evde kalma sürecine ne kadar tabi tutulacağımızdır. Bu sürecin uzaması ile orantılı olarak sanal sergileme mecraları da baki kalacak hatta belki alışkanlık dahi oluşturabilecek. Tüm alışkanlıklarımızı etkileyecek ve değiştirebilecek bir sürece tanıklık ediyoruz. İnsanoğlu tarihi boyunca ihtiyaçlarını karşılamak konusunda yaratıcı olmuştur. Pandemi bitene kadar da farklı çözümler üreterek sürece adapte olma zorunluluğu, özellikle ekonomik sıkıntılar boy gösterdikçe oluşacak. Biz Daire Sanat olarak 2019 sonbaharında başlattığımız Açık Atölye Sanatı Programı'nın sürdürülebilirliğini sağlayabilmek amacıyla programı Karantina Rezidans'a dönüştürdük ve mekanımızda konuk edeceğimiz iki sanatçının ev atölyelerindeki üretimlerini ve günlük yaşamlarından ayrıntıları sosyal medya kanallarımız ve özellikle de instagram hikaye/story aracılığıyla paylaşıyoruz. Paylaştığımız eserler satışa da açık. Böylelikle katılımcı sanatçılara da bir gelir oluşturma amacındayız. Aldığımız geri bildirim ve ilgi bizi gayet memnun etti.

İçeri kapandığımız bu dönemde sanatın her biçimi psikolojimiz ve akıl sağlığımız için vazgeçilmez bir ihtiyaç halini almış durumda. Bu nedenle de çevrimiçi tüm sanatsal faaliyetleri çok değerli buluyorum. Tüm sanatçı ve sanat kurumlarının olabildiğince dijital çözümlerle üretimlerine ve faaliyetlerine devam etmelerinin gelecek pratikleri için de önemli olduğunu düşünüyorum.

C.A.M. GALERİ

SEVİL BİNAT

SEVİL BİNAT - C.A.M. GALERİ

Pandemi nedeniyle geçici olarak kapanan galeriler ve müzelerin sanat izleyicisine ulaşabileceği, görünür olabileceği tek yol digital ortamlar ve çevrimiçi platformlar oldu . Evde kalmak zorunda olan sanatseverler bir dönem için bu ortama ilgi gösterebilirler ama uzun vadede ne kadar efektif olur bunu öngöremiyorum. Biz ilk planda açılışından 5 gün sonra kapatmak zorunda kaldığımız Yusuf Aygeç sergisini digital platformda izleyiciye sunmaya başladık. Ama bu deneyimin hiçbirzaman serginin kendisini görmenin yerini tutmayacağını da bilincindeyiz. Bu uzun süredir harcanan zaman ve emegin insanlarda bir farkındalık yaratabilmesi çabasından ibaretti.

Daha sonra çevrim içi sanatçı atölyeleri ziyaretleri ile devam ettik. Bu yayınları galerici-koleksiyoner sohbetleri ile sürdürmeyi planlıyoruz. Sıkıntılı ve psikolojik olarak zor günler geçirdiğimiz günlerde ruhumuzu sakinleştirecek tek olgu sanattır.Bu anlamda digital ortamda çevrim içi yayınları çok önemli buluyorum. Kaldı ki karantina durumundaki sanat izleyicisine ulaşabilmenin de tek yolu bu gibi görünüyor. Sanatın geniş kitlelere yaygınlaşabilmesi ve görünebilir olması açısından, digitalleşme son birkaç yıldır zaten bünyemize girmişti. Ama ben kişisel olarak bir sanat eserinin özellikle alım aşamasında çıplak gözle, orijinalini görerek, hissederek, bir bağ kurarak alınmasından yanayım. Dijital görsellerin orijinalinden çok daha düşük kalitede bir sunum yaptığına inanıyorum. Boyayı, dokuyu, ebatların etkisini, kompozisyonun yerleşimini veya bir heykelin 3 boyutlu gerçeğini, malzemenin sıcaklığını veya soğukluğunu ancak birebir temasta anlayabilirsiniz .Hele henüz kariyerinin başındaki sanatçıları mutlaka görerek değerlendirmek gerekir.Bu dönem bittiğinde yine eski düzenimize dönmek, sanatçıyı, sanatını, izleyici ve koleksiyonerle birebir buluşturmak ideal galericilik anlayışımızdır.

Pandemi süresinde sanatçılardan her kriz döneminde olduğu gibi iyi işler çıkacağına inanıyorum. Yeterki bu dönemi üretimlerine odaklanarak atlatmayı basarabilsinler. Bu dönemi birtakım kayıplarla atlatacağız şüphesiz. Küçük galerilerin ve fuarların kapanması kaçınılmaz olacaktır. Büyük fuarlar da bir süre için faaliyetlerini online yapmak durumunda kalabilirler. Uzunca bir süre insanların kalabalık ortamlara girmek istemeyeceklerinden eminim. Belki önümüzdeki sezon galeri açılışları dahi yapılamayacaktır. Bu dönem aslında biraz da arınma dönemi oldu. Hızla tüketmeden, kıymet bilerek, saygıyla yaklaşılarak, dayanışma ve destek içinde yeni bir dünyaya adım atabiliriz diye düşünüyorum.

33

KRANK ART GALLERY

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

SİBEL ERDAMAR

SİBEL ERDAMAR - KRANK ART GALLERY

Online teknolojiler, müzayedeler de dahil olmak üzere bir çok kurumda bir süredir yeni bir işletme modeli olarak uygulanıyordu. Yaşadığımız karantina sürecinde de izleyiciye ulaşmanın tek yolu olarak karşımızda. Karantina sürecinin ardından bir süre fiziksel ziyaretlerde azalmanın devam edeceğini de öngörmek mümkün. Sanat izleyicileri digital ortamda sanatı takip etmeyi alışkanlık haline getirdikçe galeriler yeni bir fırsat yakalamış olacak aslında. Çok daha fazla sayıda insana ulaşip, yeni platformlar sayesinde uluslararası marka olabilme fırsatını çok daha düşük maliyetli yatırımlarla yakalayabilecekler.

Biz de KRANK olarak, bundan sonraki tüm sergilerimizi, yapacağımız tüm projeleri ve çevrim dışı yaptığımız tüm etkinlikleri çevrim içi yapmak üzere teknolojinin tüm olanaklarından faydalanacağız. İyi sanatçılarla çalışıp, iyi projeler üretebildiğiniz sürece bir de teknolojinin olanaklarını çözdüğünüzde başarıyı devam ettirebileceğimizi düşünüyorum. Bu noktada galeriler olarak online satışlara ağırlık vermemiz gerekecek. Aslında burada farkında olmamız gereken şey alıcıların buna çok daha hızlı adapte olacağı. Genç koleksiyonerler zaten internet ile büyüdüler ve teknolojiden korkmuyorlar. İş hayatının buna uyum sağlaması gerekiyor. Fiziksel ziyaretin azalmasından galerilerden çok fuarların etkileneceği gerçeği var aslında. Biz galeriler de işletme modeli olarak fuar katılımına çok bağımlıyız. Onların nasıl bir politika izliyeceğini merakla bekliyoruz. Soruda ortaya koymuş olduğunuz üçgenin galeri köşesi bu şekilde. Diğer iki köşe de pandemi sonrası sanat açısından olumlu yönde etkileniyor olacak kanımca. Bu yaşadığımız fırtınayla bir varoluş sorgulamasıyla karşı karşıya kaldık. Bu sorgulama sanatçı tarafında üretimi arttırırken izleyici tarafında da sanat yoluyla bir çıkış arayışını körükleyecek.

Sanat koleksiyonerlerinin eser toplamasının altında farklı sebepler yatıyor olsa da aldıkları her eserle derin duygusal bir bağ oluştururlar. Bu da eserleri yerinde görüp onun üzerinde tartışmayı, keşifler yapmayı, bir anlamda o eserle mahrem bir ilişki kurmayı gerektirir. Koleksiyonerler bam tellerini titretecek işi seçmeleri için, arada mesafe ve aracı olmaksızın eseri bire bir tecrübe etmek isterler. Sanat eseri, izleyicisi ile organik mütuel bir ilişki kurarak varlığını devam ettirir. Sanat üretimi açısından beklentisi yükselmiş olan izleyici de eseri birebir temaşa ihtiyacı içinde olacağından fiziksel ziyaretlerin en kısa zamanda tekrar başlayacağını da düşünüyor. Sözlerimi Nietzsche'nin o muhteşem cümlesiyle noktalamak isterim "Gerçeklikten ölmek için sanatımız var".

34

GALERİ BARAZ

YAHŞİ BARAZ

YAHŞİ BARAZ - GALERİ BARAZ

20 sene önce ABD’de bir makale yayınlanmıştı. Gagosian Galerisi açılmadan önceki dönemlerde, koleksiyoncular şahsen sergilere geliyorlar ve eserler hakkında sanat galericisiyle konuşup tartışarak alım yapıyorlardı. Fakat Gagosian Galerisi açıldıktan sonra galeri duvarına asılan her resmi hiç tartışmadan satın almaya başladılar. İlk kırılma burada başladı. Çünkü Gagosian’ın güvenilirliği vardı, en kaliteli sanat eserlerini seçerek sergiliyordu ve izleyici hiç tartışmadan bu eseri satın alıyordu.

Sanat ortamında şöyle bir gelişme olacak: Aşağı yukarı 600 yıldan beri resimler direkt sanatçıdan satın alınıyordu. Son 250 yılda eserler aynı zamanda Sotheby’s, Christie’s, Phillips, Bukowskis, Bonhams gibi müzayedeler üzerinden de satılmaya başlandı. 19. Yüzyılın sonundan itibaren de galeriler ortaya çıktı ve koleksiyoncular galericiler üzerinden alım yapmaya başladılar. Fakat 20. yüzyıla girdikten sonra piyasa hızlandı ve 21. yüzyılda internetin yaygınlaşmasıyla milyonlarca insan sanal yoldan resim almaya başladı. Önceleri çok sınırlı olan, en fazla 10.000’lerle ölçülen müşteri kesimi giderek çoğaldı. Bugün milyonlarca resim yapılıyor, sanat eseri alıcıları da giderek artıyor. Yani internet sayesinde sanat piyasası elit kesime değil geniş halk kitlelerine hitap etmeye başladı. Buradaki tehlike sanat eseri adı altında yapılan resimlerin %90’ının sanat eseri niteliği taşımayacak olması ve ancak %1’inin sanat tarihine kalmasıdır. Hatta bunların büyük bir kısmı çöp olacak ve çevre kirliliği oluşturacaktır.

Gelecek dönemlerde de müzeler internet üzerinden alış yapmayı tercih etmeyeceklerdir, çok seçici olacaklardır. Ancak şahısların internet üzerinden hobi ve eğlence amaçlı olarak eser satın almasının da sanat piyasasının ilerlemesine faydası olacaktır. Zamanla dekoratif değerdeki resimler artacak büyük bir ticari meta haline gelecektir. Birçok ekonomistin öngördüğü gibi 21. yüzyılda zengin ve fakir kesimlerin gelir düzeylerinde oluşan uçurum sonucu, çok varlıklı ve elit bir sosyal sınıf ortaya çıkacaktır. Bu zengin zümre, sanat eserlerine sahip olmak için ciddi meblağlar harcayarak sanat piyasasına şimdiye kadar benzeri görülmemiş bir hareketlilik kazandıracaktır.

35

PI ARTWORKS

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

YEŞİM TURANLI

YEŞİM TURANLI - Pİ ARTWORKS

Evden çıkmak gibi, en basit özgürlüklerimize bile sahip olmadığımız bir dönem. Ekonomik kriz, savaş, salgın gibi çaresizlik dönemlerin bizi sistemi zorlamaya ittiğini düşünüyorum. Sistemle ilgili sorular sorduğumuz dönemlerde ise her zaman sanat ivme kazanmıştır. Cevabı sanatta ararız. Sanat bir varoluş biçimi... Pandemi döneminde digital sanat ortamı, galeriler, fuarlar, müzeler gibi başlı başına özgün bir kimlik kazandı. 3-4 haftadır yoğun olarak kullandığımız online gösterim odaları, 3 boyutlu sergi araçları, video konferanslarının hiç biri yeni buluşlar değil.

Hepsi elimizin altındaydı ama bu araçları kullanma pratiğimiz yeterli değildi. Peki galerilerimize döndüğümüzde ne farklı olacak? Fark, artık bu araçları herkesin rahatça gündelik ortamda kullanabiliyor olması. Bu araçların halk geneline, ve farklı jenerasyonlara yayılmış olması. Artık bu araçları kullanmak için "online guru" olmak gerekmediğini hepimiz biliyoruz. Tüm bu yeni öğretiler, daha önceki pratiğimize destek olacaktır, yerini almayacaktır.

36

GALERİ X-İST

ZEYNEP PAKEL

ZEYNEP PAKEL - GALERİ X-İST

Covid-19 salgınıyla birlikte daha önce tecrübe etmediğimiz, oyunun kurallarını bilmediğimiz ve yeni baştan stratejiler üretmek zorunda kaldığımız bir döneme adım attık. Sürdürülmeye çalışılan tüketim trendleri, sosyal yapılar ve ilişki biçimleri şu anda derinden sarsılıyor. Zaten uzaktan duyduğumuz değişimin ayak sesleri yaşadığımız pandemi süreciyle artık kapımızı eşiğinde. Değişime direnç göstermenin, özellikle sağlam destek mekanizmalarından yoksun olan bir piyasada varlık göstermeye çalışan Türk sanat kurumlarını savunmasız bir konuma getireceğini düşünüyorum. Şu an dünya tarihinde önemli bir kırılma anına şahitlik ediyoruz.

Hiç kuşkusuz galeri-sanatçı-izleyici/koleksiyoner üçgeni arasında kurulan ilişkide de biçimsel değişiklikler olacaktır. Sanat piyasasını sanatçı, sanat kurumları, izleyici ve koleksiyonerden oluşan sistemi dışı bir çark gibi düşünürseniz, bunun bir parçasının bile hareket kabiliyetinin sekteye uğraması diğer aktörleri olumsuz etkilerken şu an yaşadığımız bir felç durumuna benziyor. Sosyal mesafenin hayati olduğu bir dönemde uzun bir süre uluslararası fuar ve bienallerin gerçekleşemeyeceğini düşünüyorum. Bunun yanı sıra daralan dünya ekonomisiyle birlikte koleksiyonerlerin alım gücünde de bir azalma olacaktır. Dolayısıyla önümüzdeki dönemin ruhunu yakalamak adına ipuçlarını şimdiden doğru okumalı ve sürdürülebilir bir sistem, yeni bir galericilik anlayışı kurgulamalıyız. x-ist'in galeri mekanını geçici süreyle kapatmamızdan bu yana oluşturduğumuz dijital içeriklerle sanat izleyicisine yeni deneyimleme imkanları sunmak önceliğimiz oldu. Bu dönemde izleyici ve koleksiyonerle yeni bir diyalog ortamı yaratmanın onların reflekslerini ve taleplerini anlamak adına önemli olduğunu düşünüyorum.

Uluslararası blue-chip galerilerin hem kapalı oldukları dönemde geliştirdikleri stratejileri, hem de Almanya ve Avusturya'nın Koronavirüs tedbirlerini gevşetmesiyle açılma hazırlıkları yapan galerilerin alacağı önlemleri yakından takip ediyoruz. Mesela mart ayında Hauser & Wirth yakın zamanda özel olarak tasarlanmış bir sanal gerçeklik platformunun lansmanı ile yeni sanat ve teknoloji departmanını duyurdu.

ZEYNEP PAKEL - GALERİ X-İST

Sonrasında Lisson Gallery, koleksiyonerin bir eseri koleksiyonuna katmadan önce daha ayrıntılı incelemesine fırsat tanımak adına Massimo De Carlo önderliğinde VSpace adında bir arttırılmış gerçeklik platformu kurdu. Bence bu girişimler bize önümüzdeki günlerde yol haritası çizmek için yeni bakış açıları sunabilir. Salgının yayılma hızı azaldığında ve galerilerin kapılarını tekrar açtığımızda sihirli bir değnek değmiş gibi kaldığımız yerden devam etmemizin mümkün olamayacağı kanısındayım. Karantina sürecinde geliştirdiğimiz dijital stratejilerle kendi geleneksel sistemimizi harmanlayarak daha geniş kapsamlı bir hareketlilik alanı sağlamalıyız. Bu girişim yeni konjonktürde galerilerin varlığını sürdürmesi açısından hayati önem taşıyacak. Yaratılacak bu karma model yurtdışı sanat fuarlarına katılamayan galeriler için daha görünür olmak adına bir fırsat yaratabilir.

Eserlerin daha geniş bir koleksiyoner kitlesi tarafından ulaşılabilir olmasına ve bir yandan da Türkiye özelinde İstanbul'da yaşamayan izleyici adına sanatla daha iç içe olma imkanı tanıyabilir. Fakat özellikle vurgulamalıyım ki yalnızca dijital bir sunumun ve online satışa yönelmenin eserle kurulacak ilişki adına yetersiz ve problemlili olduğunu düşünüyorum. Özellikle x-ist gibi misyonu genç sanatçıyı temsil etmek olan galeriler için. Bizim amacımız koleksiyoner / izleyici ve sanatçı / eser arasında organik bir bağ oluşturmak. Her koleksiyonerin deneyimi ve her koleksiyonun hikayesi farklıdır tıpkı bir parmak izi gibi. Ama temelde değişmeyen koleksiyonerin eserle karşı karşıya kaldığı anda yaşadığı yüzleşme ve duygu akışıdır. Koleksiyona dahil olma noktasında eserin orijinalini birebir deneyimlemek ve onunla bağ kurmanın yerini hiçbir dijital mecradaki görselle yaşanan tecrübe alamaz diye düşünüyorum.

sanatçılar

- 01 Ahmet Güneştekin
- 02 Ali Cabbar
- 03 Ali Elmacı
- 04 Ali Kazma
- 05 Alican Leblebici
- 06 ANSEN
- 07 Aydın Berk Bilgin
- 08 Aylin Zaptçioğlu
- 09 Ayşe Bezenmiş
- 10 Berat Işık
- 11 Buğra Erol
- 12 Burçin Başar
- 13 Eda Gecikmez
- 14 Emin Mete Erdoğan
- 15 Emirhan Eren
- 16 Ergin Çavuşoğlu
- 17 Erkut Terliksiz
- 18 Ferhat Özgür
- 19 Fulya Çetin
- 20 Gökçen Dilek Acay
- 21 Guido Casaretto
- 22 Gülcan Şenyuvalı
- 23 Gülfem Kessler
- 24 Günnur Özsoy

- 25 Hale Tenger
- 26 Hayri Esmer
- 27 İnci Eviner
- 28 İpek Duben
- 29 İsmet Doğan
- 30 İz Öztat
- 31 Kezban Arca Batıbeki
- 32 Murat Palta
- 33 Necla Rüzgar
- 34 Nejat Satı
- 35 Nermin Er
- 36 Nihal Martlı
- 37 Oğuz Kaleli
- 38 Onur Gülfidan
- 39 Ömer Pekin
- 40 Seçkin Pirim
- 41 Selma Gürbüz
- 42 Sena Başöz
- 43 Serkan Yüksel
- 44 Server Demirtaş
- 45 Seza Paker
- 46 Sidar Baki
- 47 Şakir Gökçebağ
- 48 Taner Ceylan
- 49 Yusuf Aygeç

SORU?

Pandemi nedeniyle küresel düzeyde hemen her sektörde yaşanacak değişimler arasında elbette sanat da yer alıyor. Dijital sanat ortamı şimdiden yükselişe geçmiş durumda; online sergiler, canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları gibi girişimler izleyicinin deneyimini her geçen gün çeşitlendiriyor. Sizce pandemi sonrası sanatçı-sanat eseri-izleyici üçgeninde nasıl bir yol haritasıyla karşılaşacağız? Uzaktan etkileşimin hakimiyetindeki bu yeni dönemde, eserin görünürlüğü, içeriği ve koleksiyonere ulaşma süreci nasıl ilerleyecek?

01

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

AHMET GÜNEŞTEKİN

Sanatçı

AHMET GÜNEŞTEKİN

Plastik sanatlar çağdaş sanat pratikleriyle bir araya geldiğinde mevcut sergileme ve gösterme biçimlerini dönüştürmeye başlamıştı. Bu bağlamda herhangi bir nesnenin, sanat nesnesi olup olmayacağını belirleyebilmek için, o nesnenin barındığı mekân ile olan ilişkisini de anlamak gerektiğini düşünmeye başladık. Bugün kısmen de olsa öyle düşünmeye devam ediyoruz. Bir ortam olarak dijital platformların ise bu mekân algısını nasıl dönüştürdüğüne bakmak gerekiyor. Sanat nesnesinin mekân içindeki konumlandırılışı estetik ve analitik bir bakış gerektirir.

Eserin mekânda kapladığı alan, mekândaki diğer nesnelerle olan iletişimi ve etkileşimi, mekânla olan uyumu ve uyumsuzluğu, izleyicisine olan uzaklığı, izleyicinin onu en etkili şekilde görebileceği açı, sergilenmeye uygun ışık ortamı gibi. Sanat nesnesinin aynı zamanda mekânı ve çevresini nasıl biçimlendiğini, izleyicisiyle nasıl bir ilişki kurduğunu anlamak da önemli. Bu kavramların dijital platformlarda nasıl bir karşılığının olacağını, klasik uygulamaların yerini tümüyle alıp almayacağını bilmiyorum, ancak bu platformların sanat için bir alan açtığını ve algı dünyamızı değiştirme potansiyeli taşıdığını söyleyebiliyorum. Sanat nesneleri ve bu nesnelerin sergileme mekanıyla ve ortamıyla olan ilişkileri yeni bir olgu değil. Bu ortamların ve yüzeylerin var olma gerekçesi içinden çıktığı zaman ve çağla ilişkili. Belirli koşulların ürünü. Sosyal medya, sanatsal ifadelerin oluştuğu mekân ve yüzeylerin evrimleşmesinin doğal bir süreci olarak gelişmiş bir aşama olarak tanımlanabilir bu bağlamda. Plastik sanatlar her dönemde mağara duvarlarından lahitlerde, kil tabletlerden tuvallere kadar bir evrim süreci içinde kendisine bir yüzey yaratmıştır. Çevrimiçi digital ortamlar bu yüzeylerin belki de en sonuncusu ve en etkili. Yine de klasik platformlara birer alternatif olmaktan çok onlara eklendiğini düşünüyorum.

Instagram hesabımda içerik yayınladığımda paylaşımı bu mecranın sunum olanaklarına göre planlıyor ve konumluyor olabilirim ama eseri çalışırken, onu çevrim içi mecralarda hayal ederek çalışmıyorum, onu sergileme mekânında, gerçek ve somut bir mekânda hayal ediyorum. Sosyal medyada yaptığım paylaşımlarımın tümünün sadece sanat profesyonelleri ve sanat okur yazarlığına sahip bir grup tarafından değil ulaşabildiği herkes tarafından anlaşılabilir olması benim için önemli.

AHMET GÜNEŞTEKİN

Hareketli bir görüntü paylaşıyorsam müzik kullanımından okunabilirliğe kadar her şeye özen gösteriyorum, eserin kendisi kadar eseri gösterme biçimimde de benim sesim hissedilmeli, eser kadar onun görüntüsü de izleyiciye dokunabilmeli, geleneği bana özgü yorumlama biçimin bu içerikte de fark edilir olmalı. Bu bağlamda çevrimiçi ortamlar işlerin sunumunda sanatçıya özgür bir alan ürettiyor şüphesiz ve eşitlikçi erişimi olanaklı hale getiriyor. Sosyal medya aracılığıyla ulaşılan izleyici sayılarıyla galeri ve müze ziyaretçilerinin çok ötesinde ve küresel çapta bir çeşitlilik dahi yakalanabiliyor. Bu oldukça önemli. Tüm bunlarla birlikte elbette sanatçı olarak çevrimiçi ortamlara teslim olmanın yaratıcılığa getireceği sınırları olabileceğini de düşünüyorum.

BÇ:Galeri-sanatçı, izleyici ve koleksiyoner ilişkileri nasıl olacak?

Müze ve galerilerin süresiz olarak kapanması, çağdaş sanat fuarlarının iptal edilmesi gibi küresel sanat etkinliklerinin durmasıyla başlayan pandemi sürecini genel olarak değerlendirdiğimde, bunun sanat dünyasında düşünüldüğü kadar çok büyük bir daralmaya yol açmayacağını görüşündeyim. Şöyle ki, bölgesel düzeyde sanat ve sanatçılarla ilgili daha farklı bir yönelim oluşacağını düşünüyorum. İçe kapanmayla birlikte gelişecek bu yönelim lokal ve bölgesel sanat etkinliklerinin yoğunlaşması anlamına geliyor. Bu yönelim sadece küresel sanat platformlarında işler üretebilen sanatçıların lokal çalışmalara girişmelerini sağlamakla kalmayıp, bölgesel sanatçıların gelişimini destekleyecek bir atmosfer de yaratabilir. Bunu sanatın gelişimine katkı sağlayacağı için bir fırsat ve itici bir güç olarak değerlendirmek gerekir. Bu bölgesel yönelime başlangıçta çekimser dursalar bile koleksiyonerlerin özellikle tutku derecesinde bu işi yapanların yakın gelecekteki bu gelişmelere olumlu yanıt vereceğini düşünüyorum. Sanat dünyasının aktörleri arasındaki ilişki biçimleri değişmeye uzun bir süre önce başlamıştı, yaşadığımız sürecin bu dönüşümde ne etkisi olacağını göreceğiz.

Bir kırılma yaratacağını öngörmüyorum ama yavaş yavaş bu ilişkiler de dönüşecek. Bu ilişkilerde sanat ekonomisinin dinamikleri de belirleyici olacak. Sanat ekonomisinde eser satış biçimlerinden, sunum ve iletişim stratejilerine kadar bir çok alanın tümüyle dijitalleşmesi aşamasına geçilir mi, nasıl geçilir, düşünme ve çalışma biçimlerimizi nasıl etkiler bilmiyorum ama henüz o aşamaya gelmediğimizi düşünüyorum.

02

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

ALİ CABBAR

Sanatçı

ALİ CABBAR

Korona salgını tüm insanlık için bir uyarı, bir düşünme fırsatı oldu. Genelde olumlu bir sonuca yol açacağını tahmin etmiyorum ama bazı sektörlerde çalışma biçimleri değişebilir. Ofis işlerinin bir çoğu evden online olarak yapılabilir. Bu zaten pandemi öncesi de düşünülüyordu. Online alışveriş her geçen gün daha da artıyor. Ama sanat-sanatçı-izleyici üçgeninde bu ancak "acil durumda camı kırılacak (!)" bir çözüm olabilir. Nitekim geçirdiğimiz altı haftalık karantina döneminde, hala ayakta kalabildiğimizi göstermek için sosyal medyayı daha çok kullanmak zorunda kaldık.

Telefon ekranında sanal sergi turu, atölye ziyareti gibi faaliyetlerden pek zevk almadığımı ve izleyemediğimi itiraf edeyim. Sanat ve sanatçıyla ilişkilerin yüz yüze, karşılıklı temas yoluyla yapılması gerekir. Eğer ekran görüntüsü ya da eski günlerdeki gibi kitap sayfalarındaki görseller yeterli olsaydı, eserlerin orijinallerini görmek için kimse müzelere gitmezdi. Bence pandemi sonrası sanat sektörü teknolojik çözümlerden ziyade dayanışmaya yönelik çözümler geliştirmeli. Salgın, dünyanın ne kadar kırılgan olduğunu bize gösterdi. Mars gezegenine yolculuk planları yaparken, bir kağıt maskeye muhtaç olduğumuzu anladık. Sektörün en zayıf halkası olan sanatçı ve bağımsız küratörleri, galerileri ve sanat mekanlarını nasıl ayakta tutabiliriz sorusunun yanıtı için fikir üretmemiz gerekiyor.

ALİ ELMACI

Sanatçı

ALİ ELMACI

Sosyal medya seçeneklerimizden yalnızca biri ve şu sıralar en kolayı. Kendi adıma cevaplayacak olursam; sosyal medya üzerinden takip edilen sanatı gerçekte bir müzenin salonlarında gezinmenin doyumsuz hazzına karşılık "google art project" ile müze eserlerinin çıplak gözle göremediğimiz kalitedeki görsellerin detaylarıyla büyülmeye benzetirim. Elbette şartlarım bir müze ziyareti yapmama el vermiyorsa şikayet etmek yerine olanaklarımı doğru kullanmanın yollarına bakarım. Bu durumun üretim sürecine etkisini kısa vadede görebileceğimizi zannetmiyorum. Bence bu kaotik dönemden çok daha güçlenerek çıkacağız diye umut ediyorum.

Atölyesine kapanmış üreten bir sanatçının aşamayacağı engel yoktur. Uzun vadede sanatsal ifadelerimiz için kullanacağımız daha doğru mecraları keşfetmiş olacağımıza kuşku duymuyorum. Dediğim gibi şu an elimizde olanı doğru biçimde kullanmanın yollarına bakalım. Çözüm yerine sorun üreterek varlığını sürdürebilen bir sistemin içinde, pandemi öncesi ile sonrası arasında çok bir fark olmayacak. Bu kaotik ortamda sanat kendisine eskiden nasılsa gene aynı biçimde mücadele vererek alan açacak, açmaya çalışacak. Umuyorum bu süreç bizim eski alışkanlıklarımızı gözden geçirmemize olanak sağlamıştır da Covid 19 sonrasında daha örgütlü, birlik içinde hareket edebilen bir sistem oluşturabiliriz. Yoksa dar alanda kısa paslaşarak ne kadar süreceği belirsiz bir zamanın içinde ömrümüzü ve emeğimizi boşa harcayarak geçirme tehlikesiyle karşı karşıyayız...

ALİ KAZMA

Sanatçı

ALİ KAZMA

Hız ve rakamların boyunduruğu altında gitgide yüzeye sıkışan günümüz dünyasında, sanatı hala daha yavaş, daha derin ve daha kaliteli değiş tokuşların mümkün olduğu bir alan olarak görmek isterim. Yapısı itibarıyla sanat eseri karşısında bedenin kendini hareketli ve katmanlı konumlandırma imkanlarına bir nebze sırtını dönüp, görme ve duyma hislerini öne çıkarmak zorunda olan elektronik ortamın sanatı tecrübe etmenin ana aracı haline gelmesini çok heyecan verici bulmuyorum. Umarım sanat dünyası bu salgına daha fazla, daha gürültülü, daha hızlı ve daha yüzeysel olanla değil; daha yavaş, daha az ve daha yoğun olanla cevap verir.

ALİCAN LEBLEBİCİ

Sanatçı

ALİCAN LEBLEBİCİ

Sanat her zaman bir yolunu buluyor. Geçmişten günümüze meca, teknik ve donanımdaki gelişmeler eserlerin yapılış biçimini ve eserlerin görülme yollarını tekrar tekrar değiştirdi. Resimler mağaralardan tapınaklara, kiliseye, fotoğraf albümlerine, sinemaya, televizyona ve bilgisayar ekranına geçtiler. Resim yapmak için sayısız yöntem tasarlandı, bir çubuk ya da parmakla pigmentin uygulanmasından başlayıp şimdilerde telefon ekranına varıncaya kadar. Sanatın dinamiklerine bu son yıllarda sosyal medya eklendi. Şüphesiz ki bir sanatçı olarak Instagrama bir post atmak, x bir mekânda x bir sergide olmanın deneyimiyle kıyaslanamaz.

Evet bir eserin “görseli” saniyeler içinde çoğalıp daha geniş kitlelere ulaşabiliyor ama kim ne kadar dikkat ediyor. Instagramdan meşhur olup bir milyon takipçi sayısına yaklaşan birkaç sanatçı var. Mesela o sanatçılar ana akım sanatın neresinde duruyor? Fenomen olmak başka sanatçı olmak başka bir şey diye düşünüyorum. Bu bağlamda sosyal medya ve diğer dijital platformlar bir katalog ya da arşiv olmanın dışında pek de öncü bir ortam yarattığını düşünmüyorum. Çağın en zehirli ve yasaklanması gereken cümlesi “Daha kötü ne olabilirdi ki” demek galiba. O kadar çok şey atlatıyoruz ki her zaman yenisi daha acımasızca çıkıyor karşımıza. Pandemi gibi... Bu salgın bize ne öğretiyor bundan pek emin değilim. Belki de hepimiz “normal” olma halini düşünüyoruz. İyi de normal ne? Devam eden savaşlarda pandemiden dolayı zorunlu ateşkes anlaşmaları yapıldı. Savaşmak zorunda kalanlar da normal hayatına dönmek için can atıyor mu acaba? Normal, gündelik hayatlarımızı gözden geçirebildiğimiz bir süreçteyiz. Yeni araba, yeni ev almak yerine ekmek yapmayı “yeniden” öğreniyoruz sonuçta. Pandemi sonrası değişecek şeylerin başında ekonomi gelir diye öngörüyorum. Ama umutsuz da değilim. Hatta şu an pandemi sonrası sergi başlıkları, partiler vs. bile düşünülüyordur. Sanatçı öyle ya da böyle üretecek. Ancak alım gücü ne durumda olur emin değilim.

ANSEN

Sanatçı

ANSEN

İçinde bulunduğumuz duruma ansızın ve kısı kıvarak yakalandığımızı düşündüğümüzde, buradan nasıl çıkılır reflekslerinden en önemlisi dijital görünebilirlik alanları oldu. Bu alanların çoğu şirketler arası toplantı ya da küçük işletmelerin yurtdışına etkileşimini sağlayan çoklu kullanıcı iletişim programlarını kullanmak ve bazı müzelerin uyguladığı üçboyutlu sanal mekan ile mekana yerleşik sunumun uzaktan izleyiciye dolaştırılmasıyla oldu. Bu mecraların (Müze 3D etkileşimi hariç) sanat ortamında kullanılması yaşadığımız şu süreçte distopik bir görüntü sergilemekte.

Pandemi zorunluluğundan doğan sahnelerden, salonlardan, galeri ortamlarından hatta sanatın icra edildiği mekanlardan (atelyelerden) ve koleksiyonerinden bir süreliğine ayrı kalmanın doğruluğunun ve mümkünse bu rehabetin yaşanmasının taraftarıyım. Sanat üretimi ise pazarlanmasından yahut görülebilme zorunluluğundan çok daha ötede bir yerde. Önce sanatçı, sonra yapıtı, ardından izleyici, kurumlar, galeriler, ve koleksiyonerler sıralaması sağlıklı bir hayat ağacı oluşturmakta. Şimdilerde bu ağacı telaşla sallayıp, oluşmamış ham meyveleri toplamaya yönelik bir gidişatin içerisinde olmamız gerekiyor... Ancak ve ancak bu gidişatin bir son bulacağına inanarak, bu tür platformlar üzerinden sanatı takip ederken kurumların ve galerilerin erişilebilirlik adına samimiyetle ulaşılabilirliğe katkısı devam ediyor ve etmeli...Buradan çıkışla sanat söyleşileri ve atelye gezileri özellikle işten ve eve koşturan metropol izleyicisine ve uzaktan takip etmek durumunda kalan izleyiciye anlık takip ve dahil olabilme şansını tanıması açısından değerli bulurken, bundan sonra ne olacak gibi sorulara verilen kahinsel yanıtları önümüzdeki süreci deneyimlemeden göremeyeceğimizin kanaatindeyim...

Son olarak, buradan çıkacak bir sanat var ise de repatatif olmadığı yeni bir önerme sunduğu taktirde çıkacaksa çıkacaktır. Çok erken yargılar ve hızlı ataklar yerine, daha çok geri çekilme, biraz bekleme gibi düşüncelerin ve stratejilerin daha sağlıklı çözümler üreteceğine inanıyorum, içinde bulunduğumuz ortamın henüz ' Yaşananlar doğal bir süreç mi yahut kasıtlı bir mekanizmanın harekete geçmesi mi, değil mi?' sorularının yanıt bulmadığı bu şüpheli ortamda, sağlık gibi hayati bir alanın devasallığında sanat üretiminin de sağlıklı sorgulanabilir bir durumda şu an... En önemli soru burada; mevcut durumdan doğacak olan fırsatçılık kanallarının, sanatından geçimini kazanan insanlara, sanat piyasası ortamına, çalışanlarına verebileceği zararın farkındalığıdır. Asıl soru; koleksiyonerler ve kurumlar, kötü günde de sanatçının ve sanatının yanında olabilecekler mi? Hayati mesele işte budur...

AYDIN BERK BİLGİN

Sanatçı

AYDIN BERK BİLGİN

Yaşanan pandemi durumu aslında dünya genelinde toplumun her kesimi için ayırım gözetmeksizin bir uyarı. Tür olarak doğanın tepesinde gördüğümüz kendimizin yerini anlamak için bir farkındalık anı. Öyle ki onlarca yıldır yaşadığımız toplum düzeni, modası, tüketimi, sosyal iletişimi, etkileşimi vb. bir gecede kırılma yaşadı ve değişme mahkûm kaldı. Akla gelen acaba-lar ile birey ya da grup olarak dört duvar arasında yaşamanın tecrübesini edinirken, üretim ve tüketimin de sanal ortama hızla adapte olduğunu hep birlikte gördük. Kendi adıma mesleğim açısından uygulama ağırlıklı görsel tasarım dersleri veren akademisyen bir sanatçı olarak diyebilirim ki insan bulunduğu her ortama hızla adapte olabilmekte.

Bir gecede derslerin saati üçten bire düşerken müfredatın gereklilikleri sağlam bir alt yapı desteği ile web tabanlı hale getirilebiliyor, bürokratik süreçler ve ofis işleri işler hale getirilebiliyor. Ancak bunların geçici çözümler olduğuna dikkat çekmekte gerek. Çünkü her şeyden önce insan sosyal bir varlık ve etkileşimde bulunması gerekmekte. Her konu uzaktan uzağa çözümlenemez. Görmek, hatta mimiği algılamak yetmez. Dokunmak, hissetmek, havayı koklayıp içinde bulunulan atmosferi solumak gerekir ki duyuların tümü çalışıp bir bütün olarak yorumlanabilsin. Şu an da aile toplantılarından arkadaş sohbetlerine, alışverişten eğitime ve tabi ki sanatsal paylaşımlar dahi, her şey sanal ortamda sosyal medya platformlarında hızla sürmekte. Ama etkileşimin gene de kısıtlı olması yoksunluğu da beraberinde getirmekte. En başta hepimizin canla başla sarıldığı, acil durumda camı kırılan sanal ortam kanımca yetersiz kalmakta, hatta süreç içerisinde sıkılmalarla birlikte bildirimler sessize alınmakta, bu alana yönelen tüketim bir bakıma seçicilikle rayını bulmakta. İlk etapta bu sürecin kısa vadeli olacağı düşünülürken günden güne uzaması ile birlikte galeri, müze, sanatçı, koleksiyoner... dahilide değişmekte, kendi inisiyatifleri ile başta topluma ve sanata olan destekleri farklı platformlarda çeşitlilikle var olmakta. Ki bir bakıma içerisinde bulunulan dönemi anlamlı bir hale getirmekte.

Sanatçıyı, koleksiyoneri, eleştirmeni dinlemek, dingin bir zihinle tekrardan ele almak her kesim açısından bir kazanç oluşturmakta. Aynı zamanda yapının alımlayıcı ile buluşabilmesi için şu anki tek mecra da sosyal medya. Bununla birlikte sanatın geniş kapsamlı yayımı ve ulaşımı, haliyle görülebilir olması için de öyle. Keza son on yıldır dijital süreç/medya vb.

AYDIN BERK BİLGİN

elle tutulur bir şekilde hayatımıza nüfus etmişti. Şu an ise hızlandı, yoğunlaştı. Bununla birlikte üretimini hem dijital hem analog sürdüren bir fotoğrafçı olarak diyebilirim ki her çeşit yapıtın alımlayıcı üzerinde dört köşe cam ekran aracılığı ile bıraktığı etki ne yazık ki aslı gibi olmamakta. Araya giren yüzey ve mesafe şu an birlikteliğin engelini bir şekilde aşsa da işin aslına ulaşmakta yetersiz. Çünkü yapıt boyutuyla, mekanıyla ama dokusuyla ama kullanılan materyalin konu bağlamında etkisiyle algılanması gerekmekte, yapıt ile alımlayıcı arasında organik bağ kurulması sağlanmalı. Keza sergide yapıtın önüne konulan camın soğukluğu bir bakıma ekrana yansıtmakta temasın önüne geçmekte. Sürecin etkilerinin kurum ve bireyler üzerinde oluşturduğu kopmalar bir yana, salgın sonrası bireylerin kalabalıkta yer alma çekincesinin de düşünülmesi gerekmekte. Bir bakıma yaşanan değişim kendisini var edecek, ki mi organizasyonlar ya da üretim biçimleri sanal mecraya kazanılan deneyimlerin dahilinde yönelecek diyebiliriz. Ancak geleneksel yöntemlerin varlığını sürdüreceği ise bir gerçek. Bu yapıt ile alımlayıcının doğasından gelmekte, paylaşma, hissiyata dayanmakta.

AYLİN ZAPTÇIOĞLU

Sanatçı

AYLİN ZAPTÇIOĞLU

Bu süreçte herkes önceliklerini gördü ve yaşadığımız zamanın sisteminin işlevsizliği durumun zorluğunu katladı. Bunun sonuçlarıyla kendi bireyselliğimizde başa çıkabilsek de görüyoruz ki temasa ve desteğe ihtiyacımız var. Bu da insanın insana ihtiyacı olduğu gerçeğini gösteriyor. Aşağı yukarı hepimiz aynı durumun içinde olduğumuz için ortak bir algı, bir anlayış ve dayanışma ruhu geliyor. Sanat alanında da daha ortak bir bakış açısı ve paylaşım arayışı var. Gündeme bakış, alışkanlıklarımız, etrafımızla etkileşimimizdeki dinamikler gibi değiştirebileceklerimizi sorgulamamız gereken bir dönemdeyiz.

El altındaki teknoloji bize günlük kullanımdan daha işlevsel bir şekilde eklemlendi. Uzaktan dayanışmaya olanak sağlaması bir yana sanat ortamının dijital olanakları olabildiğince kullanması sanatın nasıl işlediğini gösteriyor bence; ifade bulmak için devamlı evrim geçirebilen bir dil, etkileşim içindeyken bizi nereye götüreceğini bilmediğimiz, hepimizin içimizde taşıdığımız bir alan... O yüzden ekranlardan bile olsa ulaşılabilir olması, bağ kurmak için bir kanal açılması kıymetli birşey. İhtiyaçlarımız doğrultusunda nasıl kullanılabileceğinin sınırları kendi potansiyelimizde. Tabi her sanat eseri ve sanatsever aradığı ifadeyi bu ortamda bulamayabilir. Bazı eserlerin etkisi dijital olarak paylaşılamaz. Bu artık etkisiz, önemsiz olacağı anlamına gelmiyor. Pandeminin tehlikesi geçtiğinde, korkularımız azaldığında daha konsantre olmuş bir şekilde yine müze, galeri gibi mekanlarda sergi gezmeye devam ederiz. Sınırlarımızı tekrar genişletip eski alışkanlıklarımızı devam ettirmeye çalışacağız ama bence bu sırada yaşadıklarımız çoğumuza farklı bir bilinç kazandırıyor. Kendi adıma zaten etik olarak sorguladığım tüketim ve üretim alışkanlıklarımı değiştirmek ve geliştirmek için bir zaman oldu. Çalışmalarımı atölyemde değil daha çok evde devam ediyorum ve elimdeki malzemelerle üretmek durumundayım, bu da bana başka türlü bir konsantrasyon ve sadeleşme olanağı sağladı.

Bu süreçte ve devamında eserlerin görünürlük, etkileşim ve ulaşımında hangi teknik ya da malzemeyle yapılmış olursa olsun içerik olarak insanların ruhuna dokunur olmasının daha etkili olacağını düşünüyorum. Daha amaçlı ve samimi bir yaklaşımla insani olan tarafımıza hitap etmesi eseri daha ulaşılabilir yapabilir... Bir sanatçı, izleyici ya da koleksiyoner olmayı aşan bir durum. Belki de doğayı, insanı böylesine görmezden gelebilen sistemle ilgili daha ciddi düşünmek, buna göre bir tavır almamıza imkan sağlayacak çözümler aramak gerekiyor. Umarım kırılğan olabileceğimizi kabul edip aynı zamanda toparlayabilecek olanakları bulma konusunda da ne kadar esnek olabileceğimizi görürüz.

AYŞE BEZENMİŞ
Sanatçı

AYŞE BEZENMİŞ

Doğa kendini daha önce hiç görmediğimiz bir şekilde iyileştiriyor. Pandeminin farkında olmadan geniş kapsamda büyük ölçekli tepkimeler üretmesi yaşamın gerçeküstü bir şekilde yavaşlaması belki de insanlık adına yararlı bir çok şeyi harekete geçirdi...İlk zamanlardaki korku ve panik yerini yavaş yavaş dayanışma ve yardımlaşmaya bırakıyor.İçinde bulunduğumuz şartları iyileştirme sürecinde olduğumuzu düşünüyorum ve bunu da daha çok birlikte olarak aşabiliriz. Dijital sanat ortamı çok uzun süredir varlığını sürdürüyor ve evet yükselişte. Dünyada birçok müzeyi , galeriyi ve sanatçıyı bu platformlardan uzun süredir takip ediyorum ve kendi sanatsal paylaşımlarımı bu kanallarla gerçekleştiriyorum.

Kurduğumuz yapay bir ilişki ve hiçbir zaman yapıtla karşıya kaldığımızda kurduğumuz ilişkiyi hissettirmeyecek fakat yine de etkin ve doğru kullanımla insanlara büyük katkı sağlamaya ivmesini yükselterek devam edecek. İçinde bulunduğumuz durumun sanatçıların üretimlerine olumsuz yönde etki ettiğini düşünmüyorum. Her şart ve koşulda bir şekilde üretecekler bu tutkuyu alt edebilecek bir güç göremiyorum. Sanat tarihi bu tür örneklerle dolu. Süreç sanatçıları farklı malzeme,teknik,ve konulara itebilir bunları deneyimleyip göreceğiz. Pandemi sonrası hiç olmadığı kadar canlı bir sanat ortamı hayal ediyorum yalnızca sergiler değil aynı zamanda insanların büyük ölçüde sosyaleştiği alanlardı. Bu konuda umutluyum. Sanat üretimi olduğu sürece izleyicisi ve alıcısı olacaktır. Umarım tatsız zamanlardan yeni bir ufuk ile unuttuğumuz bir çok değerın farkına vararak çıkarız.

BERAT IŞIK

Sanatçı

BERAT IŞIK

Şimdi normal şartlarda birebir görüp dokunduğumuz etrafında dolaştığımız bi dolu işi anlamazken bunu sadece sosyal medya üzerinden görmek, anlamak, hissetmek bana göre pek mümkün görünmüyor. Bir diğer taraftan; benim gibi sizler de muhakkak bu süreçte müzelerin çılgınlar gibi duyurdukları sanal turları gezmişsinizdir, işlere yaklaşırken bir türlü doğru açıyı bulamayıp görüntü girdabının içinde kaybolmanın 3. dakikasında vazgeçtim sanal turlardan. Böyle bir sanal deneyimden gözüne güvendiğim bir sanat severin sergi, fuar veya müze gezisi esnasında çektiği fotoğraflar, yaptığı yorumlar çok daha kıymetli benim için bu anlamda sosyal medya harika bir platform.

Peki böyle bir süreçte herkes evdeyken nasıl olacak? Müzeler galeriler belki gelecek için sanal turlarına şöyle bir alternatif oluşturabilirler, mesela "Quentin Tarantino'yla Louvre Müzesi turu" Tarantino, hangi işin önünde kaç dakika durduysa o kadar durmak, ne zaman yorulup oturduysa oturmak, ne zaman kahvesini içtiyse o zaman içmek, belki de kalabalıktan sıkılıp Mona Lisa'yı görmeden müzeyi terk etmek veya Tarantino'yla tur mu olur deyip ekranı kapatmak isterdim. Pandemi yüksek ihtimal birden bire kesilip her şey sût liman olacak, bu durumda hangi çark daha önce neyi kıtır kıtır çiğniyorsa yine tüm hızıyla yaptığı işe hiç bir şey olmamış gibi devam edecek. Buna hiç şüphem yok. Asıl derdim bu durumun bana hissettirdikleri, en başta, "sahip olma" meseleleri; insanın yuvasının, bir çatısı olmasının kıymeti, çatısı olmayanın içimde yarattığı kederi, diğer yandan bir sürü sahip olduğumuz şeyin anlamsızlığı, mesela şimdi ayakkabı, çanta, araba diyecem ama bazı şeyleri mesela arabayı ayrı tutmam lazım, sakın yanlış anlaşılmasın, sadece ikonik bir model veya markadan bahs etmiyorum, bu dedenizin steysin vagon torosu teyzenizin serçesi olabilir yani ruhu olan bir şeylerimiz dışındaki sahip olduğumuz şeylerin anlamsızlığı.

En mühimi şunu fark ettim, sanat eseri etrafında vakit geçirmenin onu izlemenin veya yanında durmanın onunla yaşamının eşsizliği, bu illa para verip aldığınız bir iş olmayabilir yazıcınızdan çıktısını aldığınız sevdiğiniz bir işin fotoğrafı olabilir hiç önemli değil, siz print tuşuna bastığınız andan itibaren işin ruhundan bir parçayı da çekip almış oluyorsunuz zaten, işleri taşıyan, sergileyen, arşivleyen, alan, satan, koruyan, kollayan, temizleyen, paketleyen, basan, yazan, çizen, eleştiren, okuyan, öpen, koklayan, üreten tarafta olmanın eşsizliğini fark ettim, tüm bunun bir parçası olduğum için hepimize, burada saydıklarımaya sayamadıklarımaya selam olsun...

BUĞRA EROL

Sanatçı

BUĞRA EROL

Sigarayı bırakmak için kalp krizini beklemek gibi bir özelliğimiz olduğunu düşünürsek, radikal kararlar almak için doğru zamanlarda olduğumuza inanabiliriz. Bu fırsatı kaçırsak iklim krizinde şansımızı tekrar deneriz. Büyük çaptaki krizler arasındaki zamanlarda ise kendi küçük krizlerimizi bulup bunlar etrafında değişebiliriz. Sanırım böyle böyle ilerliyoruz. Değişimi, salgın öncesinde de hissediyorduk. İletişimin gücü sayesinde “aracı” rolünü üstlenen kişi ve kurumlar önemini kaybederken sanat eleştirmenleri, kolektifleri ve çevrimiçi platformların daha önemli hale geldiğini düşünüyordum.

Şimdi bu süreç hızlanarak devam edecek gibi görünüyor. Çevrimiçi olanakları sınırlarına kadar kullanacağız ve belki genişlemesine katkı sağlayacağız. Fakat bu durum artık sergileri sadece ekranlarda gezeceğimiz anlamına gelmiyor. En azından böyle olmayacağına inanmak istiyorum çünkü özgün kalabilen şeylerin öneminin artacağını düşünüyorum. Yine de, en azından sanatçılar olarak beyaz duvarların geleceğini düşüneneceğimize yeni deneyimlere ve fikirlere odaklanmamız gerektiğine inanıyorum. Karamsar değilim! Aksine, bir iletişim formu olarak sanat, gelişmek ve değişmek zorunda olduğundan bunların yoğun olarak hissedilebildiği zamanlarda heyecanlanıyorum.

BURÇİN BAŞAR

Sanatçı

BURÇİN BAŞAR

Dijital platformda çok hızlı tüketilen, neredeyse insanın hafızasında 10 saniye kalabilen imajların, sanat yapıtının önüne geçebileceğini düşünmüyorum. Bu bana göre aslında sanatçı-sanat, eseri-izleyici açısından baktığımızda pandemi öncesi ve sonrası diye adlandırabileceğimiz bir durum değil. Eğer güncelimiz içerisinde, sanat platformunda ilgimizi çeken sanat eseri, sergi, ya da takip ettiğimiz bir sanatçının işlerinin orijinallerini görmek üzere kendimize notlar alıp, program yapıyorsak, hele ki yurtdışında ise seyahatlerimizi ona göre planladığımızı düşünürsek, bir sanat yapıtıyla olan organik bağımızın sanal platformda kalması, sanatçıyı ve izleyiciyi tatmin edebilmesi mümkün bir durum gibi görünmüyor.

Bu dönemde yaptığımız, online sergi, canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları aslında bizi var olan gerçeklikten uzaklaştırıp, farklı bir gündemin içine alıyor ve bu gündemde sanatçı hem kendi gerçeğini yaşıyor ve yansıtmaya çalışıyor hem de izleyiciyle olan bağını sıcak tutup görünürlüğünü devam ettiriyor, izleyici ise sanatçıyla olan iletişimini kuvvetlendiriyor. Bu ilişkinin sanat yapıtıyla fiziksel bir bağ olmadan devam edip, sürekliliğe girdiğinde yaşanamayacağını düşünüyorum. Dijital sanat ortamı her zaman var olacak elbette hatta daha da gelişerek dikkat çekici bir hal alacak, fakat biz yine sanat eseriyle fiziksel bağ kurmak derdinde olacağız, hatta bunun daha da yoğunlaşacağını ve ihtiyaca dönüşebileceğini düşünebiliriz.

EDA GECİKMEZ

Sanatçı

EDA GECİKMEZ

Sosyal medya veya internet birçok sanatçı için sanatsal bir kaynak/ üretim/yaratım mecrası olmuştur, muhtemelen olmaya da devam edecek. Ama kendi pratiğimi düşününce bu platform bana kendi işlerim için pek de yeterli tatmini sunmuyor. Açıkçası fiziki dünyadaki kolektif deneyimimizi daha şimdiden çok özledim. Mekanın sıcaklığı, sessizliği, ışığın vurması, gölgesi, birinin ayak sesleri, gülüşmesi, kokusu... oraya ulaşmak için verilen emek, zaman, gidilen yol... Benim için tüm bunlar aslında işi tamamlayan şeyler. Aynı şekilde sinemada bir film izlemenin yerini hiçbir ev ortamı sunamaz ya da tiyatroyu düşünsenize...

Ama kullandığımız teknolojik aygıtların bu bahsettiğim fiziksel ortam algısını çoğu zaman biz farketmeden değiştirdiği de bir gerçek. Fizikçi Vittorio Gallese insanların görme duyusunun baktığımız ekranlar ile dönüştüğünü, 100 yıl önceki sanat izleyicisinin bir Van Gogh resmine baktığında gördüğü renk ile şimdi görülen renk arasında fark olduğundan bahsediyor. Yani artık aynı resme bakmıyoruz. Aynı şekilde iletişim biçimlerimiz de değişiyor. Benim için sosyal medya özellikle Gezi sürecinden sonra bir dayanışma ve örgütlenme platformu oldu. Bir araya gelme ve birlikte ses çıkarmanın ne derece etkili olduğunu hemen her gün deneyimlemeye başladık. Bu tarz dayanışma pratiklerine sanat dünyasının da oldukça ihtiyacı olduğu özellikle Osman Kavala'nın davasında izliyoruz. Böylesine bir insan hakları ihlali beni pandemiden daha çok endişelendiriyor. Yerelde ve uluslararası kurulan dayanışmalar oldukça motive edici oluyor ama bunu ortak bir söyleme, genel bir tavra dönüştürememek tartışmamız gereken en önemli şey olarak görüyorum. Sosyal medya bu anlamda kullanıldığında sanata etkisi oldukça güçlü olacaktır. Yalnızlaştırılma ve baskılanmaya karşı, dayanışma ve paylaşma pratikleri her türlü ifade biçimini özgürleştirecek ve zenginleştirecektir. Ancak böyle bir ortamın her türlü ilişkiyi daha samimi ve sağlıklı kılacağını düşünüyor ve biz sanatçıların da en çok buna ihtiyacı olduğunu gözlemliyorum.

EMİN METE ERDOĞAN

Sanatçı

EMİN METE ERDOĞAN

Tam olarak gelecekte yaşanacakları bilmiyorum. Sadece kendi deneyimimden bahsedebilirim. Bence dijital sanat ortamı bayadır yükselişte. pandemi bunun ivmesini arttırmış durumda. Ben bu durumu birinci elden test etmiş biriyim. Sergim sırasında ülkece ve dünyaca bu işin ciddiyetinin farkına vardık. Ve sergim yarıda kesildi. Canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları ve sergimin online hale getirilmesi art arda geldi. İlk olarak bir hayal kırıklığı duydum. 1,5 yıldır bitkiler, hayvanlar ve binalar sergisi üzerine çalışmışım. Sanki bütün bu süreç elimden alınmış gibi hissettim. sonrasında bu olayın benim üstümde çok daha büyük bir şey olduğunun farkına vardım. Ben başka alanlardan örnek vermeyi seviyorum.

Mesela hepimiz sinema salonlarının 10-20 yıl içinde azalacağını tahmin edebiliriz. Bunun karşısında çevrimiçi video izleme platformlarının zaman içinde büyüyeceğini öngörebiliriz. Belki de sinema salonu yok olmayacak ama daha az karşılaştığımız bir deneyim olarak hayatımızda olmaya devam edecek. Burada eğer biz contemporary art çerçevesinde sanatçı-sanat eseri-izleyici ilişkisinden bahsediyorsak. Sinemadaki gibi kolay bir cevabı olduğunu düşünmüyorum. Bunun nedeni sanatın malzemesinin ve yapılış şeklinin bir başlık altına alınamayışı. İşin kendisinin de bunda etkili olacağını düşünüyorum. Yani işe göre de tavır belirlenecektir. Her işin kendi dünyasında sergileme ve deneyimleme pratikleri farklılık gösteriyor. Sanırım bunun cevabını yaşayarak göreceğiz. Çünkü bu pandeminin nereye gideceğini açıkçası belli değil. Bu sürenin uzunluğu veya virüsün daha kötü bir versiyonuna evrilip evrilmeyeceği, aşının ne zaman bulunacağı ve en önemlisi ülke olarak bu özel durumla nasıl başa çıkacağımıza göre değişiklik gösterecektir. Koleksiyonere ulaşma meselesinde özellikle uluslararası alanda yeniden bir lojistik tanımlanacaktır diye düşünüyorum. Sanatçılar, koleksiyonerler, fuarlar, müzeler ve galeriler de bu yeni dünyaya adapte olmaya çalışacaktır. Belki bir yerleşme yaşanabilir. Tabi gene söylüyorum bu durumun bizi ne kadar değiştireceği, oluşturduğu etkiyle doğru orantılı olacak.

EMİN METE ERDOĞAN

Belki yarın aşı bulunacak ve her şey normale dönecek. Bu söylem önemli "normal" nedir? Belki de normal dediğimiz şeyde sorun vardır. İnsanlık tarihi böyle pandemilerle dolu. Hatta bazı örneklerine göre bu pandemi çok hafif kalıyor. Tarihte toplumun yarısının öldüğü salgınlar görülmüş. Onlardan ne kadar ders çıkardık bilemiyorum. İnsanlık olarak büyük doğa olaylarından ders çıkaran bir tür olduğumuzu düşünmüyorum. Biz sadece büyük olaylar başımıza geldiğinde doğaya bakmaya ve onu anlamaya çalışıyoruz. Onu bile pek becerebildiğimiz söylenemez. Tüm insanlık olarak bütün gezegeni domine etmeye devam edeceksek , Dünya'nın üzerindeki her hayvanın ve bitkinin sorumluluğunu almamız gerekiyor. Güç beraberinde sorumluluk getirir. Öbür türlü sü tiranlık. Diğer bir seçenekte insanlık olarak geri çekilmek. Küçülmeye gitmek, daha mütevazı olmak sanırım. Bu iki seçenek de doğru ve vicdanlı olan tercihler. Ben insanlığın bu yönde ilerleyeceğini düşünmüyorum. Her şeyin merkezinde ve üstünde olduğumuz düşüncesini bırakabilecek olgunlukta değiliz. Bu özel durum bittikten sonra tanrı rölü oynamaya devam edeceğiz. Ta ki yeni bir virüs, deprem... bir doğa olayı bize kendimizin aslında ne olduğunu hatırlatana kadar.

EMİRHAN EREN

Sanatçı

EMİRHAN EREN

Pandemi, pek çok alanda kaçınılmaz olarak gerçekleşen bir süreci hızlandırmış oldu aslında. İlerleyen zamanlarda sanatın fiziksel deneyimine olan ihtiyaç, varlığını sürdürmeye devam ederken paralel olarak online platformlar üzerinden gerçekleştirilen sanat içerikleri artarak daha büyük kitlelere ulaşacaktır. Üstelik bu artış, izolasyon sürecinin de etkisiyle sanat kurumları ve ilgili aktörlerin dışında, farklı mecraların bu alana olan ilgisini çekmekte diye düşünüyorum. Kriz gerçeğinin sarsıcı etkileri, başta sanatçıların mevcut sistem içerisindeki zor koşullarını daha da zora sokacaktır.

Örnek olarak bazı Avrupa ülkelerinde sanatçılar için açılan destek paketlerinin bir benzerini, ülkemiz için ne kadar olanak dışı gördüğümü, ihtimal dahilinde bile düşünemediğim zaman farkettim. Bu doğrultuda, en azından mevcut durum, her anlamda üretim ve tüketim dinamiklerini yeniden değerlendirdiğimiz bir zemin yaratıyor. Öte yandan, sürecin sanat üretimine etkisini önümüzdeki zamanlarda açık bir şekilde gözlemleyeceğiz bence. Kuşkusuz sanal deneyime yönelik üretim biçimleri, sanatçı pratiklerinde daha fazla pay sahibi olacaktır. Böylece oluşabilecek potansiyel yeni teknik olanakların yanı sıra alternatif sunum platformlarının değerlendirilme olasılığını heyecan verici buluyorum.

ERGİN ÇAVUŞOĞLU

Sanatçı

ERGİN ÇAVUŞOĞLU

Pandemi şu anda küresel olarak yaşamın her yönünü hayatımızda eşi görülmemiş bir şekilde etkilemektedir. Fakat bunun geçici bir durum olduğunu kabul edersek uzun vadede sanat eseri-izleyici ve koleksiyonere ulaşma süreci üçgeninde çok fazla bir değişiklik görüneceğine şu anda inanmak zor. Bizler insanlık olarak geçmişten maalesef kolay ders almıyoruz. Değişiklikleri geçici bir süreç olarak nitelendirebiliriz ve bazı etkileşimler kalıcı izler bırakabilir, fakat sanat genel olarak kendi normal sürecine dönecektir diye düşünüyorum. Ben bir sanatçı olarak bu durumun kendi çalışmalarına çok daha kalıcı etkiler yaratacağını ve değerlendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir nevi amnezi yaşanacak ve şu ana kadar önemli olduklarına inanılan bazı sanat yapıtları unutulacak ve unutulmalıdır. Normalde bu, tarihi süreçte ve zaman içerisinde doğal olarak kendini gösterir, ama günümüzün şartları altında, pandeminin etkisiyle hızlandırılmış bir şekilde gerçekleşecektir. Yaşadığımız bu dönem, piyasa, galeri ve koleksiyonerleri tatmin edecek sanat üretiminin akışını değiştirip durdurmak için ve her şeyin tekrar yeniden değerlendirilmesi için çok uygun bir zaman dilimi olabilir. Hal Foster, 2015'te yayınladığı 'Bad New Days: Art, Criticism, Emergency'adlı kitabında günümüz sanatının tarihleşmesi için daha çok erken olduğunu, ama teorileştirmek için belki de uygun bir zaman olduğunu yazdı. Şu anda yaşamakta olduğumuz bu pandemi ortamını bir kırılma noktası olarak görürsek tarihselleşme süreci hızlandırmıştır ve teorileştirme ile yer değiştirmiştir. Bunun anlamı; bir sanat eseri izleyicisinin ve sanat kurumlarının etkileşimi altında olmadan veya olamadan kendi oluşumunu çok kısa sürede tamamlayıp bir nevi tarihsel sürecini yerine getirebilir. Ben bunu şahsen 1990'larda yaşadım ve "if " senaryosu olarak değerlendiriyorum. Varşova Paketi ülkelerinde (Doğu Bloku Ülkelerinde) sanat çok önemli olmakla birlikte, kültürel ve sosyo-politik görevler de üstlenmişti.

ERGİN ÇAVUŞOĞLU

Bu sistemin içerisinde değerli görülen ve star konumunda olan birçok ünlü sanatçı vardı. Sistemin bir gecede çökmesi ile birlikte bu sanatçılar ve değerleri birdenbire yok oldu. Bu da sistemlerin ne kadar yapay ve kırılgan olduklarını ve dış etkileşimlere maruz kalabileceklerinin kanıtıdır. Bu, günümüzdeki globalleşmiş sanat üretim ve tüketim değerleri için de geçerlidir. Bence bu süreci sanatın özüne dönmek için bir fırsat olarak da nitelendirebiliriz. Günümüzün sanat sistemi içerisinde bütün bu fuar, bienal, müze, galeri, koleksiyon gibi mekanizmaların işleyiş görememeleri ve aniden ortadan kalkmaları şu anda sanat yapmaya gerek kalmadığı anlamına geldiğini var sayabiliriz. Güncel sanat, izleyici odaklıdır ve sanat izleyiciye ulaşamayınca, bir nevi gereksinim de kalmıyor. Aynı zamanda dijital sanat ortamında gerçekleşen online sergiler, canlı atölye ziyaretleri, sanatçı konuşmaları, sanat yapma ve tüketiminin yerini alamayabilir, fakat yukarıda bahsettiğim tarihselleşme sürecinde çok önemli işlevleri olabilir. Pandeminin ve sosyal mesafenin birkaç yıl devam edeceğini varsayarsak dijital ve sanal platformlar gibi iletişim ve tüketim araçları bildiğimiz ve alıştığımızın ötesinde işlev göreceklerdir.

Eserlerin dijital ortamda üretimi ile birlikte koleksiyonerlere ve müzelere ulaşım şekli değişime uğrayabilir, eserlerin birçoğunun dolaşımı dijital hale dönüşebilir. Bunun sonucu olarak koleksiyonerler ve müzeler iki veya üç boyutlu eserleri sanatçının belirlediği parametreler doğrultusunda kendileri üretip sergileyebilirler. Tabi video ve dijital sanatın dolaşımında bu yöntemler günümüzde de başarılı bir şekilde kullanılmaktadır.

ERKUT TERLİKSİZ

Sanatçı

ERKUT TERLİKSİZ

Pandemi asla gündemimizde değilken, birdenbire hiç beklemediğimiz şekilde zihnimizin ve hareket alanlarımızın merkezine oturdu... ve bu çok hızlı oldu. Sanat dünyası da tabii ki sanat piyasası, sanatçı ve izleyici boyutlarında kısa süre içinde de olsa davranış hatta yakın gelecekte şekil değiştirecek kadar etkilendi. Pandemi sonrasına dramatik değişiklik beklememek gerekse de sanatın içeriğinden, izleyici ekseninde mutlaka bu yüzyılın pandemisinin etkileri olacaktır. Bu süreçte belki de beni en çok etkileyen şey insandan zorunlu uzak kalma mecburiyeti oldu.

Yani normalde de uzak kalmaya alıştığın birine, gerçek anlamda tekrar biraraya gelememe korkusu hiç aklımıza gelmezken birdenbire bir ihtimal oldu. Oysa sarılmak ne güzel bir duygudur, temas etmek... Şimdi bu duygulardan yoksun bir hayattan bahsediyoruz. Hiç aklımıza gelmemiştii tabii ki bu durum, bu hal hepimizi etkiliyor, sosyolojik ve psikolojik etkilerini de daha göreceğiz. Covid-19 sonrası hayat normal e döndüğünde neyi çok iyi anlamış olacağız? Bu 45 günlük içe dönüş bize ne sağladı? Ben kendi adıma; doğanın bizsiz düzelmeye başlamasından, temizlenmesinden çok etkiledim... Nesli tükenmeye yakın hayvanların şehre inmesini görmek inanılmazdı... Sanatçı durum ne olursa olsun, o durum ve şartlara göre şeklini alıp üretmeye devam edecektir. Savaşın ortasında parçalanmış insan vücutlarını çizen ressamı hatırlayın. Bu dürtü hiçbir şekilde engel tanımaz tanımayacaktır. Bu dönemde içe dönen, üreten, belki atölyesine gidemediği için belki de evde çocuğuyla ilgilendiği için üretemeyen sanatçıların mutlaka bu ruh halinin bir dışavurumu olacak. Sanat şu veya bu şekilde, şimdi veya sonra, platform, mekan, zaman yeni dönem(ler)in gerekliliklerine göre şekil alarak izleyicisiyle buluşmaya devam edecek...

FERHAT ÖZGÜR

Sanatçı

FERHAT ÖZGÜR

Öncelikle bu süreçte “sosyal mesafe” denilen yanlış bir algı yaratıldı. “Fiziksel mesafe” yerine ısrarla dilde kullanıma sokuldu. Toplumsallığın ve müşterekliğin anlamını aşındırmak ve birbirimizi “ötekileştirme”yi içimize serpiştirmek isteyen iktidar mekanizmalarının icadı bu terim. Oysa fiziksel mesafemizi koruyarak da sosyalleşebiliriz pekala. Bu rezil şey bizi birbirimizin mikrobunu yaptı. Vallahi ben, eşimi dostumu görünce kucaklayıp sarılamadığımda bir yabancılik hissedirim. Artık dokunulmadan yapılan bir selamlaşmanın bizi daha soylulaştırdığını zann ediyoruz. Pandemi sonrası denilen bir dönemden ziyade pandeminin hüküm süreceği bir sanat ortamının içine girdik şimdiden. Yani geçmiş tüm tazeliği ile geri gelmeyecek gibi görünüyor. Bu yüzden açılışlar, paneller, sempozyumlar, partiler, sergilerin ziyaretçi sayıları ve etkinlikler azalacak. Sanatı yapandan onu sergileyene ve hakkında yazana kadar her alanda ciddi kan kayıpları ile yüzleşeceğiz. Yani iyi ve mutlu bir resim görmüyorum.

Sosyal medya öteden beri bir paylaşım seçeneği idi zaten. Ancak şimdi herkes hiç olmadığı kadar görünür halde. Müthiş bir görünürlük enflasyonu hakim. Sanatçılar, müzeler, kütüphaneler ve galeriler internetten kapılarını ağızlarına kadar açtılar ve her gün onlarca, yüzlerce davet ve imge bombardımanına tutuluyoruz. Başa çıkamayacağımız kadar çok. Her şeye bir tuşla erişebildiğimiz bu yığılmanın ardından sosyal medya kanımca artık alternatif de değil, tersine anonim. Mesela paylaşım halinde olduğumuzun kanıtı olarak geleceğe bırakacağımız hatıra fotoğraflarımız birbirinin aynı olan ekran görüntülerinden ibaret. Mekansız ve zamansız olarak aynı tondan konuşuyorlar. Var oldukları düzlem aynı. Telefon ve bilgisayarımızın bu yüzeysel ve tek boyutlu mekanlarında sanatçıların video ve fotoğraf yapıtlarına bakıyoruz. Çünkü onlar resim ve heykele nazaran nasıl olsa zaten dijital olarak da seyredilebilirmiş, falan filan. Çok bıktırıcı ve yanlış yorumlar bunlar. Sanat ne olursa olsun, kendini yer aldığı boşluğun, kokunun ve sesin olduğu bir duyular ortamında var edebilir. Bu anlamda itiraf edeyim bu tür ortamların olamayacağı endişesiyle çalışmaktayım, çalışıyorum çünkü hayata tutunabilmek için elimden başkası gelmiyor.

FULYA ÇETİN

Sanatçı

FULYA ÇETİN

Virüsün ortaya çıkması ile birlikte sistemin adaletsizliği yüzümüze bir tokat gibi çarptı. Kapitalizmin en sert yaşandığı şehirler en çok etkilenen yerler oldu. Evlerimize döndük, zaman kavramımızı, rutinlerimizi ve önceliklerimizi değiştirdik. Zamanın geçmesini ve pandeminin bizden alacaklarını ve bize katacaklarını izlemek için beklemedeyiz. İlk hareket Kültür sanat kurumlarından geldi. Tüm dünyada müzeler, galeriler, konserler, tiyatrolar platformlarını dijital olarak erişime açtılar. Bu hayata tutunma refleksi gibiydi bence, işlevsel olmasa da paylaşımın önemini hatırladık.

Eve kapanmaya ve izolasyona alışık olan sanatçı ise her koşulda üretmenin yolunu zaten biliyordu ve sosyal medya uzun zaman önceden beri kullanılan mecralardan biri haline gelmişti. Farklı sosyal sınıflara, başka coğrafyalara ulaşmak ve görünür olmak anlamında kullanılan dijital platformlar sanat eseri ile karşılıklı durmanın tatminini izleyiciye veremeyeceğini düşünmekle birlikte sanatın medyumunu haline dönüşme sürecini hep birlikte deneyimlemekteyiz. İzleyici ile birebir ilişki kuran eser, bağının gücünü iletişimden alır. Bu diyalogun yayılması için dijital platformlar elbette işleyecektir ve gücü yadsınamaz. Fakat bir eser ile karşılıklı olmanın yerini tutamayacaktır. Bu iki alandan biri diğerinden daha öncelikli veya daha kullanışlı değil, tam tersine birbirinin tamamlayıcısıdır. Dolayısıyla, pandemi sonrasında fiziksel mesafelerimiz ile ilgili kaygılarımız bittiğinde sanat eseri ile olan fiziksel mesafemizin yeniden kurulacağını düşünüyorum.

GÖKÇEN DİLEK ACAY

Sanatçı

GÖKÇEN DİLEK ACAY

Aslında dijital sanat ortamı yükselişe geçmedi. Dijital sanat ortamı ivme kazandı. Dijitali aynı zamanda medyum olarak kullanan bir sanatçı olarak, insanların benim iklimime biraz yakınlaşmış olduğunu gördüm. Üretim açısından söyleyebilirim ki, şu dönemi sadece bir süreçten ibaret görmek yanlış olur. Klasik anlayışta üretim yapan sanatçıların da dijital alanda bazı pratikler kazanması adaptasyon açısından kullanışlı olacaktır. Fakat yine de etkinlikler pandemi sonrası eski haline dönecektir gibi geliyor. Sonuçta insanlar nasıl evlerinde ekmek üretmeye devam etmeyeceklerse, sergilere fiziksel olarak gidip göreceklerdir elbet.

Sadece şunu düşünmek gerekiyor; Instagram bir süre öncesine kadar insanların yemek fotoğraflarını paylaştığı bir platform olarak küçümsenirken zamanla büyük multimedya çalışmalarının izlenebildiği, sanatçılar için çevrimiçi portfolyöye dönüştüğü dev bir iletişim ağı olup çıktığını gördük. Canlı yayınlar artık bambaşka bir nitelik kazandı, değil mi? O yüzden bu pratikliği hepimiz avantaja çevirebiliriz.

GUIDO CASARETTO

Sanatçı

GUIDO CASARETTO

Açıkcası küresel salgın öncesinde de, yeni bilgi üretmeyen bir kısır döngü içerisinde olduğumuzu ve dijital mecraya şu an ki mecburi ve hatta biraz da bilgisiz geçişimizle bu döngünün daha da arttığını gözlemliyorum. Bana göre sanat bu salgından olumsuz anlamda etkilenmeyecektir, hatta su anda tamamen dursak uzun bir süre kendisini üretmeye devam edecektir. Fakat sanat dünyasının tüm unsurları açısından birkaç fırsat kaçırdığımızı düşünüyorum. Beklentimiz görsel nesnelerle beslenmek iken, dijital mecranın en etkin olduğu bilgi paylaşımını gözardı ettiğimiz kanaatindeyim. Küresel salgın sonrası, son dönemlerde, biraz yüzeysel yaklaştığımız ve global olarak yaşadığımız sorunsallara, ilgilendiğimiz tüm kavramlara mecburi bir lokalleşme ile daha etkin ve incelikli cevaplar aramaya başlayacağımızı düşünüyorum.

GÜLCAN ŞENYUVALI

Sanatçı

GÜLCAN ŞENYUVALI

Merkezden uzak periferide yaşayan biri olarak, sanat üretimimi yaklaşık 2006'dan beri internet ortamında paylaşıyorum ve bu sayede görünürlük kazanma şansı elde edebildim. Bu yüzden dijital ortamın, benim ve benim gibiler için her anlamda çok önemli olduğunu düşünüyorum. Aslına bakacak olursak, uzun süredir hayatlarımız dijital mecralarda sürmüyor mu? Herkes, kişileri ya da etkinlikleri neredeyse instagram'dan ya da benzeri sosyal medya servislerinden takip etmiyor mu? Bu soruların yanıtı sanırım evet olur. Bundan dolayı, sanat ortamının karantina sürecine çok çabuk adapte olduğunu düşünüyorum.

Fakat dijital platformların sanatçı-sanat eseri-izleyici arasında etkileşim ve iletişim yaratma konusunda ne kadar tatminkâr ve ikna edici bunu sorgulamamız gerektiğine inanıyorum. Ayrıca reel ortamda maruz kaldığımız sergi popülasyonun da olduğu gibi, veri akışının bu kadar yoğun olduğu şu günler, görünürlük meselesini tekrar tartışmaya açıyor. Her anlamda doğaya yük getiren, bu her şeyin fazla fazla üretilmesi meselesini de düşünmeliyiz. Umarım yaşadığımız salgın buna vesile olur ve nicelik değil nitelik önem kazanır. Salgın öncesine baktığımızda, zaten pek çok sanatçı izole bir hayat yaşamaktaydı, bu anlamda onlar için değişen fazla bir şey olmadı sanırım. Şu durumda en önemli problemlerden biri, pandemi öncesinde, halihazırda sıkıntıda olan dünya ve Türkiye ekonomisinin daha da daralacak olmasıdır. Bu açıdan, ekonominin kötüleşmesi en zayıf halka olan sanatın, gerekli yatırım ve desteği görmeyeceği anlamına gelmektedir. Türkiye için bu şu demek oluyor; yine bireysel çabalarla sanat, üreticisi ve tüketicisinin özverileri sayesinde ayakta kalmaya çalışacak, şimdiye kadar olduğu gibi. Ekonomik açıdan önümüzde pembe bir tablo olmasa da sanat üretimi açısından farklı olacağını düşünüyorum.

GÜLFEM KESSLER

Sanatçı

GÜLFEM KESSLER

Dünyadaki çarpık sistemin değişimini bekliyordum ama bu derece hızlı olabileceğini düşünmemiştim. Gezegenin nefes almaya başlaması ve dünya nüfusunun buna paralel kırılganlığı şok edici. 11 Nisan'da CAM galeride açılacak sergimin tüm aşamalarını tamamlamıştım, sergim covit19 nedeniyle belirsiz bir tarihe ertelendi. Sanki bir el gelecek planlarımı yaş bir bezle sildi bu tuhaf boşluğa kocaman bir soru işareti yerleşti. Dijital sergi bana işlerin ruhunu eksiltir gibi geliyor, ama "hiç yoktan iyidir" de geçiyor kafamdan. Sanatın dijital ortamdaki izleyiciye ulaşması olumlu bir fikir olmasına rağmen bu platform ne kadar özgür olabilecek?

Bu dijital mecranın başına kimler oturacak? Sanki sansür dijitalde çok daha kolay olabilecek, bu beni kaygılandırıyor. Otosansürlü sözler ve görsellerle yeterince uğraşmıyormuşuz gibi sanki! Özgürlük yaratımın kaynağı onu çok iyi ve koşulsuz sahiplenmeliyiz. Ben sergilerin yavaş yavaş yine açılacağını düşünüyorum. Şimdiden, takip ettiğim bazı avrupalı galeriler tedbirli uygulamalarla açılışları gerçekleştirme sürecindeler. Sergilerim süresince işlerimin başında olup izleyiciyle bağ kurmak ve verdiği hissi öğrenmek için iletişim kurmayı önemsiyorum ve bunun tekrar olacağı günden ümitliyim. Çalışmalarımın şekillenme süreci gezginliğin neticesinde atölyeme kapanmaktı. Şimdi gezgin olamayacağım ve buna razıyım. Benim işim, süreci kayıt altına almak, yorumlamak, yeni ifadeler keşfetmek. Pandemi öncesi dinlenmeye geldiğim ve mecburen karantinada kaldığım Urla'daki köy ahırından bozma atölyemde çalışmalarımı sürdürüyorum. Nelson Mandela hapiste geçirdiği 27 yıl için "Hayatta kalmaya çalışmadım, hayata hazırlandım" demiş.

GÜNNUR ÖZSOY

Sanatçı

GÜNNUR ÖZSOY

Ben düzenli aralıklarla kişisel sergiler açan bir sanatçıyım. 2020 Mayıs ayı içinde hazırlamış olduğum bir kişisel sergi vardı. Ancak pandemi için alınan tedbir kararlarından dolayı sergiyi gelecekteki bir zamana erteledik. Elbette online bir sergi hazırlamakta mümkündü ancak ben bunun yapıtlar üzerinden bir fikir edinme bilgisinden öteye geçemeyeceğini düşünüyorum. Bana göre yapıtla karşı karşıya kalan izleyici ancak onunla gerçek bir ilişki kurabilir. Yapıt her karşılaşmada onunla sonsuz ilişki kurabilmeyi olanaklı kılar ve bu deneyim yaşama daırdır.

Böyle bir dönemde özellikle müzelerin online dolaşıma açık olması tabiki çok olumlu ama bir Gustav Klimt resmiyle ya da Henry Moore heykeli ile karşılaştığınızdaki hakiki duyguları yaşayamazsınız veya Marina Abramović performansı videosunu seyretmekle orada olmak arasında hayati farklar vardır. Bu yüzden sanatın pandemi sonrasında sadece online olabileceğini düşünmüyorum. Yapıtla izleyicinin karşılaşmasını sağlamak için yeni sergileme biçimlerini düzenlemek hiç zor değil belki eskisi gibi kalabalık sergi açılışları olmayacak ama eskiden beri yaptığımız randevu alınarak yapılan ziyaretlerin çoğalacağını düşünüyorum. Ayrıca benim atölyemin kapıları her zaman herkese açık olmuştur. Bunuda devam ettireceğim. Daha sonrası bir zamanda ise virtual reality programlarının gelişip yayılmasıyla birlikte , sanal gerçekliği işlerimde uygulayabilmekte isterim, evinizin ışıklarını açıp kapamak kadar kolay bir şekilde salonunuzun ortasında sanal heykelimi görmek bana heyecan verici geliyor, ya da sanatçının üretim aşamasını bu yolla deneyimlemek kesinlikle çok farklı bir tecrübe...Önümüzdeki günlerde ekonomik olarak zorlansakda her sanatçı kendini ifade edebilmek için üretmeye devam edecektir, çünkü bu sanatçının varoluş biçimidir. Üretim olduğu sürecede sanatçı, galerici, izleyici, koleksiyoner arasındaki ilişkiler kendiliğinden devam edecektir.

HALE TENGİR

Sanatçı

HALE TENG ER

Pandemi sonrasını öngörebilmek için aslında öncesine bakmak lazım, zira küresel bir sistem krizi kapımıza çoktan dayanmıştı ve büyük bir çoğunluk tarafından ya reddediliyor ya da gözardı ediliyordu. Bu salgın sonrasında çok daha keskin bir yol ayrımında olacağız. Küresel olarak sanat dahil her alanda iklim/kaynak/adalet ekseninde hareket etmemiz gerekecek. Başabilirsek felaketlerden geri dönme ihtimali yaratacağız, yapamazsak daha da zor günlerle karşılaşacağız. Pandemi tüm insanlığa son bir şans veriyor adeta. Yerküredeki yaşamın tüm öğelerinin birbirine bağlı çalıştığı gerçeğini hepimizin önüne bütün çıplaklığıyla bir çırpıda seriverdi. Korona nasıl bir virüs olarak yaşamın ta kendisiyse insanın tüm bireysel tercihleri, seçimleri de öyle. Sonuçları biz yaratıyoruz, katlanamak da bize düşüyor.

Dijital platformlarda -ister iki, ister üç boyutlu olsun- eserler sadece görünür oluyor. Hiç bir zaman fiziki karşılaşmanın, deneyimlemenin yerini tutması mümkün değil. Sanat eseri ile fiziki karşılaşmanın büyüğü hep biricik olarak kalacaktır ama bu zorunlu izolasyon günlerinde sanat dahil neredeyse akla gelebilecek tüm alanlardaki dijital platformlara ulaşım çok daha değerli ve anlamlı oldu.

HAYRİ ESMER

Sanatçı

HAYRİ ESME

Pandemi, kuşku yok ki, vazgeçilmesi olanaksız olan deneyimlerimiz üzerinde yeniden düşünme fırsatı verdi; yaşam-ölüm kıskacındaki belirsizliği daha yakından görür olduk. Bu nedenle de sahip olduğumuz herşeyi ve olanaklarımızı yeniden gözden geçiriyoruz. Bu hiç tereddütsüz, hayatımızın birçok yönünde radikal bir dönüşümün habercisi... Covid-19 bitse bile bu bir çok alanda olduğu gibi sanatta da bir kriz yaratacak; ve bütün krizlerin deneyiminden yararlandığımız gibi bu süreçte edindiğimiz deneyimlerle de hayatımızı yeniden biçimlendireceğiz. Pandeminin esas mirası birbirimize temas etmeden yapabileceklerimizin sınırlarını öğretmesidir.

Birçok alanda dijital ortama, çevirimiçine sığınmamız da bundan. Yani biraz da çaresizliğimizden. Unutmamak gerekir ki sanat, özellikle de görsel sanat, eserin karşısında ya da eserin atmosferinde bulunduğumuz anda bize eksiksiz bir deneyim yaşatır. Eser dijital bir ortamda üretilmiş olsa bile, onun da sunulabileceği bir galeri ve müze ortamına ihtiyaç var. Bu nedenle, online bir serginin, müze atmosferini soluyarak eserin sunum ortamında bulunma keyfini vereceğini sanmıyorum. Kastetmek istediğim uzaktan etkileşim deneyimini önemsizleştirmek değil elbet... Tersine pandemi, hayatımızda radikal değişikliklere yol açacaktır. Çünkü bugüne kadar uzaktan etkileşimin olanaklarını yeterince kullanamadık. Şimdi ise kendimizi onun içinde bulduk; sadece onunla yaşıyoruz. Pandemiden sonra ne olacak? Bence tercihlerimizi daha da netleştireceğiz. Hangi işlerimizi 'online', hangilerini 'yüzyüze' yapacağımıza karar vereceğiz. Eğer fiziksel mekanı önemsiz kılan bir işle meşgulsek, mekan değiştirmeyi anlamsız bulabiliriz. Şayet gerekli ise, bu kez de yüzyüze alışkanlıklarımızı hızla terkedip; sorunlarımızı online olarak çözeceğiz. Online olmanın, hayatımızı hiç olmadığı kadar pratikleştireceği muhakkak. Zamanımız yok diye şikayet ederken, Pandemiyle, evlerimizi homeofis olarak kullanmaya başladıktan sonra çokça zamanımızın olabileceğini gördük.

Özellikle deneyimlemenin çok önemsenmediği ve önemli görülmeyeceği alanlarda uzaktan etkileşim hızla yaygınlaşacaktır. Uzaktan etkileşim, bilgi paylaşımı, ders, seminer, tanıtım, iletişim özellikle de eğitim gibi alanlarda her tür sorunun pratik çözümünde etkili araç olacaktır.

HAYRİ ESME

Ancak bunlar bile bir süre sonra sıkıcı olmaya başlayacaktır. Üç saat süren bir paneli zevkle izleyebiliriz ama bilgisayar ekranını asla... Ama asıl sorunun her zaman olduğu gibi, paylaşım aracından çok içerik üretimi olduğunu unutmamak lazım. İster dijital ortamda, ister gerçek ortamda olsun zor olan ve emek gerektiren şey eylemin düşüncesini ve kurgusallığını üretmektir. Bu konuda notumuzun çok düşük olduğu da ortada. Dijital ortamda bile olsa nitelikli ve özgün projeler üretmek uğraş gerektiriyor. Pandemi bu noktada eksiklerimizi görülür hale getirerek; bu alana yatırım yapılmasına neden olacaktır. Tasarım, yazılım, kurgu, özgünlük gibi altyapıyı güçlendirmemizi sağlayacak ve herşeyden önemlisi bu alandaki nitelikli üretimi tetikleyecektir. Peki tüm bunlar, fiziksel ortamın bize verebildiği tatmini verebilecek midir? Elbette hayır. Sanat bir hissetme biçimidir. Fiziksel olarak sanat nesnesine yakın olmak, bütün duyarlarımızın, yaşadığımız bu süreçte dahil olması anlamına geliyor. Bilgisayar ortamı ve ekranları kendine özgü bir gerçeklik sunsa bile, bu fiziksel yaşamın kendisiyle karşılaştırılmaz.

Ne yazık ki, ekran bu anlamda üst düzey bir hissetme biçimini bize sunamıyor; ve sanat eserin fiziksel mekanda, doğal atmosferde bize verebileceğini veremiyor. Bu nedenle de ben bunların birbirinin yerini alan değil, birbirini destekleyen unsurlar olacağını düşünüyorum. Sözelimi sanatçılar, küratörler, yaratıcılığın sınırlarını zorlayan yeni yöntemler kullanarak online sergilerle, organizasyonlarla kendilerini daha çok gösterecektir. Bu anlamda organizasyon gücü, erişilebilirlik ve müze simülasyonları daha fazla önem kazanacaktır. Ama bu bile nihayetinde müzeyi/gerçek mekanı arzulamamıza neden olacaktır. Büyük bütçelerle beslenmeyen yaratıcı projeler geliştiremeyen mekanlar/galeriler yok olacaktır. Sanat alanında da otoriter iktidarlar artacak; manipülatif dalgalanmalar daha 'ikna edici' bir karakter kazanacaktır. Güvenlik çok önemli bir unsur haline geliyor olduğu için buna sahip kurum ve kişiler revaçta olacaktır. Buna karşılık geniş halk kitleleri, zaman yokluğundan şikayet edip, sanal ortamın büyümesine ve cazibesine kapılarak kendilerinden geçecektir. Ancak her durumda birinci derecede tercih edilecek olan şey: yine eseri atölyede, müzede, galeride görmek olacaktır. Tehlike ne kadar büyük olursa olsun, ortamda varolma, yaşama, onu görme ve dokunma isteklerimiz varoluşumuzdan bu yana bir türlü engel olamadığımız en güçlü arzularımızdır.

İNCİ EVİNER

Sanatçı

İNCİ EVİNER

Sanat ve Kültür ortamında yaşanacağını düşündüğüm değişimler sanırım, büyük ölçüde toplumsallığımızı yeniden düşünme ve kurgulama imkanı veren kültür ve sanat mekanlarına odaklanacaktır. Çünkü Pandemi bizi birer biyolojik varlığa indirgedi, şu anda bedenlerimizin biyolojik sesi, ısısı ve duyumları vs. herşeyden önemli. Alınan önlemler nedeniyle bedenimizi kendimizden ve bir birimizden korumak için yaşam merkezlerinden yani kamusal alandan çekilmek zorunda kaldık. Toplumsal kimliğimiz yavaşça sahneden çekilmiş gibi.

Bu dönemde son derece dikkat çekici olduğunu düşündüğüm şey ise sanat tarihi boyunca imge ve beden arasındaki boşluklar ve toplumsal beden tartışması ilk kez yörüngeden saparak beden, dijital imge ve biyolojik beden arasında geçen bir gerilim alanı oldu. Sanal ortamda hızlıca tüketilen, daha çok iletişime yönelik, narsist, pırıltılı ve sözde-yaratıcı görsellerin sanat yapıtının yerini aldığını ya da alacağını kesinlikle düşünmediğim gibi sanat bundan sonra kendini dijital ortamla arasına koyacağı mesafeyle yeniden tanımlayacak ve teknolojinin farklı olanaklarını keşfedecektir. Kültür mekanlarını da bu gerçek doğrultusunda yeniden tasarlamamız gerekecektir. Mimar ve sanatçılara çok iş düşüyor. Sanat mekanlarının fiziksel varlığı her zamankinden daha fazla önem kazanacaktır çünkü toplumsallığın en önemli dinamiği sanat ve kültürdür. Ve elbet izleyicinin yapıtla arasındaki fiziksel ilişkinin hayati bir öneme sahip olduğu ve sürekli yeniden düzenlenmesi gerektiğini gerçeği de yadsıyamayız. Pandemi bize insanın ne kadar kırılgan bir varlık olduğunu gösterdi ve bu bilinçle sanat ve sanata duyulan ihtiyaç daha da anlam kazandı ve güçlendi. Virüs, aynı zamanda bize, insanın bu evrenin tek sahibi olmadığını hatırlattı. Sanatçı tüm bunların canlı tanığı olarak, hem içinde hem de dışında yer alarak yapıtlarını üretmeye devam edecektir.

İNCİ EVİNER

Epidemi'den sonra hayal ettiğim sanat ortamı dikey değil yani devlet ya da onun kurumlarına ve piyasanın belirlediği bir düzenlemeye bağlanmak yerine tam tersi yatay bir örgütlenme modeli yaratma imkanı bulacak. Bence galeriler ve koleksiyonerler, küratörler ve izleyiciler arasında hem mekanların tasarımı ve paylaşımı hem de sanatçı ve yapıt arasındaki ilişkiler farklı dayanışma formları üretecektir. Bu dayanışmanın koşullarını hep beraber inşaa edebileceğimize inanıyorum. Tarih boyunca en zor zamanlarda, sanat daima kendi kanallarını yaratmayı başarmıştır. Yeter ki yaşadığımız şu zor günlerin içinde barındırdığı potansiyeli göz ardı etmeyelim. Yeni bir estetik yaratmanın ancak toplumsallığın dinamikleriyle mümkün olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, şu sıra sanal ortamın bombardıman ettiği görsellerin baştan çıkarıcı tuzaklarına düşmemek gerekiyor. Sanat görsellerden çok daha fazla bir şeydir. Bütün bunlar bize hayatın ve doğanın ne kadar kırılgan olduğu ve dayanışmanın ve toplumsal örgütlenmenin ne kadar derin bir ihtiyaç olduğunu gösterdi. Sanat her zaman olduğu gibi dönüştürücü gücünü ortaya koyacaktır yeter ki buna izin verelim.

İPEK DUBEN

Sanatçı

İPEK DUBEN

Pandemi sırasında özellikle sağlık ve eğitim alanında teknolojinin sağladığı imkanları toplumca farkettilik. Yeni dünyalar ve imkanlar açan teknolojinin yararlarını kabul ederken, yaşam kalitemizden ve öznel varlığımızdan neler kaybettiğimizizin de farkına varmamız gerekiyor diye düşünüyorum. Sanatçı her insan gibi kendi kendisiyle hesaplaşan, gençlikten yaşlılığa giden yolda kendini tanıyan bir öznedir. Teknoloji ve ileri kapitalizm bu süreci sekteye vurarak kişinin kendisiyle olan hesaplaşması ve olgunlaşması yerine rahatını sağlayacak arzularını ansal tatmin edecek tüketim yollarını açtı.

Öznenin ruhsal özelliğini material ve teknolojik var olma şekline dönüştürmekte. Pandemi bizi yalnızlaştırdığı bu süreçte umarım pek çoğumuzun içe dönmesini ruhunu hatırlamasını sağladı. Sanat eseri artık yok olma tehlikesi içindeki ruhun dışı vurumudur. Eserin anlamı ruhun öyküsüdür. Seyircisi, koleksiyoneri, müzecisi, alıcısı, küratörü eserin değerini, biricikliğini ancak eserin ifade ettiği ruhsal nefesi kendi benliğinde hissederek değerlendirebilir. Online teknoloji eserin görünürlüğünü artırıyor, ilgi uyandırma imkanlarını genişletiyor, ama hiçbir zaman seyircinin eseri kendi gözüyle görerek kendi ruhunda hissetmesini sağlayamıyor. “Sanat mideden yapılır” derler. Mideyle, kalple, ruhla da görülür ve hissedilir. Bu düşüncem dijital sanat için ne kadar geçerli bilemem. Film ve video sanatları mükemmel teknolojik imkanlar dahilinde ekranda kendi varlıklarını koruyabilirler. Dijital teknolojinin sağladığı imkanlar hayalimizi genişletmekte, çok ilginç sonuçlar doğurmakta. Teknoloji bu tür sanatların gelişmesini sağladığı, izlenmesini kolaylaştırdığı için Pandemi sonrası dijital üretime karşı ilginin arması, izleyici sayısının yükselmesi beklenebilir. Pandeminin yarattığı tedirginlik sürdüğü sürece sanatı galeri, müze, bienal gibi kalabalığa açık mekanlarda izlemeyi seyirci istemeyebilir. Bu durum ‘yeni normal’ olduğu sürece resim, heykel gibi klasik sanat türleri, performans ve “earth art” gibi deneyimlenme gerektiren sanatlar, tiyatro ve dans gibi sahne, sanatçı ve seyirci arasındaki enerji iletişimine dayanan sanatlara sanat pazarında desteğin azalacağını bekleyebiliriz.

İPEK DUBEN

Bu sanatları ekrandaki görüntü haliyle uzaktan izlemek, sanatçının bakışlarını, vücut dilini, sesindeki duyguları birebir hissederek tanımak yerine özgeçmişini öğrenmekle yetinmeye benziyor. Eseri duyularla algılamak için sanatçının dokunuşunu, sürecin temposunu, yanlıştın izlerini, tekrarın gölgesini malzemenin kendisini görmek gerekir. Bir müzeyi, galeriyi veya bienali ve fuarı gezdiren görüntüleri hatmek bu nesnelerin fiziksel hallerini tanımaktan öteye gidemiyor. Bienaller, galeri sergileri gibi buluşma mekanlarında eserleri izleyen yanımda veya mekanda olan diğerk kişilerin gözlemleri, ilgileri, ilgisizlikleri, eseri görmemizi zorlayan duruşların bizi esere daha yakından bakmak arzusuna kaptırması gibi bir çok faktör eserle seyirci arasındaki iletişimi ve algıyı etkiler. Bunların tümü eseri toplumda ve tarihte yaşatan şeylerin bileşimidir. Aynı yaklaşımı sanatçı-eser-seyirci (koleksiyoner, galerici olabilir) için söyleyebiliriz. Sanatçıyı atölyesinde tanımak onun eserlerini, iç dünyasını ve ruhunu anlamamıza yardımcı olur. Bir kaç dakikada bir biri ardına izlediğimiz online gösteriler bize sadece bilgi sağlar bu deneyimlerin hiçbirini veremez. Ki bu da geniş kitleleri sanatın varlığından haberdar etmenin ötesine zor gider. Pandemi sonrası online ağırlıklı yaşam ‘yeni normal’ olacaksa, teknoloji ruhları öldürdüğü ölçüde giderek sanatın yerine cansız görüntülerin, insanın yerine ruhsuz robotların var olduğu bir aleme alışmak gerekebilir. Umarım Pandemi bu gerçekleri bize gösterir, insanların ve devletlerin var olma sorunumuzu fark etmelerine yol açar.

İSMET DOĞAN

Sanatçı

İSMET DOĞAN

Elbette bu sistemde, sistemin kendisi gibi 'sanat' da aniden ontolojik olarak bir değişikliğe uğramayacak. Ama ölümcül salgınların tarihi rol oynadığını da biliyoruz. Bu da birçok şeyi değiştirebilir... Ben beden merkezli yaklaşacağım. Çünkü her şeyden önce ben bir bedenim! Bu olağanüstü hal -yoksa olağanüstü belirsizlik mi demeli- bu son yıllarda iktidarlar tarafından bir yaşam tarzına dönüştürülmüştü. Belirsizlik ise benim kaderim - "Hiçbir Yerdeyiz" adında son sergim de belirsizlik üzerindeydi. Virüsle birlikte bu defa karşımızda bir tarafta ölümün mukadderat olarak önümüzde belirginleşmesi, diğer tarafta yaşamın ya da geleceğin daha da belirsizleşmesi duruyor.

Yine de katlanan iklim krizini düşündüğümüzde virüsle birlikte ortaya çıkan durumun geleceğini sezgisel olarak biliyorduk da sanki. Müze, galeri ya da sokak gibi kamusal alanda İnsan ancak bedeniyle oradadır, sanal ortam bedensel değildir, beden yoktur orada. Tabi ki sosyal medya çok kullanışlı ve keyifli bir tuzak. Bu günlerde yaşamımıza egemen olan şey simülasyon dünyası ise bu da hakikati değiştirir. Elbette ki hakikatin değişmesi, çağdaş sanatın kendisini de değiştirir ki kendisi ciddi bir sorun olarak devam ediyor, anlam ve anlamlandırma bakımından. Özellikle araçsallaştırılan izleyici ki bu 'burada' özellikle çok önemli yükselen bir arzu. Pandemiden sonra çevrimiçiyle iyice pasifleşen izleyicinin yeniden aktif bir özne olarak davranacağını düşünüyorum. Ben bunu son sergimde; Labirent sanat galerisinde, Selman Akıl küratörlüğüyle yaptım; sergide dinamik bir beden olarak bir mekan deneyimi sunmuş, özneyi tek bir anlama indirgenmesinin ötesinde kendi anlayışlarını yeniden üretebildiği başka anlamlar ve başka anlattılar keşfedebildiği bir deneyime açmışım. Sergiler pandemi sonrası bedensel mesafeyi koruyarak yeni bir bedenleme biçimi doğuracağını, örneğin 'nezaket' çerçevesinde yeni bir öznellik biçimini oluşturacağını öngörüyorum. Sonuç olarak öncü sanatçılar bunalım dönemlerinde yeni paradigmaları başlatır. Lütfen önce, her zaman olduğu gibi sanatçıların "ne yaptığını" bakın, başkalarına değil.

İSMET DOĞAN

Biliyorum pandemiden önce vaktiniz yoktu, bayağı çevrimiçi oldunuz, ama bundan sonra bedeninizle karar verme zamanı. Lütfen bir sergiyi beden olarak deneyimleyin. Çünkü öznenin dünya ile ilişkisi bedenli bir ilişkidir. Sanat kurumlarıyla ilgili, özellikle artık günümüzde, burjuva toplumunun kendisi gibi "galeri" modeli de eskidi ve çürümekte gibi. Yani "beyaz küp" sorunu -hala devam ediyor. Galeri dediğimiz mekan miadını doldurdu diye 2000'lerde tartıştıkve çok konuştuk bayağı. Modern galeriler miadını doldurdu mu? Bu sancıyı Pop-up galeriler merkezde olmayan bir alanda farklı sürelerde yani geçici sergiler(- farklı mekanlarda) düzenleyerek gidermeye çalışıyor. Her şey geçici ise bu çağ da buna uygun gibi geliyor. Peki özellikle bu kriz döneminde, bir ya da bir kaç alternatif model geliştirilebilir mi? (Burada dijital sergilerden söz etmiyorum) Modern galeri ve müze (beyaz küp), soğuk, steril, ağır, korkutucu bir mekan. Bu anlayışın kırıldığını merkez dışına doğru akan öznel bir sanat anlayışı ve sanatı bedenlemenin de değişeceğini gösterir. Merkezin dışında yatay hareketlerin, örgütlenmelerin hızla çoğullaşacağını düşünüyorum. Sanatçının üretimini sürdürebilmesi bu süreçte, alandaki diğer aktörlerin neler yapacaklarına bağlı.

Sanatçı bağımsız, tek başına ve yalnız olsa da potansiyel olarak sanat tek başına yapılmaz diğer aktörlerle birlikte yapılır; en başta izleyiciler, sanatçılar, yazarlar, küratörler, galericiler, koleksiyoncular ki en sonda gelir, mesenler, şairler, gazeteciler ve tabi ki dışlananlar ile birlikte. Çatışmalar da birbirlerini etkiler, birbirini besler, çoğaltırlar (ama nepotizm olduğudurumda birbirini öldürürler). Böyle bir dönemde bu aktörler ve iktidarlarından muaf tutulamaz. Herkesin sorumluluğu vardır ve bu sorumluluğun etik olarak hesabını vermek zorundadırlar.

İZ ÖZTAT

Sanatçı

İZ ÖZTAT

Bu dönemde zihnimde Sevim Burak'ın Afrika Dansı'ndan sevdiğim bir cümle dönüyor, "Gözümde kurum var görmüyorum." Göremediğimiz bir virüs karşısında çaresiz hissettiğimiz bu zamanda, gözlerimizdeki kurumları (Türkçedeki çoğul anlamlarıyla) temizlemeye girişsek neler görünür olacak? Kendi adıma, bana armağan edilmiş veya iş takası yaparak sahip olduğum yapıtlarla evde vakit geçirirken, sanat eserlerinin kurumsal bağlamlarda görünürleşerek sembolik değer edindiği mekanizmalara odaklanmak yerine, sanatı yapmaya ve sanatla karşılaşmaya ihtiyaç duyanların araçlara ihtiyaç duymadan bulunduğu alternatif dolaşım yöntemleri oluşturabilir miyiz diye düşünüyorum.

Görünür olmaksızın, sanatsal süreçlerle bulaşmanın ve buluşmanın imkanlarını genişletebiliriz belki. Kurumların da, sanatçı-sanat eseri-izleyici üçgenini teşkil etmeye yönelik üstlendikleri misyonları, radikal olarak değişen koşullarda yeniden gözden geçirip davranış ve alışkanlıklarını sorgulayabileceklerini umuyorum. Sanatın dijital ortamlardaki dolaşımını, bu mecranın imkânlarını araştıran yapıtlarla genişletmek için iyi bir fırsat fakat dijital ortamdaki gözetim ve sansür baskılamalarının (özellikle Türkiye'de ama küresel olarak da) bu süreci yapılandıran tartışmalara dahil edilmesine ihtiyaç duyuyorum. Güncel kapitalizmin yarattığı adaletsizliklere karşı yapısal değişiklikler talep eden direniş yöntemleri ve alternatiflerini oluşturan dayanışma modelleriyle yol alabilmeyi arzulamakla beraber, şu anda sadece evimde saklanma ayrıcalığımlı kullandığım bir noktadayım. Yaşadığımız dönüşümü ve kayıpları kavrayıp eyleyebilir hissettiğim yerlere varmaya çalışıyorum.

KEZBAN ARCA BATİBEKİ

Sanatçı

KEZBAN ARCA BATİBEKİ

Yaklaşık 2 aydır yaşadığımız, içe-eve dönüş psikolojisi, tüm bireylerle birlikte sanat ortamının farklı birimlerini de negatif biçimde etkiledi ve bu etkilerin salgın sonrası çok uzun süre daha da ağır hissedileceğini düşünüyorum. Sanat ortamımız son 4-5 yılını zaten ekonomik kriz nedeniyle düşüşte geçirmişti, yeni yeni toparlanıyorduk. Kaygı ve stresle baş etmenin tek yolu önümüzü görebilmekten geçer ve biz, ülke olarak, şu anda yarınımızı bile tahmin edemeyecek bir boyuttayız. Sanatçılar olarak hepimiz zaten yalnız insanlardık, yalnız düşünmeye, üretmeye alışkındık ama şu anda geleceğimizi planlayamıyor ve önümüzü görememenin paniğini yaşıyoruz.

Galeriler deseniz; ihtiyaç ürünü satmıyorlar ki önlerini görebilsinler. Koleksiyonerlerin pek çoğu sanat eserlerini, beğenilerinden çok, bir yatırım aracı ya da dekorasyon malzemesi olarak olarak görüyorlar. Bu doğrultuda Online müzayedelerden ucuza iş almak, sanırım bir süre onları "duygusal" olarak besleyecektir. Ziyaretçi sayısıyla doğru orantılı olarak varlıklarını sürdürebilen müze ve büyük kurumların işleri ise gerçekten çok zor. Gerçek sanatseverler için sosyal medya bence hiçbir zaman galerilere ve sergilere alternatif bir platform olamayacaktır. Ancak eserlerini sergileyebilecek ortamları olmayan sanatçılar için yapıcı bir platform olabilir. Hepimiz bu dinamik mecraayı tanıtım amaçlı kullanıyoruz şüphesiz ama kendi adıma; bir sergiyi ya da sanat eserini küratoryal bağlamda düşünülerek kurgulandığı, galeri mekanında görmenin, sanatçının dünyasına girebilmek açısından, izleyen ve izlenen için çok farklı bir deneyim olduğunu söyleyebiliriz. Bu süreç içerisinde, sanatsal açıdan da bilgi bombardımanı altındayız. Müzeler, galeriler sanal olarak geziliyor (Öyle ki Hermitage Müzesi'nin 6 küsur saatlik müze gezisinin linki bile geldi.), her an canlı sohbetlere, konserlere, performanslara davetler geliyor. Ama bu konuda da faaliyetin ölçüsünün kaçırıldığını düşünüyorum. Bu zorunlu yalnızlık süreci; bir süreliğine, kendinle kalma, düşünsel olarak beslenme fırsatı olarak da düşünülebilir, biraz da okuyalım, film izleyelim, dinlenelim, bir süre daha koşuşturma olmayacak.

MURAT PALTA

Sanatçı

MURAT PALTA

Aslında dijital sanat ortamı yükselişe geçmedi. Dijital sanat ortamı ivme kazandı. Dijitali aynı zamanda medyum olarak kullanan bir sanatçı olarak, insanların benim iklimime biraz yakınlaşmış olduğunu gördüm. Üretim açısından söyleyebilirim ki, şu dönemi sadece bir süreçten ibaret görmek yanlış olur. Klasik anlayışta üretim yapan sanatçıların da dijital alanda bazı pratikler kazanması adaptasyon açısından kullanışlı olacaktır. Fakat yine de etkinlikler pandemi sonrası eski haline dönecektir gibi geliyor. Sonuçta insanlar nasıl evlerinde ekmek üretmeye devam etmeyeceklerse, sergilere fiziksel olarak gidip göreceklerdir elbet.

Sadece şunu düşünmek gerekiyor; Instagram bir süre öncesine kadar insanların yemek fotoğraflarını paylaştığı bir platform olarak küçümsenirken zamanla büyük multimedya çalışmalarının izlenebildiği, sanatçılar için çevrimiçi portfolyöye dönüştüğü dev bir iletişim ağı olup çıktığını gördük. Canlı yayınlar artık bambaşka bir nitelik kazandı, değil mi? O yüzden bu pratikliği hepimiz avantaja çevirebiliriz.

NECLA RÜZGAR

Sanatçı

NECLA RÜZGAR

Sosyal medyanın karnavalesk bir yapısı var. Şimdiye dek görülmemiş şeylerin keşfedilmesini olanaklı kılan, kendine özgü bir dünya da diyebiliriz buna. Sosyal medyanın bizi hep bir tereddüde sürüklemesinin nedeni sanırım geleneksel olay örgülerini değişime uğratmasından kaynaklanıyor. Sosyal medya ve sanat ilişkisinde çok fazla tezatlık var; sanatın kalıcılığına karşılık sosyal medyanın geçiciliği, sanatın bilgi üretimi talebine karşılık sosyal medyanın malumat edinmekle yetinmesi gibi... Bu tezatlıklar kuşkusuz dinamik bir atmosfer de yaratıyor. Bu atmosfer bazılarımıza iyi gelirken, bazılarımızı ikna etmiyor. Ama sosyal medyanın bizden daha hızlı, değişken ve kendi formlarını üreten bir platform olduğunu görüyoruz. Belki de bizim hızlanmamız ve bu platformlara daha fazla uyum sağlamak için çabalamamız gerekecek. Bilemiyorum...

Sanatçılar üretme biçimlerinde farklı tepkiler vereceklerdir; bazıları hızla adapte olurken bazıları mesafe koyacaktır. Biri sosyal medya kuramlarını çoğaltırken diğeri parçalayacaktır. Her iki tavrın da olması gerektiğine inanıyorum, çünkü hepsinden yeni bilgiler edinebiliriz, kendimizi yeniden gözden geçirebiliriz.

Galeri- sanatçı, izleyici ve koleksiyoner ilişkileri nasıl olacak? Bu ilişkilerin bugünden sonra nasıl olacağı kişilerin önceliklerine, tutkularına ve korkularına göre değişecektir. Ama sanatın dünyanın en kadim "hayatta kalma" formu olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla her şeyin bu kadar kırılğan ve geçici olduğunu anladığımız bir zamanda, sanatın eskisinden de daha değerli bir sığınağa dönüşeceğini düşünüyorum.

NEJAT SATI

Sanatçı

NEJAT SATI

Süreç içerisinde yeni nelerle karşılaşacağımıza bağlı bu. Daha çok başında olduğumuzu düşünüyorum. Ama ben müzelerin başlattığı ve galerilerin arkasından geldiği bu sanal sergi olayının pandemi sonrası kalıcılığını pek öngörmüyorum. Bence eski sürece eninde sonunda geri döneceğiz. Yeni sanat içeriklerinin de ne olacağı hakkında bir şey söylemek zor. Sonuçta sanatçıların bir çizgisi var ve bu devam edebilir. Yeni şeyler de yapmaya başlayabilirler... Sanal dünya üzerinden bir "koleksiyonere ulaşma" meselesine gelirsek bu zaten vardı. Belki biraz daha hareketlenebilir. Ama ne oranda o da belirsiz. Ancak sorun "koleksiyonere ulaşma" değil. Paranın sirkülasyonu durdu. Bu krizi atlatmak için neden bu kadar büyük çaba sarf ediliyor? İnsan için mi? Para için mi?. Doğal olarak durgun bir döneme gireceğimizi düşünüyorum.

NERMİN ER

Sanatçı

NERMİN ER

Ocak ayında bir sanatçı misafir programı için Berlin'e gelmiştim. Genelde masasına, kendi ortamına ihtiyaç duyarak işler üreten biriyim. Yeni bir yerde olmak, yeni bir alan oluşturmaya çalışırken, bütün dünyayı saran bu durum beni evim dışında bir yerde karşıladı. Hem bir sanatçı, hem bir insan olarak olan biteni merakla izliyorum. Hemen her şeyi kontrol edebileceğimiz, dünyaya yön verebileceğimiz algısı, aslında tüm planlarımızın oldukça kırılğan bir zemine oturduğu gerçeğini bize gösterdi.

Doğa, kendisine gösteremediğimiz özeni kendi yöntemiyle geri istiyor gibi. Toplum olarak uzun zamandır zor süreçlerden geçiyoruz, Korona öncesine de biraz yorgunduk. Kendi adıma üretim süreçlerim, yaşadığım duygusal durumumla oldukça paralel ilerliyor. Online sergi ziyaretleri, müze gezmeleri bir süre önce tüm dünya da ve ülkemizde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştı zaten. Bunun artarak çoğalacağı ortada. Fakat her şeyde olduğu gibi bu konunun da aslında üzerinde çalışılması ve hızlı parmak kaydır hareketinde kaybolacak bir tüketim aracına dönüşmemesi lazım. Teknoloji bu noktada ihtiyaca hizmet edebilir ama bu durum sanatçıyı ve sanat izleyicisini ne kadar tatmin eder emin değilim. Bu belirsizlikler denizinde, ben bunları yazarken bile ve henüz cümlemi tamamlamamışken neyin hangi hızda değişebileceği gerçeği, hayatla tüm kurduğumuz yapıları sallıyor. Sanatçıların üretimlerine kaldıkları yerden devam edeceklerine inanıyorum, sadece bu sürecin sanatçılara herkes gibi maddi manevi zorlukları olacak. Bu sürecin olumlu sonucu olarak belki içinde yaşadığımız dünyaya daha özenli olmaya çalışır, sanat ortamında birlikte varlığını sürdürmeye çalışan küratörler, kurumlar, galeriler ve sanatçılar olarak dayanışmaya ne kadar ihtiyacımız olduğunu fark edebiliriz.

NİHAL MARTLI

Sanatçı

NİHAL MARTLI

Pandemi sonrası sanat dünyasında karşılaşabileceğimiz olgularla ilgili konuşmak için çok erken olduğu kanısındayım. Bu süreci yaşayıp, sonuçlarını gördüğümüzde yüzleşeceğimiz değişik bir ortam olacağını seziyorum. İzolasyon sürecinde insanlar, sinemada hoşlanmadıkları bir filmde "bitse de çıksak" der gibiler adeta; henüz tecrübe edilen sürecin tam olarak anlaşılmadığını, özümsemediğini düşünüyorum. Ancak bu dönemin ardından daha "anlamlı" bir ortamın hayalini kuruyorum. Sanat ortamımızda nitelikli üretimler mevcut ancak bence yakın geçmişimize bakarsak, 2019 Eylül ayında bienal ve sezon sergileriyle hepimiz aktörleri olduğumuz ortamın kusmasına şahit olmuştuk.

Sosyal medya, aktif olarak kullanılan bir araçtı, şu an ise bu alan üzerinde bir bombardıman var. İzleyici olarak çok pozitif deneyimler ve denizaşırı müze ziyaretleri gerçekleştirsem de sosyal medyaya bu kadar yüklenerek bu alanı da tüketeceğimizi düşünüyorum. Birden içine çekildiğimiz distopya'nın ve sosyal medya ortamının algı üzerinde tuhaf etkileri olsa da, bu iletişim ortamının sanatsal ifadeler için birincil araç olamayacağını düşünüyorum. Şu an bu alan üzerinden "bizim bildiğimiz yöntemle" sanat alımlamaya dair bir çeşit nostalji yaşanıyor sanki. Bu süreç uzadığı takdirde eserlerin, izleyiciye ulaşmaları için galerilerin ve sanat kurumlarının yeni teknikler geliştireceğinden şüphem yok. Sanat'ın illa mekâna ihtiyacı var mıdır? Bence vardır çünkü sanat kolektif yaşanır. Ayrıca temassızlığın toplum olarak bize göre olmadığını düşünüyorum. Şu an sosyal medya aracılığıyla daha "sınırsız" bir ortama geçtiğimize göre (!) sanat ortamının sadece belli bir kitle içinde "tüketilmesi" ve sanatın toplumda önceden temas etmediği bireylerle ilişki kurması üzerine de düşünürsek; o zaman pandemi sonrası daha farklı bir ülkeden bile bahsedebiliriz. Ben değişimi kucaklamak istiyorum ve hep beraber önceki "tüketimlerimiz" adına ders alarak, değerlerimize sahip çıkarak aşacağımız yeni bir dönem olmasını diliyorum.

NİHAL MARTLI

Bu sürecin her sanatçıyı farklı etkileyeceğini düşünüyorum, kimisi hiçbir şey değişmeden üretecek, kimisi duracak, kimisi de daha düşünerek, daha rafine işler ortaya koyacak. Bence bu dönemin kilometre taşı "iç gözlem". Bu sürece girmeden suyu ne kadar dikkatli harcamaya gayret ediyorsak, kendi yaşantı ve fikrimizi de dikkatli aktarabilirsek ve suyu yine dikkatli harcasak. Sanatçılar bu dönemden yaratıları anlamında yara almadan çıkar diye düşünüyorum; maddi zarar görebilecekleri aşikâr, kendi içimizde örgütsüz ve sendikasız olmamız da düşünmemiz gereken konulardan olabilir. 2016'da İstanbul'da ve Türkiye'de yaşanan terör saldırıları beni durdurmuştu, resim yapamamıştım; sonra yine sanat tarihine bakıp dünyada hep savaşlar, salgın hastalıklar ve felaketler oldu ama hep bu anların kaydını tutan, resimlerini yapan sanatçılar oldu diyerek işin içinden çıkmıştım. Sanatçıların yaşam ve ölümle yakın ilişkileri vardır ve ne olursa olsun izlerini bırakacaklardır.

OĞUZ KALELİ

Sanatçı

OĞUZ KALELİ

Sanatı yaşam biçimi haline getirmiş işini sevgiyle aşkla yapan sanatçılar, karşısına ne tür zorluklar çıkarsa çıksın buradan beslenip üretmeye devam edeceklerini düşünüyorum. Tarihte iz bırakmış, savaş dönemlerinde ve ekonomik sıkıntılarla yaşamış sanatçıları gözlemlediğimizde, eserlerini önemli ülkelerde ve müzelerde sergileme kaygısı olmadan bile, eserler ortaya koymuşlardır. Benzer bir şekilde pandemiden önceki son 6 yıla baktığımızda üretilen eserlere duyulan talep oranı düşüşte olmasına rağmen, sanatçıların üretim heyecanının ve yoğunluğunun arttığını görüyordum. Bu bağlamda baktığımızda her kaos döneminde olduğu gibi şu anda da sanatçılar kendileri ile baş başa kalmayı fırsata çevirip eser üretebilirler.

Sosyal medya platformlarında insanlar için dikkat çeken, akılda kalan, toplumsal farkındalık yaratan unsurlar daha çok görsel iletişim yoluyla sağlanıyor. Sanatta doğası gereği bu mecraların üyesidir diyebiliriz. Önceden bir galeride, müzede veya koleksiyonda fark edebileceğiniz bir eseri şimdi eşleştirme yoluyla kendi profilinizde size sunuyor. Pandemi öncesinde sanat eserleri dijital platformlarla uyumunu tamamlamakta ve sanatçı tanıtımlarını, etkileşimlerini büyük oranda sürdürmekteydi. Pandemi süresince tüm disiplinlerin haberleşecek, tutunacak veya alanları uygun olmasa da dijital unsurlardan faydalanan yapıya bürünmeye çalıştıklarını seyrettik. Sanat burada insanlar üzerindeki etkisini ortaya koymakta yine sınır tanımadı diye düşünüyorum. Balkonlardan seslenen müzisyenler, sanal sergiler, galerilerin düzenlediği canlı yayında atölye gezileri, sanat camiasındaki fikirleri merak edilen önemli insanların söyleşileri ve bu gibi etkinlikler döneme imzasını attı. Pandemi sonrası yüz yüze iletişime geçildiği zaman da bu durumun etkisini tabi ki hissedeceğiz. Özellikle bu dönemde oluşan "sanat eserleri veri tabanı" kolaylığı iletişime çok fazla ihtiyaç duyduğumuz zamanda ortaya çıktı. Sanatçılar ve sanatla ilgilenen insanlar düşüncelerini sosyal medya platformuna yükleyerek sunum yapmaya çalıştılar. Artık görsel ve işitsel olarak büyük bir birikim oluştu ve herkes için ulaşması çok kolay. Bu birikim gelecekte sanat eserleri üretilirken etkisini gösterecek.

OĞUZ KALELİ

Normal yaşam zamanlarında dijital paylaşımlar devam etse bile yerini canlı fuarlara, galerilere, müzelere, konserlere ve bienallere bırakacaktır. Sanat pandemi zamanı nasıl insanları yeni bir düzene alıştırmada en aktif alan olarak yer aldıysa, pandemi sonrası normal alışkanlıklarına döndürecek, rahatlatacak unsurlara öncülük edebilir. Özellikle kendi alanımda benimde yaptığım gibi izleyici sanatçı ve eserleriyle yakından bağ kurmak isteyecek. Çünkü resim sanatı her ne kadar dijital platformda yeri büyükse de, esas büyüğü eserdeki niteliklerle aktarıcı alet olmadan izleyiciyle baş başa kalmasıdır.

ONUR GÜLFİDAN

Sanatçı

ONUR GÜLFİDAN

Pandemi hayatımızda çok şeyi değiştirdi buna sanat dünyası da dahil elbette, online galeri gezmek veya dijital görselden sanat eseri görmenin fiziksel karşılıklarının yerini tutacağını sanmıyorum, bu şimdilik bir mecburiyet mi? evet, ancak gözle görmek sanat eserinin bulunduğu mekanda bulunmak arada dijital bir bariyer olmaması daha insani dir diye düşünüyorum.Sanatçılar için, ulaşılabilir olmak adına bir kolaylık olsa da, üretim açısından kısıtlanmış bir dünyada sanat eseri üretmek ne kadar verimli olacak göreceğiz.

ÖMER PEKİN

Sanatçı

ÖMER PEKİN

Aslında bu yeni düzen ve getirecekleriyle ilgili ilk evreyi atlattık. Önce telaşla kendini dijital ortama atan bir sanat dünyası gördük. İçeriğin genel olarak çok önemi yoktu, onun yerine bir boş görünmeme paniği hakimdi. Geçmişte dijital dünyayı "herkes yapıyor" diye, eksik kalmamak için kullanan ya da gerçekten burayı ayrı bir mecra olarak kabullenip buraya kendi içinde emek harcayan kurumlar, şimdi, çoğunlukla bunun vakti gelince hayatımızdan çıkacak bir durum olmadığını kabullenmeye başladı.

Sanat piyasasından ve pazarlamasından çok ayrı bir yerde duran, ne olursa olsun zihnen ya da fiziksel olarak üretmeye devam edecek olan sanatçılar düşünüldüğünde, ilk dikkatimi çeken eser satış süreçlerinin çok daha şeffaflaşmış olması. Art Basel Hong Kong ile başlayan bir dalgayla, artık eser fiyatları çok daha rahat email gönderimi ve çevrimiçi diğer mecralar yoluyla kitlesel olarak duyuruluyor. Bu, pandeminin etkileri hayatımızdan çıktıktan sonra da ne ölçüde bu şekilde devam edecek ve gerçekleşen satışı ne derece etkileyecek merak ediyorum. Öte yandan sanat nesnesinin kendisiyle ilgili başka bir soruyu tartışmaya değer buluyorum. Fotoğraf, heykel, enstalasyon, resim ya da başka herhangi bir medium ile üretilmiş bütün eserleri iki boyutlu olarak gördüğümüz bir dönemde, eserde görselliğin önemi mi öne çıkıyor? İçerik, süreç ve kavramsal altyapı; renk, parlaklık, form gibi konuların altında mı kalıyor? İnteraktif, performatif sanat eserleri için bu deneyim nasıl olacak? İzleyici ile aktive olan birçok iş var. Bu deneyimlerin farklı şekillerde nasıl var olabileceği düşüncesi önem kazanacak diye düşünüyorum. Bu belki de AR ve VR teknolojisiyle üretilen eserler konusundaki önyargılarımızda zamanda hızlı bir atlamaya yol açacak.

Belgeleme, arşiv oluşturma, ve sanat deneyimini dijital olarak yaşatma için kafa yorarken, bu teknolojilerin önemini reddetme lüksümüz, bu konuda tutucu olma lüksümüz çok kalmayacak. Yakın geçmişe kadar "acaba sanat mı?" diye sorguladığımız bu şekilde üretilmiş sanat eserlerinin aslında sanat-izleyici arasındaki o özel ilişkiyi pekala da verdiği düşüncesine adapte olacağız.

SEÇKİN PİRİM

Sanatçı

SEÇKİN PİRİM

Duygu olarak bir çok ilk yaşadığımız bir dönemden geçiyoruz. Kişisel olarak belki de ilk defa gün yüzüne çıkan yönlerimizle karşılaşılıyor. Şu an herkes bence bu duygularını sorgulama ve öğrenme aşamasında. Tüm bunlar geçtikten sonra, sanatçı, yapıt ve izleyici tekrar eskisi gibi bir araya gelecektir. Sosyal medya üzerinden yapılan tüm paylaşımlar, canlı yayınlar, yapıt görselleri, sergiler şu an için tüm açıkları kapatmada bir nebze olsun yarar sağlıyor. Ayrıca keyifli taraflarıda var tabiki. Çok merak ettiğiniz bir sanatçının atolyesine canlı tanık olmak mesela...Ama hissiyatım bunun sadece böyle dönemler ile sınırlı kalacağı.

Sanat eseri ile olan fiziksel yakınlık ve birebir karşısında olma hali başka bir alternatif ile yerine konacak bir duygu değil bence. Özellikle bir heykeltraş olarak, heykeli, ortamda yarattığı kendi özgürlük alanında izlemek, kaçırmak dokunmak, malzemeyi algılamak isterim. Bunlar sanal ortamda yaşayabileceğimiz hisler değil. Tabiki bu daha öncesinde de Sanatsal ifade için sosyal medyayı kullanan sanatçılar için geçerli olmayabilir. Zaten materyalleri buydu. Atolye hissini seven ve eliyle çalışmaya bayılan biri olarak benim için en azından şu an için bir alternatif materyal olmaz.ilerisi için bilemem:) Sanatçı, her şekilde, her ortamda ve her zaman diliminde üretimlerine devam etmiştir. Ve bunu içgüdüsel şekilde bir ihtiyaç olarak yapar. Bireysel olarak cevap vermem gerekirse, böyle zorunlu ve ucu belirsiz bir durum ne yazıkki mental olarak şu an için üretimimi ve konsantrasyonumu engelliyor. Eve yada atolyeye kapanma fikri aslında tam benlik bir şey. Sadece bu karar bana ait olduğu zaman.Bu sonraki üretimlerime yüksek ihtimalle yansıyacak. Nasıl olur bilemiyorum ancak yansıyacağı kesin. Bütün işlerim yaşadıklarım ve sonuçlarından ortaya çıktığı için bu sürecinde bir yapıtlar serisine dönüşmemesi imkansız sanırım. Kafamda sonraki yapıtlar için bir sürü soru var. Ama cevaplarını bu bekleme hali bitip atolyeye girdiğimde verceğim sanırım. Göreceğiz...

SELMA GÜRBÜZ

Sanatçı

SELMA GÜRBÜZ

Sosyal medya bir sanat eserinin teşhir edilerek kamuoyuna sunulabilecek alternatif bir medyum olamaz. Video art ya da sinematik içeriğe sahip eserleri bir kenara koyarsak; sosyal medyanın bir sanat eserinin -en azından benim iştigal ettiğim sanatın- anlamsal ve duygusal içeriğini eksiksizce ortaya koyma imkânı yoktur. Böyle bir iddia taşıyamaz. Bir sanat eseriyle karşı karşıya gelmenin alımlayıcı üstünde yarattığı etkiyi sosyal medyanın yaratması mümkün değildir. Ancak ve sadece reklam ve tanıtım amaçlı bir mecra olarak düşünülebilir.

Şu anda yaşamakta olduğumuz pandemi gerçekliği elbette ki sanatçının üretim yapma ve yaptığı işi sanatseverlerle buluşturma imkânlarını daralttı, hatta elinden aldı. Pandeminin neden olduğu ekonomik daralma hiç şüphe yok ki herkesi etkilediği gibi galerileri, koleksiyonerleri ve sanatçıları da olumsuz anlamda etkiledi, bir süre daha etkilemeye devam edecek gibi görünüyor. Hali hazırda planlanmış olan sergiler, sanat etkinlikleri ya ertelendi ya da iptal edilmek zorunda kaldı. Tabii bu durumun zincirleme başka etkileri de olacak. Diğer taraftan sanatsever kitle de bir süre boyunca sergilere gidip gitmeme, etkinliklere katılıp katılmama gibi doğal çekinceler yaşayacak. Ancak bu sıkıntılı sürecin de bir noktada sona ereceğini ve yavaş yavaş bütün dünyada normalleşmeye doğru kademeli bir geçiş yaşanacağını düşünüyorum. Hepimizin iyimser olmaya ihtiyacı var.

SENA BAŞÖZ

Sanatçı

SENA BAŞÖZ

Şu an büyük bir belirsizliğin tam ortasındayız. En azından bir süre eski sosyalliğimize dönemeyeceğiz gibi görünüyor. Bu süreçte sosyal medya sanatsal ifadeler için ister istemez bir alternatif haline geldi ama ben bunu geçici bir durum olarak değerlendiriyorum. Bunun iki ana nedeni var. Biri esere için özellikleri bütün olarak aktaramamakla ilgili ikincisi esere küratöryel katkıyla eklenenleri kaybetmekle ki bu ikisi bir noktada iç içe geçiyor. Öncelikle bazı video eserleri ve sosyal medya için tasarlanmış eserler dışında kalan çoğu sanat eseri bu mecrada tüm potansiyeliyle aktarılamıyor veya algılanamıyor.

Bir sanat eserinin okumasını yaparken rasyonel değerlendirmeden önce sezgilerimizi kullanıyoruz. Bir eserle sezgisel olarak iletişime geçtiğimizde görsel, işitsel özelliklerin ve/veya metin aracılığıyla aktarıların ötesinde kurduğumuz bedensel bir iletişim de var. Bedenimizle de öğreniyoruz ve hissediyoruz. Bilgisayar başında oturan bir insanın tecrübesi bedensel olarak bir eserle karşılaşmakla kesinlikle aynı şey değil. Eserin bedenimize göre konumu, boyutları, etrafında katettiğimiz yol veya eserin bizi yönlendirdiği koreografi gibi kaybedilen unsurlar var ki burada küratöryel katkıdan da söz etmeliyim. Sanat eserleri çoğu zaman mekâna birbirlerini ve mekânı gözeterek yerleştiriliyor. Bu seçim ve yerleşimle serginin kavramsal çerçevesini tartışan, açan, dönüştüren dinamikler oluşturuluyor. Sanat eserleri yan yana konulduğunda birbirleriyle diyaloga geçip yeni bir anlatı üretiyorlar. Bu anlatı iki öğenin tekil potansiyellerinin toplamının ötesine geçerek yeni okumalara alan açabilir. İnternette organik bir ilişkisi olmayan biri olarak tutucu olmak istemiyorum; benzer bir alan websitesinde yan yana durmakla da açılabilir ama bu asla bir mekâna bir enerji yüklemek ve içinde bedenlen varolmakla aynı dinamiği yaratamaz.

Bu nedenle şu an bir sanatçı olarak da bir sanat sever olarak da eserlerle bir mekân dahilinde fiziken karşılaşmayı dört gözle bekliyorum ve üretim sürecimde eski duruma odaklı olduğu için dönüşmedi. Ama şunu da belirtmem lazım; tüm bunları içinde bulunduğumuz süreci geçici bir süreç olarak değerlendirerek yazıyorum. Eğer senelerce sürecek bir duruma dönüşürse mutlaka her şey gibi sanat da sanat üretimi de dönüşecektir.

SERKAN YÜKSEL

Sanatçı

SERKAN YÜKSEL

Ekonomik koşulların belirleyiciliğinde sanat alanında yaşanacak değişimler, sanatçıların ve sanat ortamının sağlıklı bir zeminde ve aynı şekilde devam etmesini zorlaştıracak gibi gözüküyor. Küresel boyutta devam eden salgın ve karantina sürecinden önce dijital olanaklar şimdiki kadar yoğun olmasa da galeriler, sanatçılar ve izleyiciler tarafından zaten kullanılmaktaydı. Yaşadığımız izole edilmiş durum, bu olanakların sanatçı, galeri ve izleyici tarafından daha yoğun kullanımını beraberinde getirdi.

Salgın öncesinde birçok sanatçının izole bir halde kendi atölyesinde üretimlerini gerçekleştirdiğini, bu süreçte ve sonrasında da eser üretimleriyle ilgili değişen bir durumun olmayacağını düşünmek istiyorum. Sanat ortamlarının kapalı olması, eserlerin görünürlüğünün ve içeriğinin izleyiciyle paylaşımını dijitalleştirdi. Dijitalleşmiş sanat içeriğinin yeni dönemde eski sistemle birlikte devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Eser alımlarında ise, eski sistemde olduğu gibi koleksiyonerin eseri incelemesi, onunla bir bağ kurması benim için daha anlamlı. Yaşadığımız bu zorlu süreçte sanatçıların ve sanat ortamındaki herkesin desteğe ihtiyacı var. Yeni renklerin, yeni seslerin kaybolup gitmesine izin vermeyelim. Çünkü sürekli ötelenmiş bilime ve beraberinde sanata çok ihtiyacımız var.

SERVER DEMİRTAŞ

Sanatçı

SERVER DEMİRTAŞ

Pandemi nedeniyle gelecekte bizleri neler bekliyor , sanat yaşamında ne gibi değişiklikler olacak açıksası bir öngörüm yok. Altı ay öncesine kadar deprem ile ilgili büyük endişeler yaşıyorduk. Güçlendirme yapılacak diye atölyemden geçici olarak ayrılmıştım, ve şimdi her şey belirsiz. Galeriler ,sanatçılar zor günler geçiriyor ve ne zaman daha normale döneceğimizi bilemiyoruz. Pandemi öncesi de çok sanatçı için kolay değildi. Kirasını ödemekte zorluk çeken tanıdıklarım var , onlar bu dönemi nasıl geçireceklerini bilmiyorlar.

Yeni bir fikir olmadığı sürece, zevkli olmasa da sanatı dijital ortamda görmek durumunda kalabiliriz. Bir sanat eseri minik ekranda ne kadar fikir verebilir. 'Hiç bişey eskisi gibi olmayacak ' söylemi bana hep eskiyi bile arayacakmışız gibi geliyor. Sanat Piyasasından açıkçası hiç anlamıyorum, ama bildiğim o ki, profesyoneller için bu çok fazla sorun olmayacak. Uzunca bir süre sanat eserleri atölyelerde ve galeri depolarında bekleyerek değerli! olacaklar. Belki de bazı çevreler bu prestijli alana bir süre mesafe koyarak güvenlik alanlarının daha iyi olması için bekleyebilirler.

SEZA PAKER

Sanatçı

SEZA PAKER

21. yüzyıl da, (Gerek günlük yaşantımızda gerek iş dünyamızda) Gerçek yaşantımız ve sanal yaşantımız birleşti. Bugünkü evde kal deneyiminden gerçek hayatımızın ne kadar önemli olduğunu, ne kadar beş duyu üzerine gittiğini(Görmek işitmek koku almak tad almak ve dokunmak) ve bunların üçünün eksikliğini fark ederek sanal hayatımızda yaşıyoruz Ayrıca, sanal hayatımızda kullandığımız en büyük silah bir Görüntüden bir başka bilgi aktarımına sıçrama ! Dilediğiniz an ve karşınızdakinin farkında olmadığı şekilde...

Halbuki gerçek hayatımızda karşı karşıya olduğumuz toplantılarda, bütün duygularımızı kullandığımız iş randevularımızda , sergilerde, (sürpriz, heyecan, şaşırma, duygulanma etkilenme, üzülme, sevinme gibi affectleri) paylaşıyoruz, daha doğrusu birebir paylaşıyoruz ... Tabii ki sanal hayatta da bunları ucundan paylaşabiliyoruz ama aynı şekilde olamıyor... Bu orantı ne olmalı? İleride? Eğer 'novel' i azaltmaya ,atlatmaya doğru gidilebilirse! Dileğimiz, bu beklenti sürecinde sanal hayatta gerçeğe yakın birebir konuşmaları çoğaltmak onları derinleştirmek... Örneğin, koleksiyoncuların sanatçılarla birebir ilişkilerini çoğaltması; galerilerin arkada takip etmesi ve keyif alması ve de tabii ki galerilerin, sanat merkezlerin ve müze küratörlerinin de aynı şekilde sanatçılarla çok yakın diyalog da olmaları! Bu tecrübeden beklenen, sanatçıların çalışmalarına (eski ve yeni) yaklaşmaları.... Bu belirsizlik dünyasında sanal yaklaşma, herhalde en önemli konu olacaktır sanatçıları koruyabilmek için.

SİDAR BAKİ

Sanatçı

SİDAR BAKİ

Öncelikle içinde bulunduğumuz sürece çok yabancıyız. Her gün yeni bir şey deneyimliyoruz. Dolayısıyla sonrası da çok belirsiz. Belirsizlik iyidir aslında, çoğu zaman yaratıcı bir süreç doğurur. Hepimizin dışarıdan çekilip, içeriye kapandığımız ve kısa süreceğini umut ettiğim bu süreç sonrasında insanların büyük bir açlıkla sanat mekanlarına akacağını düşünüyorum. Çünkü ruhlarımızın güzel şeylere ihtiyacı var. Karamsar olmak istemiyorum, her şeyin güzel olacağına inanmak istiyorum. Hep birlikte yaşayıp göreceğiz. Sosyal medyanın sanat mekanlarına alternatif olduğunu düşünmüyorum. Ancak şu an elimizde bir tek o var. İzleyiciyle iletişim kurduğumuz bu platform da çok değerli tabii.

Sanatın dijitalde daha görünür olması, salgının bize bir hediyesi olacak. Bu süreçte yaşadığımız sanal alternatifler sonraki süreçte de farklı biçimlerde ve daha güçlü bir şekilde karşımıza çıkacaktır diye düşünüyorum. Belirsizliğin içinde olduğumuzdan bahsetmiştim. Belirsizlik devingen bir haldir. İleriye görememek, plan yapamamak; sürekli tetikte olmamızı, canlı kalmamızı sağlar, rehabeti önler. Bu durum iyi değerlendirilirse yeni sürprizler yeni deneyimler ile verimli bir sürece evrileceğine inanıyorum.

ŞAKİR GÖKÇEBAĞ

Sanatçı

ŞAKİR GÖKÇEBAĞ

Sosyal medya zaten uzunca bir zamandır sanatsal ifadeler için bir platform. Sanatını sadece bu mecraya göre kurgulayanlar bile var. Bu, sanatçının önündeki alternatiflerden biri. Ne kadar önemli? Buna zaman karar verecek. Sanat'ın izleyici ile buluşmasında sosyal medyanın az ya da çok bir şekilde rolü olacak. Sosyal medya sanatı ne kadar doğru bir şekilde izleyiciye aktarıyor? Bu ayrı bir tartışma konusu. Sanat eserini sergilenmiş olarak görmek ile cep telefonunun bir başkasının bakış açısından görmek arasında büyük farklar olacaktır. Sıradan bir iş olağanüstü bir şekilde takdim edilebilir veya tam tersi.

Örneğin bir yerleştirmenin fotoğraflanması (zaten başlı başına bir mesele) ve yine bunun sosyal medyada farklı mecralarda görülmesi... bunların hepsi sanat eserinin imajını doğrudan ilgilendiren konular. İmajların, konuların çok çabuk tüketilmesi. 30-40 yıl önce aylarca üstünde durulacak durumlar şimdilerde çok daha kısa zamanda tüketilir halde. Bunlar içinde bulunduğumuz digital zamanın kaçınılmaz sonuçları. (Bu düşünceler nedense bana Andy Warhol'un herkesin "15 dakikalığına ünlü olması" sözünü hatırlattı. Günümüzde bu süre herhalde birkaç saniyeye tekabül ediyor olsa gerek.) Bir de sosyal medyanın demokratikliği meselesi var. Sergi imkanı olmayanlara bir alternatif: online show. Herkesin kendini bir şekilde ifade etme olanağına veya özgürlüğüne sahip olduğu bir mecra ama, demokratikliği tartışılır. Sosyal medyanın sanatçının üretim - sürecindeki rolü ise onun bu mecrayı ne kadar önemseydiği ile alakalı. Ben yaptığım işlerde sosyal medyayı doğrudan kullanmıyorum. Sadece iletişim kısmı ile aşırıya kaçmadan ilgililiyim. Bunun sanatıma dolaylı ya da dolaysız etkisini ölçmek çok zor. Önemli olan herhalde olumlu taraflarından faydalanmak, olumsuzluklardan ise kaçınmak. Sanat özünde değişmez. İcra seçeneklerinin çoğalması sanatın yararınadır. Eğer kriz çok uzun sürmez ise yine herşeyin aşağı yukarı eskisi gibi olacağını düşünüyorum. Digitalleşme, sanal ortama kayma elbet daha da artacak. Hızlı üretim, hızlı tüketim, yüksek tempo, koşuşturmalar... bütün bunlara -virüs'ün bizlere izin verdiği dozajda- yavaş yavaş geri döneceğiz. Pandemi'nin bize hatırlattığı dogayı, yavaşlamayı umarım kolay unutmayız.

TANER CEYLAN

Sanatçı

TANER CEYLAN

İnanın hiçbir şey bilmiyorum ve de tahmin edemiyorum. Hep beraber yaşayacağız ve göreceğiz. Tek bir şey biliyorum aşk kazanacak! Sanat aşkı kazanacak. Bu aşkla sanatı üreten ve ona sahip olanlar ne pahasına olursa olsun vazgeçmeyecekler üstelik hangi disiplinde olursa olsun. Şimdi düşünüyorum da Vermeer, Degas, Monet, Lautrec, Van Gogh, Rodin "o fuarda yer alayım şu galeride sergim olsun, New York ve Londra'da sergiler açayım" diye sanat yapmadılar. Bu ustalar hangi dürtüyle yaptılarsa bugün de aynı dürtüyle sanat yapanlar için bir şey değişmeyecek.

80'li ve 90'lı yıllardan geçmiş bir ressam olarak ne dediğimi çok iyi biliyorum. Bir şekilde ek işlerde çalışarak sanat yapıyor hiçbir şeyin yoksa bile yanık bir kibrit çöpü ve bir parça kağıt bir esere dönüşebiliyor. İlla bugün de sergilenmesi gerekmiyor ayrıca, sanat dediğin şey bugün için üretilmez. Aynı şekilde Gertrude Stein veya Henry Frick koleksiyonlarını bir iki yıl sonra müzayedelerde iki katına satmak için derlemediler. Bunun dışında hareket edip bambaşka amaçlar için sanatı kullananlar düşünsün. Merkel Almanyası'nda olmadığımız da aşikar artık, ülken kadar büyüksün. İlk günden itibaren biz sanatçılar kendi aramızda gerekli destek ağlarını kurarak yolumuza devam ediyoruz. Bu yeni ortamda sanatın demokratikleştiğini görmek ne kadar güzel, sosyal medyadan sanatçı atölyelerinin canlı yayında görüyoruz, sanat insanlarının ve sanatçıların söyleşilerini dinliyoruz. Bu bence muazzam bir zenginlik! Aynı zamanda sanatçının işine direkt erişim sağlıyor, bu da umarım emek sömürsünün önüne geçip yüzde 70'lere varan sanat tacirleri paylarını bitecek daha hakkaniyetli sergiler gerçekleştirecektir. Ben tüm dünya sanatı için oldukça heyecanlı ve mutluyum gelişmelerden.

YUSUF AYGEÇ

Sanatçı

YUSUF AYGEÇ

Digital ortamın sanatı etkisi altına alması aslında yeni bir dinamik değil, uzun süredir gösterim ve farklı kitlelere hitap edebilme anlamında etkili bir yol olarak kullanılıyor. Covid-19 virüsü ile değişen faktör sadece sanatçı konuşmaları, atölye ziyaretleri, koleksiyoner-galerici konuşmaları gibi sanat piyasasının daha içerisinde olup takip edenlerin ulaşılabilirdiği eventleri sosyal medyaya taşımış olması. Bu konuyu olumsuz olarak görmüyor tam aksine daha verimli ve anlaşılabilir olduğunu düşünüyorum.

Yalnız online sergi noktasına değinecek olursak, sadece bu dönem de çalışabileceğini düşündüğüm bir sistem gibi geliyor bana. Sanat eseri izleyiciyle direk bir iletişim halinde olmazsa, ifadesinin ve kavramının tahrip edildiğini düşünüyorum. Eğer bundan sonra da süreç sadece online gösterimler üzerine kurulu bir şekilde devam ederse o zaman malzemenin bir hükmü kalmayacaktır. Bu da üretilen bütün sanat nesnelerini digital üretim tekniklerine yönlendirecektir ve bu bana biraz imkansız gibi geliyor. Sanat üretiminde malzeme tektipleşemeyeceği gibi üretim yöntemleri tektipleşemez. Koleksiyonerler uzun zamandır ön izleme olarak digital dosyalar üzerinden izlemeler yapıyorlar. Fakat bu süreç dahilinde galeri de açılan bir sergi göremeyecekleri için takip ettikleri ve belki de daha önce alım yaptıkları sanatçılar üzerinden devam edeceklerdir. Veya güven duydukları galeriler aracılığı ile çalışmayı tercih edeceklerdir. Sanatçılar da pandemi dönemini verimli geçirip üretimlerini tüm bu olumsuzluklara rağmen devam ettirebilirse, türk çağdaş sanatı için gelecek dönem çok umut vadeci görünür. sanat tarihinde pek çok böyle kırılma noktası olmuştur 1.-2. Dünya savaşı dönemi araştırılırsa çok benzer süreçler olduğu gayet anlaşılacaktır. Bu sıkıntılı sürecin bir an evvel bitmesi ümidi ile, umarım bu süreç bize geçtiğimiz dönemdeki hataları yapmamayı ve daha bilinçli sanat okuyabilmemizi, popülerleşenin peşinden değil de hissedebildiğimiz peşinden gitmeyi öğretir.

karantina günlerinde sanat / soru - cevap

Vahap Avşar

Mehtap Baydu

Ahmet Öğüt

Genco Gülan

Erdal Duman

Halil Altındere

CANAN

Murat Germen

Neriman Polat

Şükran Moral

TUNCA

Ansen

Murat Palta

Serkan Yüksel

Günnur Özsoy

Nermin Er

Ayşe Bezenmiş

Gülfem Kessler

Oğuz Kaleli

Gülsün Karamustafa

Aslı Çavuşoğlu

Ferhat Özgür

Fırat Engin

Kezban Arca Batıbeki

Selma Gürbüz

Aralık 2020 | Pandemi Sonrası Sanat : Banu ÇARMIKLI

röportaj
pandemi
sonrası
sanat

Mart - Aralık 2020 Notları

[İsme tıklayınız](#)

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Soru cevap bölümü

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Banu Çarmıklı: *Sizce sosyal medya gerçekten sanatsal ifadeler için alternatif bir platform oluşturuyor mu? Bu durum sanatçının üretim sürecine nasıl etki edecek?*

Vahap Avşar: Yaşadığımız sağlık krizi insanlığın neslini sürdürebilmek için köklü bir değişime ihtiyacı olduğunu açığa çıkarttı. Bu krizin getireceği yeni ekonomik durum sonucunda sergi mekanlarının azalması mümkün ancak sanatın özünde değişeceğini sanmıyorum. Benim sanat anlayışım, sanatçının hem yaşamsal hem de sanatsal sorunlara yeni çözümler, yeni düşünce ve yeni görsel ifade biçimleri üretmesi üzerine kurulu, bu durumda bu yaklaşımın özellikle geçerli olacağını düşünüyorum.

İnsanlık olarak topyekün değişmemiz kaçınılmaz bir hal aldı. Aşırı üretim, aşırı promosyon ve aşırı israfın son verildiği bir dünyada hayvanları, doğayı ve diğer insanları sömürmeden yaşayabileceğimiz yeni bir sistem kurmamız zorunlu hale geldi. Sanatçılarda doğal olarak bu değişimin öncüsü olmak durumundalar. Kendi sanatımı bu doğrultuda yararlı bir araç olarak kullanmayı düşünüyorum.

Bana kalırsa sosyal medya yıllardır çok popüler olmasına rağmen alternatif bir platform olamadı, sanat yapmak insanlığın en temel ve eski içgüdülerinden birisi olduğu için doğal yapısında kolay kolay bir değişme olmadı, temelinde değişeceğini sanmıyorum. Sadece biçimsel olarak değişmekte, daha grafik ve hızlı okunabilir işler üretilmekte ancak temelde "iyi sanat nedir" sorusuna yeni bir cevap veremiyor. Çocukluğumda, 1980 başlarında sanat görgüm, Milliyet sanat dergisi ile sınırlıyken ve bugün elimdeki telefon sayesinde göreceli olarak sınırsız hale gelsede sanat yapma arzumda ve felsefemde köklü bir değişim olmadı diyebiliriz.

Mehtap Baydu: Müzelerin ve galerilerin sergilerini online gösterime açmaları yeni bir şey olmamakla birlikte hiç bu kadar anlamlı olmamıştı. Elbette ki sanat, iletişimin bütün imkanlarını en uçta, en yenilikçi form ve içerikleri kullanarak ifade bulacaktır.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Mehtap Baydu: Bu tecrit ortamıyla karşılaştığımız iletişim koşulları ya da sınırlamaları şu ana kadar üretilen sanatın online gösterime sokulması için bir zorunluluk doğurduğu gibi, zaten dijital ortam için üretilen sanat eserlerinin de yeni bir bakışla tekrar ele alınmasına vesile oldu. Sosyal medya yaşamımıza daha yeni katıldığı günlerden beri sanatsal üretimin ve paylaşımın alternatif alanlarından birisi olmuştur. Sosyal iletişim kanallarının her birisi sanat için alternatif bir platform oluşturur. Bu alanlar sanatın üretim ya da uygulama alanı olabileceği gibi sanatsal üretime yardımcı olarak araçsallaştırılacaklardır. Kendi üretim geçmişime baktığımda, 2011'de belirli bir süre sosyal medya kullanımında kalmak üzere hazırladığım video performans "Mehtap" çalışmasında görüldüğü gibi sosyal medya sanatsal ifadeler için alternatif bir platform oluşturduğu gibi sanatsal üretim sürecinin veya çalışmanın da kolayca bir parçası haline gelebiliyor. Bununla birlikte bu gün sosyal medya sanatçı için olduğu gibi müze ve galeriler için de olmazsa olmaz bir etkinlik alanı haline hale gelmiştir. Sosyal medya ve onun sunduğu sanal gerçeklik eksiği veya fazlasıyla alternatif bir platform oluşturacaktır. Ancak eser sosyal medya amaçlanarak üretilmemiş ise izleyicinin ve sanatçının yada izleyecinin ve eserin bir iletişim aracı, yada bir ara yüz gerektirmeden bir araya gelmesi elbetteki sanatın vazgeçilmezidir.

Ahmet Ögüt: Yıllardır dillendirdiğim bir husus var: Sanat Kurumları kriz anlarında en hızlı manevrayı yapabilecek önde gelen, diğer kurumlara örnek olan kurumlar olmalı, fakat ne yazık ki çoğu örnekte sanat kurumlarının krizlere hazırlıklı olmadıklarını, kendi brokratik yapıları ve takvimlerinin ötesinde yaratıcı bir reflex göstermeye alışkın olmadını görüyoruz. Online dünyayı kontrol eden mega şirketlerden biri olan Google zaten uzun zamandır "Google Arts & Culture" projesi adı altında 2000'den fazla müzeyi sanal gezilebilecek bir şekilde en son teknolojileri kullanarak bir platform oluşturmuştu. Çoğu büyük ve saygın müzenin kendi başına yapamayacakları bir teknolojiye bahsediyoruz. Zaten planlanmış sergilerin Jpeg ve video kayıtlarıyla yapılan online sunumlara sırf bu yüzden "exhibition" demek biraz haksızlık.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Ahmet Ögüt: Bir adım daha ileri gidilmesi gerekiyor. Kriz anlarında hali hazırda var olan programlar çoğunlukla işlevini yitiriyor. Bu günlerde konuşulması gereken online gösterimleri yeni bir devir açılmış gibi sunmak yerine, içinde bulunduğumuz ve bizleri evlere hapseden, birbirimizden uzak durmamızı gerektiren bu yeni radikal durumda; "online ve fiziksel olan dünya, ez zamanlı olarak nasıl yeniden ilişkilendirilebilir?" sorusuna yaratıcı cevaplar bulmak, bu ekseninde programları baştan hazırlamak, kısıtlı imkanları avantaja nasıl çeviririzi düşünmek. Bunu sanat kurumları ya da sanatçılar düşünmezse, şahit olduğumuz gibi devletlerin kendileri neredeyse sanatçıymış ya da sanat kurumuymuş gibi kamusal alanı tamamiyle deneysel kararlarla kendileri şekillendirecek. Bence önümüzdeki süreçte sanatçıların işleri bulunacak yaratıcı çözümlerle şekillenmeye başlayacak, sanatın sanal hali bile gerçek, fiziksel dünyada fonksiyonel ve pratik çözümler bulmaya evrilecek gibi geliyor bana.

Genco Gülan: Pandemi ile beraber Dünya değişecek, sanatın da değişecek olması çok doğal. Sanal ortama kayma kesinlikle olacaktır fakat büyük bir kavimler göçü yaşanacağını da düşünmüyorum. Şahsen 1990ların ortalarından beri yürüttüğüm istanbulmuseum.org ve webbiennial.org online projelerimi tekrar aktive edeceğim. Vakti geldi. Fakat fiziksel üretimlerime de devam ediyorum, yeni sergileme metotları düşünüyorum. Halen denizler ve ırmaklar tanrısı Okeanos'un büyük bir mozaik portresi üzerinde çalışıyorum. Ne demişler: Ars longa, vita brevis.

Erdal Duman: Dünyada yaşanan bu olaylar neticesinde sosyal ve iktisadi alanda değişimleri yaşamakla birlikte ilerde de bir paradigma değişiminin kaçınılmaz olduğunu görebiliriz. teknolojik gelişmelerin, finansal krizlerin, doğal kaynakların tükenmesi, şimdiki zaman alışkanlıklarının ve yaşam şeklinin artık yürütülememesi, artan nüfus ve bu nüfusa yeterli ihtiyacın karşılanamaması gibi bir çok etken bu değişimi zorunlu kılıyor. Bu değişimin sonucunda sanatın da buradan payına düşeni alacağı kuşkusuz.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Erdal Duman: Şu sıralar zorunlu olarak insanlar birbirleriyle sosyal medya üzerinden iletişim kuruyor. Bazı paylaşımlar için alternatif bir platforma dönüşmüş gibi görünse de bu haliyle sadece haberi-etkinliği iletmede, göstermede sınırlıyken bir yanı da eksik kalıyor. sanatın, sanat eyleminin nedenlerinden biri bir tür iletişim aracı olmasından kaynaklı ve bunun için de sunum şekilleri değişebilir. Zamanın ve koşulların durumuna göre farklılık gösterebilir. sanat ortamının genişlemesi ve büyümesi için karşılaşmalara ve tartışmalara ihtiyacı vardır. Bana göre sosyal medya üzerinden sağlanan karşılaşmalarda eksik kalan taraf, özne ve nesnenin yer değiştirmesine olanak sağlamaması. Yani bu diyalogda süreç dışardan yürütüldüğü gibi içine de alamıyor. Bu iletişimden çok bir iletişimsizliği doğurur ki bu sanatın kendisi için büyük bir sorundur. Asıl olan iletişimdir, ortada olan nesne ya da yaratılmış her ne ise bir bahanedir. Bu nedenle sanat kendine gerekli olan zemini yapısından kaynaklı yaratacaktır. Yaşadığımız bu süreç bana biraz fütüristleri hatırlatıyor. 20. Yüzyıl başlarında gelişen ve değişen dünyada sanatçılar fütürist manifesto yayınlar. Gelişen sanayi ve makinelerin, teknolojinin, modern mimarinin, buharlı trenlerin, uçakların, kısalan mesafelerin dünyasında biz de bu çağı selamlayan işler yapacağız dediler. Bugün her şey ortada ve insanlık bugünlere gelirken sanat dışında her şeyle geldi. Bundan sonraki süreçte sanatçılara ve bilim insanlarına daha çok ihtiyacı olacağı da ortada.

Banu Çarmıklı: *Sanatsal pratiğinize hiç hakim olmayan bir izleyiciye, çalışmalarınızı anlatmanız gerekse, zihninde canlandırabileceği şekilde biçimsel ve kavramsal açıdan nasıl tarif ederdiniz?*

Halil Altındere: Üretimlerim ziyaretçiyle diyalogu önemsiyor. Günlük yaşantımızda gördüğümüz şeyleri farklı şekillerde ifade ediyorum. Sadece beyaz küp içinde anlamlı olan veya sanatı takip eden insanlara yönelik değil yaptığım işler; ekonomik ve sosyal olarak sanatla buluşamayacak olan insanları da sanata çekme, kısacası herkesi sanata dahil etme üzerine yoğunlaşıyorum.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Halil Altındere: Üretimlerim ziyaretçiyle diyalogu önemsiyor. Günlük yaşantımızda gördüğümüz şeyleri farklı şekillerde ifade ediyorum. Sadece beyaz küp içinde anlamlı olan veya sanatı takip eden insanlara yönelik değil yaptığım işler; ekonomik ve sosyal olarak sanatla buluşamayacak olan insanları da sanata çekme, kısacası herkesi sanata dahil etme üzerine yoğunlaşıyorum.

Gündelik hayatımızda gördüğümüz şeyleri alıp, farklı bir fonksiyonla ziyaretçiye sunuyorum. Sıradan bir nesne benim sergimde farklı bir anlam kazanabiliyor. Üretimlerimde kullandığım her şey gündelik hayat içinde var. Tüm eserlerimde hayatın kendisine yer veriyorum. Hatta bu sınırların bulanıklaşması hoşuma gidiyor. Örneğin mülteci bir astronot, benim yarattığım kurgusal bir karakter gibi görünüyor, ama gerçek. Ya da Carpetland işimdeki halı tarlası, sanki ben yerleştirmişim gibi ama aslında ready-made. Veya cüce güvenlik görevlisi sanki hep orda, işinin başındaymış gibi geliyor insanlara

CANAN: Ben sanat yapıtının samimi üretildiği sürece ister sıradan olsun ister profesyonel izleyici olsun herkes tarafından anlaşılacağını düşünen bir sanatçıyım. Genel kanı güncel sanatın kolay anlaşılabilir olduğu ve anlamak için belli bir pratiğe ya da eğitime sahip olmak gerektiğidir. Oysa sanat izlemek bir kitabı okumak, bir filmi seyretmek ve hatta bir müziği dinlemek gibidir. Bilmediğiniz bir dilde bir müzik dinlediğinizde sözlerini anlamadığınız ve üretenin hangi şiarla ürettiğini bilmediğiniz halde ruhunuza hitap ettiğiniz için duygulanırsınız haz alırsınız tutkuyla dans edersiniz coşkulanırsınız arkadaşlarınızın da aynı heyecanı paylaşmasını istersiniz belki ağlırsınız belki de üzerinde fikir yürütürsünüz bazen de sanatçının ya da bu müzik üzerine yazılmış bir yazıyı okursunuz ve aynı düşündüğünüzü farkedersiniz. Sanat da böyle birseydir eğitim gerektirmez ve sanatçının klavuzluğu olmadan anlaşılır. Çünkü öncelikli olarak sanat yapıtı sanatçısına ihtiyaç duymadan kendini anlatır. Bir çeşit ayna vazifesini görür. Sanatçı kendine ait bir duygu ya da düşünceyi aktarırken aslına bakarsanız izleyici sanatçıyı değil tam tersi kendini bulur. Sebebi ortak noktalarımızın olmasıdır.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

CANAN: Ben kişisel olarak sanat yapıtımı anlatırken ve sanatsal pratiğimi özetlerken sembollerden yola çıkıyorum. Sembollerin hayatımızın tüm alanında yer aldığını ve güzellikler dili olduğunu ve sembollerin de doğadan esinlendiğine inanıyorum. Dolayısıyla sanatın tüm alanında ister dans ister sinema ister müzik ister edebiyat her zaman sembollerin sanatın vazgeçilmez dili olduğuna inanan birisi olarak öncelikli olarak sezgilere hitap ettiğine inanıyorum. Aynı şu anda size bu sorunun cevabını verdiğim gibi anlattığımda aslında sanatımı izleyen kişi, sanatımı neden anladığını da anlıyor. Çünkü zaten sanat yapıtı kendini anlatıyor.

Murat Germen: Öncelikle fazla tüketme / büyüme / kirletme, israf, ifrat, kibir, vb. konularda hassasiyetlerim olduğunu anlatmakla başladım; diğer deyişle, eteğimdeki taşları dökerdim. Korona virüs salgını sayesinde insandaki bu kibir yerini endişe, korku, paniğe bıraktı ve bu pandeminin çok az sayıdaki olumlu yönlerinden birisi olarak bunu görüyorum. Daha sonra hangi meslek eğitimlerini aldığımı detaylı anlatırdım; ki bilinçli ya da içgüdüsel bir şekilde, belli içerikleri belli yöntemlerle neden konu edindiğim netlik kazansın. Anlaşılmamak ya da sadece belli insanlar tarafından anlaşılmak gibi bir derdim olmadığı için, kendimi çok kayda değer işler yapan önemli bir kişi olarak sunmak istemezdim; ki izleyici ile arama mesafe girmesin. Sonuçta yaptığımız işle insanların hayatlarını kurtarmıyor veya insanların hayatını kolaylaştıracak kilometre taşı niteliğinde icatlarda bulunmuyoruz. Son olarak ise, kavram ve biçim, yani teorik ve pratik üretimimin el ele gittiğini; eylemin kuramı şekillendirdiğini kuramınsa eyleme yön verdiğini anlatmaya çalışırdım. Bunu yapmaktaki amacım, izleyicinin zihninde özümün ve sözümün bir olduğu ve bana güvenebileceği duygusunu yaratmak olurdu. Fikrimden çok duruşuma bir yakınlık duyulması benim daha mutlu eder; fikirler anlıktır, duruş ise daim

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Neriman Polat: Ben kafamda dolaşan sorular ve ruhumu daraltan konulardan yola çıkarak üretiyorum. Bir tür felsefe yapmak ya da kişisel politika üretmek gibi bir yöntem. Üzerinde mutlaka çalışmalıyım dediğim konularım var, bu konulara sadece kişisel değil toplumsal olaylar üzerinden de bakmaya çalışıyorum. Çalışma yöntemlerim ve konularım çeşitlilik içeriyor. Bu nedenle üzerinde yoğunlaştığım konu ile ilgili olarak tecrüğim beliriyor. Ne söylemek istediğimi bulabilmek için uğraşıyorum, bunun bir anlamı var mı diye düşünüyorum. Kişisel ve toplumsal travmalarımızın çakiştiğı yerlere ilgi duyuyorum. Toplumsal açmazlar, çelişkiler, kutuplaşmalar görselleşen dilimin parçaları oluyor. Bu parçalar fotoğraf, video, yazı, tekstil gibi malzemelere dönüşüyor.

Şükran Moral: Sanattan hiç anlamayan birine sanatınızı nasıl anlatırdınız sorusu benim için çok kez yaşandı.Mardin'in Keraşık köyünde "Evli, üç erkekle" performansımı yapmadan önce köy halkına anlatmak zorunda kaldım. Genelevde de kadınları pazarlayanlara "pezevenklere" anlattım. Hem de çok büyük bir ciddiyetle. Karşımdaki sanki bir müze müdürü gibi. Bu anlatmalardan kişilere yansıyan en önemli şey yaptığım işe çok inanmam ve gözümün kara olması. Yani hiç bir engelin beni yıldıramayacağı. Sanatımda aslında ben kendimi anlatıyorum. Önce korkularımı, ölümü mesela. Ölünce nereye gideceğimizi. Morgları, gün içinde düşünmediğimiz yeri. İzbe, pis kokulu soğuk yerleri . Akıl hastahanesini sanırım aklımlı yitirmekten de çok korktum.Delirince bizi kapattıkları yerleri hep görmek istemiştım. Korkularımın performansla üstüne giderek cesur olmayı öğrenmek. Kadın olmanın ikinci sınıf vatandaş olduğı ve kadın cinayetlerinin kıyım varmasını. Bunları anlattım hem desenlerim, performansları ve heykellerimle. Aşkı ve nefreti anlattım. Sanatımı sanat severlerin karşısında yapmayı daha az tercih ettim. Seyircilerim bazen bir genelev müşterisi bazen mezbahada hayvan kesenler. Ben yeraltı sanatçısıyım. Acının ve tabuların. Tabular derken bazen erkek alanlarını yıkan yerlere saldıran bir sanat yaptığım.Erkekler hamamına girdiğimde mesela. Bir film seti değil bahsettiğim. Gerilla gibi vur ve kaç.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Şükran Moral: Ailenin aslında cinayetlerin ve iki yüzlülüğün kalesi olduğunu anlattım. Mutluluk vadeden yemek masalarında satırların ve silahların uçtuğunu anlatan bir sanatçıyım. Kanlı bir vaginaya bakan biri de hiç sanattan anlamasa bile tepki veriyor. Çünkü vagina sadece bir obje, o obje ancak onun hizmetinde olmalı.

TUNCA: Ben eskiye, geçmişe meraklı birisiyim. Bazen sahafları, antikacıları, eskicileri gezerken geçmişin peşine düşüyorum; eski kitaplar, fotoğraflar, nesneler topluyorum. Bazen bu yaşanmışlığın sürekle avında bir konu, bir olay, bir durum günümüzde yaşadığımız bazı siyasi, tarihi ve toplumsal sorunsallarla temas ediyor ve bende bu konuyu, onayı, durumu derinine araştırmaya dair merak duygusu uyandırıyor. İşte ben de o zaman yeni bir klasör açıyorum ve yaşıntımın içinde biriktirmeye başlıyorum. Benim için bu biriktirme süreci bir hazmetme, bir sindirme süreci oluyor; konu pişiyor, durum belirginleşiyor, olay büyüyor. Bu biriken bilgiler, hisler, fikirler zamanla bana, ne tür bir forma gireceklerine ve nasıl en doğru ve en basit şekilde ifade edilmeleri gerektiğine dair bir yol çizdirmeye başlıyorlar. Bazen, bir desen olması gereken kendini çiziyor, resim olması gereken boyatıyor, bazen de nesnenin -müdahalesiz- sadece kendisinin var olması gerekiyor. Bazen de benim bedenimle, benim eylemlerimle ifade edilme ihtiyacı duyuyorlar. Ben böyle üretiyorum.

Banu Çarmıklı: *Sizce pandemi sonrası sanatçı-sanat eseri-izleyici üçgeninde nasıl bir yol haritasıyla karşılaşacağız? Uzaktan etkileşimin hakimiyetindeki bu yeni dönemde, eserin görünürlüğü, içeriği ve koleksiyonere ulaşma süreci nasıl ilerleyecek?*

Ansen: İçinde bulunduğumuz duruma ansızın ve kısı kıvarak yakalandığımızı düşündüğümüzde, buradan nasıl çıkılır reflekslerinden en önemlisi dijital görünebilirlik alanları oldu.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Ansen: Bu alanların çoğu şirketler arası toplantı ya da küçük işletmelerin yurtdışına etkileşimini sağlayan çoklu kullanıcı iletişim programlarını kullanmak ve bazı müzelerin uyguladığı üçboyutlu sanal mekan ile mekana yerleşik sunumun uzaktan izleyiciye dolaştırılmasıyla oldu. Bu mecraların (Müze 3D etkileşimi hariç) sanat ortamında kullanılması yaşadığımız şu süreçte distopik bir görüntü sergilemekte.

Pandemi zorunluluğundan doğan sahnelerden, salonlardan, galeri ortamlarından hatta sanatın icra edildiği mekanlardan (atelyelerden) ve koleksiyonerinden bir süreliğine ayrı kalmanın doğruluğunun ve mümkünse bu rehabetin yaşanmasının taraftarıyım.

Sanat üretimi ise pazarlanmasından yahut görülebilme zorunluluğundan çok daha ötede bir yerde. Önce sanatçı, sonra yapıtı, ardından izleyici, kurumlar, galeriler, ve koleksiyonerler sıralaması sağlıklı bir hayat ağacı oluşturmakta. Şimdilerde bu ağacı telaşla sallayıp, oluşmamış ham meyveleri toplamaya yönelik bir gidişatın içerisinde olmamamız gerekiyor... Ancak ve ancak bu gidişatın bir son bulacağına inanarak, bu tür platformlar üzerinden sanatı takip ederken kurumların ve galerilerin erişilebilirlik adına samimiyetle ulaşılabilirliğe katkısı devam ediyor ve etmeli...Buradan çıkışla sanat söyleşileri ve atelye gezileri özellikle işten ve eve koşturan metropol izleyicisine ve uzaktan takip etmek durumunda kalan izleyiciye anlık takip ve dahil olabilme şansını tanıması açısından değerli bulurken, bundan sonra ne olacak gibi sorulara verilen kahinsel yanıtları önümüzdeki süreci deneyimlemeden göremeyeceğimizin kanaatindeyim...

Son olarak, buradan çıkacak bir sanat var ise de repatatif olmadığı yeni bir önerme sunduğu taktirde çıkacaksa çıkacaktır. Çok erken yargılar ve hızlı ataklar yerine, daha çok geri çekilme, biraz bekleme gibi düşüncelerin ve stratejilerin daha sağlıklı çözümler üreteceğine inanıyorum, içinde bulunduğumuz ortamın henüz 'Yaşananlar doğal bir süreç mi yahut kasıtlı bir mekanizmanın harekete geçmesi mi, değil mi?'

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Ansen: sorularının yanıt bulmadığı bu şüpheli ortamda, sağlık gibi hayati bir alanın devasallığında sanat üretiminin de sağlıklı sorgulanabilir bir durumda şu an...

En önemli soru burada; mevcut durumdan doğacak olan fırsatçılık kanallarının, sanatından geçimini kazanan insanlara, sanat piyasası ortamına, çalışanlarına verebileceği zararın farkındalığıdır.

Asıl soru; koleksiyonerler ve kurumlar, kötü günde de sanatçının ve sanatının yanında olabilecekler mi?

Hayati mesele işte budur...

Murat Palta: Aslında dijital sanat ortamı yükselişe geçmedi. Dijital sanat ortamı ivme kazandı. Dijitali aynı zamanda medyum olarak kullanan bir sanatçı olarak, insanların benim iklimime biraz yakınlaşmış olduğunu gördüm. Üretim açısından söyleyebilirim ki, şu dönemi sadece bir süreçten ibaret görmek yanlış olur. Klasik anlayışta üretim yapan sanatçıların da dijital alanda bazı pratikler kazanması adaptasyon açısından kullanışlı olacaktır. Fakat yine de etkinlikler pandemi sonrası eski haline dönecektir gibi geliyor. Sonuçta insanlar nasıl evlerinde ekmek üretmeye devam etmeyeceklerse, sergilere fiziksel olarak gidip göreceklerdir elbet. Sadece şunu düşünmek gerekiyor; Instagram bir süre öncesine kadar insanların yemek fotoğraflarını paylaştığı bir platform olarak küçümsenirken zamanla büyük multimedya çalışmalarının izlenebildiği, sanatçılar için çevrimiçi portfolyöye dönüştüğü dev bir iletişim ağı olup çıktığını gördük. Canlı yayınlar artık bambaşka bir nitelik kazandı, değil mi? O yüzden bu pratikliği hepimiz avantaja çevirebiliriz.

Serkan Yüksel: Ekonomik koşulların belirleyiciliğinde sanat alanında yaşanacak değişimler, sanatçıların ve sanat ortamının sağlıklı bir zeminde ve aynı şekilde devam etmesini zorlaştıracak gibi gözüküyor.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Serkan Yüksel: Küresel boyutta devam eden salgın ve karantina sürecinden önce dijital olanaklar şimdiki kadar yoğun olmasa da galeriler, sanatçılar ve izleyiciler tarafından zaten kullanılmaktaydı. Yaşadığımız izole edilmiş durum, bu olanakların sanatçı, galeri ve izleyici tarafından daha yoğun kullanımını beraberinde getirdi. Salgın öncesinde birçok sanatçının izole bir halde kendi atölyesinde üretimlerini gerçekleştirdiğini, bu süreçte ve sonrasında da eser üretimleriyle ilgili değişen bir durumun olmayacağını düşünmek istiyorum. Sanat ortamlarının kapalı olması, eserlerin görünürlüğünün ve içeriğinin izleyiciyle paylaşımını dijitalleştirdi. Dijitalleşmiş sanat içeriğinin yeni dönemde eski sistemle birlikte devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Eser alımlarında ise, eski sistemde olduğu gibi koleksiyonerin eseri incelemesi, onunla bir bağ kurması benim için daha anlamlı. Yaşadığımız bu zorlu süreçte sanatçıların ve sanat ortamındaki herkesin desteğe ihtiyacı var. Yeni renklerin, yeni seslerin kaybolup gitmesine izin vermeyelim. Çünkü sürekli ötelenmiş bilime ve beraberinde sanata çok ihtiyacımız var.

Günnur Özsoy: Ben düzenli aralıklarla kişisel sergiler açan bir sanatçıyım. 2020 Mayıs ayı içinde hazırlamış olduğum bir kişisel sergi vardı. Ancak pandemi için alınan tedbir kararlarından dolayı sergiyi gelecekteki bir zamana erteledik. Elbette online bir sergi hazırlamakta mümkündü ancak ben bunun yapıtlar üzerinden bir fikir edinme bilgisinden öteye geçemeyeceğini düşünüyorum. Bana göre yapıtla karşı karşıya kalan izleyici ancak onunla gerçek bir ilişki kurabilir. Yapıt her karşılaşmada onunla sonsuz ilişki kurabilmeyi olanaklı kılar ve bu deneyim yaşama dairdir. Böyle bir dönemde özellikle müzelerin online dolaşıma açık olması tabiki çok olumlu ama bir Gustav Klimt resmiyle ya da Henry Moore heykeli ile karşılaştığınızdaki hakiki duyguları yaşayamazsınız veya Marina Abramović performansı videosunu seyretmekle orada olmak arasında hayati farklar vardır. Bu yüzden sanatın pandemi sonrasında sadece online olabileceğini düşünmüyorum.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Günnur Özsoy: Yapıtlarla izleyicinin karşılaşmasını sağlamak için yeni sergileme biçimlerini düzenlemek hiç zor değil belki eskisi gibi kalabalık sergi açılışları olmayacak ama eskiden beri yaptığımız randevu alınarak yapılan ziyaretlerin çoğalacağını düşünüyorum. Ayrıca benim atölyemin kapıları her zaman herkese açık olmuştur. Bunuda devam ettireceğim. Daha sonrası bir zamanda ise virtual reality programlarının gelişip yayılmasıyla birlikte , sanal gerçekliği işlerimde uygulayabilmekte isterim, evinizin ışıklarını açıp kapamak kadar kolay bir şekilde salonunuzun ortasında sanal heykelimi görmek bana heyecan verici geliyor, ya da sanatçının üretim aşamasını bu yolla deneyimlemek kesinlikle çok farklı bir tecrübe... Önümüzdeki günlerde ekonomik olarak zorlansakda her sanatçı kendini ifade edebilmek için üretmeye devam edecektir, çünkü bu sanatçının varoluş biçimidir. Üretim olduğu sürecede sanatçı, galerici, izleyici, koleksiyoner arasındaki ilişkiler kendiliğinden devam edecektir.

Nermin Er: Ocak ayında bir sanatçı misafir programı için Berlin'e gelmiştim. Genelde masasına, kendi ortamına ihtiyaç duyarak işler üreten biriyim. Yeni bir yerde olmak, yeni bir alan oluşturmaya çalışırken, bütün dünyayı saran bu durum beni evim dışında bir yerde karşıladı. Hem bir sanatçı, hem bir insan olarak olan biteni merakla izliyorum.

Hemen her şeyi kontrol edebileceğimiz, dünyaya yön verebileceğimiz algısı, aslında tüm planlarımızın oldukça kırılan bir zemine oturduğu gerçeğini bize gösterdi.

Doğa, kendisine gösteremediğimiz özeni kendi yöntemiyle geri istiyor gibi. Toplum olarak uzun zamandır zor süreçlerden geçiyoruz, Korona öncesine de biraz yorgunduk.

Kendi adıma üretim süreçlerim, yaşadığım duygusal durumumla oldukça paralel ilerliyor.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Nermin Er: Online sergi ziyaretleri, müze gezmeleri bir süre önce tüm dünya da ve ülkemizde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştı zaten. Bunun artarak çoğalacağı ortada. Fakat her şeyde olduğu gibi bu konunun da aslında üzerinde çalışılması ve hızlı parmak kaydır hareketinde kaybolacak bir tüketim aracına dönüşmemesi lazım.

Teknoloji bu noktada ihtiyaca hizmet edebilir ama bu durum sanatçıyı ve sanat izleyicisini ne kadar tatmin eder emin değilim.

Bu belirsizlikler denizinde, ben bunları yazarken bile ve henüz cümlemi tamamlamamışken neyin hangi hızda değişebileceği gerçeği, hayatla tüm kurduğumuz yapıları sallıyor.

Sanatçıların üretimlerine kaldıkları yerden devam edeceklerine inanıyorum, sadece bu sürecin sanatçılara herkes gibi maddi manevi zorlukları olacak. Bu sürecin olumlu sonucu olarak belki içinde yaşadığımız dünyaya daha özenli olmaya çalışır, sanat ortamında birlikte varlığını sürdürmeye çalışan küratörler, kurumlar, galeriler ve sanatçılar olarak dayanışmaya ne kadar ihtiyacımız olduğunu fark edebiliriz.

Ayşe Bezenmiş: Doğa kendini daha önce hiç görmediğimiz bir şekilde iyileştiriyor. Pandeminin farkında olmadan geniş kapsamda büyük ölçekli tepkimeler üretmesi yaşamın gerçeküstü bir şekilde yavaşlaması belki de insanlık adına yararlı bir çok şeyi harekete geçirdi...İlk zamanlardaki korku ve panik yerini yavaş yavaş dayanışma ve yardımlaşmaya bırakıyor.İçinde bulunduğumuz şartları iyileştirme sürecinde olduğumuzu düşünüyorum ve bunu da daha çok birlikte olarak aşabiliriz. Dijital sanat ortamı çok uzun süredir varlığını sürdürüyor ve evet yükselişte. Dünyada birçok müzeyi , galeriyi ve sanatçıyı bu platformlardan uzun süredir takip ediyorum ve kendi sanatsal paylaşımlarımı bu kanallarla gerçekleştiriyorum.Kurduğumuz yapay bir ilişki ve hiçbir zaman yapıtla karşıya kaldığımızda kurduğumuz ilişkiyi hissettirmeyecek fakat yine de etkin ve doğru kullanımla insanlara büyük katkı sağlamaya ivmesini yükselterek devam edecek.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Ayşe Bezenmiş: İçinde bulunduğumuz durumun sanatçıların üretimlerine olumsuz yönde etki ettiğini düşünmüyorum. Her şart ve koşulda bir şekilde üretecekler bu tutkuyu alt edebilecek bir güç göremiyorum. Sanat tarihi bu tür örneklerle dolu. Süreç sanatçıları farklı malzeme, teknik, ve konulara itebilir bunları deneyimleyip göreceğiz. Pandemi sonrası hiç olmadığı kadar canlı bir sanat ortamı hayal ediyorum yalnızca sergiler değil aynı zamanda insanların büyük ölçüde sosyaleştiği alanlardı. Bu konuda umutluyum. Sanat üretimi olduğu sürece izleyicisi ve alıcısı olacaktır. Umarım tatsız zamanlardan yeni bir ufuk ile unuttuğumuz bir çok değer farkına vararak çıkarız.

Gülfem Kessler: Dünyadaki çarpık sistemin değişimini bekliyordum ama bu derece hızlı olabileceğini düşünmemiştim. Gezegenin nefes almaya başlaması ve dünya nüfusunun buna paralel kırılma şoku şok edici. 11 Nisan'da CAM galeride açılacak sergimin tüm aşamalarını tamamlamıştım, sergim covid19 nedeniyle belirsiz bir tarihe ertelendi. Sanki bir el gelecek planlarımı yaş bir bezle sildi bu tuhaf boşluğa kocaman bir soru işareti yerleşti.

Dijital sergi bana işlerin ruhunu eksiltir gibi geliyor, ama "hiç yoktan iyidir" de geçiyor kafamdan. Sanatın dijital ortamdaki izleyiciye ulaşması olumlu bir fikir olmasına rağmen bu platform ne kadar özgür olabilecek? Bu dijital mecranın başına kimler oturacak? Sanki sansür dijitalde çok daha kolay olabilecek, bu beni kaygılandırıyor. Otosansürlü sözler ve görsellerle yeterince uğraşmıyormuşuz gibi sanki! Özgürlük yaratımın kaynağı onu çok iyi ve koşulsuz sahiplenmeliyiz.

Ben sergilerin yavaş yavaş yine açılacağını düşünüyorum. Şimdiden, takip ettiğim bazı avrupalı galeriler tedbirli uygulamalarla açılışları gerçekleştirme sürecindeler. Sergilerim süresince işlerimin başında olup izleyiciyle bağ kurmak ve verdiği hissi öğrenmek için iletişim kurmayı önemsiyorum ve bunun tekrar olacağı günden ümitliyim.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Oğuz Kaleli: Sanatı yaşam biçimi haline getirmiş işini sevgiyle aşkla yapan sanatçılar, karşısına ne tür zorluklar çıkarsa çıksın buradan beslenip üretmeye devam edeceklerini düşünüyorum. Tarihte iz bırakmış, savaş dönemlerinde ve ekonomik sıkıntılarla yaşamış sanatçıları gözlemlediğimizde, eserlerini önemli ülkelerde ve müzelerde sergileme kaygısı olmadan bile, eserler ortaya koymuşlardır. Benzer bir şekilde pandemiden önceki son 6 yıla baktığımızda üretilen eserlere duyulan talep oranı düşüşte olmasına rağmen, sanatçıların üretim heyecanının ve yoğunluğunun arttığını görüyordum. Bu bağlamda baktığımızda her kaos döneminde olduğu gibi şu anda da sanatçılar kendileri ile baş başa kalmayı fırsata çevirip eser üretebilirler.

Sosyal medya platformlarında insanlar için dikkat çeken, akılda kalan, toplumsal farkındalık yaratan unsurlar daha çok görsel iletişim yoluyla sağlanıyor. Sanatta doğası gereği bu mecraların üyesidir diyebiliriz. Önceden bir galeride, müzede veya koleksiyonda fark edebileceğiniz bir eseri şimdi eşleştirme yoluyla kendi profilinizde size sunuyor. Pandemi öncesinde sanat eserleri dijital platformlarla uyumunu tamamlamakta ve sanatçı tanıtımlarını, etkileşimlerini büyük oranda sürdürmekteydi. Pandemi süresince tüm disiplinlerin haberleşecek, tutunacak veya alanları uygun olmasa da dijital unsurlardan faydalanan yapıya bürünmeye çalıştıklarını seyrettik. Sanat burada insanlar üzerindeki etkisini ortaya koymakta yine sınır tanımadı diye düşünüyorum. Balkonlardan seslenen müzisyenler, sanal sergiler, galerilerin düzenlediği canlı yayında atölye gezileri, sanat camiasındaki fikirleri merak edilen önemli insanların söyleşileri ve bu gibi etkinlikler döneme imzasını attı. Pandemi sonrası yüz yüze iletişime geçildiği zaman da bu durumun etkisini tabi ki hissedeceğiz. Özellikle bu dönemde oluşan "sanat eserleri veri tabanı" kolaylığı iletişime çok fazla ihtiyaç duyduğumuz zamanda ortaya çıktı. Sanatçılar ve sanatla ilgilenen insanlar düşüncelerini sosyal medya platformuna yükleyerek sunum yapmaya çalıştılar. Artık görsel ve işitsel olarak büyük bir birikim oluştu ve herkes için ulaşması çok kolay. Bu birikim gelecekte sanat eserleri üretilirken etkisini gösterecek.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Oğuz Kaleli: Normal yaşam zamanlarında dijital paylaşımlar devam etse bile yerini canlı fuarlara, galerilere, müzelere, konserlere ve bienallere bırakacaktır. Sanat pandemi zamanı nasıl insanları yeni bir düzene alıştırmada en aktif alan olarak yer aldıysa, pandemi sonrası normal alışkanlıklarına döndürecek, rahatlatacak unsurlara öncülük edebilir. Özellikle kendi alanımda benimde yaptığım gibi izleyici sanatçı ve eserleriyle yakından bağ kurmak isteyecek. Çünkü resim sanatı her ne kadar dijital platformda yeri büyükse de, esas büyüğü eserdeki niteliklerle aktarıcı alet olmadan izleyiciyle baş başa kalmasıdır.

Banu Çarmıklı: *Sizi en çok etkileyen sanat eseri hangisi/hangileri oldu? Sanatçı, teknik, malzeme, disiplin, kavram açısından nedenlerini paylaşır mısınız? Pratiğinizde bu eserin/kavramsal temanın etkileri oldu mu, ne şekilde?*

Gülsün Karamustafa: Orta okula yeni başladığım yıllar olmalı, bir gün babam bana bir hediye getirdi. İçinde önemli ressamalara ait çocuk portrelerinin renkli reproduksiyonlarını içeren kitap formatında bir portfolyo idi bu. Sayfalarını tek tek ayırıştırarak çerçeveletmek mümkündü. Sözünü ettiğim tarihlerde renkli baskı çok özel bir şeydi. Ancak Skira veya bazı özel yayınevlerinin ürettiği nadir bir üründü. Dolayısıyla bu müthiş bir hediyeydi benim için. O zamanlar ben güzel resim yapan ve ilerde ressam olmayı hayal eden bir küçük bir kızdım ve bu dosyanın içinden seçtiğim, beni en çok etkileyen resim Picasso'dan "Güvercinli Çocuk" (Child with a Dove) Güzel Sanatlar Akademisi'ne girene kadar duvarımda asılı durdu. Bu naif görümlü erken dönem Picasso'nun bilinç altı etkisinin daha sonraki işlerimde bir biçimde su yüzüne çıktığını düşünürüm.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Gülsün Karamustafa: Bence Picasso'nun "Güvercinli Çocuk"u bir ikondur. İkibinli yılların başında diğer güncel sanat işlerimin yanısıra "Vadedilmiş Resimler" adlı seriye başladığımda bu ilişkiyi hiç düşünmemiştim. Bu resimler ressamlığımla yeniden ilişki kurmamı sağlarken beni kendi coğrafyama ait ikon geleneği ile de buluşturmuştu. Ama şimdi herşeyi yeniden değerlendirdiğimde, kendine has bir akış içinde sürekliliğini koruyarak ilerleyen ve nerede sonlanacağını bilemediğim bu resim serisi ile çocukluğumun küçük Picasso ikonunun sağlam bir bağlantısı olduğuna inanıyorum.

Aslı Çavuşoğlu: Sanat pratiğimde ilk döneminden bu zamana kadar, farklı coğrafyalardan çeşitli sanatçıların eserleri, projeleri, sanatçı kitapları, kavramsal içerikleri doğrultusunda sergileme yöntemleri ve tercih ettikleri medyumları ile bana ilham kaynağı oldu. Farklı mecralar kullanarak çalışan bir sanatçı olarak, beslendiğim konuları projelerimde farklı roller üstlenerek gerçekleştirdim. Bu doğrultuda ilgimi çeken sanat eserleri ve sanatçılar da dönem dönem farklılık gösterdiğinden, beni en çok etkileyen sanat eserini seçmem çok zor. Ancak son zamanlarda Türkiye'den Mert Öztekin'in işlerini merakla takip ettiğimi söyleyebilirim. Kağıt dışında farklı materyalleri de kullanarak yaptığı resimler ve bunları sunma yöntemleri oldukça heyecan verici. Bana 'rastgele' sözcüğünü çağrıştıran objeler, Mert'in denediği metotlarla kendilerini sıradanlıktan sıyrıyor.

Ferhat Özgür: 2019 Venedik Bienali'nde Gana Pavyonu'nda daki sanatçılardan Johh Akomfrah'ın "Sea of Whiteness" ve 2015'te yine aynı bienalde sergilediği "Vertigo Sea" adlı üç kanallı video yerleştirmeleri nefes kesiciydi. Akomfrah çok yakından takip ettiğim bir sanatçı. Daha genç bir sanatçı da Tayland'lı Korakrit Arunanondchai'nin "With History in a Room Filled With People with Funny Names" adlı üç kanallı video enstelasyonları da aynı şekilde büyüleyici bir etkiye sahip. Çünkü her iki sanatçının yapıtlarında da siyasi, kültürel, politik, doğal, biyolojik felaketleri ve travmaları yarı soyut yarı gerçekçi bir dil ile ele alıyorlar.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Ferhat Özgür: Bu sanatçılarla aramda doğal bir yakınlık bulunduğunu hissettim. Konular ve temalar hepimizin ortak malı, önemli olan onları kendi açımızdan nasıl yorumladığımız. Bir sanatçı o konuyu ele aldı diye başka bir sanatçının onu ele almaması çok yanlış. Videoda gerçek görüntüler aracılığıyla soyut, dramatik ve masalsı bir anlatımı araştırdığım için bu sanatçılarla aramda güçlü bir bağ hissettim.

Fırat Engin: Beni etkileyen eski ve yeni tarihli çok fazla eser var. Ama son zamanlarda aklımda kalan en etkileyici işlerden biri kesinlikle Ayşe Erkmen'in "Su Üstünde" başlıklı çalışmasıdır. Bu çalışma 2017 yılında Skulptur Projekte Münster kapsamında Münster'in iç limanında yer alan sosyal yaşamın aktif olduğu bir bölge olan Nordkai (kuzey iskelesi) ile sanayileşmiş Südkai (güney iskelesi) bölgesi arasındaki nehir üzerinde gerçekleştirilmiştir. Erkmen çalışmasında mekanın; mimari, sosyolojik, politik ve kültürel anlamlarını tam bir görünmezlik fikri üzerinden son derece yalın ve şiirsel bir eylem üzerinden ele almıştır. Suyun üzerinde yürüyen insanlar. Çalışmada izleyici artık Erkmen'in sadece deneyimini paylaşan değil, doğrudan işi tamamlamayan bir katılımcı olarak Erkmen'in nesnesi haline gelmiştir. Bunun dışında çalışmada başka hiç bir unsur gözükmez. Bu yanıla çalışma aslında görünmez nesne, görünmez mekan, görünmez atölye, görünmez teknik ilişkisi üzerinden kurgulanmıştır. Bu bence müthiş bir şey.

Kendi çalışmalarımda bu işin doğrudan bir etkisinin olduğunu söyleyemem. Ama Ayşe Erkmen'in genel anlamda nesne, mekan, teknik, malzeme ve kavram üzerine düşünme yönelimini kendime yakın buluyorum. Bir nesne üretmenin birincil bir yöntem olmadığına, varolan "bir şeyin ki her şey olabilir" sanat yapıtı olarak potansiyelinin açığa çıkarılma deneyimini ön planda tutuyorum, bence bu Erkmen'de de, bende de temel stratejilerden biri.

KARANTİNA GÜNLERİNDE SANAT

Kezban Arca Batıbeki: Aklıma gelen iki isim var. William Kentridge ve Neo Rauch. Kentridge'in özellikle animasyon, desenler ve halılarının, Rauch'un ise muhteşem resimlerinin hayranıyım. Kentridge'in, Documenta'nın 13. Edisyonunda, sergilediği The Refusal of Time adlı video enstalasyonu hala gözümün önünde.

Kentridge'in, Avrupa Kolonyalizmine; Harvard'dan, tarih, bilim ve matematik Profesörleriyle işbirliği yaparak ortaya çıkardığı bakış açısı, olağanüstü bir çalışma. Plastik açıdan kendime yakın bulduğum pek çok öge de barındırıyordu ama asıl beni etkileyen; akademik disiplinler arası yapılan ortak çalışmanın ortaya çıkardığı görsel sanat eseri oldu.

Selma Gürbüz: Sanat tarihinde binlerce eser, ayrıca tarihte binlerce ismini bilmediğimiz ancak gezerek görerek keşfettiğim duvar resimleri, taş oymalar, heykeller ve mimari yapılarıyla benim içime işleyen, sanatımı etkileyen o kadar eser var ki, hangisinden başlasam diye düşünüyorum. O yüzden size bahsedeceğim bu liste her zaman değişebilir.

Çağdaşlardan Joseph Beuys. Lucian Freud'un Reflection serisi ve Freud with whippet'i beni her zaman etkiler. Lucas Cranach'ın Adam and Eve eseri beni coşturan bir resimdir. The Virgin and Child with a Brunch Of Grapes eseriyle de rönesansın etkisini derinden hissettirir. Katsushika Hokusai: Japon ressam. Özellikle 19. yy başlarındaki Futaki Otuz Altı Manzara' sı, beni El Greco ve Van Gogh ile ilişkisi anlamında da çok etkiler. Bu iki sanatçının manzaraları, Hokusai ile konu benzerlikleri anlamında şaşırtıcıdır. El Greco: İspanyol ressamın Toledo Manzarası, batı sanatında gökyüzünün en önemli tasvirlerindendir. Christ Carrying the Cross - Absolute Fullest rönesansın melankolik resimleridir.

E - KİTAP

Pandemi Sonrası Sanat

Banu Çarmıklı

KÜNYE

BANU ÇAR- MIKLI

YAZAN: BANU ÇARMIKLI
EDİTÖR: ECE DURSUN
TASARIM: SANİYE DÖNMEZ